

lis vicarius xpi florentius: vt si p aliquo pau-
pere rogasset cito petitionem suā impetrasset.
Ignotis et extraneis ita affabile se pbeuit qd
amici et cognati sui fuissent. queres vñ essent
et quo nomine vocarent. rogans vt interdū
visitandi gratia ad eum accederent. ¶ Par-
uulis et iuuenibus naturali innocentia et puri-
tate nitentibus insignis castitatis amator: su-
am beniuolentiā nō abscondit: sed pñs ver-
bis ad amandū iesum et mariā eos instruxit
suadens eis innocentia seruare: qñtenuis an-
gelis dei similes facti in celo canticū virginū
decantarent. Tristibus et tentatis hilarem se
exhibuit et solatiū. vt si qd offensus fuisset
et turbatus eo viso et secū parū loquēte: mox
bene pacatus et consolatus ad sua cum gau-
dio remearet. Hoc sepiissime exptus sum in
meipso et socijs meis deuotarijs. qui eius cō-
silio eruditi sumus: et i scola xpi optimis col-
lationib⁹ informati. Sed nec leprosos et ali-
qua deformitate corporis viciatos abhorruit:
imo clementiores se talibus abiectis psonis
curauit exhibere. cognoscēs hoc magis pla-
cere creatori et sibi gloriofius fore: qñ nō vili-
tatē psonē sed nature copulā et imaginē dei
in hoīe cōsiderabat. ¶ Eidi quēdā mono-
culum et alium pede claudicantē ab ipso cō-
uersos: et probabiles viros postea effectos.
Cognoui etiā quēdā leprosum extra menia
ciuitatis morantē. qui deuotionis gratia ad
sacerdotē dei accessit: loquēs cū ipso familia-
riter multis hī idē vidētibus et mirantibus qd
hūiliter iuxta leprosum sederet. Cui etiā ius-
sit potū dari. et miscēiam vñqz speciales sibi
impendi quē post plura sacre consolationis
verba: dimisit ad ppriā mansionez cum suo
collega gratiose redire. ¶ De refectiōe pau-
perū et lauatura miserorum. ¶ Cap. XVI.

¶ Quia nō docēte scriptura diuina. hi-
larem datorem diligit deus: libet ad
amplius aliquid narrare de eximia
miscēia huius clemētissimi patris florentij er-
ga inopes et vlcerosos atqz deformes solatia
amicorum nō habentes. ¶ Igitur misericordissi-
mus pater pauperum exceptis quotidianis
elemosinis impios mendicantiūz vsus: omni
anno in festo beati gregori pape. duodecim
paupes scolares ad honorem sancti grego-
rij ad suū prandij inuitare solebat qz beatū
gregoriū duodecim paupes oī die habuisse
legerat. Et ego ex pmissione eius aliqz pau-
peres notatim mihi exp̄ssos: ad domū eius
hora prandij introduxi. Qui cibo potuqz re-

fecti alacri corde ad scholas radierūt. et de ac-
ceptis bñficijs deo laudes et magnas grates
largifluis hospiti suo dño florentio: et fratrib⁹
eius retulerunt. Tunc manifeste impletū est
qd p psalmistā dicit: et a multis religiosis an-
bñdictionem mense canit. Edent paupes et
saturabunt: et laudabūt dñm qui requirit
eum etc. Sicut in mense mayo qñ herbe agre-
stes maxime valēt p medicamētis: pius pa-
ter nō est oblitus pauperū suorū. Sciens er-
go multos esse debiles scabiosos et vlcerosos
fecit eos ad domū suā venīre certo die et ho-
ra p aliqua medicina et corporali balneatiōe in
aquis calidis cum odoriferis herbis suscipi-
enda. Quibus bene balneatis et lotis. lectu-
lum parauit mūdissimū p sudoribus eorū
abstergēdis: datoqz poculo et consolationis
verbo. cū ingenti leticia ibant ad sua hospi-
cia. mutuo inter se cōferētes. ¶ Bonus et pi-
us homo est iste dñs florentius et qd boni fra-
tres sunt isti secū habitātes: qui nobis ppter
deū gratis talia pstant. ¶ Quodā tpe in q-
dragesima euz tpa eēt aliquatenus carā. et
paupes medicātes grauarent inopia: multi
ad solatiū misericordis patris florentij oble-
crando cōfugerūt. sperantes qualescūqz sub-
sidiū inuenīre: qz nemo vacuus nemo incon-
solatus inde cōsuevit abire. In tali ergo ar-
ticulo. miscēiarū pater condoluit fame affli-
ctis et paupibus deuotis: habitoqz cōsilio cū
fratribus suis. quesuit meliorē modum suc-
currendi egenis: qui erant ita attenuati reb⁹
vt neqz es in zonis neqz panes haberēt i sac-
cellis. Tūc vnanimiter frēs accessi sūt ad suc-
currēdū pauperū turmis: et p̄cipue in tā sc̄to
tpe qdragimesimo. qñ agunt dies pñie: et largi-
ora miscēie stipēdia exuberare debent erga
indigētes panē p deo multis p̄cijs possu-
lantes sicut in ysaiā legi. Frange esurienti
panē tuū: et egenos vagosqz induc in domū
tuā. Cū videris nudū operi eū et carnē tuā
ne despereris. Statuerunt ergo firmiter ali-
quid sibi subtrahere. et paupibus contribuere
copiosius: atqz vltra solitū tpus laboris.
vnā horā adicere qñdiano opī suo p totā q-
dragimāz p paupibus: et quicqd illa hora
scribēdo lucrarent. hī integre collectū puilo-
ri pauperū tradere vt ille cōsequēter neces-
saria alimēta emeret et indigētibus fideliter
ministraret. Hoc idē fecerūt in alijs domib⁹
quidā frēs scriptores et officiales. pprijs de
laborib⁹ elemosinā deo imolātes: seipos spō-
te castigātes et paupes felicissime recreātes.

Et quis digne explicabit oēs misericordias
huius felicissimi patris in paupes et peregrinos
nos maxime aut erga simplices et deuotos
xpo famulātes. Et si omēs tacuerint ego nō
silebo. sed misericordias dñi florentij in eternum
cantabo: qz indubitata fide ipso adhuc viuē-
te p septennij multitudinē miserationū sua-
rum expientia rerum pbaui. Siquidez cum
beato iob. pes fuit claudus oculus ceco. ma-
nus egeno. baculus infirmo: solamen lapsi
amictus male vestito. Alius nanqz gaude-
bat de elemosina sibi data. ali⁹ de tunica sibi
parata: ali⁹ togā ali⁹ caputiū sportauit. Ali⁹
calceos alius caligas: alius cingulum et soc-
cos recepit. Alius libros alius pēnas incau-
stum et papirū se impetrasse letabatur. Singu-
li p singulis leti muneribus: ab ipso honora-
bili dño florentio patre orphanorū et egeno-
rum emolimentū nō tñ corporis sed anime
sue remediū se consecutos fatebant. Cuius
virtutes et opa charitatis ad plenū exprime-
re lingua fragilis nō sufficit: qz estimationez
humanā conuersatio eius ac fratrum suorum
fecellit. Adrito ergo de his dicere non vere-
or: qd de ap̄licis viris scribif. Isti sunt viri
misericordie: quorū iusticie obliuionem non
acceperūt. Cum semine eorum pmanēt bo-
na: et elemosinas eorū narrabit omnis eccle-
sia sanctorum.

De abstinentia eius et infirmitatibus et
rigore contractis. ¶ Cap. XVII.

¶ Erudus ac deuot⁹ dei famulus flo-
rentius in primordiis pueritiosis sue
ad edomandā carnis sui cōcupiscen-
tiā: corpus suū ieiunijs et vigilijs rigide ni-
mis castigauit. nō satis nature imbecillitatē
attendens: sed in feruore spūs tñ. psequēba-
tur hostem domesticū. vt pōdere rigoris ob-
rueret ciuem sibi adhuc necessariū: et fidelem
qz non solum ab illicitis et superfluis abstine-
bat. sed multa etiā sibi necessaria subtraxit.
ita vt plerūqz appetitū cōmendendi pderet
et gustū discernendi cibos nō haberet. ¶ Un-
de semel accidit vt absente coco cellariū in-
traret. et ex quadā amphora oleum pro cerui-
sta potaret: nec hoc discernere potuit: nisi qñ
cocus eū de qua amphora bibisset requisit
et tunc se errasse cognouit. ¶ Alioqz tpe in
monasterio quodā. oblatū ei fuit modicū vi-
ni ad bibendū p sua debilitate et reuerentia:
quā ad ipm frēs habebant. Cūqz inde parū
gustasset aut astanti. Et acrem et amarā cer-
uissimā habetis. Et mirati sunt fratres: qz vi-

nū ab alio liquore nō discreuit. ¶ Comedit
igit sepius quasi sine sapore. et potius ex ne-
cessitate nature: qz ex appetitu gula vel alicu-
ius cibi suauitate. ¶ Veni aliqñ ad visitan-
dum eum in camera sua. vbi sedebat debilis
in lectulo suo: et salutari euz benigne. multū
dolens de eius infirmitate. Frater aut iacob⁹
bus de vianē qui ei tñc ministravit: aliquos
species confortatiuos ei obtulit dicens. Iste
bone species sunt. gustens parū inde. Non-
ne valde bene sapiunt. Tunc ille me audi-
ente respōdit. Crustula panis melius vobis
saperet. qz istud mihi. Quis ergo totus de-
bilis eēt et multis teneret incōmodis corporis
non tñ ab opere dei et pñs animarū fructib⁹
cessauit: sed qñ accessus hoīm pati potuit. re-
sumpto spiritu dabat perentibus monita sa-
lutis. Et tanto dulcius. qto amplius nouer-
ant eū a deo dilectū: et infirmitatibus varijs
tanqz aurū p̄ciosum in igne pbatū.

Qualiter oronibus deuotorū adiutus se
pe recoualuit. ¶ Cap. XVIII.

¶ Cui igit frequētes pateret molesti-
as corporis. studuit deo sedule gra-
tias agere: qz non sunt cōdigne paf-
sionis huius tēporis. ad futurā gloriam dei
pmerendā. Ideoqz virgā dñi sibi illatā: pa-
tienter suscepit sicut anime medicināz repu-
tans dilectionis esse signū fm illud salomo-
nis verbū. Quē em diligit dñs corripit: et
gellat aut omnem filiū quem recipit. ¶ Glo-
rens aut pius dñs ostēdere quantū sibi pla-
cēt. p̄bata virtus filiorū. et quantū valēt ofo-
nes deuotoz: misericors est dilecti sacerdotis
sui. sepe in extrema necessitate constituti: qui
a medicis humana via desperatus videbat
sed ipse in dño spem totam posuit. qui merē-
tes erigit sospitate. Igitur quoties grauis eū
infirmitas inuasit. missum est ad vicinas cō-
gregationes fratrum et clericorū atqz sororum
vt p eo instāter singulis diebus oēs orarēt.
qñtenuis deus ei adhuc parceret eius vitāz p
multorū salute p̄telando: ne deuoti tristitia
sup tristitia haberent. si tam amabili patre
necessario gubernatore priuaret. Ego qñqz
internūcius huius rei fui dicens sororibus.
Orate p dño florentio: qz grauer infirma-
tur. Et ecce clemens dñs qui nō spernit pre-
ces pauperū. sed vota humilū libeter exau-
dit: redidit sanitatē dilecto et fideli seruo suo
vt notam faceret filijs hoīm potentia suam.
¶ Fuit t̄pibus illis magnus quidā mag⁹ in
medicis. dñs euerhardus eza curatus in al-

melo. vir valde peritus et notatus inter philosophos doctos: qui deuotionis gratia inspiratus. multum familiaris extitit domino florentio. et fratribus eius aliisque christo deuotis. Hic frequenter ad dominum florentium venire consuevit. et libenter ille artis sue medicamentum adhibuit: quoniam fratres valde diligebat et reuerenter suscipiebant. Qui magna adhibita diligentia per curationem domini florentij intimi amici sui multoties ei profuit: mesticiaque fratrum fiducia sperande salutis sepe erigebat et consolabatur. Dicebat iste in domino plus confidens quam in arte mee medicine: quod supra humanas vires est. quod hic homo potest tadium in tanta debili corpore viuere. Et nisi specialis gratia eum preseruaret: rationes multorum pro eo fierent: celerrime deficeret aut etiam diu defunctus fuisset. Bonum est ergo fideliter per ipsum orare: quod salus eius specialiter in diuina stat gratia.

Quod semel in nocte pascali angelica visione curatus fuit.

Cap. XIX.

Alter cetera tempore anni grauius et frequentius in quadagesima egrotare solebat propter cibos quadagesimalis sibi magis onerosos et inflatuos. Et licet tunc corpore debilius erat: mente tamen hilariori ad susceptionem ieiunij se offerebat. Semel igitur quasi per totum ieiunium debilitas stomacho nimium languebat: et vir usque ad pascha victus spatium. Sed deuota fratrum oratio non cessauit ad dominum pro eo clamitare: et gratiam domini quam sepe fuerat expertus. multiplicat in se foribus iterum flagitabat. Deficiebat enim tunc omne humanum presidium: ideoque ad fortissimum deitatis recurrere solatus. Cum ergo iam pacto ieiunio. diuine resurrectionis gloriose instaret festiuitas: et electus vir dominus florentius in lectulo suo requiesceret. dulci somno soporatus: ecce in ipsa sacratissima nocte pascali. mox angelica visione meruit consolari et confortari. Vidit namque duos angelos sibi apparere: quorum vnus stabat ad dexteram lectuli et alius ad sinistram. Eleuatus autem vnus manum suam in altum. quasi ad percipiendum gladium vibrabat super caput dormientis: sed statim alter iterum sustentauit ferientis. et prohibuit eum dicens. Noli percutere: vita enim adhuc viuet et non morietur. Ad hanc visionem celitus facta ob stupefactus et quasi de morte ad vitam resuscitatus euigilauit. mirabiliter in domino confortatus: et vocans ministrum suum qui non longe in camera quiescebat. ait illi presciter. Surge et para aliquid quod hodie māducem. Sen-

no memelius habere: et volumus in domino pariter epulari. Tunc ille ingenti gaudio repletus festinauit parare quod iussit. Et omnes qui audierunt mirati sunt et gauisi: quod tam cito conualescere ceperat. quem iam pridem mori formidabant. Hanc visionem postea auctulo suo canonico sancte marie in traiecto intimauit. qui cum cordialissime dilexit. non tamen se ipsum notando. sed quod cuiusdam reuelatum esset. quod ad huc superuicturus esset. De quo magnifice et intime congratulans deum benedixit: quia misit angelum suum et sanauit eum ab interitu mortis. Vixit post hoc charissimus dominus florentius aliquot annis ad consolationem omnium deuotorum tam clericorum quam laicorum. de diuersis partibus et regionibus ad eum venientium: pro remedij animarum suarum. quibus vir domini tam verbo quam exemplo magnam prestavit sancte conuersationis ducatum cum vniuersis fratribus secum in domo congregatis. ad laudem dei omnipotentis.

De viro qui in puteum cecidit et inde illisus extractus fuit.

Cap. XX.

Cecidit autem quodam tempore ut plures ad audiendum verbum dei in antiquo domo predilecti patris domini florentij conuenirent. Et dum collatio deuote exhortationis fieret. vir quidam cum alijs fidelibus sedebat super putei marginem: et oppressus somno cecidit improuise retro in aquam capite verso. Ad cuius lapsum exterriti qui aderant. mox in puteum dolentes respiciunt: et ecce deo protegente stetit homo super pedes suos in aquis putei saluus et illesus mirantibus cunctis. Sumentes ergo festinanter vectem de super pendente: submiserunt in os putei et extraxerunt hominem viuum quem estimauerunt perne submersum et defunctum. Videntes autem eum de tanto periculo liberatum. gratias deo omnipotenti retulerunt: et consolati sunt non minime. quia deus non est passus hominem periclitari in illa domo subita morte. Hec mihi quidam ciuis capensis retulit qui presens tunc affuit. et dauetrie iuuenis frequenter ait: sed et multa alia bona de viro dei et fratribus eius enarrauit. Et ego ex eodem puteo sepius aquam hauri ad usum coquine. qui satis angustus erat: et ideo res gesta ad gloriam dei amplius valet qui supra id quod peti occurrit piculis alarum.

De visione crucifixi super domum eius apparentis.

Cap. XXI.

Rata ad modum deo dilecta congregatio fratrum in domo reuerendi patris domini florentij: ad laudem dei collecta magnifice resplendebat. Ibi humilitas omnium virtutum prima. exquisita fuit a maiore usque ad minimum: facies de terrena domo paradysum: et transferens homines mortales in celestes margaritas tanquam lapides viuos in templo dei glorificandos. Ibi obediencia mater virtutum. et discretio lucerna. vixit sub tanta disciplina: ut summa esset sapientia obedire sine mora. neque phas foret horrendum preterire senionis consilium aut minimum verbum. Ibi charitas ad deum et ad proximum sic arsit intus et extra. ut dura corda peccatorum auditis sermonibus sanctis: soluerent in lacrimas. et frigidum adueuerat verbi calore accensum: ita ut abibat de cetero peccare cauentes. Ibi spiritualis militie armatura contra singula vitia enituit strenue. et senes cum iunioribus aduersus satanam et propriam carnem. ac mundi fallacias. fortiter certare didicerunt. Ibi antiquorum patrum memoria. et egiptiorum monachorum feruida conuersatio: quod quasi semimortua iam cuit in terra ad vitam rediit. et clericorum status ad summe perfectionis normam. sine ecclesia primordia surrexit. Ibi audiebatur deuota spiritualis exercitij exhortatio. et inter quotidianas meditationes. sacrosanta et dolorosa passio salutis nostre iesu christi. crebrius et affectuosius repetita et masticata. ex cuius intenta recordatione salus anime noscitur effluere. valens mortiferos serpentes moribus sanare: et mentem passionis mitigare. ac torpentem animum ad celestia de terrenis per cruciformem imitationem subleuare. Cum igitur magnifice deuotionis ardor erga diuina beneficia recolenda. in multorum cordibus flagraret: reuerendo reuerendi patris domini florentij ad perfectum mundi preceptum. sancta illa congregatio erudita perficeret semper in melius: per ipsius deus quod benedictionem suam et gratiam humilibus prestat: non destitit consolationibus sacris et interitis gaudijs refouere sibi fideliter seruientes. Et ut de multis aliis quod preferam. vnam breuiter visionem inseram: quam de omnium secretorum cognitione super domum illam celestem vinctio benedicta ostendit dignatus est. Quidam ex nouellis platanionibus domini florentij discipulus deuotus quadam nocte insolita visione perterritus expansit totus in principio: sed in fine letificatus est mira dei pietate. Tunc in stratu suo qui elegerat. ecce ventus ab aquilone validus nimis: et tempestas seuissima veniebat tota com-

cutere terram. quasi iam instaret dies extremi iudicii omni carni metuenda. Pauescit ergo horrenda tempestate cepit iuuenis ille cogitare ubi nam fugeret. et quo se diuerteret loco a facie formidinis domini. Deprehensus itaque inter angustias aspexit sursum in celum: et ecce signum crucis euident in aere apparuit salutis humane auctorem representans. Videns ergo hanc sanctam imaginem crucifixi expansis manibus et confixis clauis in aere pendente. cuius radijs illuminabatur orbis iam tempestas illa cessabat. Et crux ultra procedebat usque dum staret supra domum domini florentij: in qua habitabant sancte crucis serui. et veri contemptores mundi. Ad cuius aduentum et presentiam tota domus quasi obuiam tendens saluatori a fundamento eleuabatur in aere super terram: nusquam tangens terram: atque reuerenter se inclinans ex vno latere versus crucem. rediit iterum super stabilitatem suam. Imago autem crucis processit et stetit super murum contra hostium domus per quod quotidianus est transitus fratrum. His visis cepit iuuenis expansis manibus orare versus crucem et petere a timore terribilis iudicii protectionem. Statim raptus est de loco suo. et intra ianuam domus domini florentij collocatus: itaque in loco securitatis sub alijs crucifixi. Tunc nimium exhilaratus et quasi de omni angustia tutatus: per ineffabilem lenitiam expers factus est. Et vehementer ammirans gratias egit deo: qui dignatus est sibi talia de deuotionis fratribus illis reuelare. quibus deinceps studuit adherere et vitam eorum cum christo absconditam semper venerari.

De patientia eius et mansuetudine ac dilectione ad omnes.

Cap. XXII.

Quidam curialis seculari fultus astutia virum dei magistrum florentium non est veritus molestare. sed beneficio suo conabatur frontose priuare: estimans quod forsitan nemo se opponeret aut pro vicario christi responderet: quia deuotus et mansuetus ad iniurias videbatur. Locutus ergo ad causas. ut de obiectis sibi querelis aduersario responderet: non multa contentione nec splendido sermone usus est: sed breui et humili responsione sic ait. Si vos melius ius habetis quam ego teneatis in nomine dei. Mirati sunt astantes et edificati. in verbo presenti. Unus autem ex canonicis pro viro dei zelus nec sustinens iustum et innocentem opprimi ait ad eum. Quomodo ita loquimini dilecte magister florentie

Non curatis plus de pbedā vſa? Veruntū
iſte nō habebit qđ querit. ſ. p vobis agemus
vt teneat qđ bono iure poſſidet. His audi
tis ſiluit aduerſarius: z receſſit nihil adept^o.
Cognouerunt ſiquidē a maiore vſq; ad mi
norē: qđ fidelis z deuotus ingſ florentius di
gnus ſacerdos xpī erat: cuius vita z doctri
na plures ad ſeculi cōtēptū traherant. Nam
de magnis z terrena ſapientibus hūiles z ſim
plices frēs fecit: necnō quosdā cōpetēter in
ſtructos ad ſtatū religionis z ſacerdotij ho
norē creſcēte in eis ſepitiformi ſpūſſi gratia
habilitauit. Illud autē p maxio lucro z gau
dio ſingulari reputabat: ſi alicui iter eterne
ſalutis oſtēdiſſet. atq; a pctis ad cōtinentiā
reuocaſſet. Reuerſus igit a mundanis. ho
norabat a magnatis: z a bonis z deuotis te
nerrime diligebat. Fecerat em̄ eum tā ama
bilē cūctis vita ſincera: charitas ad deū pſe
cta pietas ad pximum: largitas ad egenos.
honeſtas ad ciues. affabilitas ad afflictos.
Unde quidā de eo dicebat. Non eſt religio
ſus. quē tñ diligo: nec eſt quem tñ timeo: ſi
cui dñm florentiū: quē ſicut angelū dei aſpi
tio. Ipſe tñ nequaquā de ſua reputatiōe gau
debat. ſed de cōuerſione hoīm z fratru pſe
ctu: quoz numerus quotidie augmētabāt.
dño gratiā ſuā in diebus eius largiter confe
rente. Hinc z nomē ſuū a dexteris ciuitates
cū multa ammiratiōe z bone fame noticia p
uenit: z tam pſites qđ abſentes eximīs cum
laudibus cōmendabāt. Sed humanas lau
des ſibi impēſas nō attēdit nec pōderauit:
imo vilipēdit z deriſit. Nam ſſas quasdam
cōmēdaticias ſibi trāſmiſſas breuiter legēs
retro cūctā iactauit dicēs. Non eſt aliud qđ
ſcribūt. bñ potuiſſent de hoc tacuiſſe.

De deuota exhortatiōe eius ad ſpūalem
pfectum.

Cap. XXIII.

Egregius ac vernās ſſos ſacerdotuz
ingſ florentius ſeruīdus animarū ze
lator: non ſolū curā domeſticorū fra
tru habuit: ſ. etiaſ ſalutaris verbi ſemina in
alijs vicinis pgregatiōibus clericorū plāta
re ſtuduit: faciēs interdū collationē deuote
exhortatiōis pſe vel p aliū ydoneū fratrem
dom^o ſue: p mutua pace z charitate ſeruan
da. Ad cui⁹ aduentū letabant^o oēs inhabitā
tes: ex ore ſacerdotis dei ſacra verba audire
cupientes. Nam loqbat^o ſpūſſctus p eū ad cōſo
lationē gregis puſilli: qđ patus erat ei obedi
re alacriter z deuote. Dicebat g in quadā
collatiōe ammonendo bñf^o: Quilibet debe

ret oī die pponere vitā ſuā ſeruēter emēdas
re. z nouū certamē ptra tētatiōes z vicia ſua
arrigere: qđ amplius eū moleſtāt. fortius illa
niū vincere z violentiā ſibi ppter xpī infer
re. qđ regnū celoz vim patit^o z violenti rapiūt
illud. Eſt etiā vtile qđ alicui fratri diſcre
to z in via dei expto paſſiones ſuas z pplexi
tates reuelare: nec ppro ſenſui inmiti: ſ. alte
ri potius credere atq; hūiliter accipere pſiliū
z libēter ſequi ſuū rectorē: qđ b eſt magnū re
leuamen nouiter conuerſis z bonum ſignū
ſpiritualis pfectus. Qui ergo ſic proponit
deo ſemp ſeruīre. z totā vitā ſuā diligen
ter emēdare atq; ab oī pctō ſe cauere: de b
magis mereſ. z deo acceptor ſit. qđ ſi centum
paupes paſceret. z tale ppoſitū ptingēdi non
haberet. Quia maximū mun^o qđ hō pōt deo
offerre: eſt bona z pfecta volūtas fuiēdi deo
oī tēpe quo vixerit. Talis etiā non pōt male
morī: qđ diu in ſctō ppoſito ſteterit. Et ſi ob
ierit. ſpero qđ in ſtatu ſalutis erit z mīaz inue
niet. qđ bonū ppoſitū habuit. z bona volun
tas p ope cōpleto ſibi ad meritū cōputabi.
ſicut dauid ſctūs pſiteſ dicens Dñe vt ſcuto
bone vnluntatis tue coronāſti nos. Multa
quidē z alia pſolatiū p cōfirmatiōe bonorū
iuuenū loquebat^o. qui de dinerſ partib⁹ illic
pgregati fuerāt: nō tñ in ſcola ſſax. ſ. etiam
in ſcola xpī vacantes ſtud io ſpūali. Quidā
ex ipſis verba viri dei in tabulis ſignabāt. z
alijs abſentib⁹ indicare cum magno ſeruore
ſatagebāt: multo alacrius diuina eloqia iter
ſe tractātes. qđ ſeculares ſolēt ſcurrilia recita
re. De alijs queſtionib⁹ z ſtūlib⁹ rebus z in
tricatis negocijs oīno tacuit: ſciēs qđ parū
edificatiōe deuotis mētibus pſtant: z cōpū
ctiōni cordis frequēter obſtāt z corda inno
centiū ſubuertūt. ſicut exptū eſt in pleriq; qđ
curioſa ſerutātes: z viā xpī planā z hūilem re
linquētes. multis lapſibus z errorib⁹ ſe infer
uerūt. Quidā ſſatus monach⁹ quēdā
carthuſienſem argueret eo qđ ordo eoz dedi
tus eſſet ſolitudinī et quieti ad vacandū ppro
ſaluti: z pene nullū fructū facere viderent in
ecclia dei. rīdīt ille bon⁹ religioſus ſatis pu
denter z eleganter dicens. Noſ libenter facere
vellem⁹ qđ vos pdicatis z docetis. Nam con
temptū mūdi melius credim⁹ pnie laborib⁹
pſuaderi: qđ ſmonib⁹ pulchris z euagatiōib⁹
multis. Quidā ex iudeis ad fidē xpianā
cōuerſus audiēs famā ſctē puerſatiōis magſ
florentij: cupiebat cū ipſo de antiq; pſiarchis
z pphetis diſſerere. eo qđ in veterē legē he

braicis ſſis ſatis edoctus videbat^o: z rabbi a
multis ſcōm ſectam iudeoz dicebat. Cumq;
veniſſet ad pſtiam viri dei benigne eū ſuſa
piēs patienter audiēs. hūane z charitatiue
cum eo egit fidem ſincerā in xpō ſuadēs tene
re: ac opibus bonis inſudare. de queſtionib⁹
de legis ad ſalutē non ptenentib⁹ z genealo
gijs veter⁹ nihil vtiliter voluit non qđ igno
rabat ſed quia edificatiōe nō importabāt.
De efficaciā ſermonum eius et intellectu
ſcripturarum.

Capitulum. XXIII.

Ermo reuerendi ſacerdotis non fuit
palpans adulatio. ſ. veritatis clara
proteſtatiō: nō ſecularis eloquētia ſ.
humilis inſinuatō morū. z ad abiectiōem
ſeculi rationabilis inductio p exempla ſctōz
Reſq; enī a diuinis pecunijs queſiuit. nec
honorē inter magnatos: ſ. cum ſimplicibus
liberor ſermocinatiō eius. p quibus etiā in
ſtabat apud potētes vt pauperum memores
eſſent: z de māmona iniquitatis facerent ſibi
amicos in tabernaculis regni celeſtis. Et qđ
illi facile negaret: p quo ipſe intercedere vo
lebat: Offenſam dei timebat: ſi eum i pia pe
tiōe non audiret. Venit ad eum aliquādo
paſtor curatus eccleſie dauētrienſis bonus
amicus eius: beniuolentiā obſequij ſui exhi
bens et dicens. Predilecte mi dñe florenti. ſi
poſſum aliquid vobis gratū facere: non par
catis mihi. At quē pius par ait. Nihil aliud
pnunc. niſi vt beniuoluz vos exhibeatis de
uotis fratribus z ſororibus ſub cura vſa po
ſitis: ne moleſtent a ſecularib⁹ et ipſobis pſo
nis. Qui mox pie annuens rīdīt. Libenter
id faciā amore dī z vſi: vt etiā ſitis memores
mei. Magiſter iohes boheme rector ſcholā
riū z vicarius maioris ecclie: ſub quo diu fre
quēti magnus amicus fuit dñi florentij. li
benter eum audiēs et faciens qđ deo placitū
fore ſciebat. Cum ergo tēpus ſoluēdi preciū
inſtaret: reddiderūt ſingulū quod iure debe
bant. Tunc etiā z ego obtuli ei preciū ad ma
num eius: reperēs librum quem p pignore
reliqui. Et qđ noticiā mei habuit ſciēs me ſta
re ſub cura dñi florentij ait mihi. Quis dedit
tibi hanc pecuniā? Reſpōdi. Dñs meus flo
rentius. Tade inquit reporta ſibi pecuniā
ſuā: nolo inquit a te recipere ppter ipm. Re
portauī iterū pecuniā dño meo florentio z di
xi. Reddidit mihi magiſter preciū amorem vſi
Arille. Grates ſibi ago alias itez donis po
tioribus providebo. Per ſpūm diſcretiōis
ſciebat quid vnicuiq; rīdere deberet. z p vo

num cōſilij ſapientibus z indoctis: varijsq; ne
ceſſitatib⁹ occupatis ſalutari ſubuenit reme
dio nihil tñ terreni cōmodi p his requirens.
Unde quidā eius cōſilio ſe cōmittens di
cebat. Quotiēſ pſilium dñi florentij ſecu
tus ſum bñ mihi ſucceſſit: z qđ ppro ſenſui
inſuſus ſum. maluz mihi ſp aduenit: aut me
pēnituit: qđ non feci ſicut mihi dixit. Intelle
ctus ſanctarū ſcōpturarū velut quidā celeſtis
radius in eo luculēter reſplēdit tantaq; pu
ritate diuine claritatis illuminatus eſt. vt ſi
uē in veteri ſine in nouo teſtamento legeret
ab omni parte miſticus ei ſenſus occurreret.
et vbiq; inueniret qđ eum inſtrueret z ad beſ
oīm ſcientiarū fontem finēq; verborum redu
ceret. Habebat tñ apud ſe ſimplices z morā
les libros et precipue ſpeculum monachorū
et quedā virtutum exercitia contra vicia quī
bus ſe ſuoſq; comilitones i xpī militia docu
it contra diabolica tentamenta triumphare.
Rouis tñ et impſectis ac ſeculari faſtu tumi
dis et carnali amore adhuc infectis diſſuaſit
alta z ſubtilia: atq; obſcuraz dubioſa legere
et curioſa rimari. Diſcant ergo iſti primitus
ſe humiliare z pproſ defectus behe cogno
ſcere. ſupioribus ſuis pfecte obedire. nemini
ſe preferre. cum oībus pacē z concordia tene
re: timorē dei in mente ſemp habere. z firmū
fundamētū i humilitate ponere: ac ſic demū
ad arcem charitatis et diuine ſpeculationis
aſcendere lucem per inhabitantē ſpūitū ſcti
gratiā mundis cordibus pmiſſam iuxta illā
dñi ſententiā qua ait Beati mūdo corde: qđ
ipſi deum videbūt. Qui autē ſtudent magiſ
videri ſubtiles qđ eſſe humiles. z plus qđrunt
ſcire qđ bene viuere: cito extollunt^o z fiunt car
nales. Tales ſolebat acriter corripere: z ad cō
gnitiōem defectū ſuozum p humilitatiōē
z frequētes exercitationes ſalubriter reuoca
re. Qñ autē neceſſariū fuit vt aliquē argueret
ita timebat. vt nemo auderet ptradicare nec
ſe excuſare ppter reuerētiā ſcritatis ſue: quā
nullus audebat offendere. metuens dei indi
gnatiōem incurrere ſi non humiliter ſermo
nibus eius obediſſet.

De custodia verborum et iuratione vitā/
da.

Capitulum. XXV.

Quodam tēpe apud amersfordiā cō
ſtitutus ab incolis illius ciuitatis et
maioribus illius loci ſatis reuerēter
eſt ſuſceptus et interdū pia deuotione viſita
tus. Tunc etiā quidā honeſti viri ad audiē
dā vocē ſermonū eius venerunt ad pandē

dum cū eo et fratribus suis: cupiētes familia ritatis ei? habere grām et exemplis bonis et doctrinis informari. Quos benigne tractās et p̄ eorū statu salubriter exhortans: post auditionē verbi dei cū grāuāctiōe singuli ī domum suam sunt reuersi. Illis autē abcedētibz mox breuē ammonitiōe fratribz dixit. Periculosus est magnatis et secularibus loqui: cōiungi. Nō expedit diuitibus blādi rī: nec artiora eis puenit dici. Ideo oportet vt homo caute p̄uideat quid talibus loquat: ne scādāliē in aliquo vbo leui vel actu indecenti. Habent enī oculos sup nos aptos ad cōsiderandū gestus n̄ros ppter bona q̄ audiunt de vobis. Siemus ergo sup custodiā nostram et demus bonū exēplum alijs qui nos visitant et requirūt: qui tantū exteriora vidēt et scdm̄ hec de interioribz iudicant. Quis in oibz pfecti non sumus: tū precandū est ne malū exēplū et occasiōē scandalī dem? infirmis. Sed isti nimis beniuoli sunt nobis: et hoc forte nō expedit nobis. Nō delectemur fauoribus vanis qui simplices et hūiles esse debemus. Melius est ergo ad locū p̄stinū citius redire: q̄ multi ibidē minus curant de nobis: et quidā etiā deridēt nos et obloquūt quod valde nobis p̄cūū est: et ad deū magis redire cōpellit. Fuit itaq; vīr dñi florentius custodit? et p̄meditatus in cunctis sermonibus suis maxime coram secularibz et ignotis personis. Pessima etiā hoīm seculariū p̄suetudinem iurandi stricte vitauit. et oibz suis interdixit: vt neq; certe vel vere in quodiāq; sermone dicerent. ne peccatū sup peccatū ex incauta iuratiōe cumulerēt. Qñ ergo aliquid notabile et seriosus exp̄mere voluit. aut dicere in testimoniū oportebat: nō facile nec temere iurādī notā inposuit. sed faceto modo ita r̄s̄dit. Dico vobis finaliter. vel vtiq;. et sic satisfecit querenti. Nec voluit verbū certius loqui. in quo potuit dephēdi. s̄ memor verbi domini est est nō non. lapsus lingue studuit precavere: et alios bono exēplo et simplici veritatis p̄latione docere. Unde magis si bi credebāt sine iuramento: q̄ alioz linguis multa iuratiōe male assuetis.

De tribus periculosīs tentationibus deuotorum.

Capitulum. XXVI.

Expertissimus in spiritualibus rebus ac strenuus adlerba magister florentius. tres tērationes dicebat esse valde periculosas: que sub p̄textu boni decipiūt multos. Et nisi tēpestiue eis in p̄ncipio resista-

tur. ad guersum finē paulatim pducunt: aut in miserabilem teporē desides trahunt. Sed quod nequius est multas h̄s tērationes. p̄ verba diaboli fraudis minus caute aduertunt: et in quanta pericula labi possunt vix prudētibz et exp̄tis informari queūt. Quia est quādo aliquis nouiter cōuersus repatriare disiderat et visitare q̄rit parentes vel amicos. Hic enī sub specie boni et spe cōuertendi seculares reuertens ad seculū. cū est in partibus suis facere fructum: ex tali occasiōe ne sepe negligit semetip̄m. Dñs q; moras trahit inter vanos et lubricos: periculosos se exponit ventis et vndis. Quia sicut frequens experientia docet. leuis amī? et nec dum in virtute fundatus si mūdānis libēter iungit: aut p̄ctis eorū inuoluit. aut tēptatus refrigit. scit ab inceptis bonis. Bonū est ergo homini vt semp fugiat om̄e quod aīe nocet: et sine causa notabili patriā vel amicos non requirat. Nūq; de seipso p̄sumat. sed p̄sens seculi laqueis venenatis plenum habeat vbiq; suspectum: et p̄lati sui sequatur consiliū et dictum. quod in omni euentu est magis securum et firmum. Nam de decem vix vnus vel duo illesi redeunt qui inter cognatos et notos diuersant. Sepe etiā alijs deteriores et vaniores sunt: qui a bono p̄posito resiliētes in seculo remanent et gratiam dei abitientes nō erubescunt iterare mala que prius contēpserunt. Alia tentatio est quādo laicus vult esse clericus. et idcirco humilē statū relinquit et a sc̄a cōgregatione recedit. vt agnitis litteris magnus dñs fiat: et nescit miser q̄ male decipitur. qui humilitate et obiam relicta tendit ad alta. Hic ex modica sciētia cito inflat et tarde bonus clericus erit: qui p̄prio mou ductus p̄ vilibus litteris d̄uites perdit et boni nōis famā denigrat: vtiā totus secularis non fiat. Tercio tentatio est qñ clericus et l̄ratus anhelat ad sacros ordines et p̄latum aut aliq; dignitatē: s̄ aliqua specie sanctitatis vt possit alijs magis p̄desse et melius docere ac frequentius predicare. Iste licet p̄iā intentionē videat habere: intus tū graui supbia laborat dñi p se ascendere festinat vt alijs maior appareat. Et quia humilē subiectionē non diligit: et contēptū sui inuite sustinet: per preces et cautelas amicorū querit p̄mōtū suffragiū. non attēdens anie sue periculum. Deu q̄ malam inueniet p̄sciētiā post modicam et breuem glorie captiōē: q̄ difficulter assequit multoq; facilius oī honore p̄uari-

potest. Qui ab his tribus liberari desiderat. eum quotidie roget vt euz a supbia et vana gloria custodiat: et in humili subiectione et p̄fecta obedientia p̄seruet. Nam supbia facit hominem intus cecum et insipidū. et foris garulū ac p̄sumptuosum: sup̄suius nescit de alijs habere cōtemp̄tū. Et quod deterius est sup̄ alios querere dominū: aptum satis est p̄ditionis signū et multorū malorū inductiū. Cum quidā frater cum dño florentio loqueretur in camera sua ait illi inter cetera. Stru deatis vos dare ad humilitatē: tūc potestis proficere et gratiam dei promereri.

De emissiōe fratru ad fructificādū in diuersis locis.

Capitulum. XXVII.

Redētiſſimus amator christi dominus florentius cui xps viuere erat et mori lucrum desiderans fructum facere in tpe suo: maximā op̄a dedit multis. p̄desse ad eterne salutis regnū suadēs hunc miserū et caducum spernens mūdū. Misit ergo plures personas ad diuersa monasteria et ad nouas domos. p̄ alioz cōuersione extruendas. Exq̄bus aliqui in wyndesheim aliqui in mōten sancte agnetis: aliqui in northorn. aliq̄ in gelriam. aliqui in hollandiam prexerunt. Quidā etiam monasteriorū priores nonnulli rectores cōgregationē et monialiū p̄fessores effecti sunt. Ex quibus aliqui adhuc sup̄sūt. qui deuotiſſimū et deo dilectū magistrū et dominū florentiū olim in carne viuētē cognouerunt: et fidubitable testimoniū magne sanctitatis eius p̄hibere possunt. Sed et sacerdos do carthusiensis nec non cisterciens sanctiq; benedicti viros habet mihi non ignotos: qui virum dei florentiū et fratres sc̄e cōgregationis eius cum dauētrie frequētarent videre et audire meruerunt. et me vix dicere cōprobabant. Fuerunt eodē tēpore quo claruit et floruit in dauētria insignis sacerdos dei florentius plures deuoti sacerdotes in dyocesi traiecit: qui populū fidelem s̄monibus sacris instruxere. et religiosos p̄ctus siue fratres siue sorores strenue gubernare nouerant. Ibi om̄s debita cum reuerentia dño florentio humiliter se submittebant: et angelicū virū sup̄ arduis causis libentissime cōsultātes ei? potius discretionī et prudentie q̄ sibi p̄s̄is crederem maluerunt. Videbāt enī in ipso p̄ceteris gratiā diuini cōsiliū celsius efflorescere. qui tāq; lilium cōuallium aqua sapientie p̄fusus ī medio turbaz candorē sue puritatis p̄seruauit: et bone opinionis odorē longe lateq; resper-

sit. Erat itaq; tunc tēpore in traiecto dominus wernboldus famosus p̄dicator et cōfessor: soror sancte cecilie: seruēs amator: sc̄e scripture. et magnus amicus reuerendi p̄ris dñi florentij. optime vilus et auditis a tota cōitate plebis. Apud amersfordiā fuit dominus wilhelmus henrici qui incepit cōgregationē clericorū qui postea facti sūt canonici regulares. In swollis fuerunt dñs henricus goude egregius p̄dicator. pecuniarū contēptor. humilis cōfessor: beginarū: necnō dñs gerhardus kalker deuotorum clericorū rector et optimus virtutū informator. In partibus hollandie claruerunt valde notabiles et eruditi in lege domini p̄dyteri. vbo et actōe conspicui: quorū aliqui p̄tubnales magistri gerhardi fuerunt. atq; dñs florentio cordialissime predilecti: qui suis in locis fructum non parū domino retulerunt in cōuersione hominū. et edificatione puentū deuotorū. Inhaerlem fuit dominus hugo auri faber dictus cum p̄sbyteris suis. In amsterdam dominus ghisebertus dou: duorū monasteriorum fundator ac multarū sororū inclitus gubernator. In medenblie dñs paulus totus deo deuotus et probus. Horum etiam meminit magister gerhardus in epistolis suis: et p̄ hos prima deuotio in hollandia cepit et profecit. Fuit enī uero in partibus gelrie in doelsbroch dñs dericus gruter multarum sororum laudabilis pater: antiquus magistri gerhardi discipulus. qui multa mihi bona de eo narrauit. Longum est p̄ singulos noiare deuotos patres: qui a tempore magistri gerhardi ceperunt. et cōtēpanei dñi florentij fuerunt: qui nos vanitates seculi cōtēnere et humiliter ac continenter viuere docuerunt. omnibzq; sequacibus eorum clara exempla deuote p̄uersatiōis p̄ patriam et obiam reliq̄rūt.

De felici transitu eius ex hoc mundo et ecclesiastica sepultura.

Capitulum. XXVIII.

Benignissimus iesus oīm fidelū conditor et redēptor eterneq; vite fidelissimus p̄missor ac redditor copiosus qui dicit omnis qui reliquerit patrem et matrem et cetera terrena ppter nomen meū centuplum accipiet et vitam eternam possidebit: ad remunerandū fidelem famulū suū p̄s florentiū multis adornatū virtutibus ac diuersis. p̄batum p̄fessuris et languoribus: de huius ergastulo corporis educere dignatus ē et in regnum suū celeste letantibus angelis trāsserre. Fundatis igitur eius p̄silio et auxilio

lio q̄ plurimis deuotis congregationibus et monasterijs. atq̄ humili grege dom⁹ fuisse cundū bñplacitū xp̄i in pace et charitate fraternā ordinate instructo et sollicitē custodito: iam ad sup̄ne patrie ciues et xp̄i gloriā in tuendā medullitus suspirabat et ardēter anhelabat: p̄ oīa confidens in xp̄o iesu quē sup̄ oīa amabat. Petiuit ergo sibi corpus dñi cū sincera deuotione ministrari: quod et plena fide et digna ueneratione intuens et adorās ait. **Q**ui dilecte dñe de⁹ indulge mihi: q̄ toties te tā indigne tractaui et sumpsi. Ad hec uerba multi cōpuncti fleuerunt. Quidā etiā ex canonicis ista audiens valde igemuit dicēs. Quid ergo ego miser pctōr dicam si tantus uirtutis de se sentit et dixit? Vir autē deo plenus et xp̄i grā munitus totū se in diuino beneplacito obtulit: et q̄ diu loqui aliquid boni potuit. saluberrime cōsolationis uerba dilectis filiis et fratrib⁹ suis eructauit. Inter alia digne memoranda fraterne charitatis uirtutem cōmēdaui dicens. Quicūq̄ in vna domo habitat vnū sentire et vnū p̄positum in domino teneant: et semp ad p̄formitatē morū sine omni singularitate cum simplici obedientia sui sup̄ioris tendant. Ibi est pax ibi spiritualis p̄fectus et optima dispositio domus: ubi oīa in feruore spūs nituntur esse vnanimis et hūilitate xp̄i se oībus p̄formare. **D**anete in hūili simplicitate uestra et xp̄s manebit uobiscum. **P**ost sacram exhortationē ne grex dñi inter populares fluctus p̄stitit sine rectore maneret quasi debito gubernaculo destitutus: p̄fecit: vniuersē p̄gregationi sue vnū de p̄byteris suis dñm amiliū vix de uotū sapientē et eruditū zelum dei et antiarū salutem incūctāter habentē ut ad eum singuli recurrerēt. et sibi ex animo obedirent. His itaq̄ alijs quiete dispositis: crescente iam infirmitate corporis ad extrema puenit uite p̄sentis. **L**um ergo dñice annūciationis festiū solēnitatis instaret. deuotissim⁹ vicari⁹ xp̄i florentius intimus amator beatissime sp̄ uirginis marie p̄ssime matris iesu xp̄i in p̄fecto eiusdē gloriose genitricis dei: post horā cōpletorij pulsato ad laudē brē agnis aue maria solito more. finito iaz die finē uite fecit in terris oratibus fratrib⁹ circa eum cū gemitu et meroze. **N**ec mirū. **E**lis etenim intensi amoris coquebat flere charissimū patrē oīm deuotoz lumen et speculum: oīm tribulatoz solamē ex hac palli luce subtractum. Sed pia fides amantiū recogitās optimi sacerdotis sobrie

tatem ac uite modestiam p̄solabat spe glorie celestis sibi non negando p̄ iesu xp̄m quem toto corde dilexit: cuiusq̄ ad mortē plenā fidei deuotione seruendo. p̄seuerāter adhefit. **T**ransiit autē ex hoc mūdo dilectus deo et hominibus sacerdos magister florentius anno dñice incarnationis millesimo q̄drigētesimo tēpore bonifacij pape noni: anno etatis sue ut estimo q̄nquagesimo aut non multū senis or ultra. **E**lixit dō post obitū venerabil⁹ magistri gerhardi in bona ac sancta p̄uersatiōe annis fere sedecim: quibus magnū fructū fecit in populo dei in dauentria et in tota dyoce si traiectē. De cuius laudabili uita sit laus et gloria xp̄o in secula qui tam p̄clari luminis splendore decorauit tēpore nra. **S**equenti igitur die cōgregatis canonicis cum clericis corpusculū eius longa maceratione castigatum ad ecclesiam sancti leuini a canonicis et p̄byteris est p̄cessionali⁹ allatū. et exequiarum solēnijs p̄solutis ante altare suum in honore seti pauli cōsecratū cū magna reuerētia sepelit. Ipse autē electus sacerdos dei sic uerus humilis seruus xp̄i optauit cum fratrib⁹ suis ante eum defunctis in cimiterio sepeliri: et nihil amplius honoris sibi exhiberi. **S**reuerendus dñs Reymbertus decanus dauentris hoc penitus recusauit. q̄n potius rectissime decreuit: ut in ecclesia et loco celebri honorifice p̄diret. qui eiusdē ecclesie extitit sacerdos egregi⁹ uirtutib⁹ et sciētia illustrat⁹. **D**e quadā uisione facta post obitū eius et magna gloria sua. **C**apitulum. **XXIX.**

Alit in ciuitate gouchem vir quidā fidelis bone uite et fame laudabilis hānes hermani noie cui⁹ vix iutta vocabat. qui pariter scdm mandata dei uiuētes: q̄ plures alios ad dei seruiciū traxerunt. **F**requent sacris diebus de deo in domo sua loquebant: hospitalitatē multis deuotis ad se uenientibus libēter exhibētes. **E**rant autē ambo valde familiares dño florentio: a quo sancte cōuersationis formā habentes etiam primis suis uite exēpla p̄buerūt. **P**ost obitū igitur dñi florentij supradictus iohēs in breui ex hoc seculo migravit. **E**uenit itaq̄ quadam die ut iutta deo deuotissima in camera sua ofoni incuberet. **Q**ua cōsummata surrexit aperiens hostiū ad exreundū de camera sua. **Q**uod cum aperiret. repente audiuit se nestrā camerā retro se aperiri. **R**espiciens ergo uidit quendā lumine splendoris circū amictū et aspectu amabilissimū p̄ eandē fenē

stram intrantē viro suo faciemus similem. **L**ui illa ait. **E**stis ibi iohānes dilecte p̄iunx? **L**ui ille. **E**go sum. Sed ne modo uoces me cōiungam tui. **L**ui illa. **E**t quō est uobiscum? **I**lle respondit. **E**go saluatus sum et gaudijs celestibus et p̄ntia dei fruor. **L**ui illa. **E**t quō est cum dño florentio patrē nostro? **R**espondit ille. **D**ñs florentius est in valde magna glia et omia sua recta et bona fuerunt. **E**t adiecit. **M**anete in hac domo et non mutetis locū: q̄ cito moriemini. **E**t hec rectrici suorū aleyde thome reuelatis. **E**t tandem hec uisio disparuit. **P**ost hec ista iutta ita feruido ad deum corde oīs suos licet p̄pauos pegit: ut oīa tēporalia tanq̄ despecta stercoza ei uiderēt. **E**t quo solo signo euidēt apparēt. q̄ supradicta uisio non fuit delusio uana: s̄ reuelatio celestis a deo facta. **L**um q̄reret quidā de magna gloria dñi florentij in celo. respondit est. **P**ropter tres maxime uirtutes. **P**rimo p̄pter eximīā charitatē quā habuit ad deū: oīa bona sua finaliter ad eum referēdo et dei honorē et bñplacitū i oībus querēdo. **S**cdo p̄pter zelum aīarū quē ad p̄imos suos habuit: salutē oīm desiderando et ad seruiciū dei eos alacriter trahēdo. **T**ercio p̄pter magnā humilitatē suā et p̄tēptū sup̄bius: sp̄ paruā uilia de se ipso sentiēdo. **E**t hec tria sans lucide et distincte in uita sua sup̄ius descripta apparēt et a multis fidelib⁹ nō ignorāt. **E**xplicat uita reuerendi patris dñi florentij p̄byteri. **I**ncipit epistola eiusdem ad quendam regularem in wyndesheym.

Rurissime quare me sic ueras: nonne mihi sufficiūt miserie mee? **T**amē te dñe uictus et ip̄oportunitatē tua cōpulsus: cogor tibi scribere que longe a me distāt. **P**rimo ut ita importune coram deo pulses. p̄ oībus tuis sine intermissiōe. et p̄stīm apiet tibi lōge clari⁹ q̄ aliquis hoīm totius uite tibi possit scribere: si permāseris p̄seuerans. querendo pulsando petendo. **I**tem suadeo tibi ut aī omia humiles te sub oībus: et sufficit tibi corde uerbis et opibus. **L**ogita indefinenter scdm beatū bernardum ad fratres de monte dei: ubiq̄ solem lucere nisi in p̄sciētia tua ubiq̄ serenū esse nisi apud te. **E**t hoc fit p̄ assidūā assuefactionē inspiciendo p̄p̄riam uilitatē corporis et anie: non respiciēdo defect⁹ alioz aut excusando. **M**axime quādo corripis aliquem tunc caue tibi ab intra ne te eleus. **B**ñs hieronimus sup̄ marcū dicit. **C**e-

res ābulantes: sic dicit q̄ pctōr estimabit oīs hoīes sup̄ se. sic et tu uide oīs fratres tanq̄ arbores corā te. **I**n opibus tuis fac uiliōraz abiectā. sed interim uilitatē tuā cogita aut de morte aut de pena aut iudicio. ut quicquid potest te dep̄mere aut accēdere ad amorem dei et p̄xiimi: et in huiusmodi cogitationibus exerce te ad amorē dei et p̄xiimi: uel ad exstirpandū uicia uel acquirendo uirtutes. **I**tem fm bernardum ad fratres de monte dei. **L**ōpa diem p̄sentē semel in die dici p̄terite: ut apprehendere possis q̄ p̄ficiis in uirtutibus aut deficiis. **D**isce semel aut bis i die tibi p̄esse et uirtutem tuā ordinare. mores cōponere: et teipsum accusare et cōdemnare. nec impunitū dimittere. **C**ōsulo tibi q̄ habeas circa te speculū monachoz aut speculū bernardi scdm quod oīs actus tuos potes ordinarē: quē libz etiā ita discas exterius q̄ in oībus opibus tuis leuiter occurrat quomō te debeas habere. aut i quo te male habuisti. **I**te oīs actus tuos p̄ueni p̄meditationē et orōne breui. quō te deceat habere in eodem opere: et hoc erit tibi leuē quādo p̄mpta p̄suetudine scis libellū exterius. **I**tem mane et post prandium. statue ante oculos tuos tuas malas cōsuetudines et uicia tua p̄ncipaliora. et uirtutes ad quas niteris: et sic intra recenter bellū cum hostibus tuis. cum carne mundo et dyabolo. nil hesitans. quia plures sunt nobiscū q̄ contra nos. **E**t sic i plebis illud bernardi. **M**ane p̄terite noctis fac a teipso exactionē. et uirtute dici tibi statue cautionē: quomō p̄ totam diem teuis habere. **I**tem bernardus singulis horis describe tua singula exercitia. cui sp̄alia sp̄alia. cui corporalia corporalia: ut in uespis q̄ de singulis factis tuis tenes capitulū. si quid imp̄fectū fuerit. suo modo suo loco aut tpe nō abeat ipunitū uel irrecōpensatū. **Q**uere cōe bonū: et cor sp̄ sursum habe. **O**ra pro me frater nunq̄ sic feci. **V**ale.

Antē prandiū cogitabis de passione domini. **P**⁹ pradiū de morte de iudicio de penis inferni. **P**ost cenam de uicijs et peccatis. **Q**uedā notabilia uerba domini florentij p̄byteri.

Ante oīa cognosce uicia tua et passiones tuas. **S**emp sis uigilās circa tērationē et motus passionū. **S**i sentis eas et statim reicis non nocent: si moraris mālum est. si delectaris et moraris in eis peius est. **A**d quesita humiliter respōde. **S**uge mīl

heres et caue inspicere. **A**liū exemplū est secularibus: oculos non custodire. Dic p̄ctm̄ tuū cum verecūdia et tristitia in magno p̄po/ sito dimittendi coram deo et p̄sbytero tuo. **D**ic culpā tuā singulariter: sic feci et hoc feci. **N**ota bene in quo stat culpa tua: et hoc ex/ pone simplicibus verbis. **N**on debes malū alicuius dicere: nisi possit sibi vel alteri p̄o/ desse. **A**ccusa aliū cum cōpassione: sicut cum infirmo fratre. **T**unc cōsciētia est bona et rō tua recta. qm̄ nihil agis nisi fm̄ sacram sc̄ptu/ ram et intelligis eam sicut sc̄ti intellexerūt: et non credas capiti p̄prio. **B**onū esset hoī spūali q̄ tēporalia sua in aliquo tēpore depu/ tato tractaret: et post ad spūalia rediret qua/ si oīm oblitus. **E**stimo q̄ motus et cogitatio/ nes que incidunt in corde nostro non sunt in potestate nostra: sed tñ nost̄ est aliquid bo/ ni in corde nostro plantare. legendo orando ruminando: donec aliq̄ motus illiciti ab his vi/ cti succubant. et p̄ gratiā dei cessent. **S**unt ali/ qui tātē supbie. q̄ vel oportet eos alios rege/ re. vel oīno deficere et ad mudū reuerti: quia nec sciunt se cōre alijs nec subesse. **S**epe mo/ uet totū corpus fm̄ passiōē q̄ regnat in ho/ mine: ip̄o tñ non cōsiderare. **Q**uidā p̄ me/ diū annū nec bñ potuit dormire nec come/ dere et non potuit causam inuenire: sed post/ modū inuenit causam que fuit tristitia. ita la/ tent passiōes in nobis. **D**ebiles non iudica/ bunt facta superiorū: q̄ sepe fallunt. **N**il tene secretū vel in rebus vel in p̄sciētia qm̄ reueles. **R**aro loquere cum seculari quin cōfortes eum fm̄ statum suū ad bonum. **F**uge secula/ res magnates et cōiuiantes. **S**i facis opus humile et vile in p̄ntia hoīm noli ridere: si ri/ des supbis. quasi hoc opus ad te non p̄tine/ at. **D**isce intelligere quid oras: sic expellē/ vage cogitatioēs. **A**ltus cantus p̄turbat ca/ put: et sensum et deuotionē extinguit. **I**n oīo/ nibus potius desiderare debes gratiā et mise/ ricordia dñi: q̄ magna p̄mia. **M**aria re/ putabat se indignā salutatione angelica: et re/ p̄ta spiritu sc̄to ascendit cito ad montanā et seruiebat elizabeth. **S**i q̄s haberet loqui ma/ gno regi. p̄curaret sibi specialiores apud re/ gem: sic de maria agendū est. q̄ maxime spe/ cialis est deo. **O**mnia fierent hoī dulcia: si se bene exerceret in passiōe dñica. **S**ine infir/ mione deberemus cor nostrū erigere ad celū. et ad sacra scripturā recurrere: et sepius suspi/ rare. q̄ tam carnales sumus et pigri ad bona eterna querēda. **E**x nimia festinātia p̄dis

deuotio. caue ergo oportunitatē: et oīa fac cū/ attenda consideratione et non ex p̄suetudine. **Q**uā aliquid p̄trarium corpi tuo inuigilā: cogita q̄ corpus nō est tuū sed eius in cuius obedientiā te dedisti. **Q**uāto homo oīa bo/ na sua siue corporis siue anie cōia fecerit: tātō oīa bona aliorū erunt sibi cōia. **D**ilige om̄es cōuersos equaliter in deo: tam absentes q̄ te cum existentes. **F**uge factionē cui appēdet honor. v̄l de qua vane gloriari potes: it̄ pos/ set p̄ aliū eque bene fieri. **Q**uā in alio loco et p̄ alium potest bene fieri dilige et exalta plus: quā si p̄ te fuisset factum. **N**oli inuidere q̄ ali/ us te sanctior sit vel maiorē habet famā: sed dona dei ama in illo et tua erūt. **N**il sic extin/ guit carnalia vicia: sic feruēs studiū assuesce et coge te in camera manere et in libro legere: donec sit tibi dulce. et graue exiret cū gaudio intrare. **F**uge ad cellā sicut ad amicā: quia se/ curus es in ea. **Q**uādo cūq̄ homo loq̄ret/ cum hoībus. deberet nūq̄ v̄l imp̄meret eis hu/ milia. **S**cientia secularis est valde allectius. caueat ergo homo ne nimis afficiat ad illas sed p̄ illas quasi p̄ mediū studeat transire ad deū. nec maneat in medio stare. **D**eus et venerabilis pater florentius dixit sepe ad so/ cios suos et fratres. **B**ene uobis est et q̄ se/ cure statis et potestis sic viuere sub obedien/ tia. **E**t si antea sciisset. p̄ nulla re mundi in/ cepisset alios regere: nisi ipse prius sub obedi/ entia fuisset. **E**t nisi infirmitas corporis impedi/ ret adhuc mallet esse substrēmo aliquo mā/ gistro qui eius voluntatem plene frangeret. **I**tem si esset sub obedientia nūq̄ uellet esse perplexus. **N**am quiuis deberet ponere onus suum sup̄ dorsum alterius in quo dubi/ taret. **M**erito deberet se homo sub oībus cōuersis humiliare quātūcūq̄ etiam nouis quia nescit quantā gratiā sibi dederit deus. **N**unq̄ pōt aliquis venire ad veram humili/ tatem: nisi cōtēpnat ab alijs et in nullo curet. **M**elius esset cōculcari cum pedibus: q̄ lau/ dibus aliorū consentire. **C**um aliquis frat̄r p̄tuit consiliū: debes ei humiliter dicere qd̄ legisti. **S**emp̄ est melius sequi videre aliorū q̄ p̄p̄riū. nisi homo sciret aliquid melius sibi reuelatum: p̄pter humilitatē eius qui ab eo interrogauit. et nūq̄ sibi illud ascribat. **S**i homo habuerit multas fantasias: tunc debz vocaliter orare. **O**m̄ia exercitia et studia sua debet homo dirigere. v̄l passiōes et defectus suos super: quia alias parum proficit. **I**n la/ bore cōmuni sta in cōtinua custodia cauēdo

multa verba: et cogita de studio tuo que legi/ sti. **N**on est morbus tam grauis a quo ve/ rus obediens nō curat. **S**i homo pure se res/ signasset: non deberet plus sibi confidere vel desperare q̄ superior sibi diceret. **S**epe de/ bet se homo resignare i die deo et sup̄iori suo. et genua cordis pro licentia flectere: et intelle/ cūaliter obedire. **A**irō: q̄ qui sub obedien/ tia est habet dubia: et non stat p̄tens. **Q**uā aliquid boni facis. caute respice v̄t fiat vtiq̄ propter deum et non cōcupiscas aliud nisi ho/ norē dei et edificationē p̄ximi. **I**nter fratres potes cogitare. **S**i possem me taliter habe/ re: q̄ nullus per me scandalizaret. **S**emp̄ de/ bes nū querere cōmuniā. quia si querere in/ cipis te in minimis: cito p̄haberis ad maio/ ra. **Q**uicqd̄ est p̄ cōmuni bono sollicite cu/ stodire debemus sicut sacra vasa altaris. **L**i/ ba sacre scripture custodiendi sunt: ranq̄ ve/ ri sumus thesaurus ecclesie. **I**n scriptura nō solum querere debemus nos. sed q̄ bene scri/ bimus: sed etiam vtilitatē cōmunis boni. q̄ libri sint correcti et bñ cōp̄ctuari et distincti. quia nos non libenter studemus ex malis et incorrectis libris. **U**e illi qui i cōmunitate existens querit quod suū est: v̄l dicit aliquid esse suum. **D**e homini qui in cōitate murmu/ rat de aliquo: et dissentit cōitati vel q̄cūq̄ modo eam p̄turbat. **T**unc verē in vñū habi/ tamus: si vñū volumus vñū sapimus et vñū moris sumus in domino. **I**n oī ope suor mo/ ribus suis studeat se quibus cōmunitati con/ formare in legendo cantando comedendo ies/ iunando: et non sit singularis. **N**ihil tā pacifi/ cum reddit hominē. q̄ q̄ nihil ex se p̄sumat facere: sed totū cū cōsilio bonorū. et semp̄ cre/ dere salubrius esse quod p̄sunt. **S**tude hu/ militer implere qd̄ tibi iubet: q̄ si vis discer/ nere vir verus obediēs eris. **Q**uantū po/ tes stude deuotiōi attēte orando. **D**issolutio est deuotiōi cōtraria sicut aqua igni. **Q**uis paup̄ es in virtutibus et debilis. nō debes tñ te deicere sed magis humiliare et cogitare: q̄ non habeo magna. volo istud parū deo of/ ferre qd̄ habeo. sicut maria obtulit par turtu/ rum et non agnū. **I**lle verē est frater et amic⁹ alterius. qui odit vicia sua: et iuuat ipsum ea vincere. **S**emp̄ debes nūq̄ te occupare aliqui bus bonis: et oīno non attendē ad fantasias. **P**ericulosū est multū sepe loqui vel cōuer/ sari cum hoībus secularibus potestatē habē/ tibus siue dignitatē: vtputa sicut scabini. p̄/ byteri. canonici et alij diuites. **R**atio est quia

natura timēs illos: sepe homo applaudit eis et assentit v̄bis eorū. **L**auas de multiloquio. maxime ap̄d seculares: q̄ raro loquit̄ homo quin postea penitet de aliquo verbo incauto etia abstineas a risu et cachinnis: q̄ q̄les ipsi xpi viderunt hominē ab extra. talem ipsum iudi/ cant ab intra. q̄ quis tñ talis non sit. **P**ariū p̄dest multū studere. nisi quis studeat vitam suam emendare: et cum omni diligētia ad bo/ nos mores ordinare. nā dyabolus multa scit de scripturis et tñ nihil ei p̄dest. **S**i quis de mane tardus et piger fuerit. non debet despe/ rare: qm̄ deus pōt sibi dare gratiā deuotiōis qm̄ sibi placuerit. **N**il laborem breuē orationū/ culam p̄mitte. **S**eruus xpi breuiter et sub/ missa voce loqui debet. et cauere loq̄ vbi nō debet: et si necessitas cogit. eat ad locū secre/ tiorē sibi licentiatū: et videat vtrū expediat quod loquit̄. **S**emp̄ nūq̄ debes q̄difices an/ dicentes verbis tuis. et trahas eos magis ad seruiciū xpi: qui nihil placabilius deo q̄ labo/ rare p̄ aiabus cōuertendis. **E**t nihil iniurio/ sius deo facere possumus q̄ aliquem nostro malo exemplo scandalizare v̄l a seruicio dei latāre: quia hoc peius est q̄ xpm̄ cui iudeis carnalit̄ crucifixisse. **P**ro oībus actib⁹ bonis debes nūq̄ p̄ puritate cordis. et bonas medi/ tatioēs assumere: quia ex his surgit charitas oratio deuotio. et om̄s alie virtutes firman̄. **N**unq̄ sis ociosus. sed sancta precipue occu/ patōne implicitus: dirigēdo affectioēs tuas et om̄s opationes ad deum. **M**elius est mo/ dicum spiritus: q̄ multa sciētia sine deuotio/ ne. **N**am pulchriorū verborū valde leuis est emptio: sed operū bonorū difficilis inuentio. **Q**uicqd̄ fecerit homo. si non senserit se inde humiliorē: nihil sciat se lucratum. **Q**uando aliquid boni facis: fac simpliciter et pure ad honorem dei et nō queras te ipsum aliquo modo. **E**x improuidentia verborū veniūt perturbatioēs scandala et oblocutiones. **U**i de ergo qd̄ facis quare facis et quomodo fa/ cis. **N**on est leue in quo offenditur deus: et scandalizatur proximus. **A**nte initium ope/ ris propone qualiter te velis habere: nec le/ uiter hoc frangas. **S**essida ad cellam: et recu/ perabis deuotiōē perditam. **Q**uando duo vel plures colloquuntur. quiuis respiciat: q̄ non ad inutilia sermo procedat. **E**t si conti/ gerit debet hoc alteri absq̄ omni verecūdia dicere charitatem et humiliter. **F**rater nō et pedit nobis plus loqui eamus ad cellam: et faciamus aliquid melius. **S**eruus dei quā/

etiamque potest debet niti qd cor suū auertat a creaturis et cupiditatis terrenis. Et quāto plus in illo profecerit: tanto crescit appetitus ad amorem dei. Desiderās proficere studeat sibi vim facere hoc est mitatur vicia sua vince re: vt qui prius desiderauit sublimia. iam de sideret humilia. et sic de alijs vicijs vicendis

Bonus obediens nūq̄ debet parupede re mandatū quantūcūq̄ leue videat. Tūc dyabolus in veritate fugit a nobis. quando persperxit nos humiles et vnicordes: quia ipse est pater superbier discordie. Non debe mus attendere primū nostrum vt pulchrum vel diuitem: sed sicut sanguine xpi redēptū. Seruus dei multum niti debet pro pace et cō cordia habenda cum fratribus suis: quia an geli nihil plus diligūt et libentius vident in nobis. q̄ q̄ sumus inuicem pacifici et concor des. Quicquid boni seruus xpi facit nunq̄ sit securus: sed timeat semp de se ipso ne for te reprobus inueniatur corā domino nostro iesu christo. Et pre oibus debet niti: vt omīs homines reputet: sanctiores et meliores se.

Deuotio non est aliud nisi desiderū ante ad deum. Quantūcūq̄ paruū consuetudi nis nostre fuerit. si q̄s tñ humiliter studuerit facere: totum reputabit pro obedientia. Et si neglexerit et nō curauerit: timeo qd grauitur punietur. Oprans in humilitate proficere se pe debet sibi dura et despecta proponere: et se metipsum arguere. iudicare et condemnare. et secretis cogitationibus suam vilitatem cō siderare: vt adueniente hūilitatiōe sciat pati enter contēptus pati. Cum sentis inuidiā vel suspitionē aut vanam gloriam: responde tibi ab intra et dic. Prochpudor qd tu adhuc tam miser et tam debilis es. qd ex aliorū profe ctu deficiis et deterior efficiaris: sicut ab intra temetipsum humilia et cōfunde. et fugiet dya boli tēratio a te qui solet talia ingerere. Ma gno labore optet nos p carnalia pugnare: si vo lumus ea vincere. Raro vel nunq̄ comedi mus quin dyabolus insidiatur nobis. Vgitur semp vigilemus et oremus. quia aduersarius nunq̄ dormitat: s̄ vndiq̄ nos impugnat.

Incipit plogus libri quarti de discipulis domini florentij.

Quia deo donante de venerabilibus patribus ac illustribus viris magro gerhardo et domino florentio quedā virtutum opera fm tenuitate ingenij mei im polito sermone descripsi: restat nunc consc quenter pro vt memorie occurrat. de eorū di

scipulis aliqua assignare: que simplicium fra trum vitam et mores valeant humiliter infor mare. Hi etenim seculi pompā et carnis molli ciem viriliter calcantes. christum sectati sunt per artam viam que ducit ad vitam: et nō in merito celi luminaribus cōparent. Nam ma ximam multitudinē fidelij virtutibus suis illustrarunt: quā ad bene agendum dum ad huc viuerent exhortari non cessarunt. Ideo qd pia eorum in christo cōuersatio non est pe nitus silenda: sed ad instructionē paruulorū pandenda sunt facta eorum veneranda.

Quius. Rogo te obnix vt de tam pclaris viris paucas deuotōis scin tillas in lucē proferas. quibus accē di valeat ad virtutis amorē: quatenus ex au ditu modernorū noue cōuersationis statum arripiam. Nam pleriq̄ poetarū gesta scriple re gentiliū. pro qualicūq̄ vtilitate legen tium: quātomagis ad p̄solationē religiosorū recitare debes exēpla seruorū dei qui mūdū triūpharent: vt boni in melius sp̄ pficiant. et pigri de torporis lectulo citius suscitentur.

Enior. Si me digneris audire: dicā qd nō parū te edificet in p̄riti. Eos tñ bi pponā qui non tñ virtutis nomē sed cū bono noīe vitam tenuerūt virtutibus clarā. Sed iam p̄cholo: aliq̄ sunt qui pmo seruoze de relicto. euagationes diligunt. va niloquijs delectant: p̄pziā sapiētia p̄mis pa trū n̄for institutionib̄ pponunt. et ad sua de sideria explenda callidis argumētis p̄sa cris legibus vtunt. Quorū stultā p̄sūptionē oimode caueas. et p̄batoz patrū hūiles mo res habitūq̄ attēdas: qui in diebus n̄ris sub disciplina reuerendi patris dñi florentij dauē trie emicuerūt. Det igit̄ deus nūc grām. p̄fe rendi ea que edificationis sunt. q̄tenus p̄is hic sermo sic simplices et humiles fratres eru erudiat: vt xpm sequi in religione cupientes oēm seculi curam p̄fecte abiciant: et tales in seruoze deuotōis et sancte simplicitatis sub iectione esse studeant. quales isti deuoti viri tutum viri omī studio predicādi extiterunt.

ExPLICIT plogus. **I**ncipiunt capitula.

De prima congregatiōe clericorum in da uentria.

De dño iohanne gronde. **II**

De dño iohāne brincherinc. **III**

De dño lubberto berneri. **III**

Scriptū dñi amiliū de felici obitu eius. **V**

Collecta quedā ex deuotis exercitijs dñi lubberti. **VI**

De dño henrico bruynē. **VII**
De dño gerhardo suthanic. **VIII**
De dño amilio de buren. **IX**
Exhortatio ei de mutua caritate fuāda **X**
De dño iacobo de vianen. **XI**
De iohāne kessel humili coco. **XII**
De deuotis exercitijs eius. **XIII**
De arnoldo schoenhouie deuoto clerico. **XIII**
Capitulum. **XIII**
De prima congregatiōe clericorum in da uentria. **Cap. I.**

Donorum

Bprobitas vt ratio dicat laudem dignam vbiq̄ meretur. Nam qui in vi ta sua laudabiliter vixe runt: post mortem quoq̄ obliuioni tradi nō de bent. Si quidem ad so lacium viuorum. actus iustorum recensendi sunt: et ad exemplū ceteris fidelibus p̄ponē di. Unde iam p̄cipue eos cōmendare opor tet qui in domo reuerendi patris dñi floren tij ap̄icipio domus illius deo humiliter ac deuote seruire studuerūt: et cum magno fer uore spūs vsq̄ ad finem vite in sancta obe dientia constantissime p̄manserunt. Non tñ oim intendo scribere virtutes. quod nullate nus possibile est: sed de pluribus pauca mi bi nota libet memorari. Cum igit̄ studij causa in annis adolecētie dauentriam pue nissim: quē suū iter p̄gendi ad regulares in wyndesem. Vbiq̄ inuētis fratribus canoniz as regularibus cū germano meo. hortatu il lius inductus sum adire summe reuerentie virum in ḡm florentiū dauentriē ecclesie vicariū sacerdotēq̄ deuotū: cuius fama dul cissima ad partes supiores iam ascēderat. et in amorem suū mentē meā traxerat: quēz fre quens turba scolariū in diuinis rebus agen tem rēcōmendare solebat. Visu enim et audi tu iustus erat. atq̄ oim oculis graciosus: vt pote verus dei cultor: et sc̄t m̄s eccleie deuotissim⁹ venerator. Veniēs ḡ ad p̄ntiā p̄ris re uerēd: mox pietate mor⁹: aliq̄tisp me secuz in domo tenuit et ad scholas instituit: datis in sup libris q̄bus me egere putauit. Demū ho spitiū cū qdā honesta et deuota matrona gra tis impetrauit: q̄ mihi et alijs multis clericis sepi bñ fecit. Adūctus itaq̄ tā deuoto viro et fratribus eius q̄tidie deuotā eoz p̄uersationē attēdi et inspexi: et gauisus sū ac delectat⁹ in

bonis moribus eorū et in verbis grē q̄ de ore humiliū p̄cedebāt: q̄ nūq̄ pus tales hoīes tā deuotos et seruētes in charitate dei. primi me vidisse memini. q̄ inter seculares viuētes de seculari vita nihil habebāt: nihilq̄ de ter renis negotijs curare videbāt. Nā domi q̄ te manētes. libris scribēdis op̄rā solícite da bant. sacris lectionib̄ et deuotis meditationi bus frequēter insistentē ad iaculatas orōnes labois ipe p̄ solamine recurrēbant. Abane etiā dictis matutinis horis ecclia visitabāt. et inter missā et celebrationē: p̄mitias oris sui et cordis suspiria deo libātes. puras man⁹ et oculos mētis corpe p̄strati leuabāt ad celū: p̄cibus et lamētis deū sibi p̄ hostiā salutē re cōsiliari q̄rentes. Hui⁹ eximie p̄gregatiōis p̄ mus institutor et spūalis rector extitit domi nus ac in ḡ florētius virtutib⁹ ornat⁹. et di uina sapia et intelligētia in agnitōe xpi refer tus: sacre ap̄lice vite cū suis p̄b̄is et clericis formā hūilit̄ imitādo. Isti ḡ cor vnū et aiām vnā in deo hñtes. singuli q̄ sua erāt in cōem p̄ferebāt: et simplici victū ac vestitū accipie tes. de crastino cogitare vitabāt. Sp̄ore nā qd se deo dicātes oēs rectori suo aut ei⁹ vica rio obedire sara gebāt: et sanctā obiam p̄ sū ma regula tenētes. totis virib⁹ se ipsos vin cere. et passionib⁹ resistere: ac mor⁹ p̄prie vo luntatis frāgere nitebant. rogātes insup fer nēter. vt p̄ defectib⁹ et negligētijs suis serio se corripere. Idcirco grā magna et vera de uotio erat in eis. et multos edificabāt x̄bis et exēplis: atq̄ patiēter derisiones seculariū ferentes. plures etiā ad seculi p̄p̄tū p̄duce bant. Et q̄ antea illos despererāt. vitā eorū sine honore tanq̄ stulticiā estimātes: postea ad deū p̄uersi et deuotōis grām expti. veros dei suos et amicos palā illos p̄scācia purgē te fatebant. Multi ergo viri ac mulieres. mū dana felicitate p̄p̄ta p̄uersi sunt ad dñm: et cōsilijs dilecti patris dñi florentij inuitētes p̄ cepta dñica fuare et mie opa xpiana deuotiō ne in paupes exercere studuerūt. Adiuuabāt aut̄ eū omīs fratres sui. verbū vite retinētes qui tāq̄ luminaria celi in medio turbarū lu cebāt mōdo senescēti. Quidā etiā sacerdotes sciam diuine legis illustrati. strenue in ecclia p̄dicabāt: quorū exp̄dicatione. fideles p̄li in pijs actib⁹ exercendis et f̄monib⁹ sacris au diendis salubriter sunt instructi.

De domino iohanne gronde. **Cap. II.**

Erit tunc tps in dauētria sacerdos deuotus dñs iohānes de gronde vi

etus de oetmershem ex twenchia natus hic fama celebris et sermone facundus. aliquo tempore in hollandie partibus honestissime conuersatus est: qui castitatis titulo inter sacerdotes insigniter effulsit. simplicia altaris officio sobrie contentus. Hunc venerabilis mgf gerhardus magnus ad se accersiri fecit ita scribens ad sacerdotes qui in amsterdam dño deuote tunc seruiebant quibus speciali charitatis vinculo vnitus erat. **Ait** namq. **Hoc** canis q villa dauentriensis mirabiliter bono p̄d̄ytero p̄ adiutorio spūalium in confessione indiget: q nullū talem ad votum nostrum habemus. Quapropter vos rogo si nō fuerit notabile impedimentū sc̄e ecclesie in amsterdam nostrum per dilectum iohannem de gronde a loco vestro remoueri: nobis sine dubio proficius erit. Et status sibi erit multum conueniens. qui nū ad hoc ordinatur: vt subueniat veraciter cōuersos ad dñm. q̄ est opus p̄issimū. Et libentissime et cum gaudio eū acceptabimus. Veniens igitur dauentriā ad mgf̄m gerhardū et benigne receptus: in antiqua domo dñi florentij cum paucis fratribus illius sc̄e cōgregationis humiliter et deuote cum cōi societate vixit: et feruens spū summo mane fr̄es ad orationem excitare cōsuevit dicens. **Surgite. vigilate et orate: vt nō intretis in tentationē.** Per mās̄it aut in eadem domo vsq ad obitū mgf̄i gerhardi: post cuius felicem transitū. fuit apud sorores in camera mgf̄i gerhardi. **Predicauit** aut verbum dei frequenter in ecclesia dauentriensi voce solēni: cuius p̄dicationi dñs florentius q̄q̄ reuerēter affuit: audiens intēte ac desiderāter diuini sermonis dulcedinē ex ore p̄dicantis. **Erat** enī vox eius sonoz aures hoīm penetrans et corda cōpungens. Hic etiā interdū 3uollis venit: ad cōfortandū deuotos fr̄es et sorores. Et quodaz tpe ibidē in quadagesima pluries p̄dicauit: in sup passionē dñi in die parasceues vltra sex horas deuotissime p̄dicando exposuit: modico tñ interuallo in medio sermonis p̄ viriū reparatōis p̄lis indulto. Lūq̄ charitatis intuitu moras illic faceret. quorundā deuotorum cōfessiones audiuit: dans remedia salutaria penitētibz et suadēs pmanere in proposito sancto. Nam multis in ea p̄lis ad seruandū deo inuētus est: et vsq ad tpa nra feliciter ampliatus. Tam diligenter deuotus p̄dicator querebat et libēter audiebat: vt hoc spicio receptus. verbū salutis ad p̄randium

sedens petentibus nō negaret: sed inter epulas corpis. animarū medicinā p̄stabat corde cōtritis sup delictis sibi confessis. In hoc si quid ē ope xpm imitabaf. qui inter cibos mē se penitentiam beatissime marie magdalene clemēter suscepit: et symonē penitēte male sentientez. p̄udenti rōne p̄ pietatis opa sibi exhibita redarguitz bñ instruit. **Accessit** etiā interdū ad fratres in monte sancte agnetis. eorū p̄fessiones audiēdo: qui adhuc pauperes erant et sine sacerdote. **Et ait.** Non sit vobis graue humilē deū sequi: nam paucis laboribus potestis regnū dei p̄mereri. Post hec redire festinauit ad habitatiōis suolocū. nolens diu a dilectis fratribus dñi florentij separari: cum quibus viuere vnicū sibi solatium fuit. et qui ipm cordialissime diligebant. **Simplex** erat in vestitu et sobrius in conuictu. nō blandiens secularibus p̄pter questum: sed sicut verus euāgelicus p̄dicator: lucrum querebat animarū augmentū spiritu alio p̄fectus in domibus deuotorū. **Cum** ergo dño fideliter ministrasset: et dies vocatiōis eius iam instaret vt pro laboribus suis eternam mercedē reciperet. cepit grauitate firmari. **Et** estimans se nō diu victurum. fecit se ad domum dñi florentij deportari: desiderans finem dierum suorum in medio fratrum consumere. quorum orationibus et meritis se confidebat in extremo maxime iuuari: et ab inimico insidiante fidelissime defendi. **Quod et factum** est deo miserante. Nam dño florentio cum fratribus suis presente cōfortatus est in misericordia altissimi: et ad iustitiam patris dilecti vltimum verbum suū terminauit in nomine dñi. Sicq̄ agonē suā dño cōmendans: spiritum vite summo mane circa horam quartam in crastino sanctio hannis ante portam latinam exalauit. **Anno** dñi millesimo trecentesimo nonagesimo sc̄do mensis maij die septima. **Sepultus** est autē in ecclesia beate Marie virginis ad laus venerabilis magistri gerhardi in vno sepulcro: vbi pariter requiescunt in pace. **Et** hoc apte satis. vt quomodo dilexerunt se in vita. ita et in morte non sint ab inuicem separati: in vna ecclesia sub vnius petre signaculo clausi. expectantes aduentum domini nōstri iesu xpi ab ipso iterum resuscitandi.

De dño Johāne brinckerinck. Cap. III.
Hic athlete dei successit dominus iohannes brinckerinck: quondā magistri gerhardi discipulus p̄dilectus

de zuphania natus. hic veniēte mgf̄o gerhardo et p̄dicante s̄d̄uersis locis cū ipso sepe perit: comes itineris et quē ad modū lucas cū paulo. **Un** multa bona frequē ab eo audiuit et didicit. factus deuotus imitator operū eius ac testis ydoneus sanctitatis ei⁹ intrās et exiens cum eo horas legēdo: ac alia pietatis obsequia sedulo exhibendo. **Post** cuius mortē feliciter celebratam sub obediētia reuerendi patris dñi florentij. deuote et humiliter vixit: nō segnīs emulatoz bonarū formationū quas olim magistro gerhardo p̄dicante s̄tibundo pectore hausit. **Dei** autē cōsilio ad sacerdotiū p̄mōtus est: mās̄itq̄ cum fratribus in congregatione multum laborans in edificatiōe prime domus dñi florentij donec defuncto dño iohāne de gronde ad regimen sororū poneret. **Qui** sicut vir strenuus et zelator castitatis. in omni disciplina creditam sibi domū gubernauit. p̄p̄is nō parcens laboribus: sepius supra vires fatigatus p̄ animabus lucrando. Ipse etiā interdum verbum dei p̄dicauit in ecclesia. acriter obiurgādo peccata: et virtutes cōmēdando vt dequit excellenter. **Bina** vice audiuit eum p̄dicare in die parasceues passionem dñi satis cōpuncte et plure. **Primum** themā eius fuit. p̄prio filio suo non peperit deus. **Secūdo** ex psalmo sumpsit. **Quid** retribuam dño. p̄ omnibus que retribuit mihi. **Libet** et deuotis audiebat: sed seculares quidam susurrabāt contra eum: q̄ vicia eorum vbi oportuit arguebat. **Sed** tñ propter hos nō terrebaf. q̄ amabat veritatem dicere: p̄ iusticia agonizare: religēs deo potius obedire et bonis p̄desse. q̄ p̄auis cōsentire. **Quādam** igit die in circūcissione dñi. valde eleganter et dulciter de noie iesu p̄dicauit. bñdictum et dulce nomen iesu sup omnia nomina in celo et in terra exaltando. **Tandē** ad arguendū quosdam seculares. et stolidos hoīes sermo eius descendit: eo q̄ p̄cholo: plures minus reuerēter imo sepe iocanter sanctū et inuolabile nomen iesu nomināt. et clamauit dicens. **Sunt** quidā qui audito dulci et bñdicto nōmine iesu ioculiter et despectiue loquunt. **Ap̄** ihesus deus beginarū. **O** miseri et insensati quid dicitis? **Quis** ē ergo deus vester? **Est** tunc dyabolus de⁹ vester: q̄ dicitis iesus deus beginarum. **Hoc** est magnū scandalū vobis. **Illis** aut hoc sanctū nomē magnus honor est et gaudiū singulare. q̄ frequē noiant iesum: summe venerāt iesum: et añ oīa et sup

omnia nomia sanctorū diligunt et adorant iesum dei filiū quē vos derident et despiciunt: q̄ fr̄es et begine iesum libenter nomināt et deuote laudāt: et in noie iesu inuicem se salutāt. **Ue** vobis qui dyabolū frequēti⁹ in ore habetis q̄ iesum: eo q̄ nimis humilis et despectus iesus vobis esse videt. **Hec** dicens letificabat amatores iesu et confundebat derisores eius. put digni erant. **Cumq̄** numer⁹ ancillarum dei cepisset augeri. dñs iohānes spem lactans in adiutorio altissimi: fecit ampliora edificia ad habitandū. vt plures animas saluaret: que de huius mūdi naufragio ad xpm cōfugerant. **Demum** extra ciuitates versus aquilonem monasteriū sanctimonialium nō sine grandi labore cōstruxit. in quo de domo magistri gerhardi sorores aliquas assumens: fecit illas sacris l̄tis imbui. et habitu regulariū sub perpetua clausura inuestiri. **Has** strenue cum his que in ciuitate manebant per viginū sex annos domino iuuante rexit vsq ad vite terminum: nonnullis tamen ad alia loca p̄ nouis domibus inchoandis ab ipso transmissis. **Nam** p̄mo sedeci tñ sorores in cōmuni viuentes reperit: sed domino multiplicante numerum in diebus suis. post obitum centū quinquaginta reliquit. **Sed** q̄ humiliter ac timorate inter tanta bona de seipso senserit: testantur verba que vni familiari socio aliquādo dixit. **Cum** enī pariter in via transiret et de futura vita loquerentur: hec ait. **Ecce** frater si angelus domini ad me nūc veiret et diceret. inclina te iohannes et permitte caput tuum amputari et eris in purgatorio: ego libenter hoc subirem vt de salute mea certus essem et sic in grātia mori possem. **Alia** vice in p̄dicatione sua hec dixit. **Q̄** magnus et altus est status sacerdotalis: cuius dignitatē vix aliquis mortalīs digne cōsequi valet. **Ego** si tā facile possem tunicam sacerdotalē deponere sicut induere: statim eam hic exuerem. **Aduertāt** hī qui de sacris ordinibus gloriāntur et intumescunt. nec quantis debitis obligantur attendunt: et discant de seipsis humiliter sentire. et in timore dei corda sua deprimere: quia tanto erit quisq̄ securior apud deum in futuro. quāto nunc humilior in semetipso. **Eccē** iste seruus dei multos labores fecit in vita sua. passus est contumelias et detractones ab emulis: sed per patientiam vicit omnes. **Et** dans deo gloriā. opus bonum quod incepit fideliter consummauit: et tanto deo

plus placuit. q̄to hūilius de se sensit. et p̄les
secū ad celibē vitā traxit. Igit postq̄ in vi/
nea dñi quā dextera dei plātauit diu sāt v̄b
tūq̄ laborasset. venit dies ad vesperam in
qua laboris sui p̄miū recipet: et ab omni ope
tpali cessare deberet. iuxta verbū dñi dicēis
Voca oparios. et red de illis mercedē suam.
Et ecce vi febriū correptus infirmas: et est/
mans se iam migraturū: denunciat p̄iori de
wyndesem egritudinis sue molestiā. et dierū
sudorū finē aduenisse. **Quo** veniente exponit
ei desiderij sui intentū. cōmendās eidē sicut
fidei cōmissario curā sc̄imonialiū: q̄ten? de
ydoneo rectore eis pvideret. ne feruor disci/
pline nouit introducere p negligētiā aut inso/
lentiā depiret. **Cū** q̄ festiuitas dñice ānūciari
onus illuxisset. sequenti die fidelis feruus xp̄i
ioh̄es ad celestē patriā anhelās septimo ka/
lendas aprilis animā deo reddidit cui totis
viribus in corpe positus studuit a iuēntute
sua famulari. Anno dñi millesimo q̄dringē/
tesimo decimono: residente in sede traiectē
venerabili dño frederico de blanckenbē no/
bili ep̄o oim deuotozū patrono pio et glorio/
so. Sepultus est autē in monasterio sc̄timo/
nialiū ordinis regulariū in dyepēuene añ sū/
mū altare in medio chori qd̄ ipse primus in/
cepit: et ad honorem b̄e virginis et sc̄e agne/
tis cōsecrari fecit.

Nuiriū. Gratanter capio qd̄ dicis
felix dauentria q̄ talibus sacerdoti/
bus extitit adornata. Sed iter ince/
ptum iam psequere: et q̄ necdū audiui noli
abscondere mihi.

Enior. Exigit feruida petitō tua: vt
adhuc quedam incognita tibi descri/
bā. Sed mens p̄p̄is grauata ma/
lis quid digne dicere valeat de virtutibus p̄se/
ctorū. Quia tñ pietatis causa id facere cepi
psequenna patiēter aduerte. Breuiter tran/
sibo ne tedium generet lectori sermo p̄lixus
Nec querās in verbis ornatū: sed edificatio/
nem morū in hūili cōuersatione deuotozū.

De dño Lubberto beneri. Cap. III.

Ater illa p̄mitua deuotozū lumina
ria refulsit dauētrie magne humilita/
tis et summe obediētie sacerdos qui
dam noīe lubbertus filius beneri iohannis
de swollis oriundus. Cuius feruidā in xp̄o
cōuersationē plures meū nouerunt fr̄es in
wyndesem. in monte sancte agnetis et in fon/
te beate marie ppe arnē. ex quibus multi ad
huc manent: quidā autē in dño dormierunt.

Quid autē dicam paup̄culus de tali egregio
viro: cui testimonij phibet tam religiosa m̄/
tutudo. Sed et ipsi seculares viri consules et
scabini. necnō sui t̄pis canonici et vicarij da/
uentrienses: dñm lubbertū cognouerūt ma/
gnarū virtutū fuisse virū: qd̄ ex multis humi/
libus actibus eius p̄bati pōt. de quibus exē/
pli gratia hic aliquos inseram: tanq̄ suaue/
olentes ramusculos de bona arbore natos.
Hic igit iuuenili etate pollēs et artis grāma/
tice rudimēta transcendēs cum coetaneis so/
cijs ciuibus suis. p̄fectus est ad studium pra/
gēse: ibiq̄ breui t̄pe baccalariū factus swol/
lus redijt ab amicis suis letissime receptus.
Hec diu postea deuoto: ū fratrū affabilitate
tractus celesti inspiratōe ad emendationem
emollit: inuinitq̄ parētibz amicis clamen/
lo recessit xp̄o seruire pponēs et studiū secu/
lare in sp̄iale exercitiū felicitis cōmutauit
Venitq̄ dauētriā ad ingm̄ florentiū vite
sc̄itate possime tunc florentē: a quo pater/
ne suscep̄. docet p̄fecte renūciare pompis
et curis seculi: et humilē vitā xp̄i imitare. **Qui**
toto mēte feruore iugo obediētie se subdidit
et disciplinā noue vite alacriter arripuit: se/
metipm̄ quotidie hostiā viuā dño offerens:
ad summā p̄fectionē p p̄p̄ie voluntatis fra/
ctionē cito ascēdit. **Sed** pater eius beme/
rus potēs scabinus swollensis indigne san/
tulit q̄ filius suus florentij discipulus est effe/
ctus: et ad tam humilē statum se cōuertisset.
Misit ergo nuncios plures qui eum a p̄po/
sito sancto reducerēt. estimās ipm̄ nimis et/
rare: qz parētes et seculi diuitias insipienter
reliquisset. Sed lubbertus anio cōstans sta/
bat intrepidus. eligens magis sequi cōsiliū
xp̄i: q̄ facere voluntatē patris sui terreni. qd̄
deus maior hoīe est. q̄ se sup oīa p̄cipit ama/
ri dicens. **Qui** amat patrē aut matrē plusq̄
me: nō est me dignus. **Interea** accidit vt
pater eius infirmaretur: et erat languor for/
tissimus: vt nec loqui quidem posset. **Hūc**
atum est ergo lubberto. quatenus ad patrē
cito veniret si eum viuētem videre cuperet
tur: vt p̄te qui in extrema necessitate consti/
tutus. cōsiliū salutis per ipsum deo p̄p̄i/
cio esset habiūrus. **Tunc** ille filialiter cōdo/
lens patri egrotanti. memor dñici p̄cepti:
sed immemor iniurie sibi prius illate. access/
sit festinus ad domū paternā. p̄pter anie sue
salutem. **Visitat** iam securus infirmū. quē/
dudum fugiebat p̄sequentes: ac blande eum
alloquitur. quem p̄tulerat aduersantē. **Uti**

bens aut pater filiū suū dilectū: exhilarat ni/
mis ad eius conspectū. **Et** qd̄ mirū est dictū
incipit loqui p̄ gaudio: qui antea obmutuit
oris puatus officio. **Mox** obsecrat ab eo ve/
niam: vt sibi clementer ignoscat q̄ ei in via
dei aliqui resistebat. **Ille** charitatis visceribz
affluens: libenter cuncta remittit. **Pacato** igit
tur patre cum filio. saniori iam pater vn̄ cō/
silio: et nolens filiū bonis fraudari paternis.
oīa sibi dari p̄cipit: quē hereditario iure ad
ipm̄ deuoluunt. **Hec** viuens ordinat quate/
nus deū post mortē p̄p̄iūz inueniat: et filij
sui p̄cibus fideliter adiuuet. **Post** paucos
dies p̄ obijt: et lubbertus memor b̄nficiorū
p̄ris deuotas p̄ eo p̄ces cum multis la crimis
fudit. **Recepitq̄** deinceps portationē suā non
ad cupiditatē p̄p̄iā: sed cuncta in manu dñi
florentij in pios vsus fratrū tradidit dispen/
sanda. **At** ille nō ad priuata cōmoda sibi cre/
dita renūciat: sed ad edificationē domus sue
et solutionē expensarū exposuit. **Hec** est do/
mus dñi florentij titulo noīs eius insignis q̄
sac̄ribus ciuitatis scabinis p̄ aggregatione
clericorū deuotozū fundata est: Anno dñi mil/
lesimo trecētesimo nonagesimo primo. **Eor**
dem anno lubbertus cum socio suo henrico
bwayne viro deuoto p̄sbyter est ordinatus
Qui ambo tāq̄ gemelli fr̄es lacte sc̄e deuo/
tionis in domo illa enutriti et magnis virtu/
tibus ornatī: sacerdotali honore digni cense/
bant. viri fin seculū genere clari: fm̄ deū de/
uotē p̄cipui. hūiles sobrij casti benigni ala/
ces feruidi amabiles tractabiles simplices
et obediētes. **Sed** iam de dño lubberto p̄e/
sbytero facto aliq̄ exēpla q̄ vidit a fratribz
sepe audiui dicere conabor. **Quadā** nan/
q̄ vice sedebat in camera sua scribēdo: misit
q̄ dñs florentius p̄ eo vt ad se veniret. **Sta**
tim vt hoc audiuit. pennā de manu sua po/
suit. et de sede surrexit. **Erat** aut in vltima ri/
galateris: et forte tria v̄l q̄tuor verba adhuc
scribēda restabāt. **Dicit** ergo ad euz frater q̄
missus fuit p̄ eo. **Scribas** vltimū illam ri/
gam: et tunc latus est finitū. adhuc tēpestiue
venietis. **Ad** hec sicut veris obediēs rudit.
Non plus: sed obedire. **Ecce** nouus marc?
cum eodē p̄miandus in celo. de quo in vitis
patrū legist: qz vocatos ab abbate inceptam
fram non cōpleuit. **Facto** ergo negotio lub/
bertus ad explendū opus suū redijt: replet?
fructu obediētie cum gaudio bone consciē/
tie. **Tunc** frater ille dño florentio ex ordine h̄
omnia recitauit. **Audiens** aut dñs florentius

tam p̄mptam lubberti obediētiā: respōdit
ita eundē cōmendando. **Lubberte** lubberte
q̄ bñ nosti lucrum tuum et aīe p̄fectū. **Tam**
diligens erat in scribendo. vt cum ei aliquis
loqueret: ipse nihilominus scribebat. et quod
vtile fuit respōdebat. **Alio** t̄pe iuuenis qui/
dem scholaris scripturus lram ad partes: de
cōsilio eius dictauit eam in camera sua me/
p̄sente. **Supuenit** dñs florentius et ait. **Quid**
facitis? **Respōdi** reuerēter. **Socius** me? scri/
bit lram ad parētes. **Tunc** dulcissimus pas/
sit. **Scribe.** vt scribaris in vitam eternā. **Et**
iuuenis ille postea factus est deuotus religi/
osus. **Et** ego nō sum oblitus verborum dñi
mei florentij q̄ locutus est in camera lubber/
ti: qz bonus homo de bono thesauro semper
p̄fert bona. **Ad** hoc est itudebat dñs floren/
tius vt edificationis verbū p̄ferret: ad h̄ co/
nabat lubbertus discipulus eius. ne verbū
ex ore inḡi negligeret. sed festinanter imple/
ret. **Quidā** deuotus licentiā petijt a dño
florentio visitandi amicos et cognatos. **Cō**
cessit ille ne cōtristaret importune petentem
Postea reuersus et multa pericula exptus in
via. accessit ad lubbertū xp̄i famulū dicens.
Mox q̄ dñs florentius tam facile mihi licē/
tiam dedit repatriandi: euz tot pericula ho/
mini occurrāt in mūdo. **Respōdit** ei lubber/
tus. **Si** dñs florentius cognouisset vos tam
fortem: et posuissetis totā voluntatē vestraz
in b̄nplacito eius. bene aliter dixisset vobis.
Sed ille cōdescendit desiderio v̄ro et inclina/
tioni ex pietate ne p̄ vos peiora attentaretis
Unde culpa est ex parte v̄sa: nō de cōsensu
ipsius. **Tunc** ille. **Bonum** est q̄ hoc scio. **Ali**
as melius p̄uidebo. vt faciam sicut dicis mi/
hi: vtens eius cōsilio qui me regere habet.
Statue igitur facit: qui contra superioris b̄n/
placitum p̄p̄iam inclinationem sequitur si/
cut iam p̄batum est in isto: et multorum expē/
rientia idem testat.

Nuicius. Libenter hec audio de v̄r/
tute sancte obediētie. **Utinam** p̄sen/
ti exemplo instructus de cetero caue/
am abundare in sensu p̄p̄io: sed semp me in/
clinem ad obediendum plato meo. **Sed** ad/
huc velim audire de hūilitate huius deuoti vi/
ri: qz nūq̄ hūilis fuisse: tā cito nō obediisset
Enior. **Dignū** est vt de h̄ aliq̄ tibi di/
cam. **Nam** in pia causa exaudire pe/
tentē: edificatōis est et nō p̄i meritū
apud d̄ipotētē. **Hūilis** fuit iste felix memō/
rie dñs lubbertus: hūilis corde, humilis h̄a

bitu. humilis actio. humilis sermone ut se-
quentia declarabunt. **S**olebat namq; alio-
rum virtutes alius commendare et seipm om-
nibus viliorē reputare: et cum paupibus et
simplicibus libentius q̃ cum diuitibus loq̃.
Unde quidā clericus ad eum veniens roga-
uit vt aliqua bona p̃ emendatione sibi dice-
ret. **Q**ui respōdit. Bone frater quid ego pi-
ger et inuulis hō tibi dicerem. **U**nde ad illū
fratrem. et ipse te melius informabit. **E**go sū
sicut vas vrinale fetidū. quod nunq̃ ad pu-
rum potest lauari: sed semp de se fetorē emit-
tit. **A**udiens hec frater ille multum edifica-
tus abscessit: et socijs suis dixit. **Q**ui humilis
homo ē dñs lubbertus. **Q**uo clericus inter
se de dño lubberto loquebant: quorum vn⁹
ait. **U**idetur mihi q̃ dñs lubbert⁹ nimis au-
sterum vultum p̃ndit: libenter sibi qñq; lo-
queret: sed nō audeo. **R**espōdit alius. **S**i
placet. dicam tibi: et forte emendabit se. **U**e-
nit ergo ad eum et dixit. **D**ile libenter dicerē
vobis modicum. **Q**ui respōdit. Bene pote-
stis. **D**ixit ergo. **A**liqui offendunt in vobis
q̃ tam mature inceditis. et austere eos inspi-
citis. **I**deo nō audent ad vos venire: et vo-
biscum loqui. **S**itis magis affabilis et dulci-
or: in verbis vris: vt libere accedant ad vos
Tūc respōdit humilis dñs lubbertus. **E**go
libentissime me emendabo per dei gratiam:
grates vobis q̃ me amonuitis. **E**x illa ho-
ra dñs lubbertus quasi in alterum virū mu-
tatus est. vultusq; eius hilarior apparuit er-
ga aduentantes: debita tñ honestate serua-
ta. **Q**uodaz tēpore congregatis fratribus:
dñs florentius interrogauit de quadā mate-
ria ex scripturis sanctis. **M**ultis ergo tacēti-
bus dñs lubbertus q̃ senior erat loqui cepit
Dñs florentius volens eum coram alijs hu-
miliare et pbare ait illi seriose. **L**ubberte esti-
matis q̃ talia nescimus. q̃uis nō sum⁹ bac-
calaurij et magistri. **M**ox ille hūiliter respō-
dit. **M**ea p̃sumptio. **H**abebat autē hanc cō-
suetudinē: qñ de aliqua re parua corripieba-
tur: vt se nō excusaret. sed magis se reum fa-
tebat dicens. **M**ea culpa aut mea negligē-
tia. aut mea inaduertentia: aut mea leuitas:
aut mea obtusitas aut pigritia vel aliud cō-
simile verbū quod humilitatē sonaret. et fra-
tres edificaret. **C**um legeret ad mensam qñ
q̃ scienter tñbatur vt a correctore mēse cor-
rigeret. et dissimulauit se interdū audire: vt
eum amplius emendaret. desiderās cōfun-
di et cōs reputari quasi non sciret melius le-

gere. **S**ed dñs gerhardus iutphanie. q̃ erat
corrector errorum in mensa ppendens quia
nō simpliciter de ignorantia errabat: sed ex
virtute humilitatis. cessauit eum iterū emē-
dare. **H**abebat autē vocem virilem et tubalē:
multumq; decēter legebat. **F**rater quidā
quesiuit a dño florentio dicens. **Q**uare me
non ita reprehenditis et exercitatis sicut do-
minū lubbertū et iohannem kessel cocum no-
strum? **N**onne esset etiā mihi bonum: vt me
aliquotiens exercitaretis et argueretis? **R**ū-
dit pius pater discretōis virtute plenus. **S**i
vos tam fortem ad omnia cognoscerem: be-
ne similiter vos pbarem. **S**ed isti tales sūt.
vt ex increpationibus magis pficiāt: nec in
de murmurant: sed humiliores et seruētiore
ex hoc fiunt. **G**audent enim se despici: et p̃e
alijs reprehendi. **S**olebat autē dilectus pa-
ter istos frequēter coram fratribus in presen-
tia eorum arguere: quia licet eos duriter cor-
riperet. ppter exemplum ceteris p̃standum.
intime tamen eos diligebat: sicut specialiter
in obitu eorum. p̃fusus lachrimis ostendebat
Unic deniq; dño lubberto sicut viro vir-
tuoso et prudenti veraciter sapiebant virtutes:
et maxime horrore erant passionēs et con-
cupiscentie carnales. **N**am quod contrariū
sibi erat. illud vincere conabatur: et alias con-
similiter ad certandū cōtra vicia fortiter in-
citabat. **Q**uadam igitur vice euz aliquibus
fratribus deuote et seruēter de passionibus
vincendis loquebat. et vsq; ad mediam fere
noctē collatia mutua extendebant: atq; in
dei amore et emendatione vite corda eorum
ita sunt accensa q̃ seipos obliuiscuntur
non sentientes somni vaporem. sed omnem
expellentes torporem in nouam quondā de-
uotionem ex ignito colloquio verbi dei cui
gilabant experimentaliter pbantes insēmet
ipsis illum versiculum psalmiste esse cōple-
tum. **I**gnitum eloquium tuum vehemēter:
et seruus tu⁹ dilexit illud. **E**x hac sancta col-
latione valde feruebat ipse et qui cum eo ad
spūalem profectum erant inuitati vt postea
ad cōmilitones fratres suos lubbertus iocū
do ore diceret et affectuose repeteret qñ qñ
volumus nos iterum ignire.

Nuicius. **D**um ista narzas in ammi-
rationem me ducis. **Q**uā vīnam sem-
per talia audirem: que me salubriter
cōpungerēt et accēderēt: et nullū vaniloquiū
interueniret q̃ cōsciam meā macularet. **S**ed
ad vitādū scurrilia verba: p̃fer vltim⁹ hui⁹

hūilis sacerdotis exēpla. **F**ateor em̃ me ex
deuotā collatōe istarū modicū leticiā recipe-
re. **S**aluator n̄r iesus x̄ps dicit. **Q**ui ex deo est: verba dei audit. **E**t
q̃ tu libenter de seruis dei bona au-
dis et legis: spero q̃ hoc sit de gratia diuina.
quā cū magna solitudine custodire debes
et ad humilitates te semp inclinare. q̃ in dño
lubberto artius erat radicata. **Q**uod ā igit̃
tpe stabat circa coquinā molendo synapiū:
et supuenerūt quidā amici eius swollēses. vi-
sitare eū cupiētes. **I**ntuēs autē eos ammoni-
tus est eos alloqui. ne forte offenderēt eius
allocutione optabili defraudati: q̃ erat viri
honesti et cōfules noiati. **T**unc humilis lub-
bertus sicut erat lintheo p̃cinctus accessit ad
eos et salutauit familiariter amicos: non eru-
bescēs seruii habitu corā amicis apparere: s̃
deo gestiens magis humili in officio placere
Post breue colloquiū valedictis amicis re-
dijt ad opus iniunctum: amici vō recedētes
de humilitate eius plurimum sunt edificati.
Cum esset aliqñ swollis. quidā amicorū
eius ibāt cum eo bñ vestiti: ille autē sicut sim-
plex frater ibat longa toga innocenter indu-
tus. **H**oc quidā vidētes dicebāt de eo ammi-
rando. **E**cce quōd transijt agnos inter lupos
Et erat apta cōpario: q̃ ingens distātia vtri-
usq; vite. **S**emel i estate d̃bat sibi capuciū
simplex griseū pallidū et antiquū. **F**rater autē
amilius multū sibi familiaris et dilectus vo-
lens eū pbare dicit ei. **L**ubberte quale capu-
tiū habetis modo? **S**atis male stat vobis.
Nam sic pender in collo v̄ro q̃si essetis cum
pulmone p̃cussus. **T**unc ille letus respōdit.
Frater mi quid dicit? **E**cce et palpa q̃ bon⁹
pannus est iste: et desine vitupare q̃d nō sum
dignus portare. **A**udiens hec amilius edi-
ficatus est in verbis eius. **R**ursū q̃ amilius
hec mihi de eo recitauit dices. **I**ste dñs lub-
bertus ita hūilis est et mortificatus in pp̃ia
voluntate: vt etiā paruo puero se subderet:
et minimo fratri in domo ita libēter obediret
sicut dño florentio. si eū dñs florentius pone-
ret ad regendā hanc domū. **E**rat quippe vi-
lis et abiectus in oculis suis. et ideo meliora
sensit de alijs: et p̃cipue de eis qui seruiebant
fratribus in coquina. **E**t dicebat. **I**ste ioh̄es
kessel et socius eius multū p̃cedūt nos in vir-
tutibus: ipsi adhuc efficiēt supiores nostri
Nā p̃fusione nobis faciūt. ppter teporē nō-
strū: et ipsi operant̃ cum magno seruiore. **U**i-
dent̃ esse serui n̄rī sed reuera dñi sunt et m̄grī

in via dei. **H**ec autē ex cordis humilitate p̃fe-
rebat: quibus seipsum et alios optime infor-
mabat. **S**ciebat etiā cōpetenter bñ scribe-
re. et libenter scripsit: vitans ocium et diligen-
ter operi manū instans. talios inducēs ad
scribendū. **R**ogāte autē quod ā iuuenē vt exē-
plar ei scriberet: benigne annuit fecit **E**t ait
Bene addices scribere: lōgos em̃ et molles
digitos habes. **E**t deo cōopante verū pphe-
tauit. **S**cripsit autē in rotunda scriptura hec
verba p̃ exemplari et bono memoriali. **T**ol-
lite iugū meū sup vos: et discite a me q̃ mitis
sum et humilis corde. **I**ugum em̃ meū suauē
est et onus meū leue. **I**sta verba intime sapie-
bant sibi. et ideo om̄is philosopho et dicit̃
ad humilitatē x̄pi hortabatur: q̃ ducit. ad verā
sapiam et etnā beatitudinē p̃merendā. **I**git̃
postq̃ humilis et deuotus sacerdos dñs lub-
bertus de silua cognouatus. multis virtuti-
bus clarius ex hoc seculo eēt migraturus: in-
stanter petijt a fratribus vt eius recordarēt̃
post mortē in orōnibus suis. p̃cipue tñ tpe
scripture in cellis legēdo in priuato qñq; ora-
tionē p̃defunctis. **C**um ergo plaga mortis
litanis dauētie et in circūiacētibz locis gra-
uiter regnaret: p̃erosq; etiā deuotos de hac
vita subtraxit. **S**eterne luci vt pie credendū
est in signis cōiūxit. cōtigit etiā dñm lubber-
tum eadez peste p̃phendi. **E**t ecce in mense
iulio tribus diebus ante festum beate marie
magdalene cepit egrotare. et lecto decubere:
dices se nō diu hic p̃mansurū. **L**aboratū est
ecōtra multis p̃cibus et quesitū remedium a
deo et ab intelligentibus cyrurgicis: q̃ vita
eius erat optabilis cunctis. **S**ed illius p̃ua-
luere desiderio p̃ces ad audientia supnoꝝ
ciuiū puolātes. **D**icit ergo ei vnus de fratri-
bus. **A**dhuc nō sepabimur tam cito: s̃ in cā-
mera dñi florentij tenebimus collatōnes no-
stras. **T**unc ille. nō hic amplius: sed in super-
nis cum sanctis. **L**upiebat em̃ dissolui et esse
cum x̄po. **I**gitur in die beate marie magda-
lene fecit coram se cantari sequentiaz **L**aus
tibi x̄pe. **Q**ua cantata ait. **D**euota et fer-
uida verba sūt ista. **E**t repēnit intra se hūc
versum ruminando. **Q**uid nā haberet egra-
si nō accepisset: si nō medicus adesset. **A**dul-
ti deuoti qui aderant hec audientes lachry-
mati sūt. **I**lle vō letus in dño consolabatur
merentes. **F**rater amilius qui ei solcite mi-
nistravit. mltā edificabilia ex ore ei⁹ audiēs
diligenter oīa p̃seruabat. q̃ post obitū suū p̃
eplam fratribz absentibz p̃ ordinē scribēs dīg

fide exposuit: quā etiā p memoriali hic inferre placet. in qua plenius felix obitus eius et finis vite cognosceret. **L**uz igit octo ferme diebus egrotasset. nec recoualuisse: tandem multis doloribus fatigatus ad extrema peruenit. et diuina cōsolatōe repletus: i crastino scilicet iacobi apli corā fratribus qui exiit eius deuotio p̄cibus meban: let ac feliciter obdormiuit in dño. Anno dñice incarnationis **AD**. ccc. nonagesimo octauo septimo kalendas augusti. tēpe bonifacij papa noni. **L**ui corpus in cimiterio sancti leuani circa iohā nem kessel deuotū xpi famulū collegā suum in australi parte ecclesie reuerenter est sepultum: vbi et q̄plures alij fratres p̄ successum t̄pis consepulta requiescūt in pace.

Scriptum p̄ dilecti dñi anulij de felici obitu dñi **Luberti**.

Cap. V.

In noie dñi amen. Anno natiuitatis eius dñe **AD** llesimo trecentesimo nonagesimo octauo. quartodecimo kalendas augusti. dñs **lubertus** von dem buische hūilis p̄sbyter et hō magni feruoris morbo pestilentiali correptus: p̄ duos vel tres p̄mos dies somniando et dormiendo quasi sine sensibus. sicut huius morbi moris est verfabat in lectulo: in quibus diebus ad tantā venit debilitatē vt mori videret p̄xim. Post hoc tñ confortatus videbat disponi ad pualescentiā ab his qui aderāt. sed ipse p̄ oia habuit se: q̄ si certissime se sciret moriturum. alii quos cōfortans aliquibus valedicēs. Etia q̄plures dictauit lras ad amicos suos familiares p̄sbyteros et religiosos hinc inde in diuersis locis: vt sibi ad purgatoriū et loca penarū transeunt. missis vigilij et ofonibus subuenirent. Deinde desiderauit conuocari frēs n̄ros domesticos dicens q̄ videret sibi vtile et cōgruum vt cū quibus tot annis conuersatus fuisset: pacificatus discederet. et veniā ac indulgentiā peteret. Quibus cōuocatis sanctas apud eos innixus baculo q̄ sustētabat ita exorsus ē. **E**go tot annis fui in domo dñi florentij. et parum me emendauit et in virtutibus p̄fici: sicut proposui q̄n ibi veni. **T**unc em̄ fuit ois intentio mea et p̄positū q̄ vellē me dare ad oēm hūiliationē subiectōz abiectōz charitatē et ceteras virtutes: et in oibus me subijcere dño florentio et oibus fratribus: q̄ nō ita feci sicut iam moriturus me fecisse gauderē. **S**ed fui vobis sepe scandalū et offensio: supbia mea et alijs q̄ plurimis vicijs q̄ tunc ex humilitate p̄ferebat. Deinde

humilime q̄tuncq̄ debilis p̄stratus in terra cū magna humilitate et lacrimis ab oibus veniā postulabat. **Q**uis tam duri cordis qui lacrimas cōtinere potuisset: q̄n tñ virū. patrē et fratē cordialissimū cerneret tam humiliter cū lacrimis p̄stratū in terra? Deinde eleuatus a terra et innixus baculo. cepit iterum loqui ad frēs: et exhortari eos vt fideliter et cordialiter seruaret vniōnē et charitatē ad inuicē: et q̄ semp niteret se subijcere et in obedientia charitatis sibi inuicē acquiescere. et q̄ q̄libet niteret esse minimus et seruilis alijs. **E**tia q̄ fideliter frēs se inuicē niterent custodire. charitatē ammonēdo et fraternaliter corripiendo de vicijs et inordinatis moribus: et non blandiri vel applaudere sibi inuicē in vicijs et negligētijs. et sic veniret ad verā vniōnē et charitatē p̄ extirpationē viciōz. **A**ddens. si sic s̄i manseritis. et ita feceritis: a nullo habebitis timere. et eritis tā q̄ murus inexpugnabilis. **A**lioquin cito res periet. et oia nullius reputatōis erūt: sed tñ vanitas et frivolum. **P**ost hoc humiliter rogabat frēs vt fideliter oraret p̄ eo. et memores essent sui in ofonib⁹ suis sicut in eis cōsideret: et specialiter in illis ofonibus quibus q̄tidie infra laborē manuum se exercitat. et sic valedicēs fratribus dimisit eos. Deinde altero die dictauit vnam lram mittēdo dño florentio et alijs fratribus tūc absentibus. q̄ sequit in hec verba.

Incipit lra deuoti et humilis dñi **Luberti** ad dñm **Florentium**.

Alutē et omne bonū charissime patre de infirmitate mea amilio dilectus n̄r credo vobis scripsit: hoc tñ addo q̄ a sexta feria q̄ obzuebar pene vsq̄ ad terciā feriā sine sensibus dormiēs: nesciēs quō huc illucq̄ in lecto me veri. **S**ed nunc cum dñs p̄pter bonitatē suā ingeniolū meū modicū reilluminauit. nō potui pacifice ex hac miseria transire: nisi vobis saltē semel et nūc q̄ amplius in hac vita dolorē meū et necessitates infinitas mihi p̄cipue iminentes obuiatus pedibus v̄ris filialiter aperirem. **I**am em̄ terribili dei iudicio coram angelis eius et aduocatis n̄ris p̄cipuis p̄stans sum: cui maxima verēcūdia p̄ctōz illorum. de quorū remedijs vos me sepissime instruxistis. **S**ed heu tunc non cogitavi q̄ mihi tam graua et terribilia foret sicut vos ea ponderastis. **E**t q̄ dñe florenti manui v̄re p̄prie in dei iudicio nescio cōtradecere sup passionibus meis q̄s mihi scripsistis. licet tñ multis et importunis

precibus meis ad hoc vos quodamō coegit: et eadem cedulam amilio dilecto nostro vobis p̄stendā cōmissi. vt miseri cordius ex illis et alijs videatis q̄ iam patiar in loco horroz et inaniū penarū: et vt p̄cibus v̄ris mihi maxime necessarijs occurratis. **P**re dilectissimi me pater si apud vos p̄sēns essem flebilibus oculis vos rogare vt mihi p̄cipue de inobedientia et alijs offensionibus: vt inde nō terribilius dānarer paternaliter et sincere velis indulgere sicut nō dubito q̄libenter indulgetis. **H**unc loquar ad vos dilectissimi fratres qui vita vestra et conuersatione me tepidum et negligētē faciēti ad emendationē reuocastis: dulcissimis vestris amonitionibus me toties de passionib⁹ meis amonuitis. **S**ed heu miser ego vt scitis me nō emendauit. quātū potuit debui: nec exempla v̄ra nec verba potuerant duriciā cordis mei cōpūgere sicut exp̄pediebat mihi: nesciēs tñ nec p̄uidentis q̄ talis qualis sum ex hac vita ad loca horribiliū penarū. vbi serpētes sunt mordentes. leones feroces. lupi rapaces: et infinita monstra demoniōz subito essem deducendus. **G**ratias tñ oibus vobis p̄ vobis exhortatorijs et bonis exemplis. si quas possem nunq̄ reddere negligam nec sufficio: q̄ quātulūcūq̄ in hac vita p̄fecci. hoc adiutorio dei et v̄ro p̄fecti nec mihi ascribō. **H**unc etiā de oibus negligētijs meis humiliter me pedibus vestris prosternens. corde et ore coram deo et vobis me accuso: et veniā de singulis peto. **R**ogo etiā vos quatenus obitus mei diem illis qui bus vobis visus fuerit exp̄pedire q̄ tñ satis facietis. denūciari facere velitis: et p̄ me diuinū officiū vigilijs et alia que vobis vident fieri faciatis. **V**alete valete. et in eñū valete vos amplius in hac vita nō visurus. **D**ictata hac littera in vigilia sancti iacobi apli. refedit ad p̄legendum eam si forte aliquid placuisset apponere vt deponere: tunc subito inuasit eū tantus horroz et tanta debilitas vt oibus v̄ribus destitueret. et sic ab his qui aderāt reclinarus et reductus est in lecto. **E**t statim p̄ hoc cepit magnis doloribus et angustijs agitari. ita vt instāissime cum lugubri alta et lamentabili voce clamaret: et peteret vt puocarentur fratres domus n̄re et alij deuoti extra domū nostram vt ofonibus suis sibi succurrerent. **Q**uibus cōuocatis incepit mirabiliter tremere pectore. et oī corpe vehementer palpitare et cōquassari: pallesece sudare versis oculis horribiliter videre. ore ac dentib⁹ fremēs

ac stridens dabat rugitus an̄ros et voces lugubres. **I**nterea deuotis vndiq̄ p̄currentib⁹ et cū lacrimis p̄ eo instāter orantib⁹ respiciēs ad eos et ipse aliquantulū incepit lacrimari. **T**ūc innuit mihi amilio q̄ sibi sibi aderāt vt cececti sibi i manu q̄si statim morituro positi remouerēt: et vt cū eo legerem⁹ septē psalmos. q̄ adhuc nō esset moriturus. **I**ncepit ḡ legēs mecum vñū versum. alijs dicētib⁹ reliquū: et sic quasi vsq̄ ad finem magnō feruore et deuotione continuabat. **Q**uibus finitis dixit. **A**neamus oēs in fine apud sanctā mariā: et sic incepit. **S**alue regina cum toll. **A**ntiphonā sepius cū magno affectu et deuotione repectit. p̄dicens collectā: mirās sepius verba scdm affectū et deuotionē suam. **E**t cū sibi successiue vis loquēdi subtraheret: sepiissime eādem antiphonā incepit vt eam alij p̄sequerentur. **Q**uo satis diu cōtinuato dixit mihi amilio: q̄ ego dicerem fratrib⁹ q̄ orarent p̄ eo sub silēto in cōpūctione cordis. **P**ost hoc diu iacuit sine loquela: et vt ad extra apparuit in magnis penis et angustijs. **D**euoti x̄o et fratres nostri p̄ totam diē apud eum orantes p̄seuerabāt: de hora in horā mortem eius expectando. **P**ostq̄ diu sic iacuisset: vocauit me dicens. **A**milij frater nunc mihi vis loquēdi restituta est. **D**icatis ergo fratrib⁹ n̄ris et oibus deuotis. vt quiuis eorū p̄ me legere incipiat psalteriū: et q̄ in principio et in fine cuiuslibet psalmi flexis genibus orēt vñū autē mariā. **P**ost hoc dixit mihi. **D**icatis fratrib⁹ q̄ ego nō curo multitudinē psalmoz. s̄ q̄ aliquādo expectent modicū infra psalmos: meditantes et in cōpūctione cordis p̄ me dñm orantes. ne p̄ multitudinē psalmoz obuiatur in intellectu. **P**ostq̄ hoc eis dixissem. dixit mihi. vt oibus cōgregationibus deman/darem vt orarent p̄ eo septem psalmos: horas de dñā. horas sc̄ti spiritus: et si q̄d aliud scirent. p̄seuerātes secū in orationibus. sic expectando mortē suam. **Q**uo facto. subiūxit dicens ad me. **F**rater timeo fratres et sorores grauare: sed cogit me necessitas. q̄ oīnō nō confido in me: sed valde multū in ofonibus deuotōz hōim. **Q**uid videt vobis? **T**unc cōsolabar eum vt esset bene cōtētus: eo q̄ libentissime facerent. **D**einde ab hora vespaz vel circiter vsq̄ ad octauā horā iacuit sine loquela in magnis ardoribus. **O**ctaua horā cepit denuo loqui et efficiebatur totus tranquillus. **P**ost hoc vocauit me ad se: et dixit mihi quomodo p̄ diem fuisset secum. **P**rimo

q̄ habuisset multas et mirabiles tērationes. Et q̄ venisset ad eum quidam malignus spiritus ī specie fratris nostri iohannis kessel. q̄ multis modis nitebatur eū decipere. et q̄ iste spiritus valde multa et mirabilia dixit sibi de gloria celesti: de diuersis subtilib⁹ et altis materijs de quibus multa vera et conformia scripturis. sed multa intermiscuit falsa: et q̄ multa mirabilia dixisset sibi que non sciret exprimere. q̄ modus loquēdi fuit spūalis: et q̄ spiritus ille videbatur cōiunctus spūi suo vt ipse loqueretur sibi spiritus suus responderet ei. Deinde dixit. Isti spūi fuit valde cōtrariū q̄ aliquādo alloq̄bar vos. Quādo volui vos alloqui: tunc dixit mihi. Nō loquaris carni: non loquaris carni. Et tūc fuit sibi valde p̄iū q̄ ego feci fieri tā multas orōnes a deuotis: et q̄ tantū in eis cōfidebam. Et quādo ego peti a vobis q̄ legerent psalteria. ipse dixit mihi ab intra: sterco sterco. vt quid p̄dis in istis psalmis. maria gregorio. iheronimo et similib⁹. Tu deberes in deo p̄fidere. Deus irascitur tibi q̄ tūc cōfidis in istis rebus et nō solum in eo. Sed q̄ pusillanimitas et timidus es et non fecisti ex malicia: ipse indulget tibi. sed noli amplius talia facere. Ego kessel sic nō feci: tamē sine purgatorio veni ad regnū celorum. Ab eo requirēte quōd hoc esset: ille subiūxit duas causas. Tūc erat q̄ oibus bonis et diuitijs tēporalibus pure ppter deum et salutem anie sue renūciasset: et se ad talem humilem statum puta officiū coque dedisset et q̄ nūq̄ penitusset eum renūciasse. Secūda causa erat q̄ cum magno affectu et desiderio sic perseuerauit in coq̄na sine vllō desiderio redeundi ad p̄stina. Et q̄ habuit firmū ppositum et magnū affectū in tali humili statu et abiecto officio vt posset oibus seruire vsq̄ ad mortē pmanendi: et q̄ in tali statu et pposito obisset. Tunc dixit mihi dñs lubbertus. Frater scio q̄ ista que iste neq̄ spiritus narrauit de vero et dilecto fratre nro iohanne kessel vera sunt: sed vtrum sine purgatorio veni ad regnū celoz nescio. Et subiūxit. Iste neq̄ spiritus etia dixit mihi: q̄ ego sine purgatorio venire ad regnū celoz. Ab eo inquirente causam. respondit. Tu corā deo martyr es. eo q̄ p fratribus et sororibus tuis posuisti animā tuā: quia ex affectu et charitate elegisti apud eos manere in tali piculo mortis. Tunc dixit ad me humilis dominus lubbertus. Vtrū sine purgatorio venias ad regnū celorum nescio: sed hoc negare non

possum quin ex charitate et affectu mās ap̄ fratres. Sed tūc est q̄ omnia in multis verbis nitebatur me inducere: vt cōsiderem in p̄p̄is meritis et virtutib⁹. Ego tūc sp̄ timidus nūq̄ confusus sum in meipso: nec adhuc confido. Sed oīs p̄fidentia et spes mea in mīa dei. in precibus et meritis gloriose virginis marie et alioz sctoz: et oīonibus deuotoz hominum. Ergo placet mihi et gaudeo q̄ mlti boni psalmi et orōnes lecti sunt. Aliq̄ puauit me oibus sensibus p̄ter solum auditū: et illū sumi liter conabatur auferre. sed non potuit. Itē dominus lubbertus dixit mihi d pluribus alijs mirabilibus rebus quā dyabolus dixit sibi. quoz plura erant heretica et contra fidē: ad que nitebatur eū trahere sed multa intermiscuit vera. Et sic scio q̄ fuit malignus spiritus qui conabatur me despiciere: qm̄ plura falsa et mendacia semp̄ miscuit. Apparet igitur mihi q̄ valde vtile et necessariū sit homini morientī: q̄ habeat hoīem intelligentē apud se sicut sunt fratres nostri vsq̄ in exitū. Hec in vigilia sancti iacobi apli post octauaz horam de vesp̄e narrauit mihi. Post hec totus debilis in magna tranquillitate et pace cordis vsq̄ ad mortem p̄durabat. Valde enī ardētē cupiebat dissolui et esse cum xp̄o: habens firmā fiduciam et spem de aduētū dñi nostri iesu xp̄i gloriose virginis marie. et alioz sanctorū. Et in tali ardenti desiderio cum magno seruoze orans suspirās ruminādo deuotos psalmos specialiter psalmū. Beati imaculati. vsq̄ in crastinū scti iacobi p̄durabat. sepius inq̄rēs q̄ p̄pinquus esset mortī: et ne adhuc haberet oīa signa mortis. An ne breuis anhelit⁹. esset verum signū mortis et huiusmodi. Et in nullo cum melius cōsolari potuimus: q̄ mortē p̄pinquā adesse diceremus. Aliquādo cum magna fiducia quasi exclamando. O qm̄ veniet domin⁹ iesus et sancta maria cum angelis sanctis absoluerē me et huiusmodi. Spero q̄ non diu expectabūt. Och si vellent cito venire. och si vellent facere finem. Spero q̄ non diu hic durabo et hmoi. Et sepius inuocabat sanctā mariā hieronimū et gregoriū quos specialiter dilexerat: et alios sanctos vt orarent p̄ eo et adessent et succurrerent sibi in hora mortis. Etia petiit vt aliquādo breuiter alloqueremur eum excitādo ad inuocationē sanctorū et orōnē: et alias orarem p̄ eo in silentio suspirijs et gemitib⁹ in cōp̄ctione cordis ad dñm secum suam mortem expectātes. Sic in tāto seruoze. in tanta deuotione. in tā

ardenti desiderio dissoluendi. et in tam affectuosa ac fiduciali expectatōne aduētus dñi nostri iesu xp̄i: gloriose virginis marie sctoz angeloz et alioz sctoz p̄uenit ad horā extremā. nec vt videt fraudatus est a desiderio suo. Jam enī in membris oibus p̄mortuus et totus frigidus. sola vita in lingua et pectore videbatur palpitare: vt vix aliquod mēbroz videbatur posse mouere. Et ecce subito sine cuiusq̄ suāstinatione seipsum p̄prio motu erigens. cōp̄losa eleuatisq̄ manibus: oculis sursum versus parietē defixis illac reuerendissime cum omni deuotione inclinabat. Et viribus quibus potuit: raucam et fractam vocem recolligens exclamauit. In gloria. in bonitate tua: in misericordia tua suscipe suscipe. In gloria in gloria. in bonitate in bonitate in misericordia suscipe suscipe suscipe. Et dum sic erect⁹ sedens hec sepius iteraret. tandem reclinatus ad lectum: bina vice eisdem moribus et gestibus eadem replicans se iterum erexit. Qui vltima vice reclinatus videbatur iacere in magno stupore et admiratione. Ego x̄o in quirens alloquebar eum dicens. Lubberte frater quid est: quōd est vobiscum? Ipse autē quasi cū magna admiratione r̄ndit. Mira mirabilia mirabilia. magna mirabilia vidi. quādo me erexi. Quo dicto statim subiūxit. Vocate fratres. vocate fratres. Quibus cōuocatis. statim modicū agonizādo expirauit. et feliciter in domino obdormiuit: pleb⁹ virtutibus et bonis operibus. de quo benedictus sit deus in secula Amen.

Et eplā dñi florentij de recōmēdatōe ei⁹. Quis non doleret de morte dilecti fratris lubberti qui cum nouit: quis nō sciret si quis eum dilexit? Quis non de domo nostra plāgeret et lamentaret. si diligenter respiciat quantā ruinā: quantū casus domui nostre mors ei⁹ minas: quantū humilitatis exemplū: quantū feruoris ad cōmuniā spectaculū p̄ mortem ei⁹ ablatum sit? Quis remansit qui vt ipse ad oīa deuotionis precipue et cōtēptus exercitia feruet? Quis nostrum vt lubbertus cōmuniā p̄mouet? Quē vt ipsum p̄ domo nostra cōmēdit zelus dei. Quis nostrum remāsit. qui sibi tam vilis in oculis p̄p̄is: tam parū sapiens tam parū ydoneus sibi videatur. Hoz oīm exemplum in eius morte ablatū est. Hinc merito pie dolet qui domū nostrā diligat. Hinc lacrimas qui p̄fectum nostrū in spiritalibus affectat. Hinc nos quantū dilectū fratrē lubbertū di-

leximus tantū dolemus: quāto corda nostra sibi erant vnita. tanto amarius sentiūt eius separationē. Vere erat nobis cum dulcissimō fratre lubberto cor vnum et anima vna in dño. Pensate igit ex vnione cordiū dolorem separationis. Que mensura tristitie: ex amoris quantitate ppendite. Verū si breuiter et clare mēsuram tristitiarū et dolorū nostrorū scire cupitis: qui vtiq̄ tantus et tam grauis est. vt vix duas rigas vel tres in litteris vīs potuim⁹ legere. vix tres rigas rescribere potuim⁹. qm̄ effluerent lacrimae copiose: et scribere et legere phiberet. si in quā hui⁹ tristitie et miserie mēsuram scire cupitis p̄fecte: propria corda v̄sa inspicite qui nobiscū similiter dilexistis lubbertum.

Collecta quedā ex deuotis exercitijs domini lubberti. Capitulum. VI.

Quum erit laborare p̄ vicis tuis extirpandis: et p̄ virtutibus acquirendis. S3 nisi pure ex corde deo teipm̄ resignaueris et sibi vltieris cōmiseris generat tibi magis p̄sumptionē: et faciet te durum et p̄plexum et anxiū et pusillanimē. Labora ergo cum verecundia et quiete et timore. sed resigna et cōmitte deo vt faciat sicut voluerit et noli tristari vel deici. si nescis. p̄positū tuū exequi. forte sic est voluntas dei vt nō cōfidas p̄prie virtuti. In orōne nihil intende nisi deo et psalmodie quasi in conspectu dei. Et cōmitte voluntati sue libere ex toto. et abiace leuiori modo quo poteris sup̄fluas et vanas cogitationes: et ad hoc tende quasi tu solus coram deo et beata virgine et oibus sctis stares. et ostende eis necessitatem et vulnera anime tue. Noli attendere fratres in orōne. in colloq̄o. vel vbicūq̄. nec etiam quoscūq̄ quia valde alienaris a te ipso. et dissoluit virtutem mentis. facit te suspiciosum et amarū obscurat intellectū generat dei obliuionē et applausū hoīm: obnubilat intellectū turbat cōscientiā. Habeas cor pacificum: et a fantasmatibus rerū et a peccatis auersum et ad deum cōuersum. Tene faciem cōmunē cum ceteris sine nimia austeritate aut serenitate oratione. et apud te ipsum semp̄ int⁹ mancas. Et in quocūq̄ ope auersus fueris ab ista forma. nitere reformare te. et sic semp̄ tranquillo animo p̄ficies voluntatem dei et custodies te a vicijs semp̄ hilaris p̄seuerabis. Caue omni modo in oibus vehementiā: si oīa deliberato animo facito absq̄ oratione. Nūq̄ debes alicui aliquid dure dicere v̄l opprobriose

incredare: aut deridere increpando. **O**bscura et mone ut charitas possit: et quicquid turbidi animi es. patienter et quiete suffer illa que sunt tibi contraria et passioni tue: et per tunc nihil mone contra hoc vel de illo ad quod ipso agitaris. **P**otius expecta donec gratia dei et serenitas mentis redierit. Fuge interim ad cameram et ad ofonem tamquam infirmus et obsessus et cogita. **I**n patientia vestra possidebitis animas vestras. **E**lige ad tempus solitudinem et laborare manus: et patienter orare et facere sine importunitate. **S**emp aliquid de deo aut sacra scriptura ruminare: quod ad amorem vel timorem dei. aut ad horrorem vicioz te inflammet. **I**n omni actione temporalis non nimis stricte attendere exteriora et ornatum sed intendere voluntati dei solum: et sibi totum committere cor et oculos auertere ab hominibus. ab intra se manere. exteriora obliuisci: ad celestia ofone suspirijs. lectione compunctione tendere: et mentem ad predicta frequenter exacuere. ostentationem et presumptionem fugere. abicere imagines hominum de corde. **I**n hoc omnis virtus omnis perfectus exequi voluntatem dei sibi placere. **A**d hoc tendere ut intentio tua sit ad deum et secundum deum: et abicere passiones a te. **H**oc habere per regulam infallibilem. **Q**uicquid placet domino florentio et fratribus: hoc vult deus ut facias. quia ipsi inhabitantur a deo. et ipsi nihil querunt nisi eius voluntatem. **O**mnia fac cum consilio domini florentijs. et quando abest eodem modo per omnia quasi ex deo fac cum consilio domini gerbaris: quia longe sapientior: humilior: cautior: et spiritus aliorum: et abstractior: te est et facit magis secundum voluntatem dei quam tu. **C**auendum est multum occasio vicioz. **E**t sepe inquiete videris tibi aliquid esse: sed effusus in exterioribus rebus apparet quid in te latuit. ex hoc potes multum te humiliare. **L**onga locutio hominem a se rapit. reducit in ignorantiam: premeditationem aufert inordinata perfert. **N**ecessarium est ergo hominibus multa dicere volenti: frequens meditatio et interpollatio siue pausatio: scilicet si secundum beneplacitum dei loquatur vel non si declinat ad iactantiam et applausum hominum et ad vanam gloriam. **N**ecessitate pietatis et utilitatis attende in verbis et maxime voluntatem dei. **N**ullo modo loqui burdosa: vel alios verbis ad hoc incitare. **N**unquam ipso iussu ex capite tuo derisorie alicui coram alijs aliquam defectum dicere: quia si ignus est superbie et presumptionis et malum exemplum alijs. **D**isce parum et paucis verbis loqui. et cum premeditatione: et expecta alium in verbis et time audire unde ledaris. **D**iscute verba etiam

cuiuscunque. an sint vera vel detractoria. **S**imiliter propone per gratiam dei de malo nullius hominis dicere nec libenter audire: nisi pia utilitate. et tamen maxime caue ne seducaris. **N**on succedat nulla rem mundi neque temporalis neque spirituale cor importune effundere: sed semper cum timore vicioz tuorum mediocriter abstrahere cum discretione et pederetum incedere ad horam te mutare. et nunquam in toto a te recedere sed in verbo dei cor tenere suspensum. et reflexum contra vicia tua in corde. tamen specialiter magis contra hoc quod tunc magis times. **E**t sic per gratiam dei cum bono moderamine et maturo deliberatione coram oculis dei loqui et facere quicquid putas deo placere. **I**n comestione ne caue auditatem et subitam comestione. sed re trabe potius appetitum: ut ceca et turbata concupiscentia tua illuminetur compunctione et auditate lectionis: et cum quiete masticata aliquid quid de lectione. aut de illa particula. homo quidam fecit cenam magnam. **Q**uicunque ex comestione turbatus es in capite vel grauat. tunc fuge ad cameram: vel loquens cum hominibus magis caute conare ad custodiam tutius est fugere et orare. **B**eatus homo qui semper est pauidus. **E**t veraciter scito. quando declinas a timore ad securitatem. declinas a deo: et capieris a demonibus et a passionibus tuis. **T**amen sic debes timere ut eo magis de deo confidas. **E**t quantum videris tibi infirmior: tanto te faciet fortior. **R**estat ergo alijs magis credere tui te ipso trepidare. **P**ropter deum discere ab alijs virtutes et mores: et time vanam gloriam tuam. **X**pistus tibi didicit tibi tacuit. **D**isce ab intra manere. et inter fratres et alios homines comiter et specialiter te habere: et extolle eos. cogita virtutes eorum et vicia tua. **S**emp de aliquo cum quo es virtute aliqua cogita. et vicijs tuis: ad humiliandum te ab intra ex vicijs interioribus deo et angelis et tibi notis. **A**ccede ad studium sicut ad cibum capiendum anime: ut lectio ne refecta discat in illis anima occupari que legit et obliuisci temporalia et refrenari a vicijs. **N**on multum simul est tibi vtile studere sine masticatione et ofone sed parum masticare illud cum ofone et desiderio: et sic mittere in ventrem a te et in mores et in virtutes ut anima his quasi nutrimento sustentetur. **S**ic corpus cibo sic anima virtutibus reficitur. **N**unquam debes aliqua studere que non reficiunt animam: quia fructus studij est fortitudo anime. et propter virtutes acquirendas. **S**tudere propter scire et propter docere alios. aut propter quod cum alijs

quod dictum est. non nutrit animam: sed facit eam insanam sicut supflui humores corpus. et generat vanam gloriam. elatum cor. incompósitos mores. vanas cogitationes. instabilitatem mentis. dei obliuionem et preceptum. applausum hominum. turbatam conscientiam. tenebrosus intellectus: et magis exinanit et debilitat animam quam reficit. **I**gitur moderate studere et bene masticare magis reficit animam quam inconsiderate multa absque masticatione. **S**equitur ergo quod anima mortua est que verba dei indefinenter non digerit in mores et in virtutes: vel consumit seipsam et fit putrida diuersarum concupiscentiarum malarum humoribus: et consumitur a demonibus sicut corpus a ferribus. **I**n pulsu horologii quasi in medio inimicorum versans et in te deficientis: clama ad deum et ora. **N**e derelinquas me domine deus deus meum ne discesseris a me. **A**liquando ad beatam virginem. **A**ue maria. **C**ogita te a deo respici. et opera tua ab angelis sibi preitari: quid boni fecisti. quantum perfecisti. et quid mali commisti. **C**um audis campanam cogita. **S**urgite mortui: venite ad iudicium. **S**emp niti sequi voluntatem aliorum in illis que non sunt peccata vel contra deum: et tuam voluntatem et consilium seque abicere. **O**mnia contraria et tibi dura cum labore et dolore cape: et nulli ab extra importune cum inpatientia respondere. **E**lige magis misereri et in hoc potius excedere quam in duricia. **Q**uando interrogas prelatum et rectorem tuum. cogita quod dominus in eis habitans loquitur per eos et dicit suam voluntatem: et quam periculosum est tibi sue dispositioni per eos resistere. **A**bulotiens cogita de peccatis quotidianis ex qua radice procederit. **T**imor immoderatus vel nimia presumptio quotidie te impediunt. **D**eclinare ad diuicias ad delicias. ad honestatem et applausum hominum. ad curiositatem ad delectationes terrenorum: ad propriam voluntatem et proprium videre. et fugere vel non curare humilia. ad huiusmodi declinare: est regredi ad vicia. et auerti a christo. et maxime ab regula preceptorum spiritualium: quia hoc est verissima via ad virtutes resistere vicijs: et humiliter obedire preceptis. **D**e domino henrico brune. **C**apitulum VII. **A**gne deuotionis et sancte simplicitatis sacerdotem preterire non debeo: sed suo primordiali socio atque precordialissimo conspicio tero domino lubberto coniungere placet: et aliquid in eius laudem preferre. **I**pse est dominus henricus brune. sodalis domini lubberti: deo dilectus. et hominibus acceptus. oibus benignus nulli onerosus. **H**ic de partibus hollandie natus: ciuis

fuit leydis ciuitatis ex honestis parentibus et amicis. **S**ed nil estimans seculi diuitias et honores amicorum visitauit aspectus quesuit dominum in tempore iuuentutis: et postquam ad senium adhaesit illi corde perfecto. **M**ansit autem in obedientia in domo domini florentijs cum omni humilitate et mansuetudine multa: audies confessiones deuotoz et celebrans missas suas cum magna deuotione et reuerentia. sine cura temporalium rebus viuens in tranquillitate et simplicitate cordis: atque inter fratres conuersans sine querela. testimonium bonum habens in tota dauernia: notus apud religiosos in pluribus locis. sicut verus israelita absque dolo et nequitia: tamquam columba sine felle predictus singulari innocentia vite. **O**culi eius per dominum: et ubicunque solus esse potuit ab ofone et deuota meditatione non cessauit. **S**edebat aliquando in hyeme iuxta focum manus suas calefaciendo: sed facie conuerit ad parietem secreto interius orans et silentium bene seruans. **Q**uando cum viderem. multum edificatus fui: et eo amplius cum dilexi. **N**umquam ego indeces verbum ab eo cepi. nec super eo conueri audire: nisi quod missas suas ceteris tractum celebrare peruenit. **Q**uo tamen facto plures seculares ad deuotionem misse sue traxit: et facilis ei indulgentia dabatur quia inuente a dilecto iesu se perabatur. **A**ccidit autem ut vir quidam fidelis ocula impugnatione dyaboli tentaret in fide: qui etiam de sacramento altaris cepit quodammodo dubitare de veritate corporis christi. **I**s ergo cum staret ad audiendam missam huius deuoti sacerdotis. sepe igemuit. dolens de praua impressione spiritus maligni orauitque dominum: ut sui in hac vacillatione dignaret misereri. **S**ed misericors deus qui animarum saluti varijs ac miris modis occurrere solet: prefatum virum noua et in solita visione instruxit atque in fide suauiter confortauit. **Q**uid nunc inter manus sacerdotis sibi apparere non speciem panis: sed formam speciosi pueri per filijs hominum. et nimium stupens ac tremens gratias egit et deum benedixit. **S**acerdos vero de his nihil sciens: officium misse solito more cum benedictione compleuit. **N**on enim propter eum qui fide de gratia plenus erat hec ostensa sunt: sed propter infirmum in fide roborandum. **E**t quia fimo de venerabili sacro incidit adhuc referam simile factum de quodam sacerdote in partibus frisie: sed minus laudabilis vite. **S**iquidem bone memorie fratrem nostrum alardo narrate cognoui: quod erat seculi quidam presbyter parue scie et fame non clare. **I**pse cum ecclesiam intraret ut diuina celebraret: honesta quedam matrona que ei iperitiam cognouit: cepit intra se de eo suspecte cogitare ac

murmurando dicere. Quid tu imperite vis facere? quod tu indigne poteris tam magnū sacramētū p̄ficere? Hec ea cogitante p̄byter cepit celebrare: et diuina mysteria tractare et cōsecrare. Factū est autē dñi venerabile sacramētū ritu ecclesiastico p̄secratū eleuare. et om̄is ppl̄s hoc flexis genibus fideliter adoraret: matrona supradicta vidit in eleuatōe ap̄tis oculis figurā hoīs xpi. nūmū stupida et perplexa. Finita itaq; missa hanc visionē alteri sacerdoti secrete exposuit. z quid mali de celebrāte antea cogitauerit humiliter cōfessa est. Qui diligēter gesseret ordinē et visionē examinans matrone rēdit. Hoc deus p̄ v̄sa salute fieri p̄misit. ne de cetero male de sacerdotibus cogitaret: nec de vera p̄secratōe dubitaret. licet male fame sint z idigne vite. Illa hec audiēs firmā fidē tenuit: z deo iudiciū de sacerdotibus eius cōmisit. Sed non te pigeat aliud iterū miraculū de hoc sūme venēratiōis sacramento audire. Eo namq; tpe quo monasteriū montis sc̄tē agnetis illic moraturus intraui: quidā deuotus clericus mecum diu in eodē loco habitās p̄ quadā causa ad viciniū monasteriū prexit. Tunc in itinere esset: iunxit se illi quidā secularis cum eo socialiter vadens ac familiariter colloquēs. Factū est autē dñi pariter ambularēt z de deo p̄ferrent: ait ille secularis clerico secum comitanti. Dicā vobis amice dilecte quid mihi in vita mea breuiter accidit. Longo fui tēpore q̄ intrans ecclesiam nunq̄ potui sacramētū altaris in manibus sacerdotis videre. Esti mans autē q̄ nimis remote tunc starem z p̄ caligine oculorū nō possem bñ videre. accessi p̄pius quātū ausus fui z licuit: s̄ nihil penit? p̄fuit mihi. nihilq; inter man? sacerdotis cōspexi. At istud etiā vltra annū mihi euenit: z qua de causa non satis p̄pendi. Tandē i me reuersus et multū p̄plexus ad sacerdotē me cōtulit: z cuncta ei in p̄fessione denudauit. Ille benigne me audiens z caute secreta p̄quirēs inuenit me stare in odio cuiusdā p̄ximi mei: cui p̄ nulla re volui offensam qua me offenderat dimittere. An aduertēs bon? z discres? tus cōfessor culpā malicie mee increpando z ammonēdo p̄docuit me. asserens periculose valde fore i tali duricia stare: nec posse aliquā veniā p̄mereri. nisi ex corde dimitterē offensas om̄es: atq; idcirco mihi istud accidere. q̄ non essem dignus diuinū sacramētū oculis malignis inueni. Auditis his sacris monitiis acquieuit p̄silio sacerdotis. z toto corde cōpū

ctus remisi ex integro iniurias nolēs mēipm de cetero vindicare: quatenus possem deo re conciliari z gratiā p̄ditā recuperare. Tunc de mū sacerdos me absoluit: z imposita penitētia abire p̄misit. His gestis statim ad ecclesiā intraui z missam audiui. deo mihi p̄picio facto sacru corpus xpi in manibus sacerdotis oculis meis clarissime vidi z gratias agens deū in mirabilibus opibus suis benedixi. S; ad p̄positū redeundū z de felici fine dilecti dñi henrici aliquid iam tractādū. Nam cur vita virtutibus ornata extitit: eius q̄ exitus felicem transitū ex hoc mūdo meruit habere. Inter alias virtutes homo iste pius deuotus. suo supiori humiliter erat subiect? dāns exemplū bonū p̄byteris z clericis. ne se eleuent p̄pter sacerdotale gradum supra iuniores. Celebravit aliquotiens in festis apud leprosos de licentia dñi florentiū vbi eidem tūc ministravi. Quadā vice cum fratribus prexit p̄ indulgentiis in arnem: z interrogatus est in via p̄ quāto indulgentias suas daret. Qui ait. Libēter darē indulgentias meas p̄ hac gratia vt quotienscūq; alicui aliqua bona dicerē: q̄ ille statim p̄uerteret. z vitam suam emendaret. Qd audientes fratres mirabiliter edificati sunt: de taz bono responso ex magno aīaz zelo i corde pio z puro. Igit anno dñi. M. cccc. xxix. cū pestilētia regnaret sutphanie. vbi tūc fratres dom? dñi florētij a dāctria p̄cepti cū multis alijs deuotissimis rabāz: dñs henric? ipsa peste s̄firmat? ē. z ad extrema puenit. premiū laboris sui a dño p̄ dēt expectās. Qui fere a tpe m̄grī gerhardi fletu i domo dñi florētij. p̄ ānos circit. xliij. sacerdotio fuit? diutissime viuēs vltra oēs q̄ secū in p̄mo feruore inceperat. S; p̄ oē tps suū laborauit in ope s̄p̄ture: quē m̄stotiēs vī diuasa cōque lauātēz alia hūilia opa faciētē. Pene nihil sciuit nec voluit loq; nisi de deo z de salute aīaz. Et qd exercuit in vita p̄tinua nit vsq; ad mortē. Nā om̄s horas suas legit vsq; tradidit sp̄m. Nec lectionē sacre s̄p̄ture inēmisit in s̄firmate sua: p̄solationē q̄res poti? in s̄monib? dei q̄ incōsbulatōe hoīm. Adigrauit āt ab h̄ secō p̄ssim? sacerdos an no dñi sup̄dicto in crastino sc̄ti bartholomei apli circa. xj. horaz diei ipso die sc̄ti gregori ep̄i traicētē. Sepult? ē āt i cimiterio sc̄e walpurge x̄gis ap̄b collegiū canōicorū i sutphania. De dño gerhardo sutphanie. **VIII.** Gerhā deuoti z eruditū viri dñi gerhardi de sutphania virtutes breuiter

indagare: z pro bono memorali vite eius exemplo atq; scripta future generationi imitanda proponere: qui inter p̄mos fr̄es z diuine legis zelatores meruit p̄statioz noīari. Et h̄ breui vixerit tpe: gratissima tñ nob reliq̄t doctrinē monimēta. Erat ei studiosus valde i scripturis sc̄tis. trahēs etiā ex abditis sentētijs doctorū varias aromatū sp̄es. p̄tra viciōū morbos ad sanandū aīarū languores: sicut p̄cipue patet i duobus libellis ab eo editis. q̄ vnius incipit hō quidā. z ali? bñ vir intitulat. Ab infantia namq; z puerilib? annis ad discendū inclinatus fuit. ingenio habilis z ad artes auidus liberales: refugiens ex aīa negocia secularia. et quēcūq; poterāt studiū sapientie impedire. Cūq; adoleuisset bone indolis iuuenis perierit ad extraneas scholas meli? imbuēdus. vbiq; toto conamine satagebat bñ frequentare: mane villiculo surgere. z ad audiendā lectionē tēpestiue p̄perare. Omne tps ad studēdū breue sibi videbat. semp ex ore m̄grī aliqd vberioris sciecapē cupiēs: qd armariolo p̄ctoris sui tenas inferbat. In tantū anim? eius flagrabat in scia p̄ficere: vt vehemētē tristaretur qñ i scolis nō legebat a m̄grīs. Prouide qñ q̄ fiebat: q̄ diebus celebrib? lectio nō fiebat male p̄tētus q̄ dies sine fructu lectōis transiret. Longe namq; distabat ingenua mēs ei? a segnicie obtusorū z euaginatōe lasciuorū q̄ p̄ plateas currētis lufib? delectantē infans: horretēs scholas z ecclesiā raro vīsitātes. Dic x̄o pensabat ad qd venisset z cur scole insti tute essent: adeoq; acriter studio incubuit. et tam sapiētē p̄fecit. vt de scolastico discipulo etne sapie discipulus postmodū fieri mereret. Nā deo disponēte tandē ad studium dauētrise accessit. ibiq; inuētis deuotis fratribus dño florētio firmū adbesit: z sufficienter iā edoctus fragilē mūdū statū p̄ xpi amore z p̄pria salute derelict. Lepit itaq; cōuersus diligēter emēdationi insistere. z in sp̄ia lī feruere. p̄fectu: ac mentē suā ab oīm tpaliū rerū implicatōe segregare. z tanq̄ bon? heremitari? cellā diligere z ad iterna exercitia se dare: tps suū studēdo scribēdo expēdere. ita vt multi superēt q̄ raro vīsus ē egrēdiz solatiū deforis nō captaret. H̄ habuit autē p̄ solatio mario libros sc̄tōs: z p̄ spaciāmēto cāpi q̄sui sacra palacia celi. Trāsiles x̄o ad ecclesiā: qñ sine aduertētia hoīm p̄trāsuiit. Cūq; interrogaret an nō impediret a trāse/untib? secularib?: rēdit. Logito q̄ grex por-

corū ibi trāst. Quid ad me de statura hoīm Sedēs in camera sua ita intētus erat operi suo. scribēdo legēdo orando: q̄ sepe de tota die non aperuit fenestrā nec foras respiceret. licet aura sanis serena fuisset. Dixit q̄ ei qdā ex fratrib?. Cur nō ap̄tis fenestrā vestram? Hos sedētis hic qñ in cauea clausus: bonū eet q̄ aliquā respirationē capetis. Rēdit hō deditus studio discipline. Si possem vacare z sc̄rē tñ p̄cogitare: forte bonū esset qd h̄ facerē. Quēstū ē ab eo qd cogitare qñ ad prandū pulsātū eet. Qui ait. Sicut ad vñū sic ad reliquū opus vado. Pene nihil cura/bat iste quid comederet: vel qñ hora refectionis esset. Et cū necessitas ad comedēdū vgeret: magis ad auditionem sacre lectōis q̄ ad reficiendū corpus festinauit. Fuit p̄terea incuti? sui corporis maiorē curā gerēs de viribus aīe repandis. Et nisi dñs florētius p̄ ei? necessitatib? sollicit? fuisset: cito seipm destruxisset z defecisset. Hinc accidit q̄ occultū morbum quē medici fistulā vocāt diu patienter portauit: nolēs aliq̄s secū occupari nec p̄ se expēsas fieri: s̄ dolores in corpore p̄ anie rēme dio pati. Gerū vbi dñs florētius hoc p̄cepit medicū aduocauit: q̄ curā ei? gereret donec sanaret. Erat autē armari? z custos libro/rū magna diligentia h̄is p̄ libris colligēdis z scribēdis. Et multis clericis extraneis sacros codices p̄cessit. vt haberēt in domibus suis z in scolis lectiōes sacras ad vitandū fabulas ociosas z vagos circūit? in sc̄tis: q̄ bus p̄cipue ammonētē clerici intēdere diuini. Et dicebat Isti libri plus p̄dicātē docēt q̄ nos dicere possumus. Nā libri sacri sunt aīarū n̄fz lumina z solatia atq; vera medicamina vite: q̄bus nō minus in hac pegrinatōe carere possum? q̄ ecclesie sacris. Diligebat autē sacre theologie libros sup oēs diuinas mōi: z plus gaudebat de bono codice bñ scripto. q̄ de p̄adio lauto z optimi saporis vino. Sciebat ei q̄ nō erūt sapiētēs q̄ delicatis fercul? z potib? delectāt. Qui x̄o studijs sacris dediti sunt: replebunt sapia. z celestibus secretis merentē admitti. Igit libros in maria reuerētia habuit: desideratissime eis legit z sub diligēti custodia eos suauit. Plures etiā clerici ad eū p̄ diuers? casib? z dubijs solūēdis veniebāt. z libet collatōes ei? audiebāt: q̄ erat vir eloq̄nz doct? z i multis exercitatōib? p̄batus sc̄iēs qd vnicuiq; deberet rēdere. Frequēter dñs florētius ipm aduocauit p̄ negotijs domus disponēdis: z p̄ci-

pue cū eo tractabat de his q̄ iuris periciā requirēbāt. et spūalē causam expetere videbāt. Unde si quid graue et arduū occurrisset hoc declarationi et examini m̄gfoz vbi oportuit reseruauit: audiēs reuerenter doctores. et sequebā incunctanter scōz aucto ritates: dicta sua testimonijs sacris patenter affirmans. Quapropter a sapiētibus et latis viris pro ingenio sibi collato mirifice laudabāt: et ipse p̄ nihilo duxit hoīm laudes. Non em̄ eloq̄ntie studuit esse sectator: sed bone conscie obferuator. Itaq; ad intelligentiā scripturarū nō tam longe exercitatio studiū eum iuuat q̄ spūs sc̄i informatio: q̄ intellectū dat puulis et misteria sua reuelat mētib; puris. Ad quā sane puritatē cōsequendā om̄e exercitiū suū direxit: incutiens timorē dei nouiter conuersis: increpans torpētes. et ad mortificationē viciōrum exhortās in virtutibus p̄ficere cupientes. Si inquit negligimus certare cōtra vicia: p̄ualebunt passionēs et incidemus laq̄os dyaboli qui semp̄ insidiā p̄fectui nostro. Idcirco laborandū est cum oī diligentia vt viriliter repugnemus: qz corona eterne glorie vincentibus est p̄missa. ¶ Postq; ergo illuminatus iste sacerdos humiliter et deuote inter fr̄es cum multa ḡa cōuersatus est. et q̄plures libros p̄legisset: ante finē vite sue q̄ si nouiter cōuersus speculū monachorū et p̄fectus religiosorū iterū legere cepit: in q̄bus sp̄m deuotōis studuit recolligere et ad p̄miū suū feruorē se innouare. Nec diu superuixit tali p̄ficiēdi zelo accēsus. sed memor dñi lubberti defuncti quez p̄līmū dilexit: et in cuius obitu lacrimas multas fudit. ip̄m in breui subsecutus est. Nā missus cum fratre amilio ad abbate in dickeninche doctore decretoz cum q̄ sepius tractare de casibus iuris p̄sueuit: reuertēs de via wyndesem venit. ibiq; p̄ noctando. infirmatus est vsq; ad mortē. Cui amilius inquit: videtur mihi q̄ mori vultis. Ad quē ille. Hoc etiā videt mihi. Itaq; crecente egritudine in nocte sc̄tē barbare virginis q̄ somno leui sopitus sp̄m vite exalauit. Anno dñi. ab. ccc. nonagesimo octauo etatis sue tricesimo primo. Cuius corpus a priore et fratribus digno cū honore in trāitu anforēs ecclesie est sepultū. Audiēs autē dñs florentius obitū dilecti dñi gerhardi cōtristat⁹ est valde. Et fleuit ipse et oēs fr̄es eius cū eo fletu magno. charitate nimia p̄pellēte: qz sublatus est ab eis frater charissimus q̄ erat cōlūna domus et altera manus in negotijs per

tractādis. Sed b̄ndictus deus qui talem virum nobis habere cōcessit.

De dño amilio de buren. Cap. ix.

Nō dñi amiliū habēda est mēoria: et huic cartule inserēda. Hic q̄dez successor reuerēdi p̄fis dñi florentij i regimine dom⁹ ex t̄itit sc̄os: ab ipso familiariter dilect⁹. et multis virtutū gēmulis insignitus. Fuit namq; de p̄bus gelrie in p̄finio dñi de buren orandus: et inter suos p̄genitores de nūero curialū curialis estimat⁹. Cūq; studiū causā dauentriā applicuisset vbi studiū p̄ticulare t̄itit satis viguit: tanta diligētia in scolasticis artibus p̄fecit. vt in breui inter p̄marios vnus de doctorib; fieret: et m̄gfo p̄pter ingenij subtilitatē carius placeret. Dei autē mūere fact⁹ est. vt tale ingenij in seculari vita nō p̄iret: nec mūdi honores p̄ scientiā ambiret. et oīa tanq; stercoza refutaret. P̄uērus ḡ celestis ḡa et ab altissimo inspirat⁹. accessit ad domū dñi florentij: et attract⁹ est pietate sermonū et subdēs se p̄silio spūsc̄i p̄ os reuerēdi p̄fis loquētis. q̄ ei monita dabat sapie salutaris.

¶ Igit postpositis scolis et amicis carnalibus derelictis. fact⁹ est hūilis frater et xpi discipulus: atq; suo exēplo multis p̄fuit ad renūciandū seculo et seruiedū xpo. Tradidit autē semetip̄m ad hūilia q̄q; opa faciēda. nō p̄cēs corpi p̄pter aīe sue salutē: nūl p̄prij cōmodi q̄rēs in p̄nti et in ext̄use sc̄tē obediētie gūes etiā labores subijt p̄insendo braxado: et alia q̄libet sibi p̄missa hilarit et fide et exequēdo. Abirabant multi q̄ i corpe nō grādī potuit tā laboriosa exercere q̄ vtiq; i seculo nō didicit nec p̄us facere p̄suevit: et vix aliq̄s fortior p̄ tpali lucro p̄fecisset. Sz amor xpi et fratna charitas valēs ad oīa. bone volūtati vires mīstrabat: vt merituz ei⁹ ampli⁹ cresceret. q̄ plus oībus seruēt⁹ laborabat. Qui in tāto deo et fr̄ibus placuit. vt post dormitiōē dñi lubberti et gerhardi: statim sacerdos ordinaret dñs florentio adhuc viuētē. Cūq; p̄māz missā suā celebrare deberet. dñs florentio supplicat⁹ induit⁹: affuit: donec officiū suū ad honorē dei p̄fecte deuoteq; p̄pleret. Celebravit autē infra sūmā missā sup̄ altare sc̄ti pauli p̄tinēs ad vicariā dñi florentij. satis secreta sine p̄cursu p̄p̄li. Hic itaq; pietate p̄cipu⁹. et in oī p̄missis vere fidelis. cūctisq; in necessitate postis p̄solati⁹ amicus: tpe pestilētiā curā gessit infirmoz. par⁹ cū fr̄ib; suis aut viuē aut mori ex obediētia et charitate faterna.

Nam solū hessel coco domus et dñs lubbertus astitit intrepidus. vsq; in finem vite ministrando eis et alijs multis sibi morbo detētia p̄pe q̄s post multa obsequia fratribus impēsa egrotare cepit. sed deo miserate ad cōsolationem fratrum recoualuit: ne tristitiā super tristitiā haberet. Ab eius ore multa bona de virtutibus fratru audiui. q̄ in huius opis libio vbi oportunitas requirebat cōscripsi: q̄ iis relatore eius notatim nō exp̄ressi. ¶ Tunc aliqui ad fratres in monte sc̄tē agnetis et loquēs aliq̄bus sibi notis. hortabāt eos per manere in sc̄to p̄posito ordinis ad p̄ficiēdū in virtutibus. De cuius bonis morib; et gratiosis verbis valde edificatus fui: qz serena facie et oculis ante se fixis stetit sicut agnus mansuetus astantiū facies nō attēdēs. Igitur post felicē dñi florentij obitū qui ip̄m ad gubernatiōē domus deputauit expletis in bono regimine quatuor annis et mēsibus quatuor tribus obdormiuit in dño in p̄fecto barnabe apli Anno dñi millesimo quadringentesimo quarto. Qui sepultus est iuxta dñm lubbertū in cimiterio sc̄ti lebuini ad australe partē ecclesie: nō longe a vestibulo portu.

Exhortatio dñi Amiliū de mutua charitate seruanda. Cap. x.

Ratres charissimi hucusq; semp̄ in vnione p̄seuerauimus in charitate mutua: sed iam vt videt recessurus sum a vobis. Propterea cordialiter affecto. vt vnionē q̄ hucusq; seruēt̄ tenuistis: de q̄ xpo sit laus et gloria firmiter p̄seuerātes seruētis. Et illi cui cura domus cōmittit. p̄ oīa sicut xpo. et sicut mihi hucusq; fecistis charitatie obediētiā: p̄sonā eius nō respiciendo sed xpm̄ in eo. Ideo nolite cogitare illa esse mala vel irrōnabilia vel saluti v̄se p̄trariā q̄ vobis p̄cepit: qz nō ipse sed dñs p̄ eum p̄cepit: ideo p̄pter xpm̄ et sicut xpo sibi obediatis. Ideoq; vobis ab ipso p̄cepta. tanq; sint de celo edita p̄plere festinate: qz dñs nō semper vult p̄ seip̄m. vel cum miraculis vel cum angelis vobis voluntatē suam manifestare sed ita disposuit. vt p̄ hoīem voluntatem suam nosceremus et hoī nobis talia cōsulēt v̄l p̄cipiēt sicut sibi obediēmus. Ideo quecūq; officia vel p̄cepta charitatiū a vobis ab ipso imposita libenti et hilari animo impleatis non cogitando vobis illa fore instructiua: vel deuotiōis vel etiā salutis impeditiua. qz mille deuotiōes respectu humilitatis et subiectionis: quā hō hilariter exhibet nihil sunt.

Ideo si etiā viderent irrōnabilia et magna inde impedimēta futura et facta nihil tñ vōs iudicetis: s̄ semp̄ hūiliter i subiectōe nihil it̄dicādo p̄seueretis. xpm̄ sicut sepe dixi et non p̄sonā in hoīe p̄siderātes: qz nō p̄pter p̄sonā illi subijcimi s̄ p̄pter deū p̄pter eternā salutē et p̄fectū v̄m. p̄pter regnū celozū h̄ agit. Ideo qd̄ cepistis p̄ficite. nihil patrē v̄m iudicādo s̄ eū summe venerādo: et in oībus sibi hūiliter et hilariter obtpando. nō cogitando vos esse tam senes tam exptos tā doctos tam sapiētes sicut ipse. qz nō p̄pter eum vōs ei subijcimini s̄ p̄pter xpm̄ et v̄m hūiliationē et v̄m securitatē vt ad ip̄m q̄si ad patrē sp̄refugiū et p̄siliū habeatis. Quid em̄ vobis et mihi fr̄es nisi qz p̄pter deū obedistis mihi? Et quid mihi et dño florentio et m̄gfo gerhardo si secū fuissetis: nisi p̄pter regnū celozum ei obedissetis? Quilibet ergo cogitare debet quō possit se hūiliare et subijcere. et studeat cōp̄tius qd̄cūq; officiū sibi iniūgāt: siue parū siue magnū. et non sit sibi sapiēs sed h̄ putet sibi melius qd̄ fuerit ei ordinatū. Et si aliquis vellet habere exceptiōes de aliquo officio. dicēs in oībus se velle acquiescere. s̄ ad hoc vel ad illud officium non esset deducendus. ego mallem eū expellere de domo q̄ tale p̄uilegiū sibi dare. Nam alio tpe q̄ sua p̄pria volūtas aliud veller: etiā in illo deberet esse rebellis. Sed non cogitet nisi xpm̄ in quo velit acquiescere. Fr̄es sumus tanq; mēbra inuicē: et sustineam⁹ nōs mutuo. Qd̄ si noluerimus facere: cito p̄ibūt res n̄re. Rita mur inuicē tenere charitatē et vnionē: et quis nitat p̄culari qd̄ amō sub pedibus alterius et sic nulla aduersitas poterit nocere. Nihil aliud scio qd̄ dicā vob nisi qd̄ dñs dixit discipulis suis iam ascēsurus vt diligatis inuicē sicut xpus dilexit vōs et orētis p̄ me. Ego si venero apud dñm faciā qd̄ poterō. Et qz sepe male me habui et vōs scādalizauī. peto vt mihi indulgeatis: qz fui negligēs et multis alijs vicijs implicatus. q̄ oīa corā vob̄ patuē eē p̄teriri: nisi timeo q̄ aliq̄ v̄m scādalizarent. His dictis deposuit capitiū suū petēs veniā a fratrib; de culpis suis p̄p̄cte et valde hūiliter: et cepit flere. Quo viso fr̄es flexerūt genua: et fleuerūt oēs fortē amare. Hec verba dñi amiliū nouissima p̄ edificatiōē mutue charitatis et pacis sunt dicta.

De dño Iacobo de vyanē. Cap. xi.

Erenus ac maturus moribus dñs Iacobus de vyanen magnā gratiam

humilitatis cōpunctionis et intermitatis habuit: sepe suspirās et lacrimans p quādiā defectib⁹ suis. districte examinās semetipm etiā illud in se redarguit qd alius in eo recōmēdabat: metuens rigidū supm iudicis examē in oī qd agebat. qui nō solū aptas negligētiās et occultas cōscie maculas iudicabit. **L**ongē a corde eius alnū sape de seipso. aut velle reputari p bono: cui oībus subessez minoribus sicut maioribus obsequi pplacebat. **E**rat autē egregius scriptor: inter scriptores: diligēs ad scripturā et librorum custodiam. **Q**uidā iuuenis petijt ab eo informari in spūali exercitio: **Q**ui statim ex hūilitate pigrū se fatebat et miserū. et q nōdum virtutis initiū pfecte attigisset: cepitq quosdā iuniores frēs recōmēdare: qz feruētes et intelligentes essent. **A**lia vice idē iuuenis multū cōtristat⁹ retulit ei angustīā cordis sui: desiderās p solatōis verbū audire. **Q**ui benigne eum cōsolans. hortabatur ad patiētīā. et vt gratiā dñi hūiliter expectaret: qz pius dñs cōtritis corde solet adesse sicut psalmista dicit. **S**cōm multitudinē dolorū meorū in corde meo: cōsolatōes tue letificauerunt aīam meā. **Q**ua cōsolatōe suscepta. sepius tam dulcium verborū postmodū recordabatur: cui aliqd triste sibi occurreret: qz cum humana p solatio deficiat. ad diuinā recurrendū est: et cogitandū qm magni scī et electi viri etiā grauitates et desolatiōes qnq habuerūt. **H**ic igitur cum esset laudabilis vite et cupet i infimo gradu et in simplici clericali statu manere: propter virtutes tñ suas et insigne humilitatis donū de bñplacito dei et pssilio dñi florētij ac fratru suoru. pmonus est ad sacerdotiū. **Q**uod ei tñ valde graue fuit: ita q acriter fletet cum hoc pcepiss⁹ qd ordinari deberet. **F**atebat enī se fore nimis indignū ad talē statū. reputans eos grauit peccasse qui hoc pssiliū dedissent. eo q in idoneū pmouere decreuissent. **S**ed quāto plus se deprimebat. tanto ampli⁹ deo et fratribus placebat: et eo libētius dñs florētius ipm pmouebat. **E**o si quidez tpe apud deuotos sacerdotū rari erat et pciōsus. **N**ā nisi iussus et cōpulsus p cōi vtilitate. nemo ē acceptare audebat: qz oēs altiorē statum fugiebant. et in humiliori loco et officio minori manere eligebat. **E**nde dñs florentius qui erat gēma sacerdotum fess⁹ aliqui dixisse. **S**i nō essem sacerdos nec curam aliorū habere nūc possem me pfecte emendare: qz locus superior plures occasiones turbationū habet

a quibus magis liber est bonus subditus. **Q**uodā tēpore dñs iacobus volens cogitare de defectibus suis. ascendit secreta solariū domus: et grauit suspirans. culpas suas in tabula scripsit ne obliuioni tradere qd pntendū estimauit. **E**t cū a quodā interrogaret de statu dom⁹ ait. **S**i qd nobiscū habitare desiderat: oportet q se humiliet. et oībus minorē se faciat: et talis paradisum hic habet et optime pntat. **S**olebat dñs florentius interdū ipm corripere et ad moderatā cōpunctiōis grauitatē reuocare: ne nimio rigore metā discretiōis excederet. **A**t ille patiēter ferens correptionē: multum se humiliauit qz minus discrete pcederet. **S**eruidus namq spūs eius ppiās supgressus est vires: sed pia eius intentio eū excusabat qz deum finaliter querebat. **I**ncidit autē post hec corpālē egritudinē et deficientibus paulatim viribus: ante patrē suū dñm florentiū in bona cōfessione vitā finiuit. **A**nno dñi millesimo qdringētesimo in crastino scī gregoriū pape quē speciali deuotiōe dilexit. **S**epultus est autē cū fratribus suis in demitorio maioris ecclesie apud sanctum Leuiniū.

De iohāne kessel humilī coco. Cap. XII.

Erat quidā humilis seruus xpī i domo dñi florētij iohānes kessel nomie coquine officio deputatus. q despectis oībus mūdānis: elegit viam sancte patris in terris. vt eternas diuitias cū scīs possideret in celis. **N**ā p opa miscōie et charitatis inuēit ingressum phennis felicitatis. **H**ic dudū optime mihi notus cum dauērie frequentarē: tam humilē se exhibuit morib⁹ et exēplis. vt pemptū mūdi plus factis pdicaret qz verbis. **N**ec tñ fuit inanis ei⁹ sermo cū de deo loqueret⁹: qz oēm excellentiā tpālē auditoribus suis psuasit esse spernendā: nec vllum laborem pro christi amore abhōrendū. **S**ed quis digne huius viri loquatur virtutes? **A**ttamen pauca dicere charitas exposulata. ne margarita in agro dominico abscondita diutius lateat: sed p edificatiōe plurimorū ad lucem veniat. **H**uius natalis ciuitas fuit duseboch in comitatu de marcka non longe a wēsalia iuxta reni fluminis decursum: cuius mater cristina filium subleuita diem extremum dauērie clausit i domo fororum. **H**ic itaqz primo negociator exiit in partibus flandrie et hollandie man-

nonē statuens cum mercatoribus marinis in dordracō sepius tñ habuit inspirationē bonā ad seruicdū deo: sed nesciebat qliter inciper. aut qua via ad hoc tenderet. **C**ūqz seculi rebus aliqdiu pspere vsus fuisset: tandem meliori cōsilio inspiratus cogitauit mūdi fallaciā et graue eius seruitutē abijcere ac velle pdyterari vt deo honestius in hoc statu seruiret. **H**ac igitur occasione postposuit seculi mundiciās: et audita fama deuotoz clericoz in dauēria: venit illuc cum quibusdam boni ppositi viris inuolare scolas. **E**t apphensa aliquāta noticia in grāmatica p intellectu sacre scripture. cū vidisset sanctay cōuersationē dñi florentij ac fratru suorum: in alterū mutatus est virū. et ad seculi renuntiationem accendit cum multis. reliquit regulas alexandri et donati et intrauit scolam celestis exercitiij. vt disceret voluntatē dei in domo dñi florētij: vbi plures cōgregati xpō seruiebant in humilitate fundati. et in charitate diuina firmati. **P**etuit ergo magna instantia ad seruicdū fratribus in coquina: vt qdiu hic vinceret. gratum deo obsequiū in humili statu exhiberet. **P**ost multas itaqz pces admissus est ad pbationē: et depositis vestibus secularibus indutus est habitu veterano et teristro lyneo. coquine sordibus apto. **P**lus autē in tali laborinto delecta⁹ est qz si stola sacerdotali fuisset amictus. **E**t factus est exemplū humilitatis et abiectiōis omnibus qui in domo erant: tradens se pfecte mortificationi pro amore crucifixi. **E**xijt autē fama bone cōuersationis eius ad aures extraneorū. et mirabant multi magnates: qz diues quondā ille mercator: nūc effectus est pauperculus cocus. et humilis frater. **N**am q pius pposuerat p sciam ascendere ad ecclesiasticū ordinis dignitatē. postea oī culmiē honoris et ciuiscū dignitatis fastu relicto nō uisimū questuū locū xpī imitādo: q humiliauit semetipm formā serui accipiēs discipulis suis ministrando. **P**reparauerat autē sibi quedā pciōsa ornāmēta sacerdotalia cū ad huc esset secularis. q aureis imaginibus intertexta erat tam pulcra vt cathedralis ep⁹ vltabbas regalis potuisset ea cū honore deferre. **S**ed spū dei salubriter informatus omnia ista postposuit et abiicit. et vergus alijs casulam cū cappa serica: ipse panis vilibus nigra tunica et grisea toga inuestitus est ad seruicdū in coquina. **M**aximas igitur gratias deo referebat. q eū ad huiusmodi ministr-

rium vocasset: nec cum multis in seculo perire pmisisset. **D**ixit ergo aliqui cum magna iocūditate cordis ad frēs. **N**ōne magnus sacerdos factus sum et platus. qui omī die bis cōico fratres: significās in hac parabola. qd tam mane qz vespere prandiū eis pparabat et xpī in singulis fratribus orare cū ca ignem et cum ollā manu cōgereret: ore deuote psallebat. **F**ecit de coquina oratorū sciens vbiqz esse deū: et de igne materiali excitauit spūalem feruorē. **Q**ue in ecclesia audiebat cantare: hec postea inter opa sua dulciter ruminabat. **S**icqz deus mente gerens. foris practicauit coquendo. intus dō vacabat celestia meditando: nullū tps infructuose duccendo. nec interna exercitia sua negligendo. **L**ibros fratrum tempestiue et solite studuit parare qui mgī cocorū fuit. nil tñ supfluitatis introduxit: sed meliora alijs tribuēs. vili ora ipse sumebat. **T**res scōs speciali deuotiōe sibi pēlegit: scī scz alexiū qui in domo paterna diu in pegrino habitu latuit et multa despectu a ppiā familia patienter sustinuit. **I**tē scī franciscū paupertatis amatorem: qui nihil terreni in hoc mūdo possidere voluit. **I**tem sanctā elizabeth viduā que miscōie visceribus affluens oīa pauperibus distribuit: oēs mūdi diuitias atqz honores tanqz stercorea despectit. **S**emel loquebatur cum socio suo de scīa paupertate. et cum tanto feruore verba eius sonabant. q ex gestu corporis et alteratōe vultus. totus videbat interiorius inflamatus. **Q**uodā die sacro cū quidaz clerici venissent ad eū de scola: cepit eis dicere aliqua bona. et inter cetera hec ait. **B**ene inuenimus in euangelio scriptū. bñ pauperes spū: qm ipsoz est regnū celozū. **N**ūlibi legimus beati magistri artū. **A**t illi obstupescētes de nouitate verborū: cum multa reuerētia eius verba sumperūt. **Q**uibus etiā declarabat snām suā: quia sine humilitate scīa nō prodest. sed paupertate spūs id est humilitate regnū dei veraciter obīnetur. **N**am et humilitas nūc inuenit gratiā apud deū et vitam eternā in futuro. **E**rat autē valde pius et misericors erga pauperes alios et pēpue qui deo seruire cupiebant. **E**t cum quidam dicerent quia p plateas mendicando parum acquireret satis mirabatur: q multi diuites tam tenaces essent nec pauperibus largiter darent: qui sine magno detrimento sui possent opa mīe exercere et maximā

omnia a deo recipere. Volens igitur probare quod pauperes dixerant: exiit die quadam sero iam facto in specie pauperis medicare panem cum socio sibi deputato. Et clamabat ante fores dicens. Venis cuiusdam pauperis pegrino aliquid propter deum: qui libenter esset hierusalem. Non notavit hierusalem terrenam quod occidit christum et prophetas: sed celestem patriam quam inhabitant ciues sanctorum et angeli dei: ad quam suspiravit pauper iste pegrinus iohannes. corpe interim elongatus a celesti hierusalem: mente vero quotidie tendens ad illam. Audiens hanc vocem clericus quidam intraneus surrexit cito aperire ianuam. ut sciret quis esset iste pegrinus. Et currens post eum: quesivit dicens. Quis es tu qui taliter petis? At ille cupiens latere tacuit: sed victus precibus ait. Ego sum. Tunc ex voce ipsius cognoscens respondit. Estis vos iohannes kessel? At vos nunc pro pane? Unde venit istud? Dicit ergo iohannes. Laccatis. nec faciatis inde plura verba. Est bona et pia causa. Clericus vero rediens in domum narravit domesticis suis dicens. Mirum mirum quod vidi. Iohannes kessel cocus domini florentij transit nunc pro pane. At illi signo crucis se signantes obstupuerunt dicentes. Quid iam pretendit ille bonus homo. Et hec inter se conferentes edificati sunt exemplo iohannis: quibusdam secreta recitauerunt quae gesta sunt. Sed iohannes domum reuertens elemosinarum fragmenta cum magno gaudio portauit in coquina: et ostendit domino florentio et fratribus benedictionem scriptam panis quem pro deo rogauit. Gauius est autem dominus florentius de deuotione humilis cocus sui et ait. Iohannes detis nobis partes de elemosina vestra. Qui respondit. Libenter dabo vobis inde comedere. sed volo iterum pauperibus de vestris panibus puidere: quia pauperes non debent sua perdere sed etiam amplius recipere. Tunc datum est fratribus aliquid de elemosinis illis in praedictio iohannes accepit integros panes ex promptuario ad dandum pauperibus pro deo sicut sibi commissum erat. et facta est leticia magna in domo illa. Quodam tempore exiit mane haurire aquam de flumine iuxta portam piscium. Intrans autem in nauem cuiusdam piscatoris ut aquam munda hauriret: supuenit piscator et ait. Quid hic habetis agere? Exeas cito de nauicula. Tunc ille ferens patienter verba increpantis omisit haurire aquam: ne hominem offenderet. Videns autem vir ille quod esset bonus frater. et nihil dicens recederet: misericordia motus est et ait. Veniatis huc ad me et detis mihi vasculum vestrum. Et hausta aqua reddidit ei dicens. Satis nunc

in pace. Qui re gratias benefactori suo. repositauit aquam in ydria orans deuote in via: sicut semper facere consuevit quando pro negotio aliquo exibat. Sciens dominus florentius ipsum fore virum virtutis. et ad tolerandum aduersa fortiter animatum: sepius enim de negligentia redarguit. culpam sibi imponens ubi culpabilis non fuit: volens in hoc patientiam eius probare. et alijs ad exemplum monstrare. Cum igitur quidam pulfarent ad fenestram coquinae et alij anianus: festinavit iohannes respondere singulis pro necessitatibus opportunis. Et illo hinc inde discurrere pulsauit dominus florentius manu sua super mensam: ut illi aliquid apportaret. quasi necessitatem haberet. Quo parum tardante propter occupationes: dixit pius pater seriose ad cocum suum probandum. Quid sedeo hic vos expectando? Ad hec bonus cocus mansuete respondit. Assum charissime et portabo quod placet. Ignoscens queso tarditati meae. Dixit etiam interdum sic ad eum. Non sapit istud sic. nescitis melius coquere? Forte fratres possunt murmurare: quod debent male coctos cibos vestros comedere. Ille vero patienter increpationem audiens et negligentem se confidens: libenter inquit me emendabo. Cui dominus florentius. Sepe hoc dicitis sed parum proficitis. Alia quoque vice transeunte domino florentio pro coquina: venit post eum iohannes et flexis genibus traxit fimbriam vestimenti eius veniam petens. Ad quem respiciens ait. Quid est modo? Tunc ille. Ego fudi aliquid ex amphora in cellario. Cui rursus durius respondit. Si sic destruitis res nostras vnum frangendo et aliud fundendo. Et statim auersa facie clausit ostium coquinae dimittens eum in genibus sedere. Qui omnia humiliter sustinens surrexit de terra. nihil conuersus inde quasi iniuria passus: sed sine hesitatione optime sensit de patre sancto qui eum increpauit pro utilitate sua. His et alijs multis modis probauit eum frequenter dominus florentius quod specialiter utique dilexit et corde veneratus est propter fidelitatem suam: et pauperis amorem. de qua sepius loquebatur cum eo in coquina. Et quibus magne frature non esset. habuit in ingenium bonum ad intelligendum scripturas: sciens caute discernere inter vicia et virtutes. et efficacia remedia dare tribulationis et tentationis. Libenter legit in codice tempore sibi vacante a labore. non ut doctior fieret ex scientia inflante: sed feruentior in charitate ad opus redederetur. Diligenter aduertit ad lectiones in mensa. colligens ex paucis verbis multa: et

quod illi denegauit altitudo latini sermonis suppleuit virtus obediencie et frequens meditatione beneficiorum dei. Unde desideranter studuit in vita domini nostri iesu christi trahens ex eo totas vite sue regulas: et propter eius amorem amplectens est infirmum statum et vilioribus cibis atque vestem pauperiorum. Cum legisset aliquem librum iohannis climaci de perfecta abrenunciatione seculi et mortificatione propria voluntatis. protulit exinde sententias spiritui plenas: ut docti viri de hoc mirarentur. quod tam bonum intellectum illi libri haberet. Ante paucos dies obitus sui requisitus est ut diceret si quod emendatione dignum in domo sciret: quia fratres libenter se emendare vellet. Tunc respondit fidelis amator pauperum dicens. In tribus optare emendationem nostram. Primo quia partius comedere mus et pauperibus amplius dare. Secundo quia meliora ornamenta venderem: et precium pauperibus largire. Tercio quia multos libros habemus. quod aliqui venderem necessarijs rebus: et pauperibus melius subuenire. His dictis dominus florentius cogitauit deuotionem eius dixit. Iohannes valde bonum est quod dicitis. Tempore infirmitatis sue venerunt quidam pauperes clerici ut eum visitarent. Quos ille intuitus oculis misericordie sue ait. O dilecti pauperes mei iam de cetero non potero vobis aliquid dare. Comendo vos deo ut vobis pui deat in bono. Inter plura humilia exercitia hoc in visu habuit. ut omni sabbatho in memoriam mortis sue longum kedellum portaret et in eo coquere tunc consuevit: petens et desiderans in eodem post mortem sepeliri. Quod et factum est. Nam mathias de mechelina qui socius eius erat fecit vestem illam lauare: ut in ea sepeliret sicut desiderauit. Igitur multis bonis virtutum fructibus repletus fuit dei iohannes cocus ex hac vita iam migratur: ceperat infra octauam penthecostes apostemate tamen infirmari et ad sequentes vite transitum se disponere. Cui hoc etiam ad magnam meritum creuit. quod assidue infirmaretur curam pauperum clericorum et infirmorum ex obedientia et charitate deuotius susceperat: cupiens eos visitare et necessaria sollicite eis ministrare. Sed preuentus est infirmitate et dulcedie visitationis christi misericordie consolatus. Nam dominus amilius qui sibi in infirmitate fideliter assistit et continue ministravit. quadam die summo mane ad eum visitandum eius ecclesiam intrauit missam auditurus. Quam finita rediit ad infirmum. Cui iohannes. Vultis

meum diuidere missam in charitate quam audistis? Respondit amilius. Libenter vobiscum totum diuido et tribuo in charitate dilecte frater. Ad quem iohannes. Frater mi dominus noster iesus christus inter me visitare dignatus est. Tunc amilius hoc audiens dixit. Ubi queso mansit? Qui respondit. Statim quando vos apuistis ianuam disparuit. Gauius est ergo amilius et gratias agens dominus benedixit. Et hec mihi postmodum enarrauit. Tentauit etiam sathanas seruum dei decipere et terrere. ita dicens ad eum. Recipe burram tuam fetide mercator. Estimasti tu quum pecunia tua possis emere regnum celorum. Humilis autem iohannes intelligens hostis malitiam. intra se tacite dixit. Non de me presumo: sed de misericordia dei et in meritis sanctorum. Sicque inimicus totaliter confusus abcessit: et iohannes diuine misericordie fiducialiter se commisit. Deuotus igitur famulus christi ad omnem intentionem se conuertit: et inter alia psalmo die cantica hec verba ruminauit. Dominus soluit copeditos dominus illuminat cecos. Amilius vero sedens ad lectulum eius aurem apposuit. ut de ore agonizantis aliquid amplius audiret pro bono memorali: sed pre raucitate infirme vocis intelligere non valuit. Tandem diu agonizans et contra vim mortis defudans. inter deuotas fratrum preces qui conuenerant: spiritum vite exalauit beato fine in seruitio christi consummato. anno domini millesimo trecentesimo nonagesimo octauo sabbatho quatuor temporum post penthecostem. die petronelle virginis. Cuius corpusculum recoditum est in cimiterio apud sanctum leuinum ubi et plures fratres post eum defuncti in pace christi requiescunt pro christo in nouissimo die cum fidelibus cunctis resuscitandi. Sit laus et gloria christo de tam deuoto viro et humiliter coco: qui breui annorum curriculum labore et rigore sortitus est ut pie credimus maxima pinia in celo. De quo venerabilis pater dominus iohannes hueden prior in wyndeshem dignum testimonium reddidit dicens. Unam cum tali viro et in tali statu mori mihi contigisset.

Incipit deuotum exercitium eiusdem fratris iohannis.

Capitulum. XIII.

Quid retribuam tibi deus eterne pro bonis que retribuisti mihi? O dilecte iohannes miserere tui ipsius et pensa cum magna diligentia et oibus viribus tuis preterita vitam tuam: quod fuisti in seculo. quid adhuc es et quid promeruisti. Cogita inestimabile bonitatem dilecti domini nostri iesu christi quam tibi ultra tam multos homines exhibuit: pensa quod grauiter

ultra alios te iudicabit. si te non emendaueris. Ita in timore et cogita quod ille qui tam benigne tibi peccata forsan diuini parcere nolit. Po- ne in corde tuo quod hodie vel ad longius cras sis moriturus et quorsum perges. De mihi deus eterne ubi fugias a facie ire tue: quia peccata mea existunt super arenas maris. Verum scio verissime quod nihil ita tibi displicet sicut despe- rare: et quod non vis mortem peccatoris sed penitentiam. Dic ergo ad eum in gemitu cordis tui. Aspi- ce in me miserum peccatorem imensa pietas dei: co- uertere ad me iniquum hominem patens misericordia. Ecce ego desolatus venio ad omnipotentem vul- neratus curro ad medicum: serua solam pietatem tuam. qui tam diu gladium vindicte suspen- didisti. Dele numerum iniquitatum mearum: multa alia potes etiam cogitare de misericordia dei sicut de dauid. de sancto petro et sancto paulo de maria magdalena et de publicanis et alijs multis peccatoribus. put manifeste in tota vita christi patet. quod misericors extitit erga penitentes qui ad deum accesserunt. In quibus non poterat quod multi peccauerunt: sed quantum amauit. Quapropter si ad istam dilectionem debeam peruenire tunc sume mihi necessarium est. quod respiciam fragilitatem meam et quod in veritate sentiam quod ex me ipso nihil boni possum: atque incessanter per oculos habeam magnitudinem dei et suam fidelitatem. et meipsum par- uitatem et infidelitatem ad ipsum. in quibus multa consideranda sunt. Nam si recte hec attendo perducunt me ad subiectionem omnium hominum et ad meipsum preceptum: ita ut etiam desiderem preceptum. Sed istud oportet veraciter sedula cogitatione exerceri: sepius inuocando dominum. a quo utique venire oportebit. Si igitur ad istam humilitatem et ad hanc dilectionem debeam peruenire: ne- cessarium est mihi ut habeam quotidianum exerci- tium et regulam que me ad ista perducant. Itaque secundum dicta sanctorum necessarium mihi est preterita pec- cata mea aspicere et ea ante oculos semper habere: et multum niti ea ponderare. Et istud valde supereminet me et humiliabit. ut defectus fratrum meorum ac aliorum hominum non magnipendā nec le- uiter iudicem: sed cum compassione ad meliora tra- ham. Et hoc expedit mihi ut per istum laborem et caueam aliorum facta vel verba curiose inuesti- gare: et utique fugiam detractionem. et si audiero quod nitar excusare et seorsum ponere et abicere. Multum etiam me inuabit quod considerem virtutes fratrum meorum. de quibus estimo quod maior pars nunquam mortale commisit: et e contrario recedam magnitudinem peccatorum meorum. atque ita inueniam

quod non sum dignus inter eos conuersari nec ipsis seruire: sed habeam eos in reuerentia. et spe- rem quod per bona opera eorum et orationes perueniam ad vitam eternam. Est etiam mihi necessarium quod omni tempore per oculos habeam dei presentiam et quod die nitar ab ista. aliquid boni cogitare in opere meo: et singulariter sequi cupiam illud dignissimum spe- culum vitam domini nostri iesu christi. suam humilitatem. suam pietatem. suam patientiam. suam despectionem et paupertatem et specialiter suam charitatem: et mul- tum nitar unumquemque hominum sicut dei imaginem aspicere. et omnia opera mea sic traham quasi christo faciam: et istud multum alleuetur opus meum: be- niuolus me singulis prebebit. Conabor etiam ut orationem meam attente et sine festinatione legam et frequenter in labore et opere meo genus mea se- ctam: et modicum breuiter cum attentione coram. Omni mane tertia hora audiens capam surgere debes absque mora: et statim aliquid bo- ni cogitare cum gratulatione de misericordia dei de tua miseria. et quod deus ibidem presens sit et angelus et sancti: et aduerte quid legis et ad quem loqueris. Flecte genua vel sede honeste sine accidia et reclinacione ad unum vel alterum latum: et ita sp- ages dum oras. Finis matutinis vel primis stu- de sacra scriptura. et si sopore depmeris modic- cum ex studio tuo scribe. Quinta hora signata pertracta si aliquid agere habes in coquina: si nihil ibi agendum putas. claude coquinam et li- ga libros aut si aliquid aliud tibi commissum est hoc age donec tempus sit intrandi coquinam. Dum compulsa ad missam incipe legere tertia flexis genibus in domo usque ad psalmos: et lege co- sequenter in via eundo ad ecclesiam quod restat. In ecclesia sedes recte super genua tua per to- tam missam in aliquo angulo: et cogita de vita et passione dilecti domini nostri iesu christi secundum consuetudinem tuam. Finita missa incipe sextam legere in ecclesia usque ad psalmos. deinde reliqua eun- do per viam. Cum de ecclesia reuersus fueris in co- quinam. ora primo modicum. et pone in corde tuo qualiter te velis habere per diem: et in quibus pun- ctis tibi necessarium est te emendare. et ad hoc fortiter conare habendo pre oculis ut predi- ctum est illud diuinum speculum vite et mortis dile- cti domini nostri iesu christi. et quod sibi ministras et non ho- minibus. Infra laborem et opus tuum debes se- pe breuiter orare sanctis genibus cum attente et specialiter ad signum capane: et quando in ecclesia pul- sa ad eleuationem sacri corporis domini nostri iesu christi. Cogite te sepius aliquid boni cogitare infra labo- rem tuum: videlicet de beneficijs dei de regno celorum de iudicio de morte: et quando aliquid pulsatur ante coram

nam ut des responsus bonum. Et si habes tempus stude parum in excerpto tuo. Quicumque de fratribus in domo. aut extra domum videris. illum aspice tanquam christum: et precipue illos qui curam domus gerunt. Et si aliquid a te desiderant: hoc lera facie citius age. Ante quam incipias comedere. lege benedicite. et aliquid boni in- fra prandium studeas legere vel meditari: et ca- ueas ne nimis festinanter edas et a delicato cibo vel potu nec plusquam fratres in mensa. et cito surge cum aliquis infra prandium pulsatur quod mense ministrat. Facto prandio debes lectori de calido cibo prouidere et sicut fratres habue- runt. Et inter lege gratias et residua cibaria reponere: et vasa coque singula ad loca sua quoto- tius vales. Cum veneris ad cameram pran- dio completo statim lege nonam ac deinde fac opus labora usque ad secundum pulsus vespas apud fratres minores: nisi aliquid aliud ha- bueris agendum in domo vel foris et tunc lege vespas tuas. Et si amplius de tempore habes co- gita vel stude aliquid boni usque dum quarta ho- ra signata sit: et tunc intrabis coquinam parando fratribus cenam. Cena autem facta pertractabis de crastino die quid tunc infirmi et fratres come- dere debeant. Et cum res in coquina disposita fue- rint. tunc vade ad cameram et lege completorium tuum: et postea potes studere aliquid boni age- re usque octaua hora signetur. Post octauam ho- ram debes scribere defectus tuos. et cogitare aliquid boni de materia sancta et orare aliquid cum inuocatione sanctorum: et cum istis ire dormitum cir- ca hora nona. et niti cum sanctis meditationibus ob- dormire. Et dum expectus fueris cogita statim de materia deuota cum quibus iteque dormire queas. Ante omnia ista debeo proponere obe- dientiam. ita ut quicquid rectores domus iusserint vel aliter presulerint quod ego cocepi. statim in illis me relinquare volo: et cito facere quod ipsi desiderant. et niti nullam rem nec vllum opus cum inordinato amore possidere. et sic facilius me relinquam. Debeo etiam niti ut habeam eos in re- uerentia et honore qui sunt custodes et procurato- res domus: et multum precauere ne vlla duram co- gitationem neque suspensionem super eos acquiram. sed pie simpliciter facere quod volunt sine iudi- cando et perscrutando quare hoc vel illud: et habere utique per oculos meam simplicitatem. et quod non sum sapiens. et eorum sapiam magnam reputare. Et utique ante oculos tenere quod meipsum eis resigna- ui in loco dei et meipsum non sum: ad quod tamen me ipsum ex voto non obligavi. sed ex libera mera voluntate et proposito. quod spero quod mihi salubre

sit taliter stare et non facere secundum meum videre et velle. Et idcirco volo cogitare meum propter quod: et multum eos rogare ut velint me depmere. Insuper debeo niti ut in omnibus operibus meis ac verbis et cogitationibus deum plus timeam quam homines: ut quicquid facio quod hoc pure sit ad ho- norem dei et ad sibi soli placendum. Et in quicquid re excedo quod in illa deum plus formidum offendere quam homines. Et utique me custodiam a iactantia et appetitu ostentationis et laudis coram hominibus. Sed et multum nitar ad silendum quod me notabiliter in- uabit ad multa. Et quod loquar cum prouidentia. et interdum legam unum autem maria antequam loquar vel rideam nec res magis dicam quam sint: et caueam dis- solutionem et multa verba et sonorosa specialiter in coquina. et alios de istis studeam amonere. qui horum quicquid fecerint. Et multum niti esse solus vbi cumque possuz ab intra armatus: et utique nunquam sum ociosus et caueam detractionem loqui vel audire. In officio tibi commissio eris diligens ad custodiendum res bene exterius. et in his obe- diens atque unicuique benignus appareas: spe- cialiter cibos infirmorum procurando et maxime domini florentij qui pene quotidie debilis est et infirmus. Quibus hospitibus sim beniuolus recipi- do eos tanquam christum. sed non multum cum eis loquendo et quod respiciam bene ad pauperes. et in his tantum agam quantum mihi est commissum. per posse meo: ita ut habeam eos in reuerentia et exhibeam eis benigni- tatem: et res mihi commissas bene custodiam. Cum foras ex eo per negotio quod tunc nitar oculos meos bene custodire: et aliquid boni legere vel cogi- tare in platea. et quanto citius possum domum re- uertendo. Sepe etiam nitar reuelare temptatio- nes meas. et ad minus infra octo dies vni de defectibus meis conqueri: et remedium inde ac- cipere. et niti me semper reum dare et contra nullum ar- guere. Et si aliquid frango vel negligo: per illo volo libenter veniam petere. Volo etiam me ca- uere a multa per gustatione cibi sine necessitate. et a potatione extra tempus prandij sine licentia su- periorum: et quod non faciam aliquid post tergum eorum quod non audent facere in eorum presentia. Multum etiam debeo niti omnia defectiua et humilia opera facere: et mathiam et iohannem fratres nostros inde releuare vbi cumque possuz. et habere eos in reue- rentia et ostendere me beniuolum ad eos et promptum ad omne humile opus coadiuuandum. Cauebo me quod nunquam precipiam a me quoniam de vestibus de cibis aut his similibus: sed potius nitar sentire quod non sum dignus istis quibus indigeo. Debeo etiam niti studere libros qui me ad ista adiuuent. et totum studium meum ad ista trahere: et niti mo- i h

rose me habere in eundo stando sedēdo et in cōsimilibus. Est etiā mihi vtile q̄ magna reputem exercitiū dom⁹ istius sup̄ omnes alias domus et q̄ habea magnū affectū in ope meo in coq̄na et magnū p̄positū in b̄ statu mori: et p̄ nulla re mihi aduentura ab isto velle separari. salua sp̄ obedientia. Et q̄ in hoc magnā habea fiduciā ad amātiſsimū dñm nostrū q̄ oīa p̄cā mea velit cum isto indulgere mihi: et de omni ope q̄tūcūq̄ paruo speciale p̄miū largiri. Et licet multa alia bona opera sint q̄ maiora et sanctiora sunt. q̄ tñ p̄pterea nō discedam ab opere meo: s̄ firmiter maneaz sup̄ hoc et confidam q̄ mihi nullū opus salubri⁹ nec vtilius est q̄ hoc ad quod me dñs vocauit. Insup̄ volo omni die post octauaz horā me examinare in omni huiuscemōi modo et videre in quo amplius excessi: et spero foritē p̄ponere de cetero in hoc me vtiq̄ emēdare. **Explicit exercitiū et p̄positū humilis et deuoti hominis iohannis kessel quondam coici in domo dñi florentij. De arnoldo schoenhouie deuoto clerico. Cap. XIII.**

Cum dauētrienſis ecclesia reuerendipatris dñi florentij floret p̄ſitā, et multi de diuerſis partibus scolares dauētriam intrarent p̄pter doctrine studiū: venit illuc quidā de finibus hollādie bone nature iuuenis. expers malicie secularis. arnoldus noie filius wyronis viri fidelis et honesti cuius schoenhouie ciuitatis. Hic igiſ dum adhuc in domo parentū eſſet et ſcolas cum ſodalib⁹ pueris frequētare. non eſt ſecutus itinera ludentiū in plateis: s̄ ſolid⁹ erat mane eccleſiā intrare. et ibidē ad ſingula altaria ofones et vota ſua deo offerre: tradens cor ſuū diluculo ad dñm qui fecit illū. Hec autē p̄mordia tā deuote puericie fuerūt quedā indicia aplioris gratie p̄merēde in virili etate. Nam deo ſe p̄egente a contagione carnis p̄manſit inuicinis. Ingreſſus ergo vt dixi oppidū dauētrienſe magiſtro iohāne de arboze tunc regēte. preſentauit ſe obtutibus dñi florentij ad habendum hoſpiciū in domibus deuotoz clericoz: quoz nō parua multitudo in diuerſis domib⁹ ſub cura et diſciplina deuotiſſimi patris viuebat. ſacris dominicis obediendo cōſilijs ac p̄ceptis et nihilomin⁹ ſcolasticis libris inſudādo tēporib⁹ certis. Lernēs itaq̄ dñs florentius arnoldū ad ſeruendū deo ſeruenter affectatū: atq̄ a ſeculo totaliter auerſum p̄ceſſit ei māſionē in antiqua domo ſua vbi plures clerici nūero fere yiginti in cōi bur

ſa ſtabant: vnam cōmunē mēſam et ſumptū habentes et in magna deuotione dñio famulātes. Inter quos tres erant laici. vnus p̄curator qui neceſſaria emebat: alius coquine p̄ſuit. terci⁹ veſtes ſarciebat. Et illa domo poſtea quidā ad ordinē canonicoz regularium tranſierūt. quidā ad ſacerdotale gradū p̄uenerunt: fructū alibi facientes de bonis exemplis q̄ dauētrie didicerūt et viderūt. Eodē tēpore adiuuante dñio florentio et cōſulente domū illam inhabitare cepi. et fere p̄ annū in cōgregatiōe illa cū arnoldo p̄manſi: ſimul vna camerula vnoq̄ lecto ambo p̄tenti. Ibi dñe didici ſcribere et ſacrā ſcripturā legere. et que ad mores ſpectant: deuotozq̄ tractatus audire. Ad ſeculi q̄ contēptuz fortius aniebar maxime dulci puerlacione fratru et pia amonitione arnoldi quodlie adiutus et inſtruct⁹. Quicquid tunc ſcribendo lucrari potui in ſcriptis cōmunes tradidi: et q̄ mihi deſuit. larga pietas dilecti dñi mei florentij p̄ me p̄ſoluit et paterne in oībus ſubuenit. Multa igiſ deuotōis ſigna in arnoldo notaui. quia multū exemplaris et deuotus fuit tam in domo quā in ſcolis: nulli moleſtus nec amarus: ſed oībus gratus et benignus. **C**um manebat quarta cāpana ſignacula dāte ſtatim euigilans alacriter ſurrexit: et flexis genibus aſſeclutū breuiter orauit. p̄micias oris ſui dñio ſeruide libans. Deinde celeriter ſe veſtiendo ad locū ofonis p̄ matutinis b̄tē marie virginis et ſancie crucis legendis tēpeſtiue p̄ceſſit non faciens morā alijs: ſ̄ cunctos p̄uenire ſatagebat. **A**d miſſam iturus feſtinauit eſſe cum p̄mis: ſelectens humiliter genua circa altaria audiēdo officiū miſſe cum ſup̄plici reuerentia: nec ceſſans ab ofone et meditatione ſacra donec miſſarum ſolēnia eſſent rite finita. Amabat autē locū ſecretū a turbis remotū. ne ip̄ediret in orando: et tanto ſeruētius tūc orabat quo ſecretius exiſtebat. Fugiebat hominū aspectus: ne in aliquo notaret eſſe deuotus. Lauebat q̄ ne vox ei⁹ audiret foris: q̄ in puata ofone ſoli deo volebat eſſe ap̄us. Sed tñ nō ſp̄ ita latere potuit: quin ardēſſimas v̄l inuitus foris crepitaret. Accidit ergo aliquotiens me ſibi aſſiſtente latenter. vt corozante caute aduerterē quid ageret: atq̄ petilliuz ſeruorē ad p̄eandū accenſus fui. op̄tās talem deuotōis gratiā q̄ ſentire: qualē ille fere quotidie videbat habere. Nec mirū ſi deuotus in orādo fuit qui ſollicitus cuſtos corbis et oris exiſtit vbiq̄q̄ tranſiſſet. Nam et

et magna deuotionis dulcedine ſonus iubilatiōis in eius guttere audiebat quaſi cibū ſuauiſſimū deguſtaſſet: iuxta illud pſalmiſte verbū. exultatiōes dei in guttere eoz. Sedēs in ſcolis cum pueris non aduerſit clamores pueriles: ſed legēte magiſtro ſcribebat lecta in papiro poſtea repetens ea p̄ ſe vel cum ſocio. fabulans vanas deuittans. Non ſe ſolū ad eterna. ſed lectione firmata modicū legit in pagina ſacra: ſepe tacite orās. aut in time ſuſpirās. deū in ſtudio ſuo p̄cipue querens. Si quid notabile inueniſſet hoc aſſidēti ſocio charitatiue oſtēdit v̄l ad legendū tradidit: ſicq̄ v̄bis ſacris et bonis alloquijs multos a ſcurrilitatib⁹ et riſibus abſtraxit. Feſtiuis diebus q̄ pluzes frequētantes cuiuſcuq̄ etatis vel artus fuiſſent: ſecum ad domū dñi florentij p̄audienda collatōe duxit. gaudēs et ſperans de cōuerſione aliquoz. Et deo inſpirante nō eſt fraudatus a deſiderio ſuo. quia vidit fructū laborū ſuoz in emēdatione morū ſeculariū iuuenū et ſeniorū. Sermo eius et exhortatiō nō de altis materijs nec de extraneis rebus: ſed de vera p̄uerſione ad deum et correctione vite ſecularis extitit. Et plus in bona ſimplicitate oris deuoti. q̄ in ſubtilitate ſermonis latini p̄fecit. **P**oſtq̄ ergo cōpetēter ſſatus videbat. reliquit ſcolasticā et cōtulit ſe pleniffime ad ſp̄alia ſtudia: domū parentes ac patriā ſuā obliuiſcēs p̄ vita eterna. p̄mptiffime ſe ſubitiens iugo obediētie et clericoz diſcipline: ſecundū laudabiles cōſuetudines dom⁹ antiq̄. a deuotiſſimo patre dñio florentio p̄mpt⁹ ordinatas. Nō magno p̄laborauit. p̄ multa ſcientia habenda. ſed p̄ bona conſcia et puritate cordis ſeruanda: ſciens mūdos corde b̄tōs fore. et deo gratiffime placere. **L**epit autē inſtare et ſeruenter rogare. vt in domo dñi florentij poſſit habitare cōſectis dieb⁹ vite ſue: non affectans aliquē ſtatū in toto mūdo q̄ talē vitā cū tam deuotus et deo dignis fratribus ducere. ſ̄ ſtrēnuo magiſterio et obedientia p̄ſis ſūme venerādū. **A**dhuc enī viuebat in carne q̄s ſupra memorauit dilecti dñi florentij diſcipuli et alij deuotiſſimi: dñs lubbert⁹. dñs heinricus. dñs gerhardus. dñs amilius. dñs iacobus. et iohes kessel. cū alijs p̄mptiuis fratribus in domo illa plantatis: xpi amore ſeruētibus et p̄ximis ſuis lucis exempla mōſtrātib⁹: quoz humilicōſortio et ſinceritati vite chariſſim⁹ frater arnoldus ſtitebat copulati: felicē ſe eſtimans ſi cum his ſorigenis cellib⁹ vitā in terra agen

tibus mereret toto tpe mortalitatis ſue p̄ſeruari. Illo igiſ p̄ſiſtente in p̄ce diſtulit dñs florentius deſideriū eius exaudire: vt p̄baretur melius ita dicēs ad eū. **D**iſcatis bñ ſcribere et tunc ſpes erit de vobis. Quo audito tota diſigētia nitebat ſcribere ad ſcicere: ſepe vadēs ad vñū de bonis ſcriptozibus et petens ab eo plenius informari. **E**t dixit mihi. **O** ſi ſcirem bene ſcribere: vt poſſum citius cum dñio florentio habitare. **S**pero q̄ bene p̄ gratiam dei vellem paſſiones meas vincere: ſi tñmō ſcribere ſcirem. **E**t cuſ hec audieſſem. mirat⁹ ſum p̄bitatē eius et ſeruorē: quia omni canone ſatagebat agere quē dñs florentius dixerat. **E**t ego verſa vite cogitaui mecū dicēs. **B**e ne vellem ad ſcicere ſcribere: ſi ſcirem me bene emendare. **V**erum ipſe gratiā dei ſpeciale habuit. que cuſ ad omne opus bonū inſtruxit vt nil ei graue ad obediēduz videreſ. **Q**uā gratiā exercitijs deuotis enutrire et ofonib⁹ ſedulis ſeruare conabat⁹: ne in vacuū gratiā dei recepiffe argueret. **I**gitur aſſeclutū in codice legeret vel ſcribere inciperet. breuiter orauit. mentē ſuam eleuans ad deum: ſimiliter et in fine opis ſui fecit gratias agēdo. **E**xiens domum vel rediens ad camerā coram imagine ſua genua flexit: et orans atq̄ inclinans ad opus ſuum acceſſit. **A**d ſingulas horas cum cāpana ſignaret aue maria vel quid ſimile legit. **C**um adhuc frequētare. ſi ianuā eccleſie apertam vidieſſet quantū tēpus p̄miſit: libenter ante vel poſt exitum ſcole eccleſiam intrauit. vel ad minus verſus eccleſiā inclinauit. **C**ōſuetudines bonas a ſenioribus inpoſitas ſollicite obſeruabat: nil q̄libet minimū ſcienter p̄termittens. **A**mmonitiones de qualibet re parua ſibi intimatas gratant⁹ accepit et ſtudioſe emendare cūrauit. **O**mne verbum a ſup̄iore ſuo aut eius vicario dictū ita humiliter accepit: quaſi ex ore dei vel alicuius ſcripſiſſet. **S**ed nec diſcutere v̄l dijudicare audebat aliter interpretando q̄ dictū erat. **A**d hoc magna pacem intus habuit. et tam deo q̄ hoībus carus fuit: et quaſi ſemp̄lerus in dñio ad omnia iuſſa ſponte paratus. **A**nte feſtiuitates xpi et ſc̄toz cum magna intētiōe ad ſacram cōmunionē ſe ſtudit p̄parare et dicebat. **I**am magnū feſtum inſtat p̄parem⁹ nos deuote ad ſuſcipiendū dñm. **I**tē hodie eſt feſtum iſtius ſancti: imploremus ſeruēter eius ſuffragium. **Q**uoz quodaz iuuenē cū dñio florentio de vicio vane glorie et remedii poſtulantē: ſup̄uenit arnoldus tranſiens aſſi

illos. Quem videns dñs florentius ait inue-
ni. Quid dicis de isto fratre? Habet ipse etiā
vanam gloriā? Respondit iuuenis. Estimo
q non. Qui dñs florenti? Bene credo sic esse
vt dicis. Postq ergo fere p annū affectus
arnoldi ptractus esset sufficienter pbatu:
et tñ constās pmaneret longanimitate expe-
ctaret fraternitatem sibi concedi: misertus dñs
florentius petitionibus eius assūpsit eū dās
ei locum inter fratres suos quod ei erat lenis:
simū d quo maximas gratias deo referebat
Tunc quasi de nouo cōuersus et impfectionē
statim vocatus esset. tam feruenter et humi-
liter cōuersari studuit: vt fieret oibus exem-
plū virtutis et lūme subiectionis. nil laxans
a deuotione pastina et cōsuetudine bona ab
antiquioribus domi illius fratribus sibi tra-
dita. Toto corde apprehendit disciplinam
quotidianis renouationib⁹ se exercendo ad
virtutes. fin ill d apostoli. renouamini at spū
mentis vestre. Excussit a se torporem. alacer
ad vigilandū et orandū: multū diligēs ad scri-
bendū et negligentes bono zelo induc⁹ piez
charitatie ammouēdo. Preter volūtate re-
ctoris sui nō videbat alia volūtas in eo viue-
re: illius facta et dicta magnificando. et tanq
celitus emissa hūiliter ea amplectēdo. Et sic
non solū in iuuentute sua. s⁹ vsq ad vltimū
vite: tanq innocēs puer pmanit obediēs et
subiectus. In vestitu qz. in sermone et mo-
ribus suis humilitatē et verecundiā exhibuit
trahēs semp ad meliōre partem si quid inso-
lens vidisset aut defectuosum pcepisset. Infi-
mū locum querebat non fite sed ex anio. Et
sicut aliqui grauantur in humiliatiōibus sic
ipse grauabatur in supportatione humilia-
tionis. Iocūdus erat inter fratres sine disso-
lutiōe. tñ nec multū loquat: sed oī suo custo-
diam ponens. et q edificatiōis erat in mediū
proferens multo libētius audiens qz docēs.
In labore erat fidelis et feruens: et grauabat
si nō semp adiunaret fratres in braxatura de
nocte surgendo. An horā scribendi pēnas su-
as parare solebat: vt eo magis expedit⁹ scri-
beret. et cōmune bonū pmoueret. Sic nite-
batur facta sua ordinare. ne per eum fratres
grauarent: s⁹ poti⁹ aliquid vtilitatis eis ipor-
taret. Studebat ergo quātū potuit ne fratz
labores cōmederet: idcoqz cōmunia et exte-
riora opera libenter faciebat. Et quod min⁹
lucrari poterat scribendo. gaudebat suppleri
per patrē suū carualem: qui aliquā sūmā pe-
cuniarū fratribus annuari mittere consuevit

Post obitum parentū suoz hereditatē ad se
deuolutā libenter ad cōmunē vsum fratrum
dedisset: s⁹ morte p̄uētus ipeditus fuit. Cū
enī pposuisset ad hollandiā p̄gere p dispo-
sitione hereditatis sue: venit surphaniā ad
fratres suos qui ibidē tunc morabant: et pau-
cis diebus illic pactis cepit post festum phis-
lipi et iacobi infirmari: et sic dilata est itine-
ratio sua ad partes. ne forte alibi a cōsortio fra-
trum elongatus cōsumaret. Sentiens ergo
magis ac magis se infirmari. ita tñ q multū
lecto decubuit. nam ipso die sancti wyronis
episcopi. qui fuit penultim⁹ dies vite sue. le-
ctulum suū ipse sibi strauit: et in crastino wy-
ronis sez i die sancti gengulsi martyris circa
horā vesp̄araz dispositis rebus suis. cōmu-
nicat⁹ est sacro corpe xp̄i et etiā inunctus. Se-
ro aut factu cum valde debile se sentiret. de-
siderauit fratres ad se pariter puenire. quib⁹
deuote se cōmēdauit: vt fideliter p eo oraret
et cuidā deuote x̄gini in schiedā noīe lydewy
obitū suū denūciarent quam aliqui in par-
tibus hollandiē visitauit: de qua multa mirā-
da ex longa eius patientia referunt: que pro
miserat se oraturā p eo. His dictis iacuit cō-
pos mētis sue vsq ad decimā horā die disce-
dente. Veniēs aut ad extremā horam. nullā
tristitiā ostēdit. sed dixit se pacatū esse: et tūc
p̄tibus fratribus et orantibus tradidit sp̄i-
ritum hora supradicta sine magna vt videbat
pena. quia cū deuotis fratribus ab adolescē-
tia sua cōuersatus est cum bona conscientia.
tanq verus dei cultor et deuotus xp̄i amator
in hūili statu clericali p annos triginta et vñ
in cōgregatione fratrum pseuerando. Defun-
ctus est autē dulcis et amabilis frater. Anno
dñi millesimo qdringētesimo tricesimo. mē-
sis may die nono in ciuitate surphaniē terre
gelrensis. in cimiterio beate marie virginis
sepultus ad australem partem ecclesie.

Quintus. Cum istoz viroz vitā au-
dio. cogor vitaz meam despiciere: qz
in istis conspicio quā longe adhuc a
veris virtutibus disto. Attamē mibi p̄ficere
spero qz hec te narrante p̄cepi: nam intendo
me cordialiter emendare.

Sextus. Idcirco ista tibi breuiter dixi
vt ad spūalē feruorē te studeas dare
et in hūilibus exercitijs gaudens cō-
uersari. Nec vniquā ad aliquā dignitatē vñ
honoris officiū anheles s⁹ ad omnidā subie-
ctionē et vicioz extirpationē labores: vt deo
amplius placere possis qz hūilius sp̄i dat spe-

dialem deuotionis grām et post p̄itis vite la-
borē hñ exercitatis gloriā sempiternā. **Anc.**
Explicit liber quartus deuoti fratris tho-
me kempis. Incipit plogus in soliloquiū
anime eiusdem.

Consolatio
nis gratia aliquas senten-
tias deuotas in vñ coa-
ceruui libelluz: quē meo
pectori cari⁹ cōmittere vo-
lui: et quasi quoddā dele-
etabile prātū varijs arbo-
rib⁹ cōstitū. pulchrisqz venustū florib⁹ hñe dis-
posui: vbi ad legēdū speculādūqz optabiles
materias tpe necessitudis p refouēdis anis
tedio vel merore obiectis qzqz introire. Ut
aut lucide et p̄mpte inuenirē. sub qua arbore
requiescerē. vel qui ad legēdū flos gratior
esset: singla capituloz loca rubricatis titulis
p̄fulgere feci. Vario etiā sermonū genere.
nunc loquens. nunc disputans. nunc orans
nunc colloquēs: nunc in ppria p̄sona. nūc in
peregrina. placido stilo textū presentē circū-
flexi. Rogo ergo nemo legentū indignans
moueāt sup̄scribentis manū: qz sibi totaliter
cōsulari placuit. Ignoscat qz impositioni
et facilitati dictaminis: pensans qz deo non
artificiosa s⁹ simplicia et pura magis redolent
qz si forte vsp̄ia sent⁹ aut min⁹ iteger aut mi-
n⁹ dar⁹ apparuerit: sup his pūi flagito corre-
ctōre denuciās ei si qd sepiū iuenerit. et iad-
uertentia poti⁹ qz ex p̄posito id mibi pruisse
Adhuc qz hūana iudicia q̄uis pbabilia fal-
li possunt: ad te om̄ps deus et pater luminis
suplex discipulus recurro. ristud soliloquiū
tibi represento: vt tu digna approbes viciosa
ip̄obes: mibi qz vel alteri fidei seruo rectius
seruāda qz displicent insinues. Precor itēqz
pater satē largire mibi exiguo mancipio tuo
tēpus et horā cōmōrādī i vberimis pascuis
scripturarū: qz mee charissime delicie sunt et
erunt: donec dies eternitatis elucescat. et vñ
bra mortalitatis inclinet. Subtrahē. p̄inde
curas inuiles. amores tēporales passionēs
noctias: aliasqz causas ab ocio p̄cupito mere-
tardantes. Oportet enī liberū esse animū et
tranquillū: de intimis et diuinis meditari cu-
piētē. Ideo vt talem cōsequi merear: bñdi-
ctione celestis dulcedinis tue me imbue di-
gnis et infundere: vt tibi ad gloriā: mibi qz
ad qualemcūqz loquar p̄solationis grātiā.
Explicit plogus. Incipiūt capla h⁹ op̄is.

De desiderio aie querētis deū. **Cap. I.**
De districto dei iudicio **Cap. II.**
De dolore et fletu peccator. **III.**
De lamentatione t̄pis et negligentie. **IIII.**
De breuitate et miseria presentis vite **V.**
De anhelatione eterne vite. **VI.**
De optatione bone mortis. **VII.**
De mortuo mōdo cui⁹ vita est in xp̄o **VIII.**
De elongatione a creaturis. **IX.**
De contemptu oīm cōsolatione terrenoz **X.**
De magna dulcedine et p̄solatiōe i deo **XI.**
De vñico et sūmo bono querendo **XII.**
De vñiōe anie cū deoz s̄tractōe gr̄e **XIII.**
De tristitia aie absente dilecti gr̄a. **XIIII.**
De scrutinio sup dilectoz donis gr̄e **XV.**
De benigna protectione dilecti et sufferentia
anime. **XVI.**
De r̄issōe dilecti. qz sit rō recessus sui **XVII.**
De fiducia diuine miserationis **XVIII.**
De desiderio diuine fruitionis **XIX.**
De gemitu aie ex dilatione glorie **XX.**
De memoria celestis patrie **XXI.**
De accessu ad sanctū sc̄toz iesum ch̄altū re-
gem angelozum. **XXII.**
De p̄cessu ad salutādū x̄ginē gl̄iosā **XXIII.**
De consolatione p̄ssime matris x̄ginis ma-
rie. **XXIIII.**
De redēdis gr̄ijs p̄ acceptis bñitijs **XXV.**
Incipit soliloquiū anime. De desiderio
anime querentis deum. Capitulu. I.

Ibi aut ad
herere deo bonū est
breue et dulce vñ: deū
amplectentis et mōm ex-
cludēs vñiūfuz. Quid
āplius dicēdū: et qd vl-
tra cupiēdū? Nōne fas-
tis ē. si fiat qd iā dictū
est? Et si dicant alia et alia mltā: nōne ad hoc
vñū reducēda sunt oīa? Dic qz aia mea cū p-
pheta: mibi aut adherere deo bonū ē. O dñs
me⁹ tu vñicū bonū meū: solus bon⁹ et dulcis
De te loqui dulce ē amāti: de te cogitare sua-
ue est deuoto: cui⁹ cor nō est in mundo s⁹ tecū
absconditū in celo: vt tu sis ei sola vera requi-
es et intima suauitas: nec hic cruciet quod die
vbi tēptat falsa cupiditas. Deus me⁹ quō ē
illi in corde: qz tuo feruet amore? Quale gau-
diū eius: quē nulla delectat creaturaz vāni-
tas? An nō vox eius canit in psalmo. de qz et
fmonis suscepi exordiu: et tal est? Quid mi-
hi est in celo: et a te quid volui sup frā? O aia
i iij

scitā aia deuotaz ad deū suspēsa: qđ b audio de te: Qđ est qđ loqueris: Parua tibi videtur qđ in celo sunt in terra: Parua mihi sunt oia. Quid ergo queris: Quē vis sine istis: Et vbi inuenies cū sine his: Habet ne nomē aut locū: aut habitationē ad querēduz: Vbi est locus habitationis gloria eius. de quo cenisti dicens: dñe dilexi decorē dom⁹ tue. et locū habitationis glorie tue: Respōde obsecro mihi. Nam si poteris cū mihi indicare. ibi tecū et qrem illū sil: crit qđ s tu⁹ dō me⁹: et bñ nob cū fuerit inuētus a nob et detētus. Qđ hoc inqđt qris a me. aut cur tale aliqd scrutar apd me: Putas q tibi talia dicā: aut dicere valeā: Qđ si charitas fauet: nonne rei hui⁹ raritas. aut etiā secreti mei pfunditas magis dicere phibet: Quid me interrogas: In terroga eos q audierit et videat. Ecce hi sciūt: qđ sit ille quē qris. Sed poti⁹ eū interroga: q nouit oia. Ipse enī est de quo fit sermo: q melius se tibi indicabit: et vbi nā habiter. longe clarius demonstrabit. Is vtiq est q docet hominē sciam: dat qz hūilibus grām suā. Accede ad eū q reuelat seipsum cū voluerit et cui placuerit: nec est q sine eo apiat. Potens est solus reuelare tibi gaudiū amātiū se: et vltra qz potes a me discere. Et nunc qđ sic loqz ris aia scā et hūilis: Me estimes me velle a te inquirere: qđ forte sciri non oportet. aut ne queat dici. Hancat secretū tuū tibi: clausū sit sup te ostium tuū: stet firmū signaculū si dei. non moueat velum a sanctuario. mādūca panē scām in sacrario: intra tabnacuū domus tue. ascende supius cenacuū. in gredere cellariū regis eterni: aut quid prestantius est et amabili⁹ sonat. thalamū scz celestis spō si tui. Scio scriptū. Nō est bonū sumere panē filior: et mittere canib⁹ ad mādūcādū. Hui⁹ b z legi. Tu aut vide qđ sequit: et misere mei fm eloquiū ei⁹ q dixit. Latelli edūt de micis cadētib⁹ de mensa dñor suoz. Noli proinde celare xbi qđ scisciter: s deverta te interne suauitatis effunde vel vnā scintillā amoris igniti. Da guttā paruulā vini preciosi: emitte de optimo vngueto vel modicū odoris: vt et ipse gustare valeā. cui⁹ tibi nota est pars optia: et amabile tā crebro solamen. Quid cūctaris: Satisfac desiderāti: et aperit ostiū amico iā scio pulsanti. Dic dilecta d di dilecto: me tñ nō neglecto. Si nō vales sic ē. dicē: dic vt cūq potneris. Nā dicere sicuti est qđ valebit: Et qđ dicēt capet: Ergo si non vt i se est: dic salte qlis sit i te. Si nō qđ sibi:

eructa tñ qđ boni fecerit tibi. Quis ei qđ sit in se iuestigabit: Tu nō poteris eo qđ pfecta sit et nō negasti dicēs. Mirabil facta ē scia tua ex me: pfortata ē et si potero ad eā. Quo ibo a spū tuo. Si q nō suffic penetrare spū tuū quē creauit creator: et viuificator ois spū tuū: quō penetrab i creatū: Nōne iō stupēs dixisti: dñe qđ sis tibi: Dic tñ obsecro p aliquā similitudinē: cēntiā nec dñi attigisti. Neq ei ex pte negare debes: cui totū reuelādū n est inuas. Fateor inqđ. qz nimīū curios⁹ es tu: et iporūm⁹ mihi. Perscrutar oia mea: et ad secreta cubit mei mitti manū tuā. Disti te ad illū: et iter vīs ad me: De qris an ipz: S; qz ro te cū es spūs: Quiesce obsecro: et noli m molest⁹ cē: qz sup me ē quē qris Et dixi. Nū qđ q deū qrit: tā facile qđ fecit: Noli parabē pmonē: q potes cito adhibē p solatōz. Quousq aiaz meā suspēdis: qđ dici t nō dic: Qui ait aia tua qz si dimittā te: nisi bñdixer mihi. Etenī p bñdictōe mea crit: si oñder eū mihi Jā q si vidisti illū. dicito mihi palā: et ego eū tollā. Rurpilla. Video te i desiderio eē: et amore creatori laborare. Rē difficile a me pofulus: et nescio an fieri possit qđ optas. Sit bñ quē qris qz n ē meū b dicē tibi. Quidē tale eē scrutiniū tuū: qlez spōse i cātic. Indica m inqđ quē diligit aia mea. Qis q a me discē qđ sit iste: aut qđ bñ meū egerit ipē. Utqz aut secretū meū mihi. S; si es pter: nec illi⁹ magnitudinē defert: q celos excedit: nec mea puitate auerter: q nulli⁹ mōmū sūt i ppectu ei⁹. Cur iposui mihi on⁹ istō: Hoc ei dicere labor ē an me: donec i trē i scitūm dei et itelligā. Cur vis scire qđ loq nō lz: Et dixi. Nū qđ nō libz: Et p marie. Placer ei ea sepe magis scire: q difficili⁹ pādunē. Mihi tñ qso ne ita difficilis sis: vt oino taceas Ne ticas: qz b inimic⁹ mor pda. Seruabo xbi tuū amicus et valde amicus. Secure dicas mihi. in secreto silētū tuū. Ecce duo b soli sum⁹. Nec ego leuitate. nec tu arrogātia delectabimur: s i eo q nos psiderare fecit: d qz loqmur Si at supue nerit ipē. dem⁹ locū: z sit i medio nrz. Et si di gnet loq libet audiam⁹: nosqz interi sileam⁹ Tu at nō teneber illa hora rñdere vōs meis Illo ei loqnte: silē bz ois caro. At illa Bonū pactū ē Sit ille tñ nobcū zferamur ad secreta nrz. Sit ipē dur xbi: zoucat q nos ite delectat. Dilect⁹ iste d q diligētissime sciscitar. tal ac tāt ē: vt fmōe nō possit explicari. cū sit ineffabil. Tā alt⁹ et sup exaltat⁹ e ois creatur: vt sit sp incōprehensibil. Quid ei⁹ et magnitudo

centia e⁹ inestimabilis. Quicqd de eo bz aut scribit. indignū ei totū credif: qz oibus supferet. Celi dixerūt. Pertransiit nos et ascendit: inualuitq sup nos. Terra rñdit. Si celi celoz nō capiūt: nolite me interrogare Stel le ceciderunt: tenebre sumus et nō lux si illuxerit. Mare cōtremuit: et ait. Non est in me: et abissus ignorauit. Audis qđ isti dicunt: Audiu et cōturbatus sum: a voce eoz cōtremuerūt labia mea. Quid ergo fiet si interrogauerimus eū: Interrogemus. Dñe si tu es ipse de q cecinerunt viri: et cui oia deseruiūt p tpa Vtiq ego sū q sū: et pter me nō ē alter. Ego pūus et nouissimus: oia creās et gubernas Quid ego dicat dñs: qz regnabo in eternū et vltra. Quid dicas nūc verinicle. circumfusū rāto lumine: Ecce dilectus tuus loquitur: quē putabas esse meū. Meū erat: qñ illi dicebā. Mihi aut ad herere deo bonū est Tecū erit: si dixeris et tu. Rēnuat p solari aia mea. et diē hois nō pcupiui: sed in te dñe sperabo: tu es enī rex meus et deus meus. Non eris filis vagis amatoribus: sed vnicus vnici: vnici requirēs: qui nullū de externis admittit sodalē. Sermo ergo tuus solus cū soloz eniaz si abierit sede vacua: patiēter ferens oia. Nam hic est modus eius. ire et redire et pbarē sibi dilectā: atqz in amore facere perfectam. Non te cōturbet recessus: si optas ei⁹ accessum. Expecta expecta: modicum ibit et post modicū redibit. Hoc tñ totū amor facit qui nunc fert ad summa: nuncqz dimittit ad yma. Amor eius gratiosissimus cunctis flosculis suauior. lilij candidior: et micatibus gemis pulcrior. Eius siquidem amor nil in creaturis est pferendū: et ideo p eius amore totū despiciendū. Ego tacta amore eius in trānssecus. intātū cepi ardere corde tenus: vt oibus licentatis creaturis. eius solūmō pparer castissimos amplexus: et incōsuetā multis edidi vocē. tanqz carbonēs ignitos de fornace ardētī pferēs Quid mihi est in celo: et a te quid volui sup terrā: Deus cordis mei: et p mea deus in eternū. Intellige nūc de dilecto tuo qlis ac quātus sit: qui oia etiā entia incōphensibiliter transecit. Et licet sit ineffabilis: et oino inexcogitabilis qz inestimabilis. ē tñ multū amabilis atrectabilis. socialis exorabilis: ita vt cū capi neqat: miro tñ mō amari possit Etenī amādo capi amādo stringit s desiderādo qrit: orādo pulsā: expectādo pneret. Si necdū tibi satisfeci: satisfacciat ille quē qñsi: et doceat te sup oēs docētes se in

uenire. De districto dei iudicio. Cap. m. Etetur cor meū: vt timeat nomē tuū Deus meus multū amabilis es: sed et terribilis multū. Qui amat gau deat. timeat xō qui nō amat. Qui nec timet nec amat: stolidus est et insanus. Est enim horredū incidere in manus tuas. Et quis p timore iram tuam dinumerare poterit: Aut quis stabit ad videndū te in iudicio venturo: Quia sicut rugitus leonis sic rugitus tuus: et sicut ignis vibrans gladi⁹ tuus. A clamore vocis tue cōmouebunt oēs inhabitantes orbem: et cōcutient oia fundamēta terre cum veneris. Quis ergo non timebit: Aut quō poterit quis effugere manus tuas: Si absconderit se homo subter petram firmissimā: tonabis sup eam. et scindet fortitudo ei⁹ Et si latuerit in speluncis aut in mōnibus inde eruet: et sustinebit iratum: quē nō studuit habere placatū. Certe nō est locus: vbi hōja facie tua abscondat. Omnia enī tibi nudat aperta: penetrās quoqz oia interiora hois: et subtilissimos cogitationū motus perspicis. Nullū ergo secretum clausum est oculis tuis. Qz terribilis eris peccatoribus et induratis mentibus: qui modo glorianē cū male fecerint. et exultant in rebus pessimis: et dicunt nō videt dñs. nec intelligit deus. Tancqz non sit venturus sic instans verbis inani bus: et auerunt oculos suos ne videāt in finem. Tu aut venies hora qua nō estima net: capienturqz peccatorū suoz laqueis. Et sic cur fures et latrones cōprehensi cōfundunt: sic cōfundent in tpe suo. Deridebis eos qui nunc derident tuos: et reddes eis maliciā suā: qui odio habuerūt iusticiā tuā. Modo surdescūt ad vocē tuam: s veniet tps qñ clamabūt et nemo exaudiet. Uertūt nūc verbū tuū in fabulā: sed conuertent tunc ipsi inflatā. Egrediet enī sermo tuus horribili flatu pcutietqz impios et incredulos sine miscbia. Quid tūc dicet superbus inflatus sciētia ac tumēs potētia: Quid rñdebit cum tuba nō uissima insonuerit: qñ tu dñe deus nr cū angelis et archangelis in maiestate apparueris Tunc certe obmutescent omnes iniqui illuzores verbi tui: et conturbabuntur vndiqz q non timuerunt deuotos tuos insectari. Tūc confundent confusione maxima: qui relicta conscientia et honestate vite. vanitatibus se subdidere et illecebris. Tunc soluent petas: qui carni laxantur habentis. Tunc dabunt mugitum ad celū: qui nūc tympanū tenēt et

chorū. Tunc totū vertetur in luctu: quicquid
p immoderatū gaudiū est cōtractū. Tunc li-
gabunt in fasciculos ad pburādū: qui socij
fuerūt ad inebriandū. Et q̄s amor ligauit in
culpa: vltix flama sū rotabit i pena. O stul-
ti z miseri, o velaniz cecī amatores seculi: qd
agitis z p̄tenditis? Quō effugietis irā dñi?
Cur ad eternos cruciatūs festinatis: p mo-
dica voluptate quā amatis? Cur gehēnā nō
horretis: qui parua penitentiā sic timetis?
Et qui mortē carnis fugitis: quare eternam
aīe mortē nō p̄cauetis? Nisi ergo cōuersi fue-
ritis z penitentiā egeritis: hec horēda igne:
aq̄ tormēta deo vindicāte nō euadētis. Tre-
mens factus sum ego, dñi extremū penso diē
z horā: qm̄ tunc deus non flectet p̄cibus: sed
erit iustus iudex oībus. Sācte deus scīe for-
tis, scīe misericors saluator: amare mortē ne
tradas me: sed da locum penitētie: vt digne
quē p̄cā mea deslere: pausq̄ defungar hac
luce.

De dolore z fletu peccatorū. Cap. III.

Dolor meus in cōspectu meo semper
Deus meus vitā meā maculaui pec-
catis multis: sed vide lacrimas me-
as: quas fundo in cōspectu tuo p eis. Scio
em̄ qz nō habitat in me bonū: z q̄diu morta-
le gero corpus: non sum liber a p̄cīs. Facio
igit malū z pecco quotidie: z qd grauius ē
multa patior abire sine gemitu z digna p̄tri-
tione. Nam exterioribus rebus z vanis curi-
ositatib⁹ sepius intētus z implexus: nō pos-
sum tam celeriter reuerti ad salutare fletus
Ideo tam fortiter multiplicanē in me p̄cōz
tenebre: fontes obstruētes grē: z venas diui-
ne p̄solatōis nō admittētes. An istud paruū
est malū? Sādē est h malū deus meus: z fit
tanto grādus: q̄to citius trāsit a corde. nec
villo me pungit dolore. Dñe nunqd nō respi-
cies? Q̄diu illudā te, z fallax me? Usq̄q̄ ta-
ces dñe? Ubi est virga: vbi stimulus z bacu-
lus? Quare subtrahis iudiciū z infernū ab
oculis meis? Si staret hec aī me, putas ne-
gligēter agerē? Si taces emēdatōis grā: pa-
nentiā exhibes. Sed si neglexero: nōne acri-
ter post corriges? Si non hic: certe in futuro
corripies. Nil quippe trāsbīt inultū: nec par-
uū nec grande p̄cū. Sed multo melius hic
vbi fructuosus flet⁹: labor breuis, satisfactio
acceptior: z recōciliatio facili⁹ est. Ne par-
cas igit virge, sed acri collirio vnge oculos
meos: nec in posterū referas mala mea: ne
forte tradar tortoribus ad soluendū nouiss.

mū quadrantē. Melius est nūc parū z salu-
bater pūgi: quā postea tam acerbā luere tor-
mēta purgatorū. Lugendū ergo mihi: z do-
lor ingens p p̄cīs est habēdus. Multa em̄
habeo q̄ desleā: sed vnde rideā nō habeo cau-
sam. Tenebre cordis et lubrica cōscia, casus
in vicia, et occasus grē, flere et gemere mihi
suadent: imo ex angustia me sepe cōpellunt.
Logitās q̄z diuersas tentatōes z malorū in-
cursum: ad qd risus? Parce mihi dñe, parce
mihi. Si em̄ fleuero tactus dolore intrinsec⁹:
nō est mirū: qz t̄pus flendi est. Felix hora qm̄
nascit mihi p p̄cīs dolor. Beata lacrima q̄
fluit ex dolore vehemētia: circūspecta oī cor-
dis macula. Et q̄s sufficit abissum hanc ple-
ne discutere: z latētes sordes sine palpatōne
arguere? Deus meus lumen verū tu potes
oīs cordis mei tenebras illustrare: z oīs ma-
culas eius in spū ardoris z iudicij cōcrema-
re. Tuū est dare cor nouū, creare cor mādū,
z p̄parare ibi secretū habitaculū: vt fiat loc⁹
requietōis tue, et tabernaculū noīs tui. q̄s
amator mūdiciē: z hospes bone p̄cie. S̄z qz
neglectā domū nō libēter vīstas. Imo bestu-
alibus motibus illudendā sepe relinqs: ido
sollicitus sum ne id mihi p̄tingat: s̄ ad repa-
rādas ruinas meas misericors z clemēs suc-
curre. Ne illi: cui irat⁹ abscesseris. Pax ei ad
quē descēderis: z apud quē p̄māseris. Ego
miser posuī in medio laqueoz, z grauāt cō-
pedibus p̄cōz: q̄le mihi ē p̄siliū, z qd saluti
remediū, nisi vt ad te leuē p̄ritos oculos me-
os: si forte audiat clamor me⁹ in excelsis. Ne
q̄s em̄ salubri remediū in q̄nata p̄scia inueni-
et vel habebit: q̄s amarissime se in ofone ma-
ctare. Et importuna tentatio quō meli⁹ cura-
bit ne p̄ualeat: nisi vt p̄tinua ofo ad te fun-
das z multū se hō hūiliet. Sed h bona quis
mihi tribuet: orare z flere sicut expedit? Ubi
mihi hūilitas z tāta lacrimarū copia? Ubi
apud te dñe: apud quē mīaz copiosa redem-
ptio. O dñe de⁹ dator oīs grē: pcede mihi vi-
gne flere etiā q̄tūcūq̄ minūa: z q̄ latet et q̄
patēt oīa s̄ sine excusatōe castigare. Hec in-
ter me z te masticata gratiā mihi restituant
amissā: z ad meliora p̄pēt ac viciniora saluti.

De lamentatōe p̄cōz negligētie. Ca. III.

Abspectū meū viderūt oculi tui. Ach
dñe de⁹ qd vnq̄s fiet de me cū desleā
quidē? Qm̄ emēdabo p̄fecte vitam
meā? Qm̄ meli⁹ fiet: qm̄ p̄ualescā z qm̄ oīa vin-
cā? Deiect⁹ sum i limo p̄fūdī. Putas adhuc
spes eē poterit resurgēdi emēdādi, p̄ficiēdi

et pueniēdi? Non est mihi spes de me: z vitā
nam firmior sit in te. Desperatio mihi ingeri-
tar valida: qz infirmitas mea grandescit ex
longa vegetatōe: nec video finē doloris z ini-
quitaris. Et si dixerō nunc incipiaz ecce t̄ps
est, conabor: sicut potuero: statim adest pec-
cātū p̄ foribus, z erigit aduersum me inimī-
cus: z tenet me cōsuetudo mali tenaciter z in-
nate. Uide dñe defectionē meā z cōculcatō-
nem meā: z oēm q̄ patior calamitatē. Exal-
tes dextera tua: z libera me ab his q̄ me con-
cluserūt: qz cecidit timor eoz sup me. Perijt
cōsiliū a me: z fortitudo mea defecit. Bras-
cium meū cōfractū est: z gladius meus sal-
uare me nō poterit. Non video ad quem vi-
uerē: z qui me recipiat z curet non cōparet.
Tu solus mihi ad refugū remanisti: sed qd
offendit: hoc est qd me deterret. Peccauī: igit
nosce mihi. Penitet me totū: z valde multū
Redde tu mihi qd tibi rectū videt: z p̄pici⁹
esto. Iuste me deseruisti: iuste me aduersario
tradidisti. Admēto queso signēti tui: et re-
para qd cecidit: nam p se stare nō potuit. At-
tende gemitū meū z necessitatē meā. Labor
meus z dolor cordis mei non sint in obliuio-
nem corā te. Captiuitatē z incarcerationē me-
am oppressiōē z exactionē meā respice mise-
ricors p̄r: z erue vincitū de domo carceris ac
miserie seruitutis. Si vixerit homo multis
annis: qd ex hoc emēdabit? Et q̄s nouit si
melior an peior fiet? Incert⁹ est hōis p̄gres-
sus z exitus: z dubiosa p̄seuerantia: ppter va-
rios casus malorū z t̄tationū picula. Multū
ti prima cōuersiōne boni et humiles: postea
peruerit z rebelles. P̄uus timorati z deuoti
cōpuncti z taciti: post xō liberi z dissoluti: lo-
quaces z incustoditi. Et q̄ p̄uus cogitatōes
restringebant: postea de verbis et factis vix
curam gerūt: sicq̄ paulatim vadit in deteri⁹
omne malū nō p̄cautum in principio. Quis
ergo nō debeat timere z circumspectus esse:
cum bonis z modestis interdū soleant mul-
ta infausta accidere? Quis etiā scit si electus
fuerit: z oīa sustinere possit? Oportet vt oēs
p̄ben⁹: z quis certus est qd nō p̄burat⁹, qm̄ ig-
nis tentatio est? Timendū ergo oībus, et eq̄
de meliori sperādum: sed nō temere p̄sumen-
dum: nec sub vana spe torpendū. Aurū pro-
batū saluabit: tu autē homo vide cuius sub-
stantie sis. Celestis consolator constabit, z fili-
os leui emundabit: oēs videlicet seruientes
sibi. Non semp aurum qui hōibus fulget vt
aurū: nec semp stipula aut reprobiū argentū

qui vim patit⁹ z sustinet flagella: qz deus in-
tentōes aspiciat z corda: opans etiā ibi plerū-
q̄ mirabilia. Vbi a multis putat⁹ p̄dita. Dñe
deus quid mihi gaudiū esse potest in mūdo:
cum p̄tractare cepero incertitudinem z infir-
mitatē oīs rei sub celo? De te tñ certus sum
qm̄ bonus: qm̄ in seculū misericōdia tua sup oēs
te timentes. Nam bonitas tua z pietas: infi-
nito maior est q̄ oīs iniquitas mea. Et hoc
meū erit solaciū: q̄diu emēdandū cōcesseris
spacium.

De breuitate z miseria p̄cīs vite. Cap. V.

Aucitatē dixer meoz nūcia mihi. Q̄-
diu i h mūdo sū mūdus nō sū. Et q̄-
diu h maneo: paup pegrin⁹ sū, z ho-
spes sup terrā. Nihil intuli in hunc mūdū
z nihil inde auferre possū: qz nudus huc ve-
ni: z nudus ab hinc egrediar. Quasi vmbra
que p̄terit, z quasi pluma q̄ vēto tollit: z tā-
q̄ hospes vnus noctis mor transibo. Oīs
vita p̄sens vna breuissima nox est. Dies mei
pauci sunt z mali: z post modicū finientur: z
erunt quasi q̄ nō fuissent. Adomus hōie quid
nisi vilitas in hōie? Quis curabit de ferido
cad auere? Aut quis queret de absente mor-
tuo: qui nec viūes p̄putabit⁹ p aliq̄? Adōna
hōis breuis sup terrā: z apud horos igno-
tos. Sed i memoria eterna erit iustus: quia
deo qui nō morit⁹: eternaliter erit cōiunctus.
Felix igit qui nō ponit spem suā in homine
nec numū letat⁹ in aliqua re mundi vel sp̄s:
in celo habet cor fixū: qz hic totū caducū z
vanū. Numera oēs ab origine mūdi vsq̄
nunc, dic queso vbi sunt? Et quos adhuc vi-
uere vides vel audis: q̄diu putas durabūt
Pronūcia ergo de oībus: qz vauitas oīs hō
viūes. O vitā paupē z miserabilē: vitā fra-
gilē z lamētabilē: quā boni magis patiūt⁹ q̄
diligunt. Mali autē z si multū eā diligunt: nū-
diu in ea subsistere non p̄t. Qm̄ finieris: z
qm̄ cessabis vniuersa vanitas mūdi. Sed vē-
niet t̄ps qm̄ liberabunt⁹ a seruitute corruptio-
nis oīs electi: qui iā sepe lamētant⁹ qz longe
sūt a regno xpi. Utinā arefcat in corde meo
totus hic mūdus: z fiat mihi tñ suauis dñs
deus me⁹ sp̄s immortalis. Vere fallax z
amarissimū poculū ē h⁹ vite decurrēs gan-
diū. Bibat q̄ volūt: qz solutionē duram oēs
postea luēt. Et q̄to quis eo fuerit inebriat⁹:
tāto acri⁹ sentiet eius cruciat⁹: qz oīa iocūda
in h mūdo celerit⁹ vento trāsbūt: z suis dile-
ctorib⁹ dolores z ardores reliquēt. Fuge g a
me fallax mundi glia: et oīs fatua carnalī q̄

leticia. **A**ultos trahis et decipis: sed in fine eos relinquis et submergis. **H**eu credentibus tibi: ve submersis ibi. **V**eni et accede sancta abiectio. et omnium pomparum seculi plena despectio: et noli a me recedere pegrinationis mee salubris recordatio. **Q**uid sum nisi cinis et terra: et quousum tendo nisi ad terram? **Q**uoniam miser factus sum et quoniam iuste tristari possum cum reuoluo pegrinationem meam: qui etiam ignoro qualiter adhuc finiam eam. **S**i bene vireo et sic pseuerauero: non est timendum de mala morte. **S**ed de bona vita et irreprehensibili conscientia: quis poterit gloriari? **Q**ui se talem nouit in domino gloriari: et mei peccatoris miseretur. **Q**uiere mihi non liber: quoniam miseria vniuersa virget. **N**on conscientia mala timeret: quia quid deo rideat. vnum pro mille non habet. **N**on est simile huic trepidationi verbum pro phetia dicentis. **P**aratum cor meum deus: paratum cor meum. **D**omine deus salutis mee da finem bonum vite mee: et noli plongare dies luctus mei. **L**ugens veni in hunc carcerem: et sine timore hinc non exibo. **L**onga mihi videtur hec vita: sed hoc miseria frequenter facit et tristitia. **R**euera autem non longa: sed velotius cursore decurrunt tempora. **E**t homo qui in tristitia et dolore versatur. omne tempus longum est: et diem quasi annum computat. **I**deo tediosa est mihi hec vita: et tanto grauius me affligit: quanto verius singulas eius miseras intueor. **S**ed et si aliquae intercurrunt consolatores et leticie: circumspicere me oportet an ex deo sint vel non. **S**i ex deo libenter eas accepto: sed quod diu durabunt ignoro. **T**amen quousumque eriguntur: mihi placet et sapiunt. **S**ed vtiua deus meus largiter influant. et horas non breues apud me faciant. **Q**ue autem ex deo non sunt: viles sunt et cito peribunt: quis in facie iocunde videant et dulces. **S**ic sic transit vita ista: bonis et malis semper admixta. **Q**uod diu ergo hic sum: pauper et pegrinus sum. **N**on possum dicere satis est mihi: quoniam facietas nullius boni est in presentia: sed bonum meum quod expecto: tu es in quem credo. **C**um ergo apparuerit gloria tua et me impleuerit: tunc confitebor tibi. quoniam omnino mihi iam sufficit. **I**nterim tamen quoniam verbum hoc absconditum est a me: multiplex luctus circumdat animam meam. **P**ropterea memor verbi scripti tui: bene sepe dico. **T**ristis est anima mea usque ad mortem. **B**onum mihi si hec hora transisset: nec ullus luctus aut dolor occuparet. **S**ed pietas tua domine oro me conseruet.

De anhelatione eterne vite. Cap. VI.

Educ de carcere animam meam. **D**oloris vis silere me non patitur. **Q**uid enim hic diutius moror? **N**escio enim quid hic valeo. **T**arde nimis perficio: et vtiua non magis deficere. **Q**uoniam bene mihi faceres domine. quod cito me ab hinc tollerem: ne deterius mecum fieret. **V**ita mea in dolore suspirat: et in opere se non emendat. **S**i expectas. non ex hoc emendatur: sed etiam tua longanimitate abutor. **E**t si cor rigis vix patior: quoniam sicca stipulum persequeris. **C**ur ergo non tollis seruum tuum? **Q**uid etiam terram occupat? **Q**uod est dicere. **Q**uare cum bonis habitat: et vita ac mores non emendat? **C**ur locum alicuius melius conuersantis quod diu supest: et tam negligenter accipere se agit: indigne et damnose occupat? **E**t hoc triste nimis cogitas: in auribus dei mei loquor. **S**ed bone domine: noli in ira tua clamare contra me. **S**uccidite arborem: et mittite in ignem. **E**go infirmitate meam accuso coram te: vt ignoscas conscientiam mihi. **A**deum est accusare: tuum est indulgere. **A**deum est flere: dolere grauius tuum est flere: consolari misericorditer. **A**ut igitur domine deus presta mihi maiorem gratiam in hac vita: aut tolle me cito de hoc mundo. ne peior fiat scissura. **N**am diu viuere et vitam non emendare: penam est accumulare. **N**ec mihi potest placere talis vita que perfectum nescit: et defectum non plangit. **Q**ui enim scit iuste viuere: dolet in quibuscumque deficit: et vt magis in virtute ac gratia crescat: in desiderio semper habet. **S**ed quid hic faciet qui se quotidie sentit deficere: et grauius contra spiritum carnem surgeret? **Q**ui etiam nonnunquam victus et negligentia temporis tepescit: iam cessat repugnare: aut pietatis armis spiritualibus sequi imperum carnis: et quousumque cum propria trahit voluntas. **T**alis heu domine deus appropinquat usque ad portas mortis: et viuens in carne mortem incurrit animam meam. **Q**uamtu vnicuique timendum est de seductione et supplantatione inimici. **N**emo securus nemo mundus: sed est fragilitas in omnibus. **T**u autem domine qui omnia potes et omnia cognoscis: resuscita confratum corde. et munda immundum ab omni sordide: et da spiritum nouum in visceribus eius: vt discedat omnis tepor et languor: et reuertatur spiritualis feruor: et usque in finem sit immobilis tuus amor. **S**olummodo eget adiutorio tuo: quod predestinasti potestati tuo. **N**ec valet per se abijcere facinoram peccatorum: donec tu de celo prestes gratiam valentem soluere dura vincula passionum. **Q**uam peto mihi donari: quoniam sine gratia non potest esse bona

vita: nec sine ea percipit eterna vita. **Q**uoniam autem nunc vivo in corpore. non est solatio mihi: quoniam melior est mihi mors quam vita. **Q**uare? **Q**uia propter hanc vitam elongor ab eterna vita: quoniam venire non potest nisi mors presentem perimat: et mors ipsa sit destruat. **I**deo desiderium meum sursum respicit: et cor querens eternam requiem alte suspirat et clamat. **S**ufficit mihi domine: tolle animam meam quam redemisti sanguine tuo. **A**peri mihi portam regni tui: et introduce pauperem pegrinum. de exilio ad te reuertetur. **A**udi me domine: et solue me a corporis vinculo. **Q**uid hic ultra faciam? **N**ec mihi nec alijs sum utilis. **A**d quid ergo vivo? **M**ihi quidem onerosus: ceteris te diolus. **Q**uid fiet de me? **N**escio domine. **S**i tu melius aliquid de me prouideris quare tardius desideria mea. **C**onsentio ordinati tue quam bona est. **S**ed in me tantum malum inuenio: quoniam remiui viuere in mundo onus sit et tedium. **N**am pecco quotidie: et peccatum super peccatum addico: et sicut dignum est non peniteo. **S**i igitur solutus essem ab hoc corpore peccati. et tibi sociatus in regno: nec ego amplius peccarem: nec tu in aliquo offenderis. **I**ed semper te laudarem. **S**ed adhuc sustines me: et omnem ostendis patientiam. **C**ognosco culpam meam: quoniam ob peccata mea non licet regnum ingredi: nam nihil immundum in illud introibit. **S**ed quoniam ero sine peccato: quoniam ad plenum mundabor: vt non timeam prohiberi. sed magis gaudeam intromitteri. **S**i non peccero feruentius. nec sollicitior fuero quam hactenus fui: timeo quod spes mea pura fuerit. **S**i tu domine quoniam neminem vis perire sed omnes saluos fieri: presta mihi maiorem gratiam ad emendationem vite: et ad speranda bona celestia da spiritum pinguedinis interne. **N**unquam hic sit cor meum firmam letum: sed timendo expectat letum. **A**ul/la creatura me teneat aut cura: sed tua operata presentia me trahat et consoletur. **B**eatius qui te expectat domine: sed beator qui iam emigravit ab hoc seculo nequam: non enim ultra aliquid molestie sentiet vel timebit.

De operatione bone mortis. Cap. VII.

Spes mea domine a iuuentute mea. **I**n hac spe ad te confugio: dum nouissima horarum temporis resolutionis mee venerit. **S**i bene paratus essem: vt mori bene spe possem. **S**i felici transitu diem extremum clausissem. et corpoream sartina deponissem. quam tunc pericula et timores euasissem. **F**elix que elegisti et assumpsisti: qui iam deposito corpore transiit ex hoc mundo ad patres: de exilio ad regnum. de carcere ad palatium: de

tenebris ad lucem. de morte ad vitam: de periculis ad securitatem. de labore ad requiem: de cunctis miserijs ad perpetuam beatitudinem. **F**elix anima que iam potest premio suo: gaudens in te domino suo. **S**ed heu mihi: quia incolatus meus plongatus est usque adhuc. **Q**uoniam gratiose et misericorditer mihi faceres: si citius me euocares. et ad te puenire sineres: vt vbi tu es. illic et ego essem. **A**ch si maturius me ex hoc mundo tulisses: quoniam necdum iniquamenta eius cognoscebam: et quoniam peccare etiam in paruis metuebam: quanta mihi bona in hoc presentia fuisses. **N**unc autem diutius viuendo vagatus sum longius a te: et offendi in valde multis. **V**e mihi quid feci. **S**ecurus sum passiones carnis: vanitates attraxi: virtutes deserui. innocentiam non custodiui. mala malis addidi: et pro dolore expertus sum quod legi. **V**e impio in malum. **V**ix sero rediij. tamen deinceps in reditu non festinaui. in perfectum non ferui. in feruore non creui: et quod deterius est a pristino etiam calore refrigui. **H**inc et mori sepe timui: quia vagante conscientia non vixi vt debui. **S**ed propter periculum tentatione ne fieret nouissimus error: peior priorum mortem frequenter optaui. **E**t dixi. **S**i in gratia mortuus iam essem: ne tantis afficerer malis super terram. **S**i deus me tempestiue afferret digressus: et omnium laborum meorum finem imponeret: quoniam bene mihi tunc contigisset. **V**erum in voluntate tua domine omnia sunt posita: si decreueris facere quod postulo: erit continuo. **S**in autem fiat voluntas tua. **E**go possum tibi insinuare desiderium meum. et calamitatem quam patior: non quasi nescienti: sed vt tali alloquio aliquod refrigerium anime mee faciam. **S**cio quia necdum bene paratus sum: conscientia enim adhuc multum metuit: et quid nimirum si ego peccator: timeo. quando et multi sancti patres timuerunt. cum aliter sint iudicia tua. aliter iudicia nostra. **S**ed quomodo me preparabo? **B**onum vtiue esset vt melius me prepararem in illum diem: quem ignoro si hodie an cras futurus sit. et innouabo firmitus propositum. preteritas negligentias deplorabo: totum me tibi immolabo: et tue misericordie me imperpetuum commendabo. **D**omine deus meus in misericordia tua. stat omnia opera mea: et nulla sunt propria merita: nisi assidue tua pietas et misratio immensa. **E**t hec est spes mea et tota fiducia mea. **S**ed qualiter est cum bona et immaculata conscientia? **Q**uid dicit casta et deuota anima? **V**eni ait domine iesu

veni et noli tardare: relaxa facinora mea, solue vincula: educ vincula de domo carceris. o lacu miserie et de luto fecis. Expectas expectavi te: intende mihi et exaudi me. Noli me apud seculum diutius relinque. Satis sit quod hucusque certavi: quod tanto tempore exulavi, quod te frui non merui: nec facie ad faciem preplari potui. Nunc optato concede perfui gaudium: quod nullo finis termino nec villo obnubilat tedio. Stende mihi faciem tuam quod angeli semper vident: sonet vox tua in auribus meis: quam illi sine intermissione audiunt. Veni domine iesu, et tolle me de terra aliena: reuoca abiectum ad patriam: et in pulsinum gradum lapsum restitue. Veni redemptor bone: fac me participem eterne tue glorie. Tempus est ut reuertar ad te: tempus est ut contemdes terre corpus meum de quo sumptum est. Non est magna cura ubi ponatur vel qualiter tractetur: dummodo spiritus saluus fiat. et ad te perveniat. habeat bene spiritus meus: quem tibi commendo: caro autem mea requiescat in spe: in novissimo die resuscitanda. Nam ubicumque recodita fuerit: tibi remota vel ignota esse non poterit. Recipe me ab hominibus et scelerum tuorum me punge societatibus. Redet me vite patris: sola me delectat dies eterne claritatis. Non mihi obsistat in exitu de egipto serpens antiquus: non latret pertra me in porta inimicus: non tetra eius imago perterreat. non mortis horror perturbet: sed sancti angeli tui fideliter assistant. fortiter iuvet viriliter prestant. blande leniterque suscipiant: et ad celestem paradisum cum exultatione producant. Assistat et gloriosa dei genitrix virgo maria: et tota celestis frequentia. Et tu ihesu bone dulcis optime: redde mihi lenitiam vultus tui: et noli me reprobare a dilectis sanctis tuis: sed retracta o fili dei. quam precioso sanguine tuo ab inimico me redemisti. Suscipe me in gloria in misericordia et in bonitate tua: quod desiderio desideravi apud te facere pascha. O felix dies optati premij mei: eya benedicta hora transitus beati: quam diu desideravi. et spiritus oculis servavi. Quid mihi iam nocuerunt tribulationes et pressure in mundo: quid obscurum preceptus et labor. et humiliatio pro nomine tuo? Tu mihi vivere fuisse: nunc autem mori lucrum erit: esse tecum in regno multo melius manebit. Sit tibi laus et gloria qui es vita viventium spes morientium: salus et requies omnium in te sperantium.

De mortuo mundo cuius vita est in christo.
Capitulum. VIII.
Alte oculos meos: ne videant vas

nitatem. O iesu vita vera. vita mori nescias: tribue mihi ex amore conteri: ex amore vulnerari. ex amore mori: ne caro possit mihi dominari. Hodum perfecte mortuus sum mundo. sed vivit adhuc in me vetus homo. suscitans in me varias rixas et desideria multorum malorum: faciens noctes amaras et dies tediosos. Quis fiet: ut cum fiducia dicam. Ego autem estimabam me tanquam mortuum super terram. Qui enim mortuus est non curat laudes hominum. nec vituperia exprobrantium: quia mortuus est. Qui carne mortuus. non loquitur non odoratur. non gustat nec exercet quicquam operis: sed nec vanitatem huius mundi audit: non etiam videt curiosa et pulchra: et quocumque allicere possunt ad amandum aliquid vile super terram. Sed qui mortuus est non curat laudem in mundo sed in deo cui vivit: sicut et dilectus discipulus paulus dicit. Mortui estis et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Iste sic loquitur sic cogitat. sic videt ea que foris sunt quasi non sint: quod videtur temporale est et vanum quod non videtur eternum est et verum. Illic igitur spectat illic flagrat: hoc ei in corde est. ad hoc laborat: ad hoc pervenire desiderat. hoc vult hoc amat hoc querit hoc sapit quod intus est latet. magnam videlicet bonum summum eternum bonum: de quo cogitare nunquam illi satis est: quod nimis carum est. et dulce et delectabile. et plusquam ineffabile. Qui talis est multum elongatus est a presentibus: et totius affectibus inhibet eternis: habens sub se appetitum sensualitatis. Nam sensualitas querit exteriora. cupit delectabilia aspici presentia. negligit futura: fugit ubicumque potest aspera et amara: que tamen spiritui sepe sunt salubria. Unde non sinit spiritum in silentio et quiete agere: sed diuersa ei adducit fantasinata que vix sunt dicenda: pro nihilo tamen in veritate curanda. Qui autem habet gratiam spiritualis fortitudinis potest citius subiugare insolentes motus carnis: psallens in verbo divine virtutis. Dominus minus mihi adiutor: non timebo quid faciat mihi caro. Quis igitur ista sensualitas bellum incitat. et vox carnis submurmurat: non tamen ei facile consentit: quia maior est vis amoris dei que interius confortat. Iste quam doque tam dulciter tam fortiter et ardenter ad deum trahitur. rapitur et tenetur: ut non videat. aut vix sentiat que iuxta se sunt et strepunt in mundo: quia non est ibi sed alibi: non infra sed supra: cum deo et in deo: qui spiritum introitus movet erigit. et quasi in

curru igneo transuehit: ut fruatur aliquando eo in felicitate dei cupito cordis sui desiderio scito. Non inuenit foris: quod transiit illi amaro suum. Ibi solus audit verba eius: verba dilecti: et gaudio gaudet. propter vocem spiritus in nullo sibi suspecti. Nec statim effundit in sola filiola sua ad hauriendam vanitatem: sed inuentum thesaurum ab se condit. et claudit sub signaculo: ne pes superbie intret. et virtus omnis depereat. Sic namque dicit ei. Pone me sicut signaculum super cor tuum: et quod ibi sequuntur. Utile est signare cor et custodire illud. ne forte dilectus declinet et fugiat: qui cor purum et humile specialiter querit et visitat. Confert ista secum et miratur tantum bonum quod omnem sensum superat et donum. Miratur iterum et interrogat diligenter: quidnam est hoc? Et letatur vehementer: quod manna de celo descendit. Qui autem ministrat panem de celo verum: dat etiam gustanti intellectum bonum: ut sciat quod omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a patre lumine. Hoc iam inquit a deo verbum est. Nihil sine eo: omnia mihi ex ipso sunt. Rursus miratur et perquisit: quare tantum bonum tam modice curat: cum tamen non modice ei bene est. quare quod non sepius ad audiendum et videndum illud. cor suum inclinat: quam dulcius ac felicius ad fruendum nil esse potest. Et modo utinam de cetero id fiat. hoc enim summe me delectat. et amplius delectabit: si tamen opera ad vacandum dederim. Eleuat dilectus meus in cor meum: ut comedam de fructu pomorum suorum. Declinet ad me: et ostendat seipsum mihi: et ego illi. Ipse bonum meum: et gaudium meum. Tunc incipit anhelare et desiderare ac vehementer amare hoc bonum in quo est omne bonum: hoc gaudium in quo est omne gaudium: hoc vnum in quo omnia parva et magnum summum et ymnus: non tamen aliquid ipsorum proditorum: sed sine forma conceptum humantorum. principium et finis omnium bonorum ab eo formatorum. Unde quicquid vult ex toto illo bono repleti. ac gaudio suauissimo perfundi: quod admodum ab ipso cupit ad fructum absorberi et consumi. ut satisfiat insatiabili eius amore: ita ut nihil suspensus sit: sed eius totus cuius est ignis et estus amoris: cuius est hoc mirabile opus. ut sic in eum audius rapiatur: et vnus cum eo spiritus efficiatur. Nec propter hoc extollit. aut aliquid esse putat: aut ceteros despiciit vel minores iudicat: quod non est hoc suum sed dei munus gratuitum: ut merito non debeat se inde extolli: cum se senserit taliter ab eo solari. Non enim querit laudes neque fauores curat externos: sed dilectum querit: eius laudem fauoremque solummodo sitit: in quo omnia habet plusquam hoc

omnia inuenit: quod amor est dulcedine et gaudio sua fruitione eius: omnibus perfert transitorie: et super omnia honorem eius concupiscit et diligit. Ideoque de nullo bono se offerre nec vane gloriari potest. Ipse gloria eius: laus et reuerentia eius. Ipse verum et sincerum gaudium. summum et vnicum bonum: totum desiderium et complementum eius. Magna autem vult et alios secum ita letari: et tali frui bono sine fine hunc et in celo. hoc enim desiderat et orat: ut omnibus hominibus se notum faciat. et omnes ad se convertant et trahant: ut ipse solus laudetur et glorificetur: quod dilectus eius charitas est et amoris puteus: quod non potest exhauriri. Plus enim omnes amat: quam ab omnibus possit amari. Placet tamen ei si quis cum ex fundo amare appetat. Id ad fundum pervenire non valeat: quod ipse omnes in amore redevorat vincit et superat.

De elongatione a creaturis. Cap. IX.
Ecce elongavi fugiens: et mansi in solitudine. Quod est salubre. quod iocundum et suave est sedere in solitudine et tacere. loqui cum deo: ac frui solo summo bono. in quo sunt omnia bona. Utinam sic essem coniunctus illi simplicissimo et unico bono: ut nullis moverer effectibus: et distractioibus rerum transiuntium: nulli creature nullique rei visibili oculis videndo et advertendo curiose preberer. In felix ego homo: quod me liberabit de corpore mortali huius: deum quem sepe mortali anima mea propter creaturas quas amat: sepe creatoris sui propter eas obliuiscitur et seducitur. Instabilis mens mea nunc istud vult nunc illud: nunc hic est nunc ibi. pace querens in creaturis et non inveniens: quod omnis creatura et si delectatione aliqua habet ad usum: non tamen prestat facietatem ad fruendum. Insuperabile cor hominis: et quis cognoscet illud? Deus tu scis cogitationes hominum: quoniam vane sunt. O deus eterne summe et immente creator omnium et rector: ego sum creatura tua quam fecisti in virtute tua. Ad amandum te factus sum. et modo volo amare te: et non possum quantum volo. Ligatus sum vano amore et viscoso affectu rerum labentium: a quibus dum me excutere conor: vix aut nullatenus sine gravi dolore possum. Si tu mihi dulcescas et sapias: quam cito fugient et peribunt. Interdum tamen video mentis intuitu insubilia tua per ea que facta sunt. et te summum bonum verum sempiternum deum: et delectat me his immorari: sed statim nescio quo statu actus ab hoc stadio reuocor: et in amore et pondere visibilium miser languens teneor. Ecce enim firmiter propono in corde

meo tanq[ue] signu[m] federis inter me et te facien-
do: q[uod] nulla creatura videre et amare volo p[ro]
pter amo[re]m tuu[m] nobile ac p[re]ciosum: sed o[mn]ia co[m]
temnere. et me et o[mn]ia mea pariter relinquere.
Post hec aut[em] ascēdit cogitatio[n]es huius m[un]
di. carnis peccatrici cognate et vicine. tā su-
auiter ad cor meū: quasi in ipsis esset aliqua
felicitas. et q[ua]si amissurus essem q[uo]d magni
boni. si eas cōtemnerē: letā facie p[re]sidentes
finē tristē abscondentes: quid in p[re]sentia sit
exhibētes. quid mali aut[em] sequat[ur] tacētes: q[ua]si
vbiq[ue] in o[mn]ibus querēdus sis creaturis: et ni-
hil abiciendū vel p[re]mendum q[uo]d a te deo
meo cōstat factū: sicq[ue] abducit me sepe a p[ro]
posito meo: et tādē o[mn]ino seducit. **O** q[uo]d vane
q[uo]d deceptor et p[ro]pe nihil etiā stātes et ho[m]i[n]es
p[ro]ban[ti]s: q[uo]d post subitaneas suas delectatio[n]es
diffugiētes me inter spinas et tribulos male
conscie relinquit. **U**e mihi dñe et ve iterum
mihi: q[uo]d vanitati citi[us] credidi et assensi: te aut[em]
qui veritas es tam facile reliqui. **O** quantū
in hoc deliqui: q[uo]d non o[mn]ibus postpositis tibi
soli adhe[re]si. Nam ad amandū te et fruēdū fa-
ctus sum. sed creaturas inordinate sequen-
do te amisi: et in eis nullaz cordis mei pausa-
tionē inueni. **C**onuertere me dñe ad te. et noli
me in terrenis relinquere: qui celestia te seq[ui]
tibus dignatus es p[er]mittere.

**De p[re]sentu[m] o[mn]iū consolationum. terrena-
rum.**

Cap. X.

Renuit cōsolari aia mea. **N**oli eua-
gari aia mea post vanitates et infani-
as falsas: sed cōuertere ad dñm deū
tuu[m]: q[uo]d ipse fons totius cōsolatio[n]is. Quicq[ue]
in ho[m]inibus quesieris aut in creaturis. perdis
et p[er]ditū senties: q[uo]d p[er] aliq[uo]d solatiū in eis ap-
parere: nihil aut[em] p[er]manere. **C**ur frustra de-
peris? **S**tultū est medicare a paup[er]e: cum di-
ues sufficienter voluerit dare. **O**is creatura
paup[er] est ad p[ro]solandū: deus aut[em] diues est in
g[ra]tia: qui dat o[mn]ibus affluēt et nō improp[er]at:
si tū quesieris diligēter. patienterq[ue] expecta-
ueris. **R**euertere a[n]i[m]a reuertere columba ad
noe i archā. ad xpm in cordis secretū: q[uo]d diu
fons manere nō est securus. **R**ēnuē cōsolari
exterius: si vis recreari interior. **N**oli cū cor
uo extra archā manere. sed cadauer cito fu-
ge: esuriēs redi: pascet te xpus pane celi. **S**i
necessitas vigor vel infirmitas aliq[ua] ad ex-
tra te tenet. morā caue: redi mox intra ne di-
lunio verborū pereas: aut laqueo tentantis
inimici capiaris. **A**bulte sunt insidie libēter
extra vagāti[s] aie: et magne tutele cito reuer-

tentis columbe. **Q**ue cum nō inuenisset vbi
requiesceret pes eius: reuerfa est ad noe i ar-
cham. **E**t tu ergo vade ad cellā tuā et habita
ibi: sicut tibi graue eē alibi. **B**ea aia cuius
p[re]scia ante deū mūda est. nec vlla tenet re va-
na: neq[ue] amo[re]m alicui[us] inq[ui]nata. neq[ue] odio ta-
befacta. **B**ea q[uo]d nullā p[ro]solationem ab aliq[ui]
creatura querit: s[ed] o[mn]em spem suā in deo ponit.
Bea q[uo]d respuit o[mn]em forinsecā et t[em]p[or]ale rege[m]
et quecūq[ue] ad carnis p[re]iū et modū: atq[ue] libē-
ter p[ro] xpo amplectit[ur] laborē et defectū. **B**ea
que seipsam deo cōmittit: vt secū faciat sicut
illi placuerit. **B**ea q[uo]d nunq[ue] gloriā suā querit
nunq[ue] volūtate suā fieri desiderat: dei glo-
riā et volūtate in o[mn]ibus rebus intēdit amat[ur]
p[ro]ponit. **B**ea q[uo]d se alienā facit ab o[mn]ibus t[em]p[or]
alibus rebus: et purā se seruat apud deū in cū-
ctis actibus suis. **Q**uecūq[ue] talis es a[n]i[m]a.
gaude et letare nō modice: q[uo]d vales iā versa-
ri in intimis et celestibus: et deū laudare die/
bus ac noctibus. **B**ea et b[eat]i d[i]c[t]a a deo. cuius
desideria sursum sūt. cuius man[us] et brachia
exp[an]sa sunt. sicut due ale cherubin: cui[us] ocu-
li mūdi ad p[re]plandū deū: cuius o[mn]is vigor
labor interior vadit et ascēdit: et nō reuertit[ur]:
donec inueniat quē solum p[ro] o[mn]ibus amat **E**t
cū inuenit: tūc o[mn]i[us] oblitis sequit[ur] dilectus
quocūq[ue] ipse voluerit et duxerit. **U**t aut[em] lo-
cutus fuerit: gaudebit ad vocē eius dicēti[s]
Ego dilect[us] tuus: vnicus et elect[us]. **E**go mer-
ces tua magna nimis. **E**sto hūilis ad p[ro]spe-
ra: et mater inter aduersa fortis. **E**cce q[uo]d dili-
gūt me: quō p[ro]solā p[ro] me. **O** dulciter puras
tractabunt: cū deposita o[mn]i molestia corpis et
aie ad eternā requie[m] suscipiēti[s]. **O** si tali
fruerer dulcedine quē ad modū aia scā. deo
dilecta et deuota: q[ua]si sopitis sensibus sursum
in spū ferē. et eleuā sup[er] semetipsā in ample-
tus dilecti: et deo p[ro] intime dilectio[n]is vinculū
copulat[ur]. **O** deus meus cordis mei thesaur[us]
verus: nō ignoras quā h[uius] doloris mei intus
absconditi. vnici foret refrigeriū. **S**ed huius
vntōnis tu elargitor es et infusor. **T**u doces
tu hortaris: tu foues tu p[ro]solaris: tu puehisc
sustētas. tu ducis et reducis: tu facis cui[us] aia
quam elegisti sicut vis. et totum bonum est
quicquid agis et vis. **E**go xpo q[ua]si vas acidū
et boni spūs tui infusione indignus: peto sa-
crā ipsius emanationē mihi ampliari: q[ua]ten[us]
et interne dilectio[n]is tue dulcedinē gustare. vt
sacras illas delicias valeā p[re]sentire: q[ua]s aiam
tibi studiose vacante non diffido frequenter
mereri. **O**dozani a longe aromata celestia:

cū de aia scā meditat[us] sum quedā interio-
ra mentis studia. **S**ed tu dñe scis q[uo]d rara mi-
hi q[uo]d tenuis est eterno[rum] cogitatio: q[uo]d frequen-
ter arēcia verba. q[uo]d rudis intellectus et impa-
cata cōsciētia: q[uo]d confusa interiora mea. in il-
luminata et ideuota: nec alicui[us] nisi mea. solū
modo culpa. **I**nterdū tū viam querēs ad in-
teriora. affūptus mecū cogitatio[n]ibus in secre-
to de bonis electe a[n]i[m]e seriose p[ro]tractor: quāte-
sint leticie celestes ac delicie spiritalis in ei[us]
corde: que pax que tranquillitas. que spes et
exultatio in deo salutar[is] suo: cuius eloquiū
dulce et facies decora. **E**t licet breuis sit mora
est tū gratio[s]a hora. **H**ec aut[em] me cogitāte. et
te illūmināte tenebras meas. inuenio super
me iustas querelas: et sentio p[ro] occultas g[ra]tie
rimulas. q[uo]d talis et talis est aia tibi intime vni-
ta: et sic et sic tu ei locutus es. **N**lla tacet ab o[mn]i-
bus sensibilibus: et tu loqueris ei in spiritu de-
inuisibilibus. **V**ides quasi derelicta ab o[mn]i-
bus creaturis: et tu eā cōsolaris modis in ef-
fabilibus. **D**ixi ergo rursus hec i corde meo
Ue aie peccatrici. p[re]sciētie grau[is]. conuersatio
ni tepide: non habenti lumen gracie. neq[ue] so-
laciū spirituale: querenti lacrimas nec inue-
nienti aliquas. **P**ax huic q[uo]d chistum sincere
diligit. et oculos cordis sui ab eo nunq[ue] desle-
cit: et que placita sunt ei semp[er] inquiri[tur]: quia
in pace et equitate ambulabit: et in gaudio ei[us]
non miscebitur alienus. **V**idebit q[uo]d bonū est
ocum eius: et gustabit q[uo]d suauis est dñs de[us]
suis in quo confidit. **E**longabit se a tumultu-
bus externis et expectabit cum puenit ma-
gno aduentū eius in intimis. **E**cce sic opat[ur]
deus in vasis sibi electis. **S**i q[ui]s venit ad eū
nō reuertet[ur] vacuus: q[uo]d libēter dat aquā sine
t[em]p[or]e panē esuriēti. **D**eus meus cū introieris
in domū amantis te aie: nōne pascēs eā tuo
lacte et deduces aliq[ui] etiā extra se. p[ro] habun-
danti tua dulcedine. ad capiendū te sine ali-
qua corpali imagine? **O** xitas veritas: quā-
tū valet et agit charitas. **T**unc loqueris illi
verbū tuū secretissimū: et ostendis ei o[mn]ia no-
uissima et antiqua in charitate et fruitione fe-
licissima: vbi finiunt[ur] omnia verba humana.
Ex tunc facis maxime tibi cōfidentē de eter-
na requie. de sancto[rum] cōsocietate: quia p[re]-
rogando pignus specialis gracie. valētiore
vitz redditus ad spernanda que non videt[ur]: et
ad spernēda p[er]ita que sensu tenet. **R**ecorda-
re mei paup[er]is mendici pater bone p[ro] viscera
mie tue: et mitte panē de celo verum: verbum
bonum consolatione et gratia plenum.

**De magna dulcedine et consolatione in
deo.**

Capitulum. XI.

O mnia ossa mea dicēt: dñe quis filius
tibi? **U**nus est: et similis illi non est.
Deus meus est: et o[mn]e cōparū ei nihil
est. **D**ilectus intimus et amicus fidelissimus
qui amantē se nunq[ue] deserit: sed cum amāte
se libenter sociat. **E**t si aliq[ui] se abscondit aut
angustari p[er]mittit: non hoc agit vt reprober[et]:
sed vt p[ro]bet purget et erudiat. **N**ō ergo o[mn]ino
tunc deserit. s[ed] etiā sapiēti[us] instruit: vt appa-
reat q[ua]lis q[ui]q[ue] et se sit: et q[ua]sq[ue] puenit. **P**ul-
cer es dilecte mi et amabilis valde: nō carni s[ed]
mēti: nō oculo aut sensui alicui: s[ed] aie credenti.
mūdū cor h[uius]: et ad inuisibilia atq[ue] spūalia se
transferenti. **Q**ui ergo tibi p[ro] deuotiōis affe-
ctum vni[us] desiderat: necesse est vt o[mn]em carna-
lem affectum in se mōdificet: et puritatē con-
scientie maxime custodiat. **D**isplicet eni[tur] tibi
si quis gradit[ur] ad fragiles creaturas. p[ro] men-
dicatio solacio. **P**ropterea introitus me vo-
cās vt amem te. et iubēs vt expectē te: q[ua]m tūc
inueniā te. quoniam scūq[ue] me postpono. et sicut
tu vis ita et ego volo. **E**t hoc erit totū bonū
meū. vt gratis seruiā: nullā timēs amissionē
nec aliq[ui] faciens cum amo[re] avariciā: quia
pure amantē approbas a[n]i[m]a. **O** illam vna[m]:
in vita et in morte tibi soli vniā. **E**go aut[em] lo-
ge a te. p[ro]iectus sepe eo p[ro] aliā viam amando
res pituras: nō sicut oportet nec ad quē finē
debet. **S**ed ne cum his pereā. reuertar citius
cōsiderādo in eis laudes tuas: et ad te meas
dirigendo affectiones. **T**u dñe deus meus q[uo]d
oia fecisti ex nihilo: da ex o[mn]ibus p[ro]fallere noi
sancto tuo. **T**ua est eni[tur] potentia. tua est sapi-
entia. tua bonitas ac pietas: etna quoq[ue] glo-
ria et maiestas. **R**egnū tuū regnū o[mn]iū seculō-
rum: et dñatio tua in o[mn]i generatiōe et gene-
ratione. **T**u oia disponis: que sursum sunt et
que in terris. **O**mnia cognoscis. oia in manu
tua habes: nihil tibi resistit. nihil te cōturbat
sed cum trāquillitate oia iudicās: et rebelles
etiā tibi subicis et seruire facis. **S**cis o[mn]ia q[uo]d
gerunt in vniuerso: et aliq[ui] fiant sine p[er]lusi-
certo. **T**u es deus celi et terre: visibilis et inui-
sibilis creator et gubernator: o[mn]iūq[ue] temporū
dispositor. **C**ōserua quēso p[ro] orbem famulos
tuos. longe lateq[ue] disp[er]sos: tu o[mn]iū finis spe-
cialit[er] deputatos. **F**ac eos laudes tuas enar-
rare. et voce cōsona vbiq[ue] gloriā tuā predica-
re. **E**xcita corda eor[um] valēter in amo[re] tuo: et
dona eis o[mn]ia opera sua scō fine cōsummare.

O q[uo]d pius q[uo]d dulcis es diligentibus te: q[uo]d

bene places gustantibus te. Qui expti sunt suauitate tua: nozunt inde melius cogitare et loqui. **E**icit eni tua dulcedo oem dulcedine et dulcorat oem amaritudinem. **D**ne deus meus de te viri facti locuti sunt: et pphete non tacuerunt. Quotquot fuerunt sancti ab initio mundi in te crediderunt: tibi seruiuerunt. in hostijs et muneribus te coluerunt: nomē scilicet tuū laudauerunt: et benedixerunt: quia te creatorē suū et oim rerū conditorē cognouerunt: et in te sup oia sperauerunt. Cognouerunt te in visionibus suis: tu siquidē reuelasti eis nomē tuū: alium preter te nescierunt. Custodierunt legē mādatōrū tuorū: quā eis dedisti. Non sunt secuti falsorū deorū signēta stultissima: sed adorauerunt te uiuētē in secula seculorū qui creasti oia. **U**auauerunt vocē suā in p̄fessione laudis tue: quia tu de excessis clamorū magnū auribus eorū infudisti dicens. Ego sum ego sum aī me nō est formatus deus: et post me non erit. **F**eci quā futura sunt: et p̄terita non perierunt a memoria mea. **H**ec audientes et intelligentes eleuauerunt etiā in longiquo fidei oculos: credentes quia saluos nos faciet dñs: et qui venturus est ueniet: et non menties. **H**ec p̄ficiētes cōsolati sunt nō minime: et vehemēter ammirantes p̄ntiā future maiestatis. p̄ stupore defecerunt. **R**espirātes paulisp: et p̄ gaudio aspiciētes dei potētiā uenientē dixerunt. Ipse est. ipse est: dñs deus noster est. et alius non est. Ipse cepit: et saluabit nos. Non pōt negare seipsum quoniam uerus ē. **S**icut audiuius ita uidim: sicut credimus sic et loquimur: et testamur ueritati. **S**emel locutus est deus: dixit et facta sunt. **D**ixit et filium meū stabit: uestrum filij hominū peribit. **E**le qui cogitatis inutile: et post uerba dei ridetis. **E**le qui fingitis de corde uro sapientiā: et in potentia uestra erigimur. **A**udite uerbū dñi qui queritis dñm: scitote quia iudiciū eius cū habitationib⁹ terre. Non est bonum si aueri fueritis: state et cōsiderate uias eius. **R**euertimini et uenite: libenter suscipiet uos: quia misericors et clemēs est dñs. **N**ec sicut homo iram seruat: sed oia p̄ctā donat: insup et gratiā priorē cum posterioze restituet. **L**atū toto corde cōuertimini: et donate uos illi ad seruandū mente fideli. **H**ec vox scilicet in auribus meis. **Q**uasi melos in cōuiuio. et quasi thus redolens de thuribulo: sic est uerbū dei in corde puro. **S**ancti autē tui dñe repleti spiritu tuo. memoria habūdātie suauitatis tue eructauerunt. **E**t eloquia sua nobis eructāda reliquerunt. **D**eus autē sermo sepe claudis

inter angustias: ascendenti iter non habet. **S**ed si ignis defursum uenerit: ignitū eloquiū meū erit. **E**t si incanduerit: mor cōsumet me. **N**on subsistam a facie eius: quia sicut a vento palea. sic tollet de corde mēsticia: et sicut rubigo ab igne. consumens peccata mea. **I**gnis diuinus oia cōburens: mūdabit arē cordis. **D**escende et accende: modicū tange me: et euolabo. **P**reterita non erunt: et futura non cōputabunt: quia oia mala obliuioi tradentur. **U**cetera transiunt in abundantia noua uenient et affluent desideria sancta: atq; ex oī latere consurgēt uicunq; flauerit spiritus almus. **T**imor non erit. sed amor totū implebit: cessabit quassatio: nā dextre dei est hec muratio. **I**deo quod loquor: non mea sed eius est laudatio. **C**ōsolatio lugētū est. panis dāpetētū: haustu suscepit sitiens. **M**anus egro data est: vacillāti baculus uenit. **D**eficiēs uires resumpsit: requiē lassus inuenit. **D**esperanti noua lux ori uisa est: clamātū uenit responsorum. **C**aligantū infulsit dulce lūmē: uia patuit ignorātū: et porta ilico est reuerata pulchra. **D**ubitantū affuit ueritas: titubantū succurrit autoritas: affectantū querenti obuiant. **M**at charitas. **L**upiētū dilecto eloquiū letior ipse occurrit. ecce assum inquit: dic quid noui nunc accidit. **A**n tibi excidit. pro me patiet agere debere? **U**olentē cum eo pergere: nec hoc prohibuit. **S**tatimq; ascendit: et oblitus sum quicquid molestie habui. **D**esiderantē cū ipso habitare innox p̄tristari noluit: sed lenib⁹ uerbis edocuit: quia modo id fieri non cōuenit. **D**esideriū tuū bonū est. et placet oratio quā p̄sentasti mihi: sed oportet adhuc differri. **E**ade et reuertere in domū tuam: et annūcia tua. quāta fecit tibi dñs. **E**t dic eis. **P**reparate singuli corda uia: et deponite graue on⁹ peccati: et sitis cauti et fortes aduersus insidias diaboli. **V**igilate et orate: ut non intretis in tentationem. **T**empus prope est ut ueniat: uidete ut patos uos iueniā. **E**cce p̄dixi uob. **D**e amico et summo bono q̄redo. **C**a. XII. **O** nobilis es anima: quā mira uirtus in te latet: quā quiescere non uales nisi summo adepto bono. et ultimato inuento fine. **Q**uo cognito et inuēto: cessat motus tuus. **O** bonū super omne bonū: o finis sine fine: quando fruatur te sine modo et sine fine. **N**ul ta hic inuenio bona. sed que alterant: non quā satiāt. **P**orro unum est necessariū. **H**oc unū quero: hoc unū desidero. **P**ropter unū oia:

et ex uno oia. **H**oc si habuero cōtētus ero: et nūc potius fuero semp fluctuo: quia multa me implere nō possunt. **Q**uid hoc unū? **R**espondeo dicere: desiderare me sentio. quā nihil melius nec maius est: sed nec cogitari pōt. **N**on enī hoc unū inter oia: sed unū sup omnia est. **H**uic dico huic clamō: dñe aīe mea salus tua ego sum. **Q**uid yltra cōcupiscis anima mea. desiderio plena? **N**ōne melius est ut uni adhereas quā multis? **E**x uno multa: non unū ex multis. **L**essa multa querere: unū te iunge: unū adherere. in uno totū consistit. **Q**uerat aliū multa et varia ad extra: tu quere unū internū bonū: et sufficit tibi. **E**cce alius villam querit alius in negotiationē suam vadit. **A**lius argentū et aurū multū congregat: alius uoluptates ambit et honores. **A**lius amicos et cognatos requirit. **N**os et affines libenter uisitat: alius uerbes et castella intrat: et varias multas partes desiderio oculorū ductus lustrat. **A**lius sapiētiā alius potētiā alius magisterium: alius regale aut principale petit obsequiū. **E**t in hunc modū alius hoc alius illud: siue in seculari siue in spiritali statu requirit. **P**auci unū: et p̄pter unum pure et simpliciter querunt. **I**deoq; nec stabilem pacem inueniunt nec internā gratiā sapiunt. **Q**uicunq; enim sunt christi. non tēporalia. nō terrena querūt tanq; tunc magni et gloriofi essent: si his oib⁹ abundarent. **N**on ergo ad te p̄tinet que isti querunt o anima deuota? **P**rofecto nihil. **D**elector: hec oia: quia unū est bonū meū. unum diligo unū requiro. et ipsum melius mihi est: quā oia bona infra uel supra. **S**i tūc bonū inuenisti: porto te et suadeo tibi: custodi et tene p̄ quo oia cōtēpisti. **N**am illud habendo ceteris carere non erit onerosum: imo p̄ ipso lucrando. oia dare et pati debere. iudicabis res quāline dignū. **Q**uere ergo nunc anima mea tam singulare et supeminēs bonū. **Q**uid in carne uiuis. querere necesse ē: quia nec satis inueniri pōt. quod ad plenum comprehendī non potest. **E**rit autē finis querēdi: cum uenerit hora fruendi. **T**ūc enī erit oia in oibus: ipse solus unus sufficiens oibus et singulis. **E**t si tibi adhuc queris ubi semp inuenis: non tamen sicut hic cum labore: sed summo cum gaudio et amore. **Q**ual aut sit p̄s in hac uita multis doceat nobis: nec ignorat ab exptis. **A**duerte tūc aliq̄ntulū expientia magistra iuuante: que sint diuine pietatis noia. **P**auca tibi appono: sed plura atq; sacratiora eius doceat gratia. **E**cce sponsus est amātibus: et quā adhuc in timore ei seruauit. memēdus dñs. **P**ater est bonis filiis: malis uolens ar district⁹ iudex. **I**nfirmis est medicus: et sanis solid⁹ cibis. **D**octor est ignorātib⁹: et obtemperātib⁹ sibi salus eterna. **U**ia est incipientibus: ueritas p̄ficiētib⁹: et uita p̄fectis. **S**pes ē penitentibus: et iustus cōsolator optim⁹. **G**loria est humiliū: et pena superborū. **L**ux est in te nebris et lucerna in noctibus: dat medelam egrijs mentibus: et uinū leticiē multū tristib⁹. **S**tat cum pugnantibus. ambulat cum p̄ficiētib⁹: currit cum feruētib⁹: uolat cum cōtēplantib⁹. **A**dest orantib⁹. loquitur cū legētib⁹: quiescit cum meditantib⁹. **I**n oib⁹ his operatur unus atq; idē deus: apparet singulis. put uult: et non est reprehensio in sermone ei⁹. neq; inuestigatio operū eius. **M**agna sunt enim et inscrutabilia iudicia eius: et nemo dicere p̄t. cur ita facis: et quare hūc magis quā illum eligis? **S**tulta est hominis interrogatio aduersus oīpotentē: et ois adinuentio filiorū adā. uanitas et nihilū. **Q**uomodo placent tibi hec. et quāter sapit tibi deus? **B**e ne sapit mihi: et opa ei⁹ non possunt mihi displicere. **I**ustus est. et quis pōt eum arguere de iniusticia? **Q**ui enī hoc fecerit. cōtrariū se illi cōstituit: et arguet ab irrephensibili lumine eius. **S**ed hec que audisti quid sunt in cōspectu ei⁹? **E**lix scintilla modica est: ab eo quod intrinsecus latet. **Q**ueris quid istud? **D**ico. nescio quid est: sed est totū supra me: et quasi inaccessibilis quedā caligo: cuius principiū sic et finis ignorat. **S**it pinde potior meditatio tua. et affectus frequētor circa humilia uestigia. iesu: et noli ab alta cito cōscendere ne op̄ primaris a gloria. **E**lex quia amor intensus interdum obliuiscit reuerētiē et timoris: tollerandum est. si aliq̄ de dilecto suo amans intēse inflamat: ut querat non solum qualiter paruulus natus in p̄sepio vagiat. aut in patibulo crucifixus p̄deat: sed qualiter gloriosus in celo regnat: et cuncta sub celo mirabiliter disponit. **L**ibenter sequor te amande. iesu. in terris: sed multo libentius sequer ad celos. **U**bi est thesaurus meus: ubi erit et cor meum. **T**hesaurus meus tu es charior omni creatura: qui es ad dexteram patris. **P**ro me incarnatus: pro me eleuatus. **E**xemplū te reliqui sit in terris: premiū te seruus in celis. **A**d te igitur oculi mei: et te omnes gressus mei ibunt. **T**ibi dicit cor meum: et querit te facies mea: facie tuam domine iugiter requirā. **E**tsi que

quo domine viso glorie tue? Quare faciem tuam abscondis: et arbitraris me inimicū tuum? Sed vtiq; quia tam diu fertur hinc inde animus: trahit et retrahit in diuersa affectus meus: donec tibi tāq; suo amabili iungat in celis. Quis etenim amoris quiescere nescit: si de suo amato incessanter querit: nūcios emittit. preces geminat: sed nec sic dimittit: quia amor omnino possidere vult quod percipiat. Trahe ergo me: vt currere incipiam feruēter post te. Opus mihi est tractus et magno tractu. Nisi enim traxeris nemo venit. nemo sequitur: quia ad se quisq; curuat. Si trahis ecce venio: ecce festino: curro ferueo. Sin autē: nec curro nec quero: vix est q; sequi desidero. Sed si manum dederis: tāto celerius curro: quāto fortius traxeris. Vox dilecti mei trahentis. Et ego cum exaltatus fuero a terra: oīa traham ad me ipsū. Iesu bone trahē me post te: et non solum ego sed oīs curremus in odore vngentorū tuorū. Prīmū itaq; trahē me post te: deinde sequant alij viso exemplo bone vite. At ne sup̄bire possemus bonū est nobis hoc simul sentire: quia non in viribus nostris: sed in odore vngentorū tuorum currere cepimus. Hic est tractus diuinus: sine q; proficit nullus: sed nec incipit aliquis. sicut itidem dixisti. Nemo venit ad me: nisi pater meus traxerit eum. Quē ergo trahit pater: vtiq; sequit te et deserit se. Bene tractus videbas: qui dicebat. Magister. sequar te quo cumq; ieris. Sed non est omniū sic ad te affixi: nec parue est anime tam parate ad omnia te sequi. Quid tibi obest ania mea: q; ppter iesum nō deseris omnia? Quare tam inuite separaris a vanis et perituris. Quid iuuat hec visa? Ecce cū p res mortales et visibiles creaturas p̄gis volens in eis cōtentari: p̄dis meliora. A summo bono te diuidis cum hoc agis: et a vera ac beata eterna q; vita te aueris. Idcirco misera et infelix manebis: plena doloribus et anxietatibus. Quocumq; enim te vertere disponis. dolores semp inuenies. et tedia multa. nisi fueris iterū ad creatorem cōuersa: quia ipse est pax tua et requies secura. Verū si in terrenis morā minime feceris. nec pedem in limo fixeris: sed potius considera ueris et venerata fueris in speculo creaturarū non imaginē que transit sed eū cuius est hec imago et superscriptio: beata eris et non morieris. Cum enim cuncta visibilia nō ad fructum queris. sed ad benedicendū creatoris tui nomen aspicias. fabricandū tibi ex summis

et ymis operibus eius scalā quādam cui innitaris ad sursum p̄gendū: liberaberis vtiq; a seculi visco pessimo: et tuo desiderato finis intime copulaberis: qui est super oīa deus benedictus in secula. Amen.

De vnione anime cum deo et defubtractio ne gratie.

Capitulum XIII.

Obest anima mea post te. De me consolator verus. tu scis quia non te det me tui: sed quotidie libet tibi in secreto meo loqui. Sed vbi te queram. si forte ad horas perdidero? Quis me pducet ad te? Tu sup omnia deus: et ego inter ista inferiora homo pauculus. Tu in celo: et ego in mundo. Tu solus altissimus: ego vero pauper et mendicus. Quis mensus est distantia celi et terre? hec valde distant: sed tu longius a me. Quis ergo me tibi adiunabit? Aut tu facies: aut nullus poterit. Ueruntū si vis: fiet vtiq; celeriter. Tu autē nosti. quia cadere mihi. p̄liuius ex me est: abs te vero stare donatur et p̄ficere. Ideoq; pendet anima mea ex dignatione spūs tui: et infusione gratie salutaris. Iubente te eleuabit de terra: auerente autē te faciem tuam ad se perturbabit. Propter charitatē tū tuāz māsuetudinē assumes me: et deducet me mirabiliter ad te dextera tua. Quisq; terrigine et filij hominū audire: quia possibile est ac facilius apud deum. vt fiat quod scriptū est: simul in vnum diues et pauper. Pauper ego sum et omnibus indigens: si diues iste deus me est. nullius egens. Huius rei et si non magnā exp̄ientia habeo tū fidele testimonium vnde id p̄bem: quia possit aia deo vnire per gratia. Dilectus meus inquit mihi. et ego illi: qui pascitur inter lilia. Hoc est testimonium amici et amice: sponsi et sponse. Lōuētiens satis validum sacre legis testimonium. Secundū autē simile est huic. Volo pater vt oīs vnum sint: sicut et nos vni sumus. Ecce duorū librorū preclara testimonia: quibus liquide patet deo posse animā familiariter cōiungi: sū gratiam celitus sibi datā. Et si res est rara. tū valde est cara: nec amanti ignota. Quāuis quoq; sit difficilis: nō est tū penitus impossibilis. Quā ergo deus sibi sic p̄iunxit: nemo separare aut cōturbare audeat. Si stupēs dignationē vnionis huius: obstupefecit ammirare excellentiam bonitatis eius: nec non et assūpte humanitatis vnionē singularē. Licet ei agere quod vult: qui facit mirabilia magna solus. Si meritis queris: inuenies beneplacitū sue voluntatis. Dul

cis societas: cum christo et sub alis christi. Sol gratiofa coniunctio: plena dilectione et suauitate spūssanca: que melius sentis q; dicis. hec pertinent ad animā que oībus mundanis se fecit alienā: quam non tenet amor vite presentis: sed sursum vexit secretū mentis. Quanto istud notius est amanti: tanto obscurius est tibi. Vellem tamen libenter interesset quando anime deuote solet bene esse. Est autē illi bene: dum fuerit cum spōso in meridie. Est tibi male et multū egre si contigerit Iesum abesse: si desinant fluere aromata grane. si minus sapiāt littere sancte. si tēdet orationi aut meditationi insistere: si se desinant cordis nebule. et tantū preualent cogitationes noīe. vt cohiberi vix valeant: sed pene similes omnia bona priora obuiere nitant. O domine deus: quid sic facies? Quis est iste ludus? O pie iesu quid in hoc facto pretēdis? Si tibi non displiceret: optare latius inter te et dilectā tibi habere colloquiū. Ex eo q; ipsa votis oībus tuā gratiosam querit p̄sentia. quā castis foueat delitijs: miroz cur ipsam patens interdum federe sic desolatā. Quasi ipsa non esses que te expetisserat: ita pertrāsitarēce dis. Ipsa autē gemens et sola. Eius enī vox ista videt. Ania mea desiderauit te in nocte. Rex ei est: cum tu vera lux non ades. Precatur ergo tuā p̄sentia: ne te tenebre peccatorum eam cōprehendant. Sentit vtiq; incommoda multa: subtracta sibi visitationis tue gratia. Nisi enī aliquid passa esset: non tam desideranter post te clamasset. Clamauit et altera: cuius verba iam sup̄ra. Adhesit ania mea post te. Sed nullam estimō huic tā molestam fore vel videri molestiam: quam tuā abesse p̄sentia. Et non mirum si ex hac etiā carencia incidat ania amorosa. in quendam cordis sui languorē. Tu enī difficulter quicq; inueniris: et cum fueris tandē inuentus illa gaudet ad reditū tuum. sperans letum diem agere tecum: sed minus tanta de recessu tuo. nihil triste suspicatur. Tu autē aliud tacide tractans: sepe fugam exhibes. Recedis q̄pe repente de manibus eius: illa non presumens te. Laudo te in hoc quomodo laudabo? Si quid laudis habes et dulcoris: cur in hoc facto videris illud amittere? Nisi tu esses. forte scandalizari illi grauaret. Sed non pot in te scandalizari: a quo se nouit tam valentē amari. Si ergo quid iuste rationis tali docu mento figuras: indica mihi obsecro deus. Vellem enim libenter intelligere: nec inutile

iudicio. vel parum inde scire. Oculta nāq; iudicia tua nemo per se intuet: sed lux tuā que obscura queq; illustrat. et notia fugat. Quare igitur est q; te subtrahis interdū tā occulte ab anima ipsa ignorante? Diligis eā an non? Si diligis: cur fugis dilecte mi? Si nō diligis: cur pridem visitasti? Etiam si nō diligis: cur denuo reuerteris. et ostiū pulsas et intras? Nunquid leuitate vteris cundo et redeundo? Absit. Sed non est illi leue tā frequens alteratio: quinimo nascit nō modica turbatio. Adhuc minor fortis querela esset: si palam illi diceris. Vado et venio iterū: et gaudebit cor tuū: et gaudium tuum nemo tollet a te. Hunc autē puerbium nullum dices: si illius verbi recordas cuius veritatē experis: quia iesus abscondit se et exiuit de templo. Habeo ergo aduersus te pauca: sed ex bona radice orta est mea cōquestio. Cupio humiliter erndiri: non ipacienter litigare. Dabis p inde interroganti responsū: cū fuerit oportunum. Loquatur etiam ad maiorem intelligentiam: aliquid pro se anima deuota. Responde et tu libere partē tuam. Dilectus enī patienter te audiet. et occurret verbis pacificis: ne detrimentū ex eo patiaris. Quis enī te cōsolabit: si nō ipse fuerit cōsolator? Et tuā infirmitatē quis clementius feret: nisi qui cū cta sine onere portat? Cui etiā tutius reuela bis si quid triste habueris: nisi omnia plene stitenti? Aut cui magis fidem dabis: nisi nō fallenti veritati? Jam hec si quis externorum audierit. et qui non est de amicis sponsi: pre foribus arceatur. Sin vero sponsum diligis: si fidelis fuerit. si deuotus et internus: illi liber concedatur ingressus. Si custos conscientie si amator virtutis fuerit et discipline: si affectu purus et intellectu clarus. si in se humilis et ad suos pius: si bona audita non male cape non vane afferre. nō temere arguere. nō animum se defendere. nō superbe predicare nouit: sed econtra non intellecta venerari. obscura et mystica sane interpretari didicit: talis intro ducatur: et huic interst gratis colloquio. Affectus enim cordis ex verborū sonitu magis pensare debet: q; vocum qualitates. Indica ergo mihi ania: qualiter te sustines absente dilecti gratia. Ego me sentio minus leniter posse sufferre si se in lōgum voluerit differre: et puto aliquid simile de te. Si vis sedeam hic pariter: et conferamus super hoc verbo pro aliqua consolatione nostra.

De tristitia anime absente dilecti gratia.
Capitulum. XIII.

Dormitauit anima mea p̄ tectio. Quis est iste sermo quem loqueris? Quare dicis syon reliquit me dominus? Noli timere filia syon. anima amans et speculans: ecce rex tuus dilectus dilecti veniet tibi. Surge sta in excelso: et vide iocunditatem q̄ veniet tibi a deo tuo. Quiesui inquit et non inueni: vocavi et non respondit mihi: propterea dormitauit anima mea p̄ tectio. Et ego hec vox turturis: amisso cōpare. Nō est hoc: sic ut heri et p̄die: quando cantabas cantica leticie. Precessit mane, venit vesp̄e: sponsus autē cubat in meridie: nec datur accedere. Verba tua tristitiam sonant: et oculi tui lacrimis rigantur. Anima in dolore est: et cōsolari opus habes. Sed dic vnde est? Non est mihi super auro et argēto aut quolibet re mundi: nō de lucro aut damno. non de iniuria aut penuria: que mūdo iam mortua sū et crucifixa. Si bene te noui: diu oibus mundanis abrenuisti. Sed an etiam te in omnibus perfecte abnegasti: et vsq; ad contēptū tui veneris inquiri. Hoc paucissimorum est: et exigitur specialiter a te. Vnde est ergo dolor tuus? Quid amisisti? Si de dilecto ē: scio quia non in merito tristitia impleuit cor tuū: nec est quidq; tibi iocundum. donec reuertatur: et reddat tibi aspectum suum. Sed quomodo interim te sustines. o delicata et innixa super dilectum? Et mihi cōstat: quia semper pro vobis non adest. Ergo dū abest quid solari habes: et in quo te quietas? Parra mihi secreta tua: etiā si sint dolore plena. Te xpm̄ absentem dolore nemo dubitet: nisi qui non amat. Habes modo tristitiam: sed de sponso christo: non de mundo isto. Et scio q̄ illo reuertente iterum consolaberis: quia non in perpetuum tui obliuiscetur. Dixit enī. Non relinquam vos orphanos: vado et venio ad vos. Non ergo sunt vacua verba tua cū tanto dolore prolata: sed cor amantis ostendit: et gelidus cor feriunt. quod amore christi nō ignescit. Vox enim tua vox turturis: nō clamor murmuris. Ideo cōfido q̄ inuenies eū: quem doles amissum. Interrogo tamen te. Quid dicis de eo que sic absentem ploras? Bonus est an aliud suspicaris? Et quidē bonus. et bonus valde: iustus et fidelis. in quo non est iniquitas: sed nec esse potest. Cur igitur doles de bono: in quo non est dolus? Nō

de bono doleo quia bonus est: sed me miseram lugeo. quoniam bonum et fidelem amicum amisi. Ego ego sum que merui: sed veye. quia sollicite gratiam eius non custodiui. Perdendo didici: quid habendo possedi. Indicat dilecti absentia: quid contulit eius presentia. Letabar cum eo et iocundabar: minus cauta fui de celeri recessu. Genui saliens in montibus: hilaris et iocundus in hostijs domus mee. Et statim clausi fores carnis: et introduxi ad me dilectum. Sed iū cum eo: et requieui sub eius ymbraculo a turbine et a pluuia. Et gauisa sum: viso dilecto. Quid nō gauderem? Ipse gaudium meum: et exultatio cordis mei. Eya quid habui: et quid in illa hora possedi. Non possum indicare tibi. q̄ bene mihi cessit: nec nunc quidem dicere expedit. Plus desiderare non potui: presente illo quē solum dilexi. Quam dilexi: quando me et omnia neglexi. De omni re que delectare potuisset. parum vel nihil curauit: quia eius amor me totam rapuit: et quicquid ipse non erat. incōgruum videbatur et insipidum. Quo oblato: pectus est cor meum pene extra me. Dependebat enim anima mea ex gratia eius: quia aliud non habui solacium. nisi hunc quem plango subtractum. Sufficiebat mihi: et satis erat ad omnem leticie veritatem. Sicut volebam sic ille erat: et quicquid mihi precipiebat libēter acceptabam: meq; illi totaliter et prompte donabam. Et concors animus: et tranquillitas magna nobiscum. Nec fuit ausus quisq; nostrum irumpere silentium: illo nimirum sic iubente per os suum. Adiuro vos filie hierusalem p̄ capreas hymnosq; camporum: vt non suscitētis neq; euigilare faciatis dilectam. donec ipsa velit. Jam nunc perpende si vales verba mea sentire: quantum mihi de absentia dilecti necesse sit dolere: cuius et presentia omnibus bonis cepi abundare. Ad hec respondi. Scio quid loqueris: experimēto sepius probaui quod dicis. Sed in hoc p̄solemur: quia eius dispensatio voluntatis: nostre deuotionis est profectus. Et nunc que dixisti. gratā ter suscepi: sed adhuc perfectius ea velle audire. Tardioribus enim sensu: opus est morosior declaratio.

De scrutinio super dilecto et donis gratie eius.
Capitulum. XV.

Benedictus deus qui nō amouit misericordiam suā a me. Assum igitur pio rursus scrutinio querens: si quādo te sine interna consolatione reliquerit dilectus. quid interim agis: quid etiam super hoc consilis: quali quoq; arte possit reconstitui vel reuocari. Rogo te charissima et deuota christi amica: nihil horum sileas a me que venerim interrogare. Potes prodesse hac vice: pandendo mihi quod pie sentis. Et tuis sermonibus potero mensurare pondus mei doloris: an iuste sit vel iniuste quod dolui. Vidi enī te quandoq; hilarem: quandoq; tristem: rursusq; conspecti gauden-tem: et ex te perpendi aliquā antulū me. Sed causam huius mutationis hanc reor esse potissimā: de transitu et reditu vnici dilecti tui. In quo casu plura te percurasse intelligens informandus accessi. At illa. Desiderijs tuis annuens. conabor saltem modice propalare que intra me aguntur: siue cum fuero cū dilecto. siue cum ablata remanserō sola: expectando eum quem diligit anima mea. Sane hoc primum noueris: quantum mihi gaudij et dulcedinis eius confert gratia: tantum doloris et amaritudinis ministrat illius absentia. Sed cur sic dispensat vices suas: vellem eum potius dicere q̄ me. Audies autem cum compleuero verba carminis mei: quia postremo introducemus eum ad nos. sedensq; in medio nostri. docebit nos ordinatione suā: quā solitus est exhibere amantibus suam p̄sentiam. Sed iam audi patienter me: et imperfectū eloquium meum non sit tibi graue. Ad excitandum namq; corda nostra inuicem conuenimus: vt vel pariter lugeamus: vel ex amore in simul gaudeamus. Ne enim soli: quia cum ceciderit in aliquam tristitiam vel tentationem: non habet subleuantē. Et si fuerint duo pariter confouebuntur mutuo: dum vno tristante alter consolationem ingerit: aut si consolari respuit. compassionem morē prebet. et super amico contristari vehementer incipit: sicut fit vt aut pariter gaudeant: aut de ablato gaudio lachrymis se mutuis consolentur. Et quis adhuc dolor de aduersa causa vel re flebili insit: animi equiores tamen fuit quia tam vnicores se inueniunt: vt rebus mutatis corda minime mutari seu corrumpi potuerunt. Quis

non diceret cōsiderata hac animorū tam fida concordia: ecce q̄ bonum et q̄ iocundum habitare fratres in vnum? Possum igitur liberi tibi dicere quod sentio: quo nil doli vel captionis in te formido. Ecce iste dulcissimus sponsus et dilectissimus amicus meus dñs meus iesus xpus amator animarū sanctarum. ex amore cessare nō valens: attraxit me miseram ad se. Et cū non essem. dedit mihi esse viuere sapere: et cōmuni hac frui luce. Contulit et renasci p̄ gratiā baptismi: et suorum me vestiuit gloria meritorū. De hinc cū multis peccatis me deformassem. et inepta ad reamandum essem: non asperxit ad meam federtatem: sed ad sinum miserationum suarum. Etenim adhuc longius me vagante. vocauit per gratiā suā: nō sinens me perire in hoc seculo. Prouidit deinde locum mihi ad pausandum modicum: q̄ diu in hoc fragili corpore dego. Non est tamen vera pausatio: neq; diuturna ista qualiscunq; habitatio sub ymbra dilecti. Illa est vera pausatio: q̄ post p̄sentis vite labores percipitur in patria. Est tamen suo modo suauis quedam anime reuatio ad deum suspirantis. exutam se videre a grauib; seculi nexibus: et illic iam esse quo possit dilectio plenius seruire: atq; in secreto silentij sibi et illi vacare. Nō defuit etiā diuersis necessitatibus meis: iuuans et in tentationibus primitiuis. frequēter quoq; me sermonibus instruxit vñlibus. confirmans me in verbis suis. Et sicut nouelle plantationes rigari solent ymbribus: sic internis me rigauit consolationibus: ne tāq; testa virtus in me inchoata arefceret. Et dixit mihi. Si volueris et audieris me: videbis omne bonum. Si feceris que dico: eris amica mea. Si me elegeris et super omnia amaueris: fiet tibi a patre meo quocunq; petieris. Sin autem me dimiseris: erit tibi hoc in offendiculum: et ponam contra te zelum meum. Et cū que fieris alterum non diu tibi placebit: sed in te diu et amaritudine conuertetur: quia ego salus et vita sum anime. Et conuerti me ad eum qui benefecit mihi: et excitans me de puluere terrene affectionis statui in corde meo de reliquo viuere illi soli: quoniam nihil melius eo: nec vllum salubius hoc pacto. Tant et requirant quicunq; volunt quē ament et cui seruiant: mihi compertum est hunc verum esse anime virum: pro quo nec mori erit difficile. vt eius semper inhercam amori. Adhesit ergo illi: placuit enim semp

mibi: nec meliorem inuenire potui. Talem enim vehementissime desiderauit anima mea. quo nemo maior: nemo melior: nec dignior esset: et qui omnibus bonis afflueret. Et quia multum benignus erat. consolatoria adhuc verba dabat: prouidens sollicite ne quidā asperitate et duricia nimia me terrent et frangerent: sed quod leue ac suauē esset ad portandum magis imponderent et docerent: ut sic affectus iniciatus melius traheretur: ac fortius in amatum tenderet nec resisteret. Delius inquit docebitur et perficietur: si non coacte sed sponte prouocetur. Facilius suscipiet iugum meum. si amor magis per premia inuitauerit: quam timor per supplicia terruerit. Quod si in pulsu indigeret: solerti moderamine tamen fiat: ne violentia subuatur. Ipse enim sciebat quid nouelle plantationi expediret: quid mihi postmodum utilitatis hec ipsa pietas conferret maxime instante probationis tempore: cum possem facilius recogitare quanta in initio fecisset anime mee. et ideo non deficerem in aliquo certamine. Hec mihi indicare uoluit: et quanta in eius seruitio essem passura: sed lenis quandoque permisit tristitia. considerans imbecillitatem et incapacitatem primo nascentis fructus: donec ad ardua conualescerem. Post hec circūduxit me et docuit: atque in humeris suis portauit. Circūduxit per paginas sacras: et sancto flamine me armauit contra dyaboli nequicias. Proposuit mihi omnium virtutum specularia: sanctos uidelicet patri archas et prophetas. ac noui testamenti gloriosa luminaria. Circūduxit etiam me per loca heremi. et tabernacula egipti: ubi vigere inceperat et crescere monachorum ac cenobitarum nomen magnificum: qui suis exemplis imitabile et credibile fecerant suauē esse iugum dei: et amaram atque fallacem latam uiam seculari. Docuit me sicut mater paruulum: fratrem mihi nubes spirituales et inferos faucibus meis nucleos: quia dulces erant ad uescendum. Inuestiga si potes quid significet: et ubi nātales inueniant. Aperi codicem apostolicum: et coniectis oculis lege si potes tanta capere misteria. Resolue psaliam: inspic euangelium lumen omnium luminarium: et uide si non producat ex se dulcissimos nucleos. Quicquid ex his inuenieris obscurum et intellectu difficile nucleus in testa est. Sed si audieris exponere et intellexeris quod ante non potuisti: testa nucis frangitur: et dulcedo nucleī saporem facit in corde. Sic et in alijs sententijs subtiliori-

bus estimandum est. Unde et tot potes intrinsece nubes: quot sensus latentes. Et quomodo putas portauit me in humeris? Fecit huiusmodi quod infirmitatem meam asperxit: nec tamen abiicit neque despectit: sed patienter et longanimiter me sustinuit. Portauit etiam me in humeris suis: quando alijs inspirauit. et uirtutem dedit patiendi infirmitates meas: et quicquid in me reprehensibile erat. Portauit adhuc multo carius me in humeris suis: quando baiulans sibi crucem exiuit in eum qui dicitur caluarie locum: ubi et crucifixus est. Ego enim ab ipso magis ibi portabar: quam crux ipsa. Et erant onera grauiora humeris eius peccata mea: quam hoc lignum crucis. Nam propter me portata est crux illa: non propter se. Meruit tamen dedicari et honorari propter eum qui baiulauit eam: et mortuus est in ea. Quod quantum mihi super omnia amandus est et uenerandus: cuius merito et gratia sic quesita sum et redempta. Erit igitur mihi dilectus iste: sicut vnicius matri sue. Et ego ueraciter noui: quia nequaquam eius conuenio dilectioni. Tamen quicquid presumpsit: de illius processit dignatione. Et consequens non fuit uililo tam benigne se gerente ad me: non occurrem ad vicarios amplexus. Admonet te: ne quid dixerit dauid. Quis sum ego ut fiam gener regis? Sed est longe maior ista quam illa affinitas. Quia hec est celebs et sincera cognatio. ubi caro et sanguis locum non habent: sed fides inuiolata et bone conscientie ad deum interrogatio. De qua et ille discipulus quem amabat plurimum iesus dicit. Quia maior est qui in nobis est: quam qui in mundo. Deus enim charitas est. et ipsa hanc cognationem parturit. Cum ergo dauid tantum se humiliat ut gener terreni regis fieret: quam humilitatem oportet sentire: quam rex regum dominus me perculam dignatur agnoscere: et ad sui amorem trahere. Fecit itaque mecum non sicut merui: sed quemadmodum beniuolentissima uirtus eius dignabatur: sicut per omnia charitatis et infinite bonitatis eius placere uidebas. Felix et benedicta anima: diuini amoris uinculo colligata. Quod nobilis et ingenua: que sancte copule non ignorat uota. Et quia iam plerique sermo de dilecto processit: nec tamen quod querebas narratum est: ex ordine alius succedat: quem ipse nobis dulcem ac fructuosum facere dignetur.

De benigna protectione dilecti et sufferentia anime. **Cap. XVI.**

Ecce sicut oculi ancille in manibus domine sue: ita oculi mei semper ad dilectum meum. Ex eo tempore quod cum amare cepi: etiam perseuerare cum ipso uolui. Quod cum instituissem: placuit ei hoc ipsum. et confirmauit dicens. Qui manserit in me et ego in eo: hic fiet fructum multum. Sed ut probaretur uirtus dilectionis quam uera quam fortis et quam casta esset: necesse fuit ut tentatio illud aperiret. Tentari autem non possem nisi ipso permittente: et paululum se abscondente. Et quod ad purgationem interioris hominis necesse ad secundiorum fructificationem uirtutum. atque clariorem spiritualium donorum perceptionem tentatio perficere solet: ipsa me apprehendit et exercere cepit. Quod fortiter et quam frequenter hinc inde me iecit: quem nullum late secretum deus et dominus meus clarissime nouit: qui testis est omnium que in corde meo gerantur. Et nunc uisquam me conspiciat: nec aliud quam fragile figmentum esse cognoscat. Nisi ergo adiuuisset me quam grauabar tantum anxie. ita ut uiuere uix me crederem: paulominus habitasset in inferno anima mea: tantumque plapsa in desperationis fouea. Sed ipse misertus est mei: qui tribulatis corde solet adesse. Quis enim ad tolerandas preualeret tam multas tentationes: nisi deo se preigente et adiuuante? Quod igitur stare potui ante faciem uentis: eius fuit misericordie. Et quod adhuc stare me cognosco: ex eiusdem pietatis munere uenit. Unde mihi nequaquam confidere debeo: donec in carne uiuam. Etiam si celum serenum sit: non puto quod securitas amodo erit. Subito enim aer concitabitur: et fortassis quando minime estimatur. Tanto igitur magis mihi necessaria est dilecti mei gratia et protectio: quanto uerius experior. pene omnia patere periculis. Nisi quam locus tutus est quam in celo: ubi dilectus meus pascit electos suos in leticia et exultatione. Sed quando ibi? Dicere inde quid possum? Cogitare uix modicum inde licet: nec tamen dare: sed introire minime licet. Utinam ueniat ipse et colloquet me in loco pascue sancto rum lucidissimo tutissimo et amenissimo: ubi non est sathan neque occurfus malus de cetero. Adhuc in mari laboro: et in portum salutis propter tentationes ex diuerso afflatu tumescens ignoro. Nihil ergo mecum agitur in tuto: sed hoc mihi pro scuto manet et tegumento: quod fidei lumen semper aspiciam.

quod dilecti mei gratiam humiliter requirar: quod bonam spem ad eum indefesse geram: quod ab eius caritate separari nullatenus consentiam: quod denique eius prouidentie et abissali misericordie plusquam propue industrie me relinquam. Quapropter licet etiam frequentissime titubabo. ac nonnunquam in uicia cado: et nequaquam tamen desperare debeo: sed ad ipsum instanter clamabo et ciulabo. Domine deus meus miserere anime mee: et ne sinas me periclitari in tentationibus meis: sed adiuua me fideliter ut fortiter resistam et vincam. Operi manu tuam tuarum porrigere dexteram qui me perphas per sathanam: et sepe ponis ad partem sinistram. Quod si tam grauis tentatio aduenerit: que me ad dominum clamare prohibuerit: mox ex intimo corde suspirabo. Ipse enim nouit abscondita cordis: et scit quid desiderat spiritus. Non enim est uoluntas eius: ut pereat unus ex his pusillis qui credunt in eum. Quod magna misericordia eius super me: etiam ignorante me uel non aduertente. quod mecum fuerit in tribulatione. Nam multoties seruauit me: ut non traderer passionibus. Quod quod ex occulto eius iudicio factum est: ut caderem et uincerem etiam in paruīs: ne forte superbirem. et in magnis premerem: sed humiliata et confusa discerem: quia nihil eram. etiam cum bene stare uidebar et florere. Sui deo ergo ne temere aut cito me laudes. licet prospere procedam: sed fini sancto referua potius laudem: immo non me sed dominum lauda. Laudetur solus gloriosus deus: qui assistit mihi frequenter in tentationibus meis. Sepe namque cum captus essem ab eis: pie liberauit me. Interdum autem ueniētes ut turbo ad dispergendum me. emisit sagittas suas. et dissipauit eas: fulgura multiplicauit et conturbauit eas. Et recesserunt a me. usque ad tempus. Nam omnino carere eis me noluit: quod raro alicui sanctorum in hac uita donauit. Habui ergo post hec modicam requiem: largiente dilecto meo pacem. Quia tamen adepta non ad corporale neque ad seculare oculum me contuli: sed ad mentale oculum me uerti: ut terram de longe cernerem: et celi iam secreta parumper inspicere. Intēdi itaque mihi ut uiderem qualis essem: et quibus modis illi melius placere possem: qui tanta mihi dilectionis ostēdit signa. merita mea ualde excedētia. Non poterā in turbine tentationis uidere quam suauis esset dilectus meus: sed in sereno mentis et quiete solitudinis.

Et quantum in me erat hanc pacis serenitatem sine intermissione optabam. ut illi perfectius adhererem: et sine aliqua abstractione molestia vacarem. Sed non fuit desiderium anime: effectus semper comitatur gratia. Datur tamen non nunquam desiderata dulcedo: non nunquam deo discessit ex iusto. Cui etenim non optabilius foret sub umbra pausare dilecti: dummodo liceret: dummodo ipse et locus admitteret. Hunc autem vicissim opatur mecum dilectus meus. Nec semper sentio quod turbat: nec indefinenter fruor quod delectat: sed sit vespere et mane dies unus: quod eundo et redeundo per letam et tristitiam agitur tota hec mortalis vita. Senferat nimirum huiusmodi scitans qui dicebat. Visitas eum diluculo: et subito perbas illum. Videt tamen aliqualem requiem: si non nimis continua sit aut importuna tentatio. Cum ergo donatus mihi fuerit. vel parum in dilecto meo suauiter requiescere: gratum omnino habeo. et optabile. Gaudeo in hoc et semper gaudebo: per tam deifico munere. Prestat insuper fiducia affandi eum quacumque de causa fuerit: quod toties benigna visitatio sua me gratius puenit. Siquidem ipso appropinquante et diebus festis me agere volente: subito lux cordi meo insulget: ante cuius conspectum omnium inaniter cogitationum caligo pellit: et diu optata serenitas possidet. Ad ingressum namque eius stare non potest aliquid turpe aut indecens: quia mundicie amator est et insertor: sed necesse est ut abscedat ois illusio dyabolici oibus popis mundi. Suppressis ergo passionibus et tentationibus meis quas protuli: clarius cum cepi agnoscere. atque feruenter diligere: studui quod gratias eidem agere: quod iam sero dignatus sit viciozorum a me tumultus prohibere. Etenim ipsa solent pacem meam inquietare: et os meum molitur obstruere: ne loquar ad dilectum meum. Sed frustra est eorum conatus aduersus potentiam eius et sapientiam: qui in quolibet tumultu potest illabi cordi meo: et secreta sua mihi silentiter infundere: ita ut cunctas eorum iniustationes per nihili ducam: penitusque non aduertam.

Cum cordialissime et pulcherrime dilecte: sic queso assume me ad te: quotienscumque videris affectus meos per me aliqua viciozorum mole aut teneri inutili occupatione: ne longius a te post greges malarum cogitationum vagari incipiam. ac perito priuari gratia tua sine qua non potero durare in tua exquisita amicitia. Tu es enim deus meus: deus meus qui verbo tuo oia sanas et sanctificas: qui posuisti animam meam ad vitam. et non dedisti commoueri pe-

des meos: sed de tempore iniquo et de laqueis mortis extraxisti me. O quanti derelicti sunt et perierunt: qui innocentiores me fuerunt. Benedic igitur anima mea domino: et omnia que intra me sunt nomini sancto eius. Benedic anima mea domino: et noli obliuisci omnes retributiones eius. Parum est utique et modicum nimis. quicquid dixeris aut cogitaueris. vel promiseris in laude eius. Maior est enim omni laude: et suauior omni melodia. Propterea adheret tibi anima mea. et super omnia data te diligit: quous pulchrum sit et dulce quod mihi ex charitate miseris. Tu namque solus es sponsus: cetera donaria sunt et iudicia amoris. Non diligam ea pro te. nec credam sinete omnia mihi posse sufficere: ne forte cum illis amittam te. Cui propter te multis sinis: sed pro te frui nec aliquibus rebus vis. Ideo dilecte mi sponse iesu christe oibus te proposui: et pro omnibus amare curavi. Da ergo mihi felicitatem te frui: et fruibili vniione vna tecum perpetuo beatificari.

Sed quo pueni? Longius forsitan te pertrahi quam volebas. Sed indulge mihi. Sustulit enim me paululum amor summi ac vnicuique amici: et vti nam de cetero magis sustollat: ac te pariter leuet in altum. Provideat nobis celestem ascensum: nos autem teneamus humilem descensum.

Si relinquerem interdum a dilecto queris? Dico etiam. Quid facis inter hec? Sustineo me quanto equanimius possum: et expecto donec veniat. Natura grauior sed spiritu interius me sustentio: ne sit insolabilis dolor. Memor sum: quia sine dolore non viuam in amore. Ex fide viuam. scripturis sanctis credo: verbis consolatoris assentio: et licet adhuc male habeam. melius tamen posse fieri non diffido: nec diffidere debeo. Tera sunt enim et firma: que narrant eloquia ipsi namque in multis sunt exercitati: et in similibus perbat. Natura semper optat alleviari et in aliquo consolari querit: sed spiritus tamen promptus est ad proferendum omnia: quecumque deus pati me voluerit. Si itaque indeuotior et pignior ad bona faciendam fuero: propterea non erit sine remedio plaga mea. Etiam si occiderit me aut iustus: in ipso sperabo. Si virtutes diligo: patientia magna virtus est: feruetur ergo et modo. Difficultas namque operis: sepe auget claritatem virtutis. Et autem probetur. magisque clarificetur virtus: per contrarios solet experiri successus. Cum igitur tale probamentum aduenerit: ne diffidam: nec concidas: sed conserua patientiam

et dei per me ad iusticiam. Non est deus tam seuerus et imitator: ut diu in consolatui te parat manere. Tanti caueas ne immoderate doleas et velis aduersus iustum et sanctum remuere quod relinqueris: me et malignis spiritibus acerbiores tibi tentationes de fide et blasphemiam immitat: et ex his nimium pauidus plus crucieris quam oporteat. Idcirco sustine te modicum et dolorem copume: etiam quatenuslibet tibi grauedo cordis ingeratur aut corporis. Permane firmus in bono proposito: quod instituisti suare ab initio. Iuuat enim in tali maxime articulo omne spiritum in dilectum pericere. Expecta patienter consolationem celestem: senties cito verberem gratiam: et dei respectum. Ecce habes fidelem testem dicentem. Expectans expectationem: et intendit mihi. Et autem in primo illam merearis consequi: interim sepius ora: et pro te orari supplica: sicque te totaliter eius committe voluntati et ordinationi: ut faciat tibi sicut placitum magis fuerit sibi. Dicamque illi cum bona confidentia in manibus tuis opera mea: tu scis qualiter mecum sit. tu cognoscis quid patior: et nunc si vis citius consolabor. fiat tamen semper quod tibi rectum et bonum videtur in oculis tuis: et miserere mei desolati et mendici pauperis. ad te humiliter gemetis. Si igitur in patientia et longanimitate perseueraueris: nec propter modicam tribulationem a fide et castitate que est in christo iesu declinaueris: profecto reuertetur ad te splendor gratie eius: et illuminabit te copiosius. Eruntque multo carior dilectus reuertens: quam si nunquam absens fuisset. Non enim est irreuocabile verbum: nec si offensus est: ut iam ultra nequeat reconciliari placabit citius et facillime. dummodo tu operam dederis: et cauere melius et satisfacere maturius propoderis. Si his salutaribus monitis acquiescis: erit tecum dilectus sicuti promissum est: et ex illius presentia iocundaberis et dices. Magna multitudo dulcedinis tue domine: quam abscondisti timetibus te. Perfecisti eis qui sperant in te: sub umbra alarum tuarum proteges eos. Si non renouaberis: et videbis inclitum tuum qui regnaturus est in te. Ipse est rex virtutum et dilectus tuus: cuius posteriora in pallore auri: sed caput eius aurum optimus. Hec per tua consolatione per paucis sunt dicta. Reliqua deo de dilecti mutatione promissa. qualiter nunc videlicet apparet. nuncque discurret: sequenti narratio ab ore eius suscipies et audies.

Responsione dilecti que sit recessus sui.

Cap. XVII.

Trabilia opera tua: et anima mea cognosceret nimis. Quid est dilecte mi quod fecisti mihi? Ut quid me dereliquisti? Rinde mihi. Reliquisti me et abiisti. Sed et de nullo repedasti. Et in hoc bene fecisti. Si homo cito venisset: pene defecisset. Sed misertus es mei: conscius secretorum meorum. Etenim tristis eram et recessu tuo: et uinc per reuersionem tuam sum consolata. Dic tamen aliquid ad doctrinam ineam: quid boni in hoc predestinasti? Quid te iuuat sic discurre. et me affligere? In te audire delectat: mane nobiscum domine. quoniam aduersus perasit. Veni et sede in medio nostrum: quia ecce ego et alii quidam discipuli meos: et audire cupimus: et obsecramus ut doceas nos. Dic sidenter quod placuerit: et ad me si vis verba tua conuertere. Pulchrum libentius quam te audio loquentem. Et si quis alius loquitur: propter te qui in eo loqueris sermo eius mihi gratius et audibilis efficitur. Erunt igitur eloquia tua dulciora mihi super mel et fauam: vincunt enim omne suauitatem verborum. Sonet iam vox tua in auribus meis. Intonuuit ergo vox dilecti mei: et dixit. Ego qui loquor iusticiam. Quis filius mei in consilio et prudentia? Quis fecit mare et aridam? Ego dominus formans luccin: et creans tenebras. Quis intravit abyssum: et de profundo eduxit aquas? Ego dominus: scrutans corda et renes. Quis cognouit omnia nouissima et antiqua? Ego dominus: qui feci oia in numero et potere et mensura. Ego creator celorum et terre: rector omnium seculorum. Ego secretorum cognitor: et occultorum reuelator. Ego vniuersa conplector et singulorum causas intueor. Ego deus et non mutator: apud quem omnia mutabilia stant immutabiliter rationes. Ego deus omnipotens: cuius potestas insuperabilis. Ego altissimus: cuius altitudo inattingibilis. Ego bonitas: cuius entitas incapabilis. Ego presentissimus: et secretissimus. Ego intimus: et a sensibus remotissimus. Ego omnia sine ohere portor: et cuncta sine disputatione rogo. Ego presentia simul et futura eque intueor: et presentia. Ego omnem corporalem pariter et spirituales excedo creaturam. Ego variis modis nominabilis: nulla tamen cogitatione vere formabilis. Ego subito compareo: et mor dum nescitur lateo. Tere ego deus absconditus: qui mille modis dispenso vices meas cum amantibus. Et dixi etiam hec ad amantem animam. Abscondam faciem meam ab ea modicum: ad monumentum eam relictam quam. videam si caste diligit. Abultum est

caste diligere: quia hoc est non propter seipsas me diligere: non propter aliquod temporale commodum, vel spirituale solatium: sed me solummodo propter me: et se finaliter propter me, et ob aliud nihil sperandum a me. Non est enim sic me amare: sed est solius perfectissime anime, hec propositum casti amoris. Que autem adhuc imperfecta est, necesse habet frequenter probari et exercitari: ut sciat quantum diligat: et si usque ad contemptum sui. Dixisti enim in corde tuo, perfectio diligere: et id ipsum frequenter repetis: quia diligere. Sed non tamen verbis vel cogitationibus credo. Et tunc te in veritate probabo. Cum propositum sum et blandior: cum deuotionem tribuo aut datam augeo: cum tamen pro spera aut per maiorem partem iocunda prelo: tunc deuote dicis, dilecte mi diligere te. Et bene dicis. Sum enim amabilis valde: et oia que de me dici aut cogitari possunt amabilia sunt: et dulcia atque laudabilia in secula. Sed et in beneficiis solus me amare et laudare: quid grande est? Nam et peccatores bene faciunt. Equidem me sepe benedicunt: cum acceperint quod male cupiunt. Sed non est speciosa laus in ore peccatoris. Qui ergo propter beneficium aut consolationem me diligit: quid amplius auaro facit? proficiat perficiat: et ad perfectionem ascende. Piget semper debile et molle esse: discere solidum edere cibum: non lacte paruulorum diutius vesci. Transi ad numerum fortium dauid: tenentium hastam et gladium et clipeum. Tolle crucem: et sequere me. Festina inter illos computari: qui diuersa grauamina et multa exilij genera per me sciunt portare. Nimis inclinatis ad consolationem. Probare ergo te volo et inclinare ad aliud latus: ut expiari quod pati possis: ne tibi innocens et sancta videaris. Abiit tam super te tribulationem, et iram et indignationem missionemque per angelos malos. Alij que tua sunt tollent: alij quibus indiges negabunt. Alij tibi detrahent: alij in facie resistent. Alij graue iugum imponent: alij que tu non vis ducunt. Alij exterius et alij interius te affligent. Alij assumunt ad statum et honores: tu relinqueris ad promelas et labores. In omnibus his et maioribus: probaberis ut athleta fortis. Recedam nec dimittam quin diligenter te examinem: si in facie mihi benedixeris. Et si in toto corde me dilexeris, et in omni tempore nomen meum benedixeris: dignum est ut amodo sponsa voceris: et secretum apud me cubiculum obtineas. Et si necdum virginem meam portare sufficias: sed hac disciplinam minus amabilem censueris, iugum multis diebus absentiam meam quam affectat et sedula petit, mittam tibi baculum meum ut surgas: et post hoc

veniam, et suscitaberis ad pristinam gratiam. Non loquor enim ut omnino deficias: quia ego amantem me diligam. Et si nondum perfecte diligis: non tamen paruulam preteritio: sed ut crescas curabo. Cura mihi de te ut bene habereas: nolo quod ut de me hereas. Scio quidem quantum pati valeas: et ideo tempero vices meas: ne super id quod possis sustinere teneris, et deficias. Quod si mora fecero: expecta me usque in die visitationis. Veniens veniam: et promissioni mee satisfacias. Tu autem oportet in cubile sacre lectionis intenderis: in omnibus patientiam et longanimitatem tene. Nec enim ignoras quod interim in merore existis: sed tam subito infirmari et ab omni spe quasi non essem reditus deficiere: non placet utique mihi. Ubi est fides tua? Magna fide opus est tibi in hac parte maxime: quia et si me non vides: videris tamen a me cui te et oia tua credere deberes. Licet namque iudicia mea ignoret: dicat tamen firma fides: bonum est quicquid disponit et operatur deus. Consolator igitur te: quia infirmitas bene non erit ad mortem: sed per gloriam dei. Abstuli a te desiderium tuum: et volui tentare fidem et dilectionem tuam. Ecce enim hoc oia: ut tuam infirmitatem aptius scires: et mea bonitatem magis intelligeres. Non te bene nosti: scilicet et ego noui. Ego te et oia tua noui: non modo ex tempore sed ab eterno. Agnosce ergo quid ex me tibi veniat: vide quod pauper ex tuo sis: si quia a me relinqueris. Nondum in vera tui cognitione plene perfectus. Et quia expedit plurimum bene te scire: volui ut expremere disceres. Bonum est tibi quod aliquando desolaris: quod tribularis quod humilis: ut scis, propria manifesti palpes infirmitatem. Ego noui hanc magis venire ad perfectum tuum. Si ex hac prudentior et sollicitior fueris ad singula: quid perdidisti? Arrogans es plerumque et inscia tui: putans te habere bonum quod non habes. Deciperis amore proprio: et dum non cogitas dato: abuteris dato. Ego inebriaui te: sed oblita es quia de vite mea botrus erat. Experire modo te ipsam: agnosce quid virum habes. Si ex te est quod habuisti: cur non tenuisti? Si nec illud tenere potuisti: agnosce quia desuper accepisti. Da ergo honorem gratie: et confitere quia sine me nihil potes facere. Considera quod necessarius sum tibi: quod sufficiens et solus potens in omni bono te confirmare. Ubi eras priusquam te uocarem: nisi in peccatis tuis? Et nunc ubi es, nisi quo perduxit te. Sed et quando tibi bene erat sine me? Et dixi. Nunquam dulcissime dñe. Tu solus vnicus et singularis dilectus meus: in omnibus et per omnibus fidelissimus. Quare

igitur cogitasti apud te non recte: ut ires post amatores alienos? Quid tibi displicuit in me? Nunquam gloria mea aut pulchritudo mea? Vere dñe, non est similis tibi in pulchritudine et in gloria: in diuitijs et potentia: neque talis in celo neque in terra. Tu es enim solus altissimus super omnem creaturam. Tui sunt celi et tua est terra: orbem terre et plenitudinem eius tu fundasti. Multum est quod creaturis donasti: ex quibus magna pulchritudo sapientia et bonitas tua relucet: sed nichil in compensatione beate gloriose presentie tue. Expietia nunc didici: quia amarum mihi est vel ad horam te reliquisse. Ad me ergo reuere dicit dilectus tuus. Satis est quod hucusque circumcursasti. Disce stabilis esse et mitis: sperans et fides in me non tamen in die visitationis: sed abundantius in nocte temptationis. Ego dimisi te vix fatigata citius ad me redires: et frustrato exteriori solatio, demum intelligeres, quid tibi contulit dilectio mea: que toties te inuitauit. Aduerte itaque nunc, quia ratione non caret. quoniam non relictus: quod sine affectu manes quod tedio afficeris quod teratibus fatigaris: quod hinc et inde affligeris, quod consilium non inuenis, nec auxilium sentis: sed angustiam vndique et egestatem pateris. Ideo relinquo te ut cognoscas meam presentiam tibi fore necessariam: non modo in vna re, aut in maxima tui causa: sed in omni, perfectio actione in omni loco et tempore: tam mane quam sero, et vbi cunq; fueris, ieris vel steteris. Sic quidem instruis sollicitus: cum dilecto tuo ambulare: et a vanis abstinere, offensasque cauere. Relinquo te ut sciam quantum diligas me: hoc est appareat tibi modus dilectionis tue. Fortiorem te et beatiorē putabas quam eras: sed euidentius patuit, auxilio meo tibi paululus subtrahere: quia egenus fuisti misera. Quomodo cognosce dilectionem tuam: nisi cum mansuete portaueris grauamina? Interdum te video tepefcentem: sed ut susciteris ad feruorem et querere diligentiam: abscondo me ad horam, tanquam dilectus stans post parietem. Video et scio omnia: sed exercitatio utilis ad multa, maiorem dat sepe intelligentiam. Et si me diligis: utique querere non tardabis. Si placeo: indagare curabo. An ignoreas quia laboriose acquiesce diuicias, tenent magis studiose? Cui eque optata requies sicut fatigato? Cui tam iocundus amor: nisi in quo precessit amari dolor? Et reinuentus thesaurus: nonne bis charior est quam prius? Duplex gaudium et geminata redit leticia: de inmissa dilecti presentia. Utiliter igitur me subtraham:

quia non dedignando hoc ago: sed pia quadam dispensatione sic quam amantibus ludum sufficiat pro presentia: quia tantillum audire meruisti. Do autem licentiam totiens reuertendi ad me: quatenus tibi senseris opus esse. Ego nunc quam viscera mea clausi, humiliter et serio deprecanti.

Defiducia diuina miserationis. Ca. XVIII.

Deus meus misericordia mea et ideo non sum confusus. Non videam cuiquam absurdum, si cupiam cum deo deo meo frequenter celebrare colloquium: cuius benignitas me pigrum sepe trahit et accendit ad orandum et meditandum: ut eius non respondere vocibus durum mihi sonet et ingrati. Sed dicit forsitan aliquis contra me. Ergo nec tu times deum: cum sis reuera peccator inmundus, et vita ipsa indignus? Unde tibi hec presumptio cordis? Et cum sis omnium minimus et despectior vniuersis: quid adhuc te diuinis ingeris colloquijs? Quae te ipsum facis? Dilecte mi dñe, pro me responde: quia os peccatoris aptum est super me. Si me iustificare uolueris: os meum condemnabit me. Et si mundus fuero: hoc ipsum ignorauit anima mea. Tu scis insipientiam et confusionem meam. Tu loquere: ego libenter silebo. Et vox dilecti mei. Ne attendas ad verba exprobrantium tibi: sed ausculta potius quod dixi. Non enim veni vocare iustos: sed peccatores. An non licet mihi facere quod volo? Voluntati mee quis resistit? Si tibi quis nouissimo bene facere voluerit in modico: quis arguet me de peccato? Qui sine peccato est: primus in te lapidem mittat. Si autem et ipsi peccatores sunt, cur gratie detrahunt? Non tu me elegisti: sed misericordia mea te preuenit. An adhuc aliquis audeat murmurare contra te, quia accessisti ad me? Certe non est murmur eius contra te, sed aperte pertra me: quia peccatores recipio, et manduco cum illis. Et quare non vindicares tibi familiaritatem meam: quam potius gaudeo exhibere quam retrahere? Cui ego, dilecte dñe, non imputet eis: sed mihi et peccatis meis. Non nego quicquid de me egre sentis: fateor et hoc indubie: quia multo plus est quam scitur. Dicit ille. Bonum tibi quia humiliasti te, sic enim semper magis lucraris: et gratiam meam facilius impetrabis. Propterea tamen non est abiiciendum quia peccator es et defectuosus: quam quod temetipsum ob id despiciere debeas merito: nec vniquam obliuisci in quatuor deliquisti. Sed ne anxietate intereas, pensa quam sepe de peccatoribus iustos facio et amicos:

humiles eligens. et de se presumens relin-
quens. Non opus habeo vt dones mihi ali-
quid de tuo: sed tñ hoc peto: dilige me corde
puro. et sufficit. Cui rursus. Prochpudor mi-
hi quia non est quicq; in me: vñ possit amor
tuus erga me incitari. Dicit iterũ. Nihil horũ
attendo que mundus ad placendũ offert: nil
taliũ requiro: amor p̃se satis est: tñ ferues-
at mecuq; pseueret. Querunt cuius sunt que
hominẽ adornare possunt? Nonne mea sunt
omnia. et que in corpore et que in anĩa fulgẽt?
Que autẽ mĩdi sunt et que corpus honestat:
parũ te implicare debent. Que x̃o ad decorẽ
virtutis pertinent. tua interest et oportet ista
curare: vt placeas coram deo in lumine viuẽ-
tium. Iuste tñ te humiliasti. et accusasti tam
foris quã intus coram vultu mee maiestatis.
confitendo veraciter infirmas dedecora tua
atq; pfundius ingemiscendo. quia nequaq;
dignus es familiaritatis mee vendicare gra-
riam vel ad horam: cum sim speculũ sine ma-
cula: et tu peccator et immũdus ab infantia.
Admoneo ergo esto fragilis cõditionis tue. et
generose celsitudinis mee: sicq; cũ humili re-
uerentia ad me accede confiderenter. Ego enĩ
sum qui deleo iniquitates et peccata: qui iusti-
fico impiũ: dimittens ei omnia delicta prope
nomen meũ. Non solum hec confero: sed ad-
huc maiora dona misericordie paratus sum
prestare. Nã et misereri potius eligo q; irasci
malens parcere q; punire. Sed hoc parum
visum est mihi: neq; sic contẽtus suz. vt post
primã gratiam nõ adiciã secundã vel terciã:
imo finẽ non impono miserationũ mearum:
sed neq; gratiarũ et beneficiorũ meorũ dicibilis
est numerus. Deniq; post peccatorũ veniam
post penitentia et satisfactionẽ completã: red-
do plerũq; salutaris vultus mei letitiã. ifun-
dendo abundantiorẽ spiritus sancti gratiã: et
licet adhuc in carne peccator morẽ. in meũ
tñ illum recipio familiaritatẽ: ita vt de perpe-
tratis malis nulla sit erubescenda iam confu-
sio: sed magis gratiarũ actio et vox laudis: q;
transferunt vetera. et noua facta sunt omnia
Tam pius et misericors sum: vt s̃p paratior
sim ad indulgendũ. q; tu ad penitendũ. pm-
prior ad dandũ: q; tu ad rogandũ. Quid
igitur times: quid trepidas ad sinũ accede-
re tante pietatis? Et cur te alienaris a gratia
mea sponte oblata? Etiam si scires q; pposu-
issem negare: non tamẽ a precando deberes
desistere. neq; cõfidentia exauditionis amit-
tere: sed insuper vehementius donec accipe-

res instare. Infinite sunt enim miserationes
mee: et quod vno tempore negat: alio tẽpore
poterit pie concedi. Quid scis si quãdo cõ-
uertam ad te faciẽ meam: et donẽ tibi deside-
rium cordis tui? Et quid dicit ppheta de me
Accedite inquit ad eum et illuminamini: et fa-
cies vestre non confundent. Ego magis ac-
cusa accessus tui raritatẽ. q; accessum frequẽ-
tem: et plus timidã verecundiã: q; promptã
venie presumptionẽ. De mea bonitate con-
fide: recte humilitatis et magne fidei est in-
diciũ. Hec dico: vt non pecces. Et si pecca-
ueris: non desperes. Et cito resurgas. Habes
enim adhuc spem: et aduocatũ apud patrem
An expectare vis vt dignus fias priusq; ac-
cedas? Et ex te quando hoc poteris? Si so-
lum boni et digni. magni et perfecti viri mihi
appropinquare debent: peccatores et publica-
ni quem adibunt? Quid ergo euangeliũ di-
cit? Et erant inquit appropiquantes ad iesum
publicani et peccatores: vt audirent illum. Acce-
dant ergo indigni: vt fiant digni. Accedant
mali: vt efficiant boni. Accedant parui et im-
perfecti: vt fiant magni et perfecti. Accedant
omnes accedant singuli: vt accipiant de plenĩ-
tudine fontis viui. Ego sũ fons vite: q; nõ p̃t
exauriri. Qui sitit: veniat ad me et bibat.
Et qui nihil habet: veniat vt gratis emat.
Qui morbidus est: veniat vt sanet. Qui tep-
idus est: veniat vt accendat. Qui timidus
est: veniat vt confortet. Qui tristis est: veni-
at vt consolet. Qui aridus est: veniat vt adi-
pe et pinguedine spiritus repleatur. Qui te-
dio afficitur: veniat vt gaudio recreetur. En
delicie mee esse cum filiis hominũ. Qui pec-
piscit sapientiã: veniat ad doctrinã meam.
Qui querit diuitias: veniat vt accipiat eter-
nas et incorruptibiles. Qui honores ambit
veniat vt nomen eternum in celo hereditet.
Qui felicitatẽ desiderat: veniat vt eam sine
timore et periculo possideat. Qui omnium
bonorum abundantiam concupiscit: veniat
ad me vt summũ eternum ac immensum bo-
num percipiat. Ego sum qui omnia tẽpora-
lia bona presto: et sup temporalia eterna bo-
na in celestibus tribuo. Nec promissioni mee
deero. cum adimpleta fuerit madorũ meo-
rum salutaris obseruantia. Coronabitur autẽ
gloriose in celo: qui legitime certauerit in h
mundo.

De desiderio diuine fructuõis. Ca. XIX.
Meditatio cordis mei in conspectu tuo
semper. Quid anime fidei suauis.

quid iocundius esse potest. quam deuote de
domino deo dilecto suo meditari: vt quẽ cla-
ra ac beatifica visione intueri nec dum valet:
saltem per studiosam recordationẽ quasi pre-
sentem sibi faciat. Contemplet igitur eum p
speculum in enigmate: q; facie ad faciem nõ
potest videre. Scrutetur nihilominus per
scripturas et figuras: quem in suo fulgore cõ-
templari non sufficit. Si studium querendi
faciem domini nunq; frigescat: sed de die in
diem magis feruescat. Inest autẽ anime deũ
amanti incessabilis estus ad eius visionẽ p/
fruemdam. quia visio dei beatitudo summa
est. et felicitas perfecta. Appetit ergo hanc
beatitudinẽ: quatenus totus eius appetitus
suo cõiunctus fini sarietur et quietet: qm nul-
lo presenti bono poterit vimq; contẽtari. Nã
et crebra experientia didicit. quanto longius
a celesti beatitudine errauit: tãto infelicio-
r est et inquietior: cuz nihil in creaturis stabile
appareat aut durabile: quo eius affectus pos-
sit mitigari. Redeat ergo ad eũ a quo facta
est: et ab illo requirat beatitudinem vñ sup̃ sit
originem. Quoniã quidem qui creauit ani-
mam: ipse est qui satiat in bonis desiderium
eius. Nã talem affectum ei indidit: vt eo de-
pro nullum sit bonum quo contẽtetur: nullũ
gaudium quo secure fruatur. Noli ergo hic
stare anima mea. quia non est iste locus rede-
tionis tue: sed perge sursum: ascende ad eum
qui te fecit. Jam enim et ille nuncios misit: et
ad ascendendum te inuitat. Quot desideria
eternæ vite inspirat: tot nuncios tibi trãsmi-
nit. Quibus susceptis: para te ad ambulan-
dum. Ambulas si eũ videre desideras. si ei
placere contendis: si inferioribus abrenunci-
as: si eius amore agis. quicqd agendum vel
dimittẽdum fuerit. Non enim tu eum prius
querere posses. nisi et ipse te prius quesisset: et
sancta in te desideria suscitasset. Siquidem
languet illa omnia non amore sed tedio per-
nitioso: que eterni solis non fuerit irradiata
calore. Sed si austro suauiter flante a frigore
fuerit resoluta et merore: tunc mor estuare in-
cipit pre desiderio inspirati luminis. ad in cõ-
prehensẽ archanũ diuinitatis. O veri solis
ardo: immensus: quot tunc in amante partu-
ris estus. Solius tristitie tenebras: et laborio-
sas actiones in nihilum mutas. Longos an-
nos diesq; pauperatis: vno simplici illapsu
abunde consolans. O tristium medicina: o
errantium et querentiũ fulgida lucerna. Tu
iugiter mihi mica: tu mansionem in me para

donec illucescat lux perpetua. O q; dulcis et
iocunda erit tua presentia: quando ex sola re-
nui memoria tanta prodeunt solacia. Opli-
benter me possũ ad te puertere: q; libere om-
nibus renunciare: vt tua gratia merear con-
solari. Non enim difficile erit anime cupien-
ti tuam faciem cernere. a presentũ se oblecta-
tione nudare: cum iam maiorem interius sen-
tiat: aut in proximo sibi largiendam fiducias
lucis abs te expectet. Preterea nullus inspi-
cienter cogitans putet. q; tu animam tibi de-
uotam diu incõsolatam relinques: vt q; par-
ua recipiet carissimata gratie. pro vniuersis
victorijs nature: quia nec in qualitate nec in
suauitatis quantitate poterit vñ q; tue celesti
cõsolationi comparari. qualiscunq; terrena
delectatio etiam vñdecunq; concepta. Stu-
deas ergo fidelis anĩa talem te exhibere x̃po
celesti sponso. vt eius gratia et cõsolatione
digna semp existas: quia per ipsum et in ipso
copiosissime reperies: q; te in quib; angustia
positam consoletur. Quanto frequentius ad
ipsum accesseris eiusq; lateri vicin ius et tuũ
applicueris: tanto tibi dulcior apparebit et io-
cundior. O si te subtraxeris: tu sola detrimẽ-
tum pacieris: ille autem in sua permãnens
pulchritudinem. nil molestum sentiet nec tri-
ste. Tu bonitate eges illius: ille nullius. Iõ
tu beator ex ipso fieri potes: ille ex tuo pro-
fecto non potest. Solus est qui sibi sufficit:
solus cui nihil addi minui ve potest. Eius
gratia sunt quęcunq; sunt: quęcunq; viuunt
sentiant et intelligunt. Merito ergo omnia
que creata sunt: ipsum laudando benedicũt
O si sufficienter eum enarrare tibi et explica-
re possim: q; libenter id agerem. Sed quid
ineffabile est: sicut et effari prohibetur. Simi-
liter q; in excogitabile fertur: nulla cogitatio
ne vel voce vere formatur. Et cum ita sit co-
gita tamen interim humano mōre de creato-
re tuo: habendo memoriam abundantie sua-
uitatis eius pro solatio: donec presentia vul-
tus sui tibi ostendat in regno.

De gemitu anime et dilatione glorie.
Capitulum.

XX
Go dixi in excessu mentis mee: pro/
iectus sum a facie oculorum tuorum
Percussus est cor meũ intra me: et
dilatione glorie tue. Loquar ergo: et confa-
bulabor cum amaritudine anime mee. Vis
amoris tui dicere me compellit: nec patitur
tibi aliquid abscondi. Quid igitur referam:

Ecce deus me⁹ in pace amaritudo mea amarissima. Qui nō intelligit: nescit quid hec volunt. Non ego sic: sed scio et sentio: et ideo cātare cum propheta non erubescō. Tibi domi no deo meo loquor: cui omnia sunt nota: qui et scire dedisti et sentire pro bona voluntate tua: me forte plus gloriari: aut aliquid ab insipiente existimare. Quod ergo a te accipit: dicere possis tibi. Et quid opus est tibi hoc dicere: cum omnia scias. nec vllum ex his solacium expectes. Et quale solacium tibi veniret: qui es consolatio desolatorum. Ergo mihi totum prodesse potest. qui verborum ad huc solatio indigeo: vt fruib⁹ bonis et dulcibus excitem affectum meum in te: et faciam refrigerium aliquod desolate anime mee. Etenim cum non possim te videre presentem. lugebo absentem: quia et hoc amoris est indicium: et dulce satis amanti. Jam sensus huius versiculi apparere incipit: quia de anima amante recte scribitur. Quanto enim ardentius amat. quantoq; vehementius eterna desiderat: tanto veratius virtutem huius versiculi in se viuere sentit. Nō sunt frigida verba nisi nō amanti: nec surda organa nisi cor obturanti. Scit amans et flagrans anima: et totiens intra se concalescit cor eius: quoties ex amore eterne pacis cōpungitur. Ipsa ergo dicit tibi domino deo suo: non omnibus quibus ignota esse cupit. Et si hominib⁹ aliquando loquitur. hoc tamen foris est quod illi audiunt: tibi quicquid dicit. intus dicit: et amando magis q̄ sonando. Ecce ait: in pace amaritudo mea amarissima. Ac si cōfiteatur. Postq; ad pacem mentis te largiente rediit: magis mihi grauis esse incipit fallax status mundi. Video enim in hac pace: quantum disiungor a summa pace. Et quidem prius occupata desideriis terrenis et varijs commota passionibus. plurimuz impediēbar ab interioribus meis. et per consequens a contemplatione celestium: pro quibus anxie gemit debui. Et minime potui: quia sensum interi ni doloris per incuriam perdiidi. Jam vero sublati inanium cogitationem tumultibus in pace mentis aliquantulum resideo: et toto cordis desiderio trahor ad superna: et amplius plāgo q̄ bonis celestibus nō fruor: q̄ prius plangebam cum mundi malis cruciarer. Est ergo amaritudo anime mee in hoc mundo degere. sub peccati sarcina incedere: sed hec mihi amarissima sit: cum pro posse meo

recollectis in vnum affectibus. bona iam cordis pace potior: atq; totis medullis amplectus eterne pacis cōmoueor: et tamen propter mortalitatis mee vinculum apprehendere impediōr. Ideoq; cum gemitu ad te clamare cōpellor: et dico. Infelix ego homo: quis meliorabit de corpore mortis huius. Nō sentio grauius onus: q̄ diutius peregrinari a te in seculo: quia in amore laborans. nullam praeter te consolationem requiro. Euidētissima namq; approbatione didici. nō posse animā meam bonis faciri presentibus: nec veram adipisci beatitudinem. nisi tibi coniuncta. celestem acceperit mansionem. Licet enī cessante anxietate flagret. et contēpletur sita in corpore. insatiabilis tamen perleuerat eius affectus: nisi deposito corpore. Idcirco in adoptionem summi boni. et in lumine vultus tui finis eius consummatus. Rex celi sum. me amabilis: o dilecte mi pulcherrime totius desiderabilis. Quando adimplebis me lenicia cum vultu tuo: quando satiabis omne desiderium meum fonte perenni. Situi in te anima mea: et multipliciter affligit te nō adepro. Idcirco in terris viuo et te nondum video: et iste est mihi omne quod cerno. In tantum calescit cor meum. vt non modo semel. sed saepe in excessu meo dicam: quando veniam et apparebo ante faciem dei mei. Rescit adhuc amor et desiderium amplius ignescit: ita vt flere die noctuq; nō essem duz cogito plangere dies: vbi est deus meus. Amanti namq; dulce est pro te flere. dum quod desiderat nō potest habere: sed oportet vtiq; expectare et carere. Ex his fluctibus magis pascitur et confortatur amans anima: q̄ si haberet omnia terrena. Nam si illa diligeret: pro tenuitate sua fleret. Et q̄ beata et tibi placita fustitatio lacrimarum. Siquidem seculari gaudioz ac temporalium cupiditatz petemtrices sunt: et celestium consolationum deuote impetratrices. Propter ea specialium deuotionum et solūmodo amantium est: iste profluuius sanctorum lacrimarum. Alia est ratio lacrimarum his. qui misera necessitate constringuntur. Ille quia morbidus est. ille quia oppressus est: alius quia iniuriā patitur alius quia sue voluntati cōtrahitur. nōnūq; lacrimatur. Sola tu aia deuota diuini amoris lachrymas fundis: pro damnis aut temporalibus et causis transitorijs vero dei iudicio te submittis et gratias agis. Nemo tā

indignus velut insipientē te iudicet aut impatientem. audiens te sentem: quia lacrimae istae non grauant sed recreant: non maculant sed lauant: nec oculis officiūt: que oculos cordis puriores reddere consueuerunt. Sentiant aliq de te quid volunt: non possum ego aliud nisi bene de te sentire: nam et cōsimili opto fletu potari. Si inquit mecum optas lacrimari: poteris et consolari. Utinā esset anima tua pro anima mea: nunq; ignorares quod sentio. Ego scio cui credidi: et certus sum quia facilius est negare celum et terram non esse: q̄ deum non esse. Et scio quidē ipm esse bonum anime mee: et nunq; me beatam fieri posse. sine eius perfecta contemplatione. Cuius contemplatio quia nec dum mihi collata est. neq; perpetue firmata: nimirum plāgo q̄ tanta prius felicitate. q̄ huius vite te nebris inuoluor: q̄ propria sic grauior infirmitate. vt lucem illam non valeam sufficere: et tam exigui sit momenti et tectū nebula: quicquid meditor de celesti gloria. Quapropter plangitum sepe gemitu pro canit: et dum dicitur mihi per singulos dies vbi est deus tuus: magis compūgitur spiritus meus. Penitens enim suspense. Vbi est bonum meum: et perfectum cordis mei gaudium. Vbi pax et requies vera. Vbi hec omnia ineffabilia bona nisi in deo meo. Et quando his perfungar: nisi ei sine medio fuero cōiuncta. Et quādo ibi ero. Credo spero: sed non possideo. Vbi est ergo deus meus quem sic amo et nō dum video: cuius amor me totiens vulnerat. ab sentia contristat. sed et visitatio nōnūq; recreat. Vbi est deus meus: quem semel vidisse est omnia didicisse. Vbi est deus meus: in quem cor meum et caro mea exultare iugiter concupiscit. Vbi est deus meus pro quo tot labores sustineo et dolores: cuius memoria dulcis. sed presentia carior. omnem de corde mesticiam repellit. Vbi est spes mea: et tota gloriatio mea. Nonne in te deus meus. salutare vultus mei. Ostende mihi gloriam tuā et ne auertas faciem tuam a me: et cessabo cōqueri. Si litigo parum tecum. non mihi impropere: amor enim vehemens habet multos modos mirabiles. Expectare cogor: et desiderare magis instigor: sicq; duellū amabile perleuerat.

De memoria celestis patrie. Cap. XXI

Domine dilexi decorem domus tue: et locum habitationis glorie tue. Et si bēter apud te essem bene nōstī deus meus: et q̄ intime hoc desidero: non possum satis dicere. Non solum hoc peto cum mihi male est: sed etiam quātūlibet hic mihi bene sit. Opto tamen vt magis tecum mihi esse liceat. S; quomodo sanificet desiderio meo. Hic esse me tedet et oportet: tecū esse libet et nondum licet. Non video nisi vt patiēter dilationem istam feram: et optionem meā tibi resignem. Quid enim. Abitare volo cum sic oportet fieri. Abstineo. Et multi siquidē sancti diu se sustinuerunt in hoc seculo: quorum tamen corda erant in celo. Et si meam protere volueris peregrinationem: parebo etiā quousq; tibi placuerit. Verumtamen vt cōplacitio sit in expectatiōe sua affectus essendi tecum: volo interim aliquid de mansione celesti meditari tecum. Nō tamen presumo vel minima illa penetrare gaudia. que prepa rasti diligentibus te. sed sparsim modicum quid meditabor vnde affectus meus sepe terrenis pressus et infectus iterum excitatur: et in specie vite eterne subleuetur. Si dies illa illuxisset: quo celi gaudia me rapuissent. Quis tunc forem: et q̄ felicem me putare q̄ vtiq; tūc instabili pace beatus essem. Nec opus foret inde aliquid inuestigare: quando nulla possent secreta latere. Sed in nocte vita mea versatur: et ideo non mirandum: si caligat oculos meos inter nebulas glorie. At tamen leuiabo oculos meos. a longe prospectans. et scientiam illam ciuitatem hierusalem salutans: que construitur in celis viuīs ex lapidibus. angelis videlicet et hominib⁹ sanctis: plena semper existens in laude et canore iubilo: deum sine fine laudando. Eya et age nunc anima mea assumptis desideriis: pennis perge sursum: euola a corporeis sensibus: transiūgra a visibilibus mundi figuris ad habitaculum dei sanctum: ad hierusalem nouam perpetua pace stabilitā. gloria et honore coronatā: et omnium bonorum aggregatione perfectā. Ecce mira et ineffabilia: que non licet homini loqui. Sensus non capit. intellectus nō attingit humanus q̄ gloriosus sit deus in sanctis suis: q̄ mirabilis in maiestate sua. Extende cogitatum tuum vsq; in altissima: dilata desiderium tuum iperpetuas eternitates: et dic cum propheta. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas sancta dei. Vbi quicquid desiderat habetur: et quicquid ha

betur secure possidetur. **I**bi videtur deus facie ad faciem clare et sine enigmate: non rapitum nec horarie: sed sine fine limpide. **I**bi cognoscitur beata et gloriosa trinitas et inseparabilis vnitas: que ab omnibus celi ciuibz adoratur laudatur et benedicatur. **I**bi est ille vnicus dilectus singularis preciosior cunctis opibus thesaurus desiderabilis dominus meus iesus christus ecclesie sponsus immortalis: in quo sunt omnes thesauri sapientie et scientie dei a seculo absconditi: sed ipsis beatis manifesti. **Q**ui iocundi sunt omnes sancti ante faciem sancti sanctorum: qui est causa et origo salutis eorum. **I**bi enim non in pro uerbis loquitur eis: sed palam de patre annunciat ipsis. **I**psa liber eorum verbum in principio apud deum: docens de omnibus et ad implens omnia: ita ut nihil desit eis in gloria. **O** felix sempiterna gloria: que non est de breui memoria: sed in splendoribus sanctorum de dei presentia. **I**bi est et gloriosissima mater dei perpetua virgo maria: totam celestem curiam perornans specie et pulchritudine sua: quam circundant et comitantur virginales turme: tamque flores rosarum et lilia conualium. **I**bi sunt angeli et archangeli in suis ordinibus positi: diuinis laudibus alacriter intenti: quorum alij supremi alij medij alij inferiores secundum tres gherachias. sunt distincti. **I**bi sunt patriarche et prophete: qui de aduentu christi spiritus sancto olim repleti precipuerunt: et nunc ipsum dominum iesum christum regem regum deum verum cognoscunt. ac incessabili laude benedicunt. **I**am vident oculo ad oculum redemptorem suum quem diu expectabant: et corde aduenire desiderabant. **I**bi sunt preclari et omni veneratione dignissimi preces christi apostoli et discipuli domini. sanctitate et gratia pleni: fundatores catholici fidei: sed nunc deuoti intercessores in eterna gloria pro his quos in fide genuerunt et instruxerunt. **I**bi precipue fulget venerabilis baptista christi iohannes amicus sponsus specialis. **I**bi petrus clauiger celestis paulus doctor egregius andreas philippus thomas iacobus et iohannes. cum ceteris apostolis et euangelistis ecclesiarum columpnis. horum fidem tenere et exemplar imitari: ad vitam eternam est peruenire. **I**bi sunt incliti martyres proprio sanguine purpurati et in eternum cum christo beati: quorum licet corpora crudelissime laniarentur: tamen anime

non potuerunt per tormenta a christo separari. **I**bi sunt lucidissimi confessores: qui vitam secularem continentem. celestes fieri meruerunt. **I**bi sunt magni gloriosique doctores per sancte vite meritum alicuius in dei contemplatione suspensi: equibus multi viuente sanctitatis imaginem in suis scripturis relinquerunt. **I**bi sunt iuvenes et virgines senes cum iunioribus nomen domini assidue collaudantes: et quicquid boni ac virtutis vniuersi gesserunt. diuine maiestati ascribentes: semper grati. semper deuoti. semper iocundi semper et accessi: nec vniuersi fastidio pressi. sed iugi contemplatione in deum erecti. **Q**ui gloriosum est hoc regnum. in quo cum christo regnant omnes sancti: amicti stola prima secumque de reliqua. **I**bi iam sequuntur agni quocumque ierit: quia nulla separatio ab ipso erit: sed in eternum gaudentes in domino gaudent. **H**ec contemplare anima mea: et super omnia visibilia tuam cogitationem suspende. **V**ere locus iste sanctus est: et dominus est in eo. **H**ic semper pax et gaudium redundant: hic omnium bonorum affluentia: omniumque malorum perpetua carentia. **O** si posses modicum quiddam de ineffabilibus sanctorum gaudijs rapere. unde peregrinatio tua aliquantisper consolaretur: quia apud me non inuenies nisi labores et dolores. impetus temptationem et luctus seculi. **O** si tibi dignetur aliquid inspirare superni luminis auctor: nec vacuam te remittat ad arescentes escas meas sed secundum diuicias superabundantis gratie sue. ab omnibus materialibus formis te purificet et euacuet: ac in abyssum sue eterne claritatis vel raptum inducat. **V**nam ex illo celesti sanctuario formam et exemplar veris sanctitatis quam imiteris reportes. **M**eliora sunt enim et veriora exemplaria celestium et confirmatorum: quam que terrenis demonstrationibus probantur. **D**a mihi domine deus sapere et intelligere que sit sanctorum perfecta felicitas. non ex codicibus inde scriptis: sed per spiritum sanctum qui docet de celestibus secretis: supra id etiam quam possit humanus attingere sensus. **D**a et vitam meam multo feruentius ad spiritualia eleuare: et inter crebra tribulationum pondera patientie palam fortiter tenere: donec soluto carnalis debito. ad hanc quam desidero beatitudinem tua misericordia valeam peruenire.

De accessu ad sanctum sanctorum iesum christum regem angelorum.

Capitulum.

XXII

Tes ipse rex meus et deus meus. **E**xurge anima mea: veni et ingredere in locum tabernaculi ammirabilis vsque ad domum dei. **D**ecet namque ut ceteris omnis cum supplex reuerentia nunc procedas ad salutandum dominum nostrum iesum christum. saluatorem ac redemptorem tuum: qui est caput omnis principatus et potestatis. gaudium et corona sanctorum omnium: firma spes ac certa expectatio cunctorum fidelium. **I**psa est qui te fecit et redemit: ipse pro te laborauit. certauit et vixit. **I**psa est aduocatus tuus: et propitiatio pro peccatis tuis. **I**psa est consolator tuus: prouisor tuus et gubernator tuus. **I**psa est vnicus et singularis dilectus tuus. qui pacis inter lilia: et inter vbera tua optat comorari. **Q**uis vniuersi tibi tanta bona fecit? **Q**uis tanta charitate te dilexit? **A**d hunc accede: huic te prebe. **A**peri ei cor tuum: et enutera coram illo quecumque diu celata portasti. **N**emo tibi melius indicabit nec reuelabit quid spei vel consilij sit gerendum in rebus humanis: que tot variantur euentibus. **A**pud ipsum vota et desideria tua: et in ipso consilia tua permanant. **S**pes hominum frustra: ipse autem est stabilimentum pacis. **P**er ipsum habemus accessum ad patrem: et ab ipso omnis gratia tibi donatur: et virtus amplior infunditur. **S**ine tristeris siue gaudeas: ad ipsum habemus semper recursum. **I**psa est specular vite: ipse norma iusticie. **I**psa lux indeficiens anime: amor pudicie. et gaudium conscientie. **P**ropter ipsum facilius omnia delectabilia contemnes: propter ipsum omnia amara et contraria tollerabilia erunt: et placebunt tollenda eius amore. **D**enique ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. **A**d ipsum principaliter omnis intentio. omnis actio. sermo. lectio. oratio. meditatio. et speculatio respicere debent. **P**er ipsum tibi salus datur: et preparatur vita eterna. **P**ropter ipsum non timebis mortem: nec recusabis viuere. quia eius fidelitati debes te credere: nec ei? honoris vel amoris quicquam preponere. **A**ccede ergo nunc: et gratias age tuo redemptori. **O** dulcissime et super omnia amantissime iesu. sis deuotissime salutatus: et nunc et eternaliter ab

omni creatura benedictus. **O** dignissime iesu quod honoris vniuersi reperiam. aut quod gratiarum actionem reddam tibi: qui mihi infinitas misericordias exhibuisti? **E**t si aliquid inuenirem quod tibi donare possem: donec tuum esset antequam darem? **P**arum vel nihil habeo. **N**unquid de nihilo sacrificare possum? **A**ccipe tamen sacrificium humilitatis paupertatis et humilitatis mee: et sit totum tibi ascriptum: quicquid mihi impartiri voluisti. **D**icant et pro me laudes immensas omnes angelorum chori: tibi semper assistentes. **D**icant et omnes spiritus iustorum: alta iubilatione ad ipsum repetentes. **S**ed adhuc quid agam in memoria et laudem sanctissimi nominis tui? **M**ulta deberem agere: multis teneor: et obligor: et vix ad minima sufficio. **L**egam igitur de te iesu mihi dulcissime: scribam de te. cantem de te. **C**ogitabo de te. loquar de te: operabor pro te. patiar pro te. **E**xultabo in te laudabo te: magnificabo te. glorificabo te. **D**igne adoro te quia deus meus es tu: in quem credidi quem amavi quem quesui. quem semper optaui. **F**ac mecum signum in bono: ut videant oculi mei speciosum vultum tuum in celo. **A**d pedes tuos humiliter inerte me prosterno: deprecans obnixam tuam clementiam cum lacrimis: quatenus mihi misericors esse digneris. **S**cribe nomen meum in libro vite: nec vniuersi illud deleatur quod sancta manus tua conscripsit. **E**go infelix et sanctorum meritis valde dissimilis. de tua superabundanti prerogatiua meritorum confidens implozo: ut saltem inter infirma et extrema electorum membra merear computari. **S**cio quia non est talis vita et conversatio mea. ut confidere aliquid de me ipso audeam: sed tota spes et consolatio mea in precio precioso sanguinis tui constat et requiescit: in quo me totaliter pono. et ponendum sentio: cum omnibus que egi deliqui merui et obmisi. **U**nde ergo exiguitatem et indigentiam meam clementissime iesu: attende affectum cordis mei quem ad te gero et habeo: non quia ego dignus sum. sed quia tu benignus es: qui ab indignis non dedignaris tangi et amari. **T**erret me impuritas mea: iterum me trahit et allicit ad te maxima pietas et humilitas tua: qui non solum homo fieri: sed etiam pro homine peccatore pati mortem et sepeliri. in vera charitate sensisti. **I**te ad te confugio: quia nihil boni in me inuenio. **T**u supple pro me: quod minus valet vis mea

perficere. Tu desiderium mihi tribuisti. ut te salutarem laudarem atque benedicerem: quia spes mea tu es: et portio mea in terra uiuentium. Desiderium anime mee est esse tecum in regno celorum: sed quia tempus meum nondum est paratum: expectabo te usque ad uesperam. Interim hec mihi sit consolatio in loco peregrinationis mee: quod memor sum nominis tui et maxime charitatis tue: et quod presentem te habeo in fide et sacramentis ecclesie. Intollerabile mihi proorsus foret in hoc mundo uiuere: nisi spem haberem in te domine. Non enim consentio cum seculo gaudere: et ne sine consolatione et gaudio manerem: in te statui gaudium meum ponere. Multum sepius errarem et multum in cogitationibus fluctuarem: nisi te in memoria mea et in imaginatione mea tenerem. Et quia diuinitatis tue altitudinem capere non possum. nec in corpoream ueritatem comprehendere sufficio: tutius me ad sancte humanitatis tue gesta et uerba conuerto: quia hec cogitas non omnino a diuinitate tua recedo. Gratias tibi iesu bone dulcis et amande: quia frater meus os meum et caro mea fieri dignatus es. Gratias et sancte marie matri tue: de cuius uirginea carne sacrosancta corporis tui membra assumpsisti: ac mediante anima rationali perfecte diuinitati adunasti: ut ipsa non tantum hominis sed et dei mater digne ac fideliter appellaretur.

De processu ad salutandum uirginem gloriosam.

Capitulum.

XXIII

Istius regina a dextris tuis in vestitu deaurato circumdata amicta uarietatis. Quis nullius sum meriti sed multorum delictorum conscius mihi: est tamen pergrandis fiducia mea passio tua domine iesu: et meritum gloriose uirginis sancte marie matris tue de qua parum cogitare nunc libet: et queso ut liceat. Quis enim ego sum ut audeam propius accedere: nisi licentia prius postulata? Scio indignitatem meam in eius singulari reuerentia non de-

bere apparere: quam nimirum angelus uenerantur cum stupore dicentes. Que est ista qui ascendit de deserto mundi. delictis affluens paradisi? Idcirco o predulcissima maria. ne quaquam mihi conuenit tuam gloriam et honorem. tuam pulchritudinem et magnificentiam considerare: quoniam terra super et cinis. immo terra uilior et cinere: quia peccator sum et ad omne malum procliuus ualde. Tu autem celo celsior facta. mundum sub pedibus habes: et propter honorem filii tui omni honore digna existis et reuerentia. Attamen ineffabilis pietas tua que omnem cogitatum excedit. affectum meum ad te trahit et allicit: quia tu es utique solamen desolationum: et tu miseris peccatoribus libens subuenire consueuisti. Ego quidem omnibus bonis consolationibus et confortationibus. et maxime gratia filii tui me egere sentio: nam me ipsum nullatenus iuuare sufficio. Tu autem piissima mater. si meam paruiter dignaris attendere: multis me potes subleuare auxiliis: atque uenerabilibus consolationibus inter pressuras refovere. Cum ergo aliqua pressura vel tentatio ne fuero circumuentus: cito mihi et sine trepidatione ad te est recurrendum: quia ibi propius misericordia: ubi amplius redundat gratia. Quod si forte aliquando libet speculationi excelsae glorie tue intendere. atque honorifice te ex intimo salutare: longe puriori me oportet corde procedere: nec sine superni luminis ductu mihi expedit proficisci. Vere non est illi gloria: sed digna reddenda confusio: quod quis irreuerenter ad tuum presumpserit osium accedere. Oportet autem accedentem summa cum reuerentia et humilitate procedere: bona tamen spe simul iuncta: quatenus tua miserante clementia dignus sit admitti. Humiliter ergo ac reuerenter deuote et confidenter ad te procedo: gabrielis portans in ore salutationem tibi suppliciter offerendam: quam et inclinato capite ob tui reuerentiam. et expanxis manibus ob eminentem deuotionis affectum lete represento: atque eadem cunctis milles et multo amplius ab omnibus celestibus spiritibus pro me dici peto et exoro. Nam quid dignius et dulcius pro presenti offeram proorsus ignoro. Ausculta itaque tunc sancti nominis tui pius amator. Cum gaudet. stupet omnis terra. cum dico Aue maria. Satban fugit infernus contrahit: cum dico aue maria. Mundus uilescit caro mar-

cessit: cum dico Aue maria. Abcedit tristitia uenit noua leticia: cum dico aue maria. Torpor euanesce: cor ex amore liquefit: cum dico Aue maria. Crescit deuotio oritur compositio: spes proficit: augetur consolatio: cum dico Aue maria. Recreatur animus et in bono confortatur eger affectus: cum dico Aue maria. Siquidem tanta est suauitas huius benedictae salutationis: ut humanis non possit explicari uerbis: sed semper manet aliorum profundior: quam omnis creatura indagare sufficiat. Propterea iterum flecto humiliter genua mea ad te sanctissima uirgo Aue maria et dico. Aue maria gratia plena. Suffice peccentissima domina mea sancta maria hanc deuotissimam salutationem. tunc in ea suscipe: ut aliquid habeam quod tibi grate placeat. quod mihi fiduciam ad te prester. quod maiorem semper amorem accedat: ac in iugi deuotione tui uenerandi nominis conservet. Utinam ad satisfaciendum desiderio honorandae salutandi te ex totis precordiis meis: omnia membra mea modo uerterentur in linguas. et lingue in igneas uoces: ut modum inuenirem glorificandi te dei genitricem in eternum. Utinam adhuc pro omnibus peccatis meis quibus iram merui et grauissime filium tuum contristauit: te quoque et omnem exercitum celi sepius in honoraui et offendi: hanc suauissimam gabrielis salutationem reddere ualeam. tanquam sanctam et puram orationis hostiam: omnium commissorum meorum expiaticem. Utinam quoque cum nimis fragilis et labilis sit uita mea: per uniuersos excessibus et negligentis meis. pro omnibus etiam cogitationibus uanis. immundis et peruersis. omnes beati spiritus et anime iustorum purissima deuotione et ardentissima deprecatione dicant tibi o beatissima uirgo maria ac centupliciter in honore tuo altissimam hanc salutationem replicent qua pater et filius et spiritus sanctus te primum per angelum suum statuit salutare: quatenus sic aliquomodo reperiam incensum dignum in odorem suauitatis: qui nihil bonitatis et digne recompensationis in me reperio. Sed et nunc in presentia tua prostratus et sincera deuotione inuitatus: atque torus in ueneratione altissimi nominis tui accensus: presentio tibi leticiam salutationis istius: quando gabriel archangelus a deo missus. secretarium thalami tui est ingressus: et flexis reuer-

ter genibus. noua et inaudita a seculo salutatione. tuam uirginalem faciem honorauit et dixit. Aue gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus et benedictus fructus tu in mulieribus. et benedictus tu in mulieribus. et benedictus fructus tu in mulieribus christus Amen. Hec est salutatione angelica: spiritus sancti institutione formata: tue maxime dignitati et sanctitati congrua. Hec est oratio parua uerbis. alta mysterijs: breuis sermone lata uirtute: super mel dulcis et super aurum preciosa: ore cordis iugiter ruminanda. labijsque puris frequentissime legenda ac repetenda. Nam uerbis paucissimis contextitur: et in latissimum torrentem celestis suauitatis diffunditur. Sed ne fastidiosus uel in deuotionis uagis orationibus aurea uerba non ponderantibus nec mellea pocula gustantibus: qui totius dicunt Aue maria sine attentione et reuerentia. O dulcissima uirgo maria: custodi me a tam graui negligentia et desidia: et tribue ueniam de transacta iam culpa. Ero ammodo deuotior: seruientior et attentior: in dicendo aue maria: siue in choro siue in cella: siue in oratorio siue in agro. aut quocumque locorum fuero. Et hunc post hec quid petam a te domina mea charissima? Quid melius quid ue uilius. et quid tam necessarium mihi indigno peccatori: nisi ut inueniam gratiam coram te et dilectissimo filio tuo? Peto ergo gratiam dei te interueniente et impendente: que teste angelo apud deum plenitudinem gratie inuenisti. Nulla charior petino est: nec ulla re plus indigeo quam gratia et misericordia dei. Sufficit mihi gratia dei: ceteris non obnoxius. Quid est enim omnis conatus meus si ne illa? Quid item impossibile. ea assistente et iuuante? Habeo multas et diuersas animi egreditines: sed diuina gratia efficacissima medicina est contra omnes passionem: et si diuine aduenit. mitigabit uniuersas. Habeo quoque inopiam spiritualis sapientie et scientie: sed diuina gratia summa magistra est et doctrix celestis discipline: que repente in cunctis necessarijs me sufficit instruere. Nam ultra necessarium aliquid petere. aut preter licitum aliquid uelle scire: bec ipsa gra-

na dissuadet: sed humiliari sub se. et contentari se ipsa monet et docet. Haec igitur mihi impetra gratiam clemens virgo maria: que tam nobilis est et preciosa: ut merito aliud nihil desiderare debeam aut petere. Quod gratias pro gratia.

De consolatione piissime matris virginis marie.

Capitulum.

XXIII.

Infusa est gratia in labijs tuis. **E**ya obsecro te domina mea: vel nunc parum loquere mecum sancta Maria. **A**peri os tuum in nomine dilecti filij tui: qui te benedixit in omni gratia spirituali. **G**lorie marie. **E**go sum inquit mater misericordie: plena charitate et dulcedine. **E**go peccatorum scala: reorum spes et venia. **E**go meorum consolatio et scilicet spalis leticia. **T**ransite ad me omnes qui diligitis me. et ab vberibus consolationum mearum adimplemini: quia pia sum et misericors omnibus inuocantibus me. **V**enite omnes iusti et peccatores rogabo pro vobis patrem: rogabo et filium: ut repopicietur vobis per spiritum sanctum. **O**mnibus inuito, omnes expecto, omnes venire desidero, nullum peccatorem despicio: sed super penitente peccatore etiam cum angelis dei magna charitate congaudeo: quia non perit preciosus sanguis filij mei effusus pro mundo. **A**ccedite ergo ad me filij hominum: attendite et videte zelum meum pro vobis ad deum filium meum ihesum christum. **E**cce ego iram eius in me suscipiam: placabo illum precibus sedulis: quem vos offendisse cognoscitis. **C**onuertimini et venite: agite penitentiam: et impetrabo vobis indulgentiam. **E**cce ego sto inter celum et terram, inter deum et peccatorem: et ne mundus iste pereat precibus meis obtineo. **N**olite ergo ab uti misericordia dei et mea clementia: sed omnem cauete offensam: ne subito super vos redeat indignatio et intollerabilis vindicta. **P**remunio filios meos: obsecro dilectos meos: estote imitatores filij mei: matres vestre. **R**ecordamini mei: que vester non possum obliuisci. **E**go enim sum omnium miseriorum miseratrix: omniumque fidelium piissima aduocatix. **D**iscipulus. **Q**uod gratiosissimum verbum: omni celesti dulcedine plenum. **V**ox sublimis de celo

rorans suauiter influens: peccatores consolans. et iustos lenificans. **O** celestis fistula: quod dulciter resonans in desperata conscientia. **E**t vnde mihi ut alloquatur me mater domini mei: **B**enedictum tu mater sanctissima: et benedictum eloquium oris tui: nam mel et lac sub lingua tua: et odor verborum tuorum super omnia aromata. **A**nima mea liquefacta est: ut locuta es o maria. **E**cce ut facta est vox consolatoris tue in auribus meis: exultauit in gaudio anima mea. **R**euiscit namque intra me spiritus meus: et omnia interiora mea gaudio nouo perfunduntur: quoniam bona et iocunda per te mihi hodie nuntiata sunt. **T**ristis eram: sed nunc gaudeo propter vocem tuam. **G**lorie enim tua dulcis in auribus meis. **G**rauius eram et desolatus: sed nunc releuatus sum et confortatus. **A**uisti enim manum tuam de alto et tetigisti me: conualuique de infirmitate. **V**ix loqui poteram: sed nunc libet etiam cantare. et gratias tibi magnifice agere. **T**edebat vivere: sed iam nec mori timet: quia te aduocatum apud filium sciens pro mea causa teneo: cuius misericordie me commendo et hac hora et deinceps omnimomento. **E**x quo enim locuta es ad cor: desolati orphani tui. repente mutatus sum in melius: et valide interius recreatus. **Q**uod modo desperatus iacui: sed accessit consolatio tua: meque erexit cum iocunditate dicens. **G**lorie marie. **Q**uid est filius: qui sunt qui volunt nocere tibi? **N**oli timere: ego videbo pro te fili mi. **Q**uoniam ego et uiuam filius meus iesus frater tuus. qui est ad dexteram patris: fidelis utique pontifex et intercessor: pro peccatis tuis. **I**n ipso sume sperare debes: quia ipse est dator vite et destructor mortis. **E**x me temporaliter incarnatus: ex patre eternaliter genitus: toti mundo in salutem datus est. **E**cce vnde spes et consolatio: et per quem fides et victoria. **S**it ihesus et maria in tua semper memoria. et non timebis inimici iacula. **D**iscipulus. **Q**uod felix hora: quando tribulato cordi meo adesse dignaris o piissima. **G**lorie marie. **S**i esset longior mora ad audiendum verba tua consolatoria: nam vehementer me accendunt et afficiunt: quando ex intimo me tangunt et instruant. **B**eata vbera tua diuina maria: que nunquam cessant dulcissimum consolationis lac fluere. **N**am per vbertate gratie latentis olim pueri tui dilecti ihesu. non potest innata tibi misericordia

am denegare postulati: sed gratiam sepe exhibes etiam in multis delinquenti. **O** mater summe pietatis: maxime miserationis et charitatis. **O** virgo incomparabilis: omnibus amabilis et venerabilis. **O** genitrix singularis ex te nati filij dei: sed et totius christianitatis mater generalis: ac cuius pro sue deuotionis affectu valde cordialis et specialis. **O** virgo virginum. regina mundi et domina angelorum: trahere me post te: ne iacere maneam sub onere peccatorum. **E**ffunde gratiam. rorem saluificum de celis ministra: ut veraciter merear sentire: quia tu es mater gratie: et fons patens misericordie. **G**lorie marie. **E**go sum mater pulchre dilectionis. casti et sancti timoris: pie allocutionis et suauissime consolationis. **A**udito ergo nomine meo. exulta in toto corde tuo: inclina reuerenter meque saluta libenter. **N**am honorato matrem: honoras et filium qui deum habet patrem. **E**go enim sum maria mater ihesu: et hoc nomen mihi in eternum manebit. **I**hesus autem quid? **C**hristus filius dei viui. **H**ic est saluator mundi: rex celi et terre: dominus angelorum ac redemptor fidelium: iudex viuorum et mortuorum. **I**pse est spes piorum. consolatio deuotorum. pax mansuetorum: diuitie pauperum gloria humilium. fortitudo debilium: via errantium. lumen cecorum. baculus claudorum. vincitio andorum: leuamen oppressorum. iuuamen tribulorum: et omnium bonorum singulare refugium. **B**enedic filium cum matre: et eris dilectus a patre. **D**aei honorem gloriam: quatenus mihi aliqua exhibueris reuerentiam. **E**i gloria mea leticia: et mea laudatio eius est veneratio. **P**oneme et ihesum sicut signaculum super cor tuum: sicut signaculum super brachium tuum. **S**tans igitur aut sedens. orans aut legens: scribens aut operans: creber in ore. semper autem in corde ihesus versetur et maria. **D**iscipulus. **E**ya amen. **S**eruiat tibi omnes populi tribus et lingue: et incuruetur ante omnes creature. **C**elum dicat. gaude maria: terra respondeat. **A**ue in eternum et ultra. **C**onfiteatur simul omnes sancti nomini tuo magno: et exultent omnes deuoti coram te et agno ihesu christo filio tuo domino nostro. **A**men. **D**e reddedis gratias per acceptis beneficiis. **Capitulum.**

XXV.

In nomen domini benedictum in secula. **S**eruiat tibi domine deus quicquid ago lego et scribo. omne quod cogito dico et intelligo. **A**te incipiat. et per te et in te omne opus meum finiatur. **Q**uod dedisti hoc recipere: et vnde flumina exeunt. illuc reuertantur. **N**unquam melius mihi manet nec unquam dulcius sapit: quam cum totum tibi sincere retribuam: quicquid rectum a me gentur aut cogitatur. **O**pro gratias agere: sed tunc veraciter ago: si totum tibi nihil mihi dedero et omnibus datus et acceptis. **Q**uid iniquas possum retribuere malis et piger seruulus? **N**ihil est seruitiū meum: etiam si fecero omne quod iussisti. **P**ropterea ad nihil redactus sum: et in veritate humiliatus. **B**onum mihi quia humiliasti me. ut tu solus iustificeris: tu solus lauderis ab omnibus: nec unquam gloriatur in se pulvis vilissimus. **V**eritatem desistere nolo: sed laudare te cupio corde et ore: quia si digne non possum perficere: indignus tamen est omnino simile. nec recognoscere. **L**aus mea deus meus tu es: in te can ratio mea semper. **O** qui parum sentiret de gloria tua. et quid est in te gloriari: quam nihil duceret quicquid blanditur ne externa gloria. **O** qui parum separaret de dulcedine tuarum: quanto illi amaresceret omnis delectatio terrenarum. **O** quantum ferueret qui paruam scintillam charitatis tue haberet: nam omnia libentissime contemneret: ut tuo amori inherere liceret. **E**t vere totum illi suauiter ac leuiter esset: quicquid pro amore tuo agere vel pati posset. **O** quantum exultaret. quam vehementer post te curreret: memor omnium bonorum tuorum. **N**ihil charius quereretur. nil beatius possideretur. nil sequeretur avidius: quam quod amori tuo seruiret. **E**t enim amando onus non sentiret: quia amor omnia onera portaret. **E**t ideo qui de onere conqueruntur: exiguos se in amore testantur. **E**x amore tibi seruire. iocundissimum est et laboris solamen. **A**mor non respicit ad proprium commodum: nec vere se pati incommodum: sed tuum querit in omnibus beneplacitum. **O** quam dulcis res est amor tuus christe: quam bene sonat quam suauiter intrat: quam foriter tenet et stringit. **U**tinam me seruitiū tu perpetue obliget: totaliter capiar totaliter tibi subiciat: et proprium tuum me tibi faciat. **T**unc enim maxime liber sum cum ab amore tuo captus sum: et omni proprietate priuatus et alienatus. **S**eruus tuus ego sum deus

mine: tuus inquam quia emisisti me. **L**iber sum: tuus: et non pudet me proprium tuum esse. **S**olo me ipse esse: tu iuuas ut possim ab omni propioritate liberari. **T**u consilia et accende: suscita igniculum et estuabit cor meum: fietque purum clarum et amenius: quia amor tuus frangat omne vitium: et consumit omne peccatum. **T**u tene amoris vinculum et stabit meum pauperculum seruitutis. **N**ec ignoro quia nihil tibi confert meum seruitutem: sed mihi tamen proficit: si ago quod tibi gratum esse noui. **U**tinam faciam et non sciam: dicam et non abscondam opera tua. **Q**uando enim digne sufficiam excogitare omnia illa beneficia: que mihi indigno contulisti. **M**agnam misericordiam domine cum seruo tuo fecisti: sed ego pro cholo: non retribuui grates sic digne meruisti. **I**deoque me tenent pene et dolores cordis: quia non possum respondere beneficiis tuis tam multis et tam magnis. **U**tinam vel semel digne et integre pro omnibus his queam tibi re gratia: ri. **S**ed in quo nihil est. quid de illo exire potest? **U**as nansque vacuum. nil habet ad propinandum. **Q**uid ergo faciam? **D**are me aliquid oportet: quia vacuum apparere coram te non licet: nam et omnis ingratus tibi displicet. **S**i habere aliquid in toto mundo quod tibi dare: et gratum foret oculis tuis. **Q**uid vis habere dilecte domine? **B**onorum meorum utique non eges. **L**ux ergo exigit a me datum? **N**emo ditiore te et adhuc aliquid postulas a me? **U**olo inquit totum habere. **N**am tibi hoc expedit. si vis gratiam meam mereri. **E**go dabo gratiam: et tu reddes gratiam et sic tenebimus pariter iugem charitatem. **D**a te mihi: et totum dedisti. **I**esu fons omnis boni. fons vite. fons gratie: fons dulcedinis: fons eterne sapientie: infunde nunc pif sine donum celestis gratie: et doce me tibi sp gratias agere. et memetipsum ante omnia tibi dare: quia hoc est carius quod possum tribuere. **S**entio hoc: et consentio. **A**ccipe me: ecce tuus sum totus: et oia mea tua sunt: vnus est quod non possum tribuere tibi. **Q**uid hoc? **P**eccatum meum quod mihi proprium est: et ideo tibi imputandum non est. **D**eum est peccatum. et omnis defectus in me reperi bilis mihi soli attribuendus: tibi autem gloria et gratiarum actio pro omnibus beneficiis tuis. **S**ed iam ad memoranda beneficia tua ex multis pauca mihi recolligo: et que amplius mouent: et eminent. **N**am omnia perfru-

tari nec ipsis patitur: nec cogitatio preualet. **E**xcedit enim numerositas modum: et magnitudo obruit sensum: sed et dignitas non habet precium. **N**am enim non possunt: quia gratias dantur: et ideo pro eis tibi grates requiritur: alioquin ab ingrato omnia auferentur. **P**rimum igitur gratias ago tibi domino deo meo creatori omnium et me hominem rationalem dignatus es creare: et super opera manuum tuarum finem animam ad imaginem tuam et similitudinem factam constituere. **M**agnam hoc primum beneficium gratia bonitate donatum mihi: neque enim meipsum ego feci: sed tu me fecisti: introducens me in orbem terre per parentes quos tibi in hoc seruire uoluisti. **E**t ecce melior sum omni corpore. prelatus omnibus bestiis et uolantibus celi: quia ad imaginem dei factus: eterne sapientie capax: cordis increate et ueritatis incor mutabilis sum naturaliter particeps. **P**ro omni igitur quod sum uiuo et sapio. gratias tibi perpetuas refero: optans et petens ut omnes simul creature que in celo sunt et in terra. nomen tuum laudent ammirabile et super exaltatum in secula. **B**enedico te pater domine celi et terre: qui omnia creasti et nichilo per unigenitum filium tuum in spiritu sancto. **E**x pura et libera voluntate non aliqua necessitate creasti omnia: ut notam faceres filiis hominum potentiam tuam: et mundum hunc uisibilem optime disposuisti per inuisibilem sapientiam tibi coeternam. **B**enedicant te oes creature tue tibi in cunctis subiecte: et humano generi ad ministerium condite. **N**am te iubente celum pluuias congruis dat temporibus: et terra fructus affert plurimos. **L**ucent sol et luna clare super terram: stelle girant noctibus per ordinem. **F**ontes scatent. fluunt riuus: natant in undis pisces generis diuersi. **U**olant cantant aues celi: saluant in montibus capre hynuli et cerui. **O**ues et iumenta ad bona gaudent pascua: currunt per nemora diuersa animalia. **P**raesta virent. campi florent: et omnia ligna siluarum ramos fructusque produciunt. **H**ec sunt opera tua deus: qui facis mirabilia magna solus. **S**cdm beneficium mihi exhibitum est misterium incarnationis: opus redemptionis. et precium salutis nostre: fructus uitae passionis tue et mortis. **M**agnum pietatis opus: opus excellentissime charitatis. sum me humilitatis et patientie singularis. **H**oc homo non meruit. hoc angelorum nullus fa-

dere potuit: hoc prophete mirate sunt: hoc apostoli uiderunt et docuerunt: hoc fideles omnes susceperunt: hoc maxime electi diligunt et recolunt. **H**oc beneficium bene cogita: tum excitat desideria. inflammat corda: nutrit deuotionem. illuminat mentem. purgat affectum: trahit ad celum retrahit a mundo. ducit ad christum. et unit animam christo. **S**uperabundat donum istud dono priorum. vnus tamen qui vtrumque dedit et fecit iesus christus ois deus noster. **N**ihil enim mihi nasci profuit in mundo: nisi et redimi profuisset dato sanguinis precio. **S**ubuenit ergo mihi gratia. excreuit diuina misericordia. et facta est copiosa redemptio: nam uiciata natura absque creatoris non potuit reparari auxilio. **P**ater misericordiarum et deus totius consolationis: ut damnatum seruum redimeres filium tradidisti. **M**ira circa nos tue pietatis dignatio: quam explicare non ualet mens humana nec angelica ratio. **O** dulcissime ihesu principium nostre salutis et finis: tu solus nosti quod solus potuisti conferre opem miseris et damnatis. **N**am in humilima et abiecta forma serui apparere dignatus es hominibus: et pro mortalibus uermiculis sententiam dire mortis sola miserante charitate libenter suscepisti. **O** ihesu fons bonitatis et pietatis. lux lucis eterne. et speculum sine macula dei maiestatis: accende cor meum meditatione huius ineffabilis beneficii: quod mihi et toti mundo exhibere uoluisti. **G**enerale quidem hoc beneficium sicut et plurimum: omnibus sufficiens ad salutem. sed non in omnibus tamen efficiens fructum: propter multorum infidelitatem et malitiam. **E**lectis autem omnibus salutare est et proficuum: propter quos omnia creata sunt. et per te ihesu christe recreata. **O** bone iesu quanta nobis beneficia in humanitate tua prestuisti. **F**ac es frater noster et caro nostra. ut filij dei computaremur: et per te accessum haberemus ad patrem: cuius offensam placare nemo dignus fuit: nisi tu de quo ipse ait. **H**ic est filius meus dilectus: in quo mihi bene complacui. **F**elix anima que sacramenta nostre redemptionis studiose recollit: affectuose diligite. digne ueneratur. et pro omnibus tibi gratias agit: ac tuo consilio plusque suo sensui credit. **N**am hoc misterium non est quicquam idoneum per se inuestigare: nec humana attingitur sapientia: sed fidei potius firmitate. ac puri cordis

intuitu desuper illustrato. **B**eatus qui meretur accipere per gratiam: quod mundi sapientes non potuerunt cognoscere per naturam. **I**esu sapientia patris: fac me intelligere in luce fidei hoc magnum et mirabile misterium tue incarnationis: quia in illo totius nostre salutis latet dulcedo: abundat maxima charitas. et inscrutabilis sapientie tue plenitudo choruscet. **P**roficiat seruus tuus per augmenta uirtutum et bonarum studia actionum: ac magis magisque in hoc memoriali incarnationis archano. cum sacre passionis profundo instruiatur. atque totus in tua intima pertrahatur. **P**rofunda admodum abyssus et diuinum quoddam pelagus. tante charitatis tanteque dignationis exhibitio. quod transnari non potest: in quo natant et renatant spirituales pisces parui et magni: quos intra retis fidei cepisti. **A**stutiar igitur in recordatione mea tanta charitas et dulcedo: tanta humilitas et mansuetudo: et in omni orationis sacrificio ac meditationis exercitio occurrat et immisceatur aliquid de incarnationis passionisque misterio: tanquam lucidissimum thus et suauissimum balsamum in odorem suauitatis deo patri offerendum. **D**icant nunc mecum qui redempti sunt a domino quos redemit de manu inimici canticum diuine laudis: et hymnum mentalis iubilationis cum gratiarum actione perfoluant. **E**t omnes angelus stantes in circuitu throni procident in facies suas: et adorent agnum dei qui abstulit peccata mundi dicentes. **T**e decet laus et honor domine. **B**enedictio et claritas gratiarum actio et vox laudis. fortitudo et imperium: maiestas et sapientia tibi domino deo nostro iesu christo in secula seculorum Amen. **T**ercium beneficium prioribus non inferius est gratia iustificationis: qua me clementer ad conuersionem et uite emendationem traxisti: donans penitudinem peccatorum. spem uenie. et propositum bene agendi. ac imperpetuum tibi seruiendi. **H**oc clare considerans beatus Paulus adhortatur discipulos suos. ne datorum beneficiis sint ingrati: sed ut memoros celestis gratie dignas superne uocationis laudes studeant referre. **V**idete inquit uocationem uestram fratres: quia non multi sapientes. non multi potentes: sed que infirma sunt mundi elegit deus. **I**n me hec confidero qui contemptibilis et inuulvis hunc mundo. tua sancta uocati-

nione ereptus sum de ipsius naufragio: et ad
seruicidū tibi etiam tuo merui sociari colle-
gio. **N**e retro iterū abirem: voto me spon-
te costringi. **Q**uod utiq; nō meis meritis: s;
tue deputo pudentie. **D**e quo te magnifice
laudo et bñdico, quia dignat^r es me vocare
p gratiā: dās mibi voluntatē bonā et abijciēs
a me peccatorūz fardīā. **N**am et suauis iugo
tuo me subieciisti: emolliens mentem: meam
vinctōis spiritus tui: quem mundus nescit
nec videt nec sapit. **C**ustodi hanc voluntatē
misericors dñe: in super adauge dona gratie
q̄dū sum in hac visibili luce. **S**entio voca-
tionem istam magnum fore beneficiū: quod
non omnibus datur. sed quibus paratus est
a patre: quia non est volentis neq; currentis.
sed misericors dei: vt omne os loquens ina-
nia obstruatur. et totus homo tibi subiectus
sit. et non gloriatur omnis caro in conspectu
tuo: nec sibi quicq; deputet de proprijs meri-
tis vel operibus bonis. **N**am si fm iusticiāz
mecum agere voluisses: iā deputatus essem
cū his qui in inferno sunt. **S**ed peperit mi-
hi pietas tua dñe: atq; locum tribuisti indul-
gentie: ne similis fierē filio perditionis. **M**a-
gnas igitur tibi teneor laudes reddere pro
tam magnifico beneficio: et vtinam dignis
respondeā vocibus et moribus cunctis vite
mee tēporibus. **O**bscuro autē vt pro gratia
rumāctione acceptēs meū pauperculum ob-
sequium. quo tibi seruire cupio et ex charita-
te debeo. et vt debitum seruitutis mee radi-
caliter procedat ac finaliter tendat ad tuum
beneplacitum et honorem: nec vnq; cor meū
a tua dilectione auertatur: sed anima mea et
corpus meum pariter vigeant et perseuerent
iugiter in sanctissimo seruitio tuo: q̄dū spī-
tus est in visceribus meis: et compos mei ip-
sus sum et tui recordari possum. **N**unq; ces-
set laus tua ex ore meo: et abundantia bene-
factorum tuorum nō recedat de corde meo.
Quod si seruus tuus multis annis vixerit. da-
to etiam q̄ centum aut mille annis esset vi-
cturus: non erit ppter ea tepidus vel perter-
ritus in humilitate et subiectione tibi famula-
ris: sed ita deuote et voluntarie tibi in omni-
bus deserviam. sicut ea hora: die quādo pri-
mum cor meum a te ammonitū est et confir-
matum: vt te dñm solum pura et integra mē-
te sequeretur. **N**ec huic proposito obstabit
aliq; infirmitas seu aduersitas intercurrentis:
sed sicut nunc sentio. et te deo meo audiente
propono: ita quoq; quod semel egressum est

de labijs meis. te adiuvante cupio adimple-
re. **S**in xpo per aliquam fragilitatem vel ali-
quā culpā hec voluntas fuerit contracta.
quia non est homo super terrā sic iustus: qui
vivat et non peccet: adhuc non diffidam nec
te dimittam: sed innox incuruabo genua cor-
dis mei cum multa contritione et lacrimis of-
ferendo tibi tristēm et lautiam conscientiam
meam. ad sanandum eam medicamēto gra-
tie tue: et ad alligandum multo fortius ppo-
situm. q̄ antea fuerat constitutum. **N**on me
penitebit boni incepti: immo gratias agam
quia hoc a te vel semel merui suscipere: q̄ tibi
consensu eternaliter militare. **P**otens es au-
tem omnipotēs et misericors dñe. qui me de
nihilō creasti. quiq; hominis infirmitatem e-
casum ab initio prenosisti. omnia pmissa mea
mibi benignissime dimittere. ac instaurare
omissa: perditā restituere. liuida curare. for-
dida mundare: tenebrosa illuminare. tumi-
da inclinare: extincta reaccendere. contracta
reedificare. neglecta recuperare. praua corri-
gere. aspera complanare: curiosa restringe-
re. vaga colligere. inordinata componere:
ac totum statum mentis mee in melius com-
mutare: ita vt iam nil desit de priorū propo-
siti: sed etiam omnis occasio mali cooperetur
mibi in melius tibi humiliter prostrato: hec
est mutatio dextere excelsi: hec est visitatio
celestis: hec est multiplex collatio diuine pi-
etatis. **A**ccepe etiam pro gratiarū actione cum
cta sancte ecclesie deuota seruitia: cum vna:
nimi concentu totius celestis curie. **E**t om-
nes sancti ab origine mundi qui per gratias
tuas illuminati sunt et vocati: omnes quoq; fi-
deles et xpiani in omni populo et tribu et lin-
gua et natione. qui vsq; hodie sunt. et aū nos
fuerunt. et post nos erunt pariter celebrent et
collaudent dulcissimū atq; gloriosissimū
nomen tuum: quod est super omne nomen
benedictum. **D**icant iterum et reuocent cum
ingenti gaudio. laudes vniuersas tuo nomi-
ni digne dicandas: tot vtq; vicibus quot ce-
lum stellas. quot mare pisces. quot grami-
na tellus. quoq; biblia continet apices. **E**t
cum istud totum fecerint et pro me supplica-
ter dixerint: tunc adhuc confitebor tibi quia
necdum satisfactum est ineffabili laudi no-
minis tui: quod totis viribus cupio laudare
et omnimodo superaltare. quousq; ad illas
puenā curiales laudes: quas modo nō pos-
sunt attingere nec psequi mortaliū hominū
voces. **V**ides nunc aīa mea magnitudines

et p̄ciositatem beneficiorum creatoris ac re-
demptoris dñi dei tui: cui ad regratiandum
nō sufficit oīs creatura. quā ipse in laudem
et gloriam sui eterni bñdicti nomis condidit
qui nullius vtq; glorie eget. sed sibi soli ipse
solus sufficit. sua gloria est ipse qui est. **E**cce
p̄ multitudine bñficiorū eius non potui cum
cta ante oculos tuos reducere: s; eligi ex grā-
di copia tria munera p̄ciosa. quēadmodum
magi dño oblaturi fecerūt: i quibus placuit
pene vniuersa concludere. **N**am omne bñfi-
ciū si diligenter aduertis. aut est nature. aut
gratie. aut superexcellencie: et quod cūq; aliud
est satis conuenienter ad aliquod horum tri-
um habet referri. **I**n creatione habes bñfi-
cium nature: in redemptione bñficiū super
excellencie: in iustificatione donū considera-
gratie: **P**ro quibus omnibus et singulis glo-
ria tibi sit scā trinitas equalis vna deitas: et
ante omnia secula et nunc et imperpetuum.
Amen.

Explicit soliloquium anime.

Incipit tractatus eiusdē fratris **T**home
Kempis. **D**e disciplina claustralī. **I**n qui-
bus consistit disciplina claustralis.

Capitulum primum.
Prebedi-
te disciplinay: nequando
irascatur dominus: et pe-
reatis de via iusta. **D**isci-
plina claustralis si stren-
tue seruet. ad magnā pfe-
ctionē ducit: et ab eterna
bñdictione liberat: et in celesti regno altissime
coronat. **C**ōsistit autē disciplina i tribus p-
cipue: vt silentiū bene seruet: vt diuinū offi-
cium deuote celebret: et opus manuum impi-
gre exerceatur. **U**bi disciplina viget: ibi ma-
ior pax et spūalis pfectus inueniē. **U**bi disci-
plina perit: ibi dissolutio crescit: ibi vicia in-
trant: et virtutes enervantur. **U**bi disciplina
custoditur: ibi adest gratia celestis: ibi deuotio
florat: ibi lectio sapit: ibi meditatio dulce
scit: ibi oratio feruet: ibi gratiarū actio et vox
laudis resonāt. mens iubilat: ibi intellectus
illustrat: ibi caro marcescit et spūs eleuatur.
Qui amat disciplinā letificat cōscientiam: ac
quirit bonā famam: et adauget sibi gloriam
eternā. **A**maro discipline custodit os suum
querit secretū. fugit tumultū. vitat risum di-

ligit luctū: vt inueniat iesum sibi p̄picium et
amicū. **Q**ui extra disciplinā esse querit. oya-
boli laqueos incurrit: et deuotionē mentis p-
dit. **I**n tribus locis libet esto cū fratrib;
p̄p̄tūmunē disciplinā: in choro ad psallēdū
in cella ad scribēdū et legēdū: in refectorio ad
sobrie comedēdū et verbū dei audiendū.
Ubiq; verbū dei legis. ibi spūsanctus
occulte operat. qui malos de peccato redar-
guit. et bonos p spem et consolationē scriptu-
rarum cōfortat: vt amplius p̄ficiant. et disci-
plinam ordinis fortiter teneat. **H**inc paulus
ammonet dicens. **I**n disciplina perseuerate: et
tanq; filijs vobis offert se deus. **H**inc dauid
orat dicens. **B**onitatē et disciplinā et scientiā
doce me. **E**t alibi multū eam cōmendās ait
Et disciplina tua correxit me in finem. **E**t di-
sciplina tua ipsa me docebit. **M**agnū donū
dei est habere scientiā scripturarum: sed ma-
gis p̄ferendum videt seruire ordinis disci-
plinam. **H**inc summus magister xps docēs
discipulos suos legē vite et discipline: sic ait
Si hec scitis: beati eritis si feceritis ea. **N**az
tanto fit quisq; beatio: coram deo: quāto fer-
uentior est pro obseruantia discipline. **Q**uo
bona pretendit omnis regularis disciplina:
vt statuta diligenter seruentur: et negligē-
tes pro culpis suis corrigant. **D**euoti et bo-
ni fratres est violentiam sibi facere cōtra pra-
uitatem nature. et sponte se subdere discipli-
ne: nec aliquid ordinatū preterire. **N**am qui
amat disciplinam sapiens est et ditabitur vir-
tutibus multis. **Q**ui autem odit correptionē
nescit sapiens est: et honore carebit. **C**onsi-
dera mores fratris disciplinati: qui non est
leuis verbis. nec oculis vagus. sed ambulat
in timore dei. et facit opera sua cum diligen-
tia. custodiens silentium et amans celle quie-
tem. **N**on murmurat non detrahit: sed deo
omne iudiciū committit. et seipsum pre oculis
habet: et que sibi cōmissa non sunt de illis
tacet: vt liberior sibi ipsi vacet. **N**am nimis
inspiens est qui propria negligit. et alienis
rebus se implicat. **D**isciplinam ergo vbiq;
serua: et erit tibi pax et gloria magna. **O**mnē
quod non decet: studeas cauere. **Q**uicquid
deo placet fac cū alacritate: nec propter ho-
minum displicentiam infringe ordinis disci-
plinam. **S**tolte agit qui contra cōscienti-
am facit: et dei offensam propter homines in-
currit. **N**am qui ordinem suum non seruat:
per preuaricationem legis deum in bono /
rat. **S**i videris quēpiam negligentē

agentē corripe illū vt fratre: ⁊ trahē ad emē
danonē. sed noli sequi eius errorem: nec tū
diligas vt in malo ei consentias ne cum ipō
cadās ⁊ pereas. **Q**uiscūq; p ordinis disci
plina zelat ⁊ libenter ac grātiter ammoni
tiones capit: specialē grātiā a deo obtinebit
⁊ ī die exitū sui de corpore ab auditiōe mala nō
timebit ⁊ cū electi de pmo sui laboris gaude
bit xpō dicente. Euge serue bone: q; in pau
ca fuisti fidelis: intra in gaudiū dñi tui. **Q**ui
negligens est ⁊ dissolutus deum offendit et
homines: ⁊ peior est paralitico iacēte in gra
bato: quia iste defectum panis a natura: ⁊ il
le vincit cordis inertia. **V**irtuosius est pas
siones domare: q; demones fugare. **E**t ma
ioris charitatis est negligentem ammonere:
q; elemosinam dare. ¶ **Q**uem tēdet orare
delectat fabulari: q̄lis feruor est in illo: p
roz
sus nullus. **N**am si ferueret intus: vitaret oi
no vaniloquia foris. **S**ed quō quis potest
accendi ad feruorem spiritus? **I**n faciendo
sibi frequenter violentiā contra consuetudi
nem malam: ⁊ tenendo ordinis rigorem sin
formam sibi pscriptam. **T**epidus semp con
querit de grauitate discipline: feruidus am
plectitur cum hilaritate. **S**ed dicis. **T**imeo
frangere caput meū: ⁊ incurrere debilitatem
Quid loqueris tepide et dissolute? **N**escis
quid pateris. **T**imes parua: ⁊ nō times ma
gna: **T**imes dolorem in corpore: ⁊ nō times
vigilare. times grauitatē male conscientie?
Times ieiunare times vigilare. times silen
tium seruare: ⁊ non times in igne cremari. a
demonibus torqueri ⁊ a regno dei excludi?
Vanus est timor iste: de modica afflictione
corporis frequenter cogitare. p̄sentia mala so
lummodo ppendere: ⁊ minus ponderare q̄
eternaliter aīam saluant aut damnant. **R**e
uertere ad cor tuū: conuertere ad deū qui fe
cit te: spera in eo ⁊ iuuabit te. **S**i nō potes ei
seruire sano capite: tunc seruias ei debili ca
pite: ⁊ coronabit te rosis ac lilijs suauissimis
cum martiribus sanctis in celis: q; sustinui
sti dolores ⁊ labores in terris. **N**oli ergo p
pter modicū corruptibilis vite amorē illiciti
ta admittere: noli secularia solacia querere:
separa te ab ineptis fabulis. intende sacris
studijs: serua disciplinam. subiuga carnem.
imple obedientiā: ⁊ saluabis animā tuā iu
stra xpī sententiā. **Q**ui odit inquit animā su
am in hoc mundo: in vitam eternam custo
dit eam. **C**um in disciplina non habebas fa
miliaritatē: ne discas leuitates e: ⁊ sis ei fi

as in cōfusiōnem ordinis tui. **J**unge te religioſo moderato ⁊ deuoto fratri: vt edificetis ſemp in bono. **U**nus indiſciplinatus ⁊ verbōſus multos inquietat: ⁊ qui eum compeſcit optime facit. **T**alis ſepe eſt amonendus ⁊ increpandus vt ſuas diſſolūtiōes dimittat: ⁊ ad deuota exercitia ſe cōuertat. **N**emo ſe p alium vicioſe excuſet: ſed de propria ſalute cogitet: ⁊ tēpus ſibi indultum fructuōſe expēdere curet ſicut ⁊ beatus paulus diſcit. **E**um tēps habemus: opeamur bonum ad omnes. **I**lle ad oēs bonum opera: qui ſtrēnue ſeruāt diſciplinam: ⁊ ceteris in cōuentu dat bonum exemplū. **B**enedictus ille frater qui in oībus ſe vincere ninitur: quia coronabitur p omni quod p xpō patit. **A**d tenendam formā ſpūalis diſcipline: beatus paulus diſcipulos ſuos diligenter exhortat dicens. **Q**uecūq; ſunt vera quecūq; pudica quecūq; iuſta quecūq; ſancta quecūq; amabilia quecūq; bone fame: ſi qua virtus ſi q̄ laus diſcipline: hec cogitate que ⁊ didiciſtis ⁊ accepitiſtis ⁊ audiſtis ⁊ vididiſtis in me. **E**cce q̄ ſollicitus fuit beatus paulus p obſeruantia diſcipline: ⁊ p bono exemplo poſteris relinquendo. **N**am maximū meritū ſibi in ceſteſtibz accumulāt: quiſquis diſciplinam in ſe ⁊ in alijs amat.

De diuersis tentationibus et insidijs dyabolici. **Cap. II.**

Biq; dyabolus insidiat bonis & de
uotis: maxime tñ religiosis personis
in ordine sub disciplina constitutis.
Idcirco primus sancte ecclesie pastor bñs
petrus fideles ammonet dicēs. Vigilate: q;
aduersarius uester dyabolus tanq; leo rugi
ens circuit querens quē deuoret: cui resiste
fortes in fide. Hinc etiā beatus iohannes in
apocalipsi clamar: p̄muniens ad cautelam.
Te terre et mari: q; descendit dyabolus ad
vos habens iram magnā. Siquidez ppter
excellentiā status religiosorū deiciendū
bolus acrius seruos dei tentat: z frequētius
eos q̄ seculares impugnare: q; inuider glorie
sanctitatis deuotorū continēt videntium.
Scit enim q; illi altius p̄miabunt in celo: q;
purius vixerint in mundo. Unde quanto
grauiores tentationes sustinent. si viriliter
resistunt z seipsos vincunt: tanto gloriofio
res erunt apud deum in futuro quia fortiter
certauerunt. Ex quo dyabolus. p̄ictus est
de celo. ppter superbiam suam nō cessat cur
cuire terram: querens quem prauis suggesti

omnibus decipiat et vulneret per delectationem
morosam ad perdendam dei gratiam: ac secum tam
dem trahat in eternam damnationem. Et sicut olim
temporavit primum hominem in paradiso. et filii
israel in deserto: ita nunc temptat et persequitur
quos religiosos in claustro: ut remissa viuam
et statuta sua frangant: ut platis suis resistant
et inobedientes fiant: quatenus huiusmodi con
tagijs deprauati celestem gloriam perdant: et
causam contra eos habeant: unde in iudicio
grauiter eos accuset. **V**igilandum igitur omni tempore
et in omni loco caute respiciendum: ne desides et
inermes seruos dei sathanas inueniat: quia
ipse nunquam dormit nec fatigatur: sed a dextris
et a sinistris insidiat. Desides facilliter capit:
et hi sunt qui parum laborant: et bene comedere
volunt. **I**nermes cito vulnerat: et hi sunt
qui raro orant: et in corde modicum de sacra
lectione seruiant. **F**ons euagans illecebris in
ficat: ociose stantes fabulis connequit: ut ope
ra sua negligant et alios impediant. **B**ene etiam
agentes a bono incepto reuocant: legere vel ora
re volentes dormire facit: surgere conantes
in lectulo tenet. **N**on est locus in claustro quem
sathanas hostis monachorum non frustrat: ut
vnam saltem ouiculam de grege Christi rapiat
et perdat. **Q**uapropter pastor celestis alta vo
ce cornu salutis sufflat: et omnibus suis ait. **V**i
gilate et orate: ut non intrenis in tentationem.
Ac si dicat. **L**upus rapax circuit tabernacula
vestra: serpens antiquus callide querit fo
ramen intrandi ad interiora cordis vestri: ut
dentem infingat per iram: aut osculo mulceat per
turpitudinem. **G**los autem vigilate animum. et orate
corde et ore die ac nocte: quia ab omni parte vo
bis insistant bellum. et non tutum sub celo. et aduersa
rimuli docti ad pelium mittentes sagittas ve
stris: et laqueos abscondentes pedibus ve
stris: ut cadatis in itinere recto et a sancto propo
sito recedatis. **S**ed stete firmiter et pugnat
e fortiter per annos vestros. ego dominus ero vobiscum
Obeuare autem caute quales imagines vobis
ingerunt: siue de mundo sint siue de carne: et
claudite ostium cordis vestri. ac signo crucis
vos armate ne diabolus intret: quia temptare
vos venit et ad consensum peccati contrahere:
ut decem offendatis et eius gratiam perda
tis. **R**eligiosi amici dei attendite a callidis
et mortiferis diaboli inuisionibus ne moram
in his faciat. sed mori ut sentitis motus illi
citos. mentem vestram auertite. et nomen do
mini inuocate: dolentes de malo vobis inge
stos et bonam cogitationem de deo et spiritu

li materia assumite: et in cōpunctione sanctifica
vos: percete. **S**ic autē facientes fugiet dyabolus:
confusus: et accedent angeli sancti vo-
bis in solaciū: missi: qui confortabunt man-
us vestras contra aereas potestates. **S**tate ergo
in timore dei: et semp circa iniūti tentatio-
nis vigilate et orate cū gemitu cordis in spi-
ritu humilitatis: nūl grandē nūl laudabile d-
vobis ipsi sentientes: sed fragiles homines
et inutiles seruos veraciter vos agnoscētes
Quicquid etiā boni sapitis vel agitis: non
vestre hoc industrie et labori: sed diuine gra-
tie et misericordiē ex integro ascribitis. **N**e
minim tantū dyabolus timeat et refugiat: sicut
humilem et semetipsū despicientē. **E**t cōtra
nullum tātum preualet: sicut contra superbū
et de se p̄sumentem. **C**auē ergo superbiam
si non vis pati ruīnam. Si non vis seduci et
supplantari: noli extolli nec inaniter gloriari.
Quāuis in monasterio siue in solitudine.
non es tamē liber a tentatione: quia christū
dyabolus tentauit in deserto: qui erat plen⁹
spiritus sancto. **E**dū ergo vixeris oportet te
pugnare cōtra insidias dyaboli et proprias
passiones. **E**t si interdū cessat ad modicum
tempus: hoc facit ad fraudem: vt cum incu-
stoditus fueris et laxus: subito et inopinātē
te prosternat. **T**ēptat in choro: vt cum tedio
p̄allas: et parum aduertas ad sensum verbo-
rum. **R**educit ad mētem fantasmata rerum
exteriorum que prius vidisti et audisti: quas
tenus fructum orationis tollat: et chorū tibi
in grauitatem vertat. **T**emprat in refectō-
rio: vt plus vel lauius comedas: aut etiā
de aliquo defectu murmures. **T**ēptat in cele-
la: vt pigre labores. aut rarius oēs vel mo-
dice legas: sed cito inde exeat et fabulari que-
ras: et tardius ad cellam redeas. **T**emprat
tempore silentij. vt verbum illicitū proferas:
et si loqui licet: mox ad inania et noctua insis-
gat: vt conscientiam macules et fratrem tuū
offendas. **V**igila ergo et ora deum semper:
vt det tibi gratiam contra sathane astutias:
qui tam prosperis q̄ aduersis insidiatur om-
nibus deuotis.

**De vera conuerſione ad deũ qui eſt ſum-
mum bonum.**
Capitulum. **III**

Quæ sunt quæſtiones nræ a deo ſum-
mo bono: quia ex propria iniquitate
et magna fragilitate cito labimur ad
inferiora et terrena concupiſcenda: que nos

salutare non valent. nec etiam permanere nobiscum. Opus est ergo quotidiana conuersione ad deum: a quo sepius auertimur ad nos ipsos inordinate nos diligendo: aut aliquas creaturas vane aspiciendo. vel etiam male utendo: et plus de temporalibus quam de diuinis rebus cogitando. Sepe etiam odimus peruersae salutaria et que sunt per disciplinam: et affectamus habere que comoda sunt et iocunda non attendentes quid dicat conscientia. et quantum displicet deo auersio nostra ab ipso ad ista caduca. Et quis aliquem iustum et bonum scimus. si contrariatur voluntati nostre et aliquam proponit restrictionem inducere ex virtute: incipimus ei improbe resistere. et vilius de eo sentire: et dicimus quod sibi non sit credendum. Et hic error in plerisque religiosis inuenitur: qui contra beneplacitum dei et superioris sui sensus appetunt prosequi intentum suum: minus ponderantes graue iudicium sibi imminere: si plus quam oportet in causis propriis de semetipsis confidunt. Quod ex eleuatione cordis et agitatione procedit: qui in spiritu proficere conantes. ad laxationem carnis trahere querit. Non enim sufficit ad veram hominis conuersionem secularis habitus mutatio que vel vna die fieri potest: sed illa est vera et religiosa puerio: cum quis nititur vicia sua vincere. et magno seruire pro virtutibus instat. Debemus igitur quantum possibilitas admittit nos qui religiosus habitum gerimus. cor nostrum ab omnibus materialibus et visibilibus rebus auertere: et ad inuisibilem conditoris nostri faciem contemplandam eleuare et anhelare semper ad celestia. atque per singulos dies omnis hora. ymo totiens quotiens euagatio mentis accidit pro venia humiliter supplicare: et cum propheta gemebunde dicere. **Conuertere nos deus salutaris noster: et auerte iram tuam a nobis.** Quamdo ita facimus deus libenter suscipit preces nostras. et gaudent angeli sancti in celo de nobis quia conuertimur ex toto corde ad dominum deum nostrum: qui est beatitudo omnium sanctorum. Sed sathan contrario conatur ab hoc summo bono religiosam animam abstrahere. et per diuersas occasiones et tentationes eam impedire: immittitque cogitationes superbie ire gule impudicie inuidie discordie duricie fallacie blasphemie diffidentie pusillanimitatis. inconstantie dissolutionis et negligentie. ceterorumque malorum que enumerare longum est: quatenus a celestibus dul-

cedine. et angelica puritate retardet. et in multis vanis rebus diutius teneatur: nec non ut propter nimiam difficultatem vincendi tentationes deus querere et inuocare cesset: et sic tandem omnem spirituales profectum et laborem pro custodia cordis quasi ex tedio boni postponat. Hec sunt opera inimici: a facie dei celi proiecti. Nam cum ipse totus sit a deo auersus. machinatur omne malum contra bene agentes: et precipue cum orare et ad interiora se conuertere voluerint. atque pro delictis suis deprecari. Hec neque pessimus. insidiat callide omnibus bonis. Nam rethet suum per totum mundum subtiliter textit ac latissime expandit: monachos et moniales. subditos et prelatos. solitarios et officiales circumdat et tentat: ut vel vnum pisciculum hamo concupiscentie illiciat. et de piscina claustralis custodie ad litus seculi trahat: ubi per visum auditum. locum et risum aliquo peccati contagio inficiat: quatenus nullus sine periculo euadat. Quapropter religiosus seruus dei vias suas diligenter custodiat: et euagationes tam mentis quam corporis compescat: ne sumum bonum amittat. quod cum infirmis terneris non potest: sed in ore ut se abstrahi et tepere sentit ad deum per orationem et contritionem redeat: et cum sancto dauit oret et dicat. **Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos.** Sicut enim peccando et in creaturis delectando homo captiuatur et a deo separatur: sic penitendo ad eum reuertitur et sanatur. Nam peccando fit sordidus frigidus et aridus: sed iterum penitendo orando et flendo pro commissis: intus mundatur accenditur et irrigatur. Et sepe ad maiorem cautelam et rigorem seruandam: per facilitatem lapsus sui eruditur et solidatur. Ille autem vere conuersus est nec in vacuum nomen religiosi et habitum portat: qui seculo moritur et christo viuere delectatur: quod omnia opera sua et cogitationes ad deum finaliter refert: qui honorem dei et laudem nominis eius in omnibus dictis et factis suis querit et desiderat: nil de priuato amore pro proprio comodo cupiens habere: sed semetipsum cum omni bono quod fit in celo et in terra offert et eleuat: gratias immensas deo summo bono referendo. a quo omne bonum creatum descendit et emanat.

De obedientia humilis subditi erga prelatum.

Capitulum.

Hoc bonum subditi pertinet mandatum obedientie hilariter amplecti. et nihil de propria voluntate retinere: sed exemplo christi in manus dei et prelati sui sponte se resignare: quia hoc est gratissimum. donum quod potest deo offerre. Laueat ergo omnis bonus subditus ne prelatum suum temere iudicet: nec vias eius curiose scrutetur: sed ponus eius dicta et facta in melius interpretetur. Et si quedam minus utilia apparerent aliqua defectuosa in eo reperiuntur: non despicat nec arguat eum: sed excuset et pie toleret: et charitatiue si ita conuenit amoneat: aut paterne obsecret per se vel per alium magis idoneum. quia magnus onus super se habet. Sepius etiam pro eo secrete oret: ut deus eum custodiat et confortet: cum nullus sit in tota domo qui tantam quotidie sollicitudinem pro omnibus gerat. Raro namque inueniunt prelati: qui posset cuilibet satisfacere vel placeere pro voto. Ideo iuuari debet a subditis et honorari: atque portari ab omnibus et excusari coram infirmis: qui cito suspicatur dum ipse resistitur et aliquis negatur. Ipse est utique qui omnia tollere habet. et in ore omnium ventilatur: cui et facile imputatur quod male gestum est: aut neglectum estimatur. Sed hoc virtuosorum non est. imo emulorum studium: qui querunt in prelato quod reprehendant. Non est credendum ei nec consentiendum: qui superioris suo detrahit. et ad resistendum sibi rationes querit: nolens acquiescere vicario christi: qui loquitur ex ore dei pro salute subditi sub potestate presidentis constituti. Nam multum superbe sapit et periculose agit: qui pertinaciter in sensu suo abundat: ut proprium vide re ordinationi prelati sui preponat. Sed qui meritum sancte obedientie attendit. et obedientiam christi et sanctorum vitam pensat: absque mora et inustatione verbis sibi mandatum implere satagit. nec curiose discutit: sed etiam quod frivole sonat. propter virtutem obedientie dignanter capit: et ad profectum anime sue conuertit. Hoc enim valde laudabile est et honestum: et inter opera meritoria summe meritorium: et conscientie proprie magis seculum. Subditi est humiliter acquiescere consilii maiorum: et sine recalcitratione obedire prelati. Hoc pro magna sapientia tenetur si de propria sapientia nihil habes: et simpli-

cem obedientiam omnibus rationibus et priuatis rebus prefers. Qui hoc facit deo placet: et prelati suo charus erit: qui pro eo rationem reddet. Talis subditus multum alleviat onus prelati sui: et prouidet sibi optime in futuro: ne se graui discrimine cadat in iudicio coram deo. Qui vult summe perfectioni cito propinquare: studeat ante omnia obedientiam seruare. Magna et egregia virtus simplex et pura obedientia: nesciens tarda molimina nec parens argumenta: sed implens iussa sine quere la. Ideoque magna ei debetur corona: et cum martyribus percipiet palmam: quia certauit fortiter et subegit naturam. obediendo usque ad mortem. Quoniam quidem fortissimum vincendi genus est. semetipsum perfecte vincere et abnegare propter obedientiam: que monachorum est laus maxima: et omnium religionum corona pulcherrima. **Id** felix et venerabilis obedientia: quam predicauit et seruauit iesus christus dominus noster eterna patris sapientia dicens. **Quia descendi de celis non ut faciam voluntatem meam: sed voluntatem eius qui misit me.** Et cum iret ad locum passionis: ita orauit cum ab negatione proprie voluntatis. Pater si non potest hic calix transire nisi bibam illum: fiat voluntas tua. Hanc etiam promptissime exhibuit et plenissime expressit beatissima mater iesu xpo maria: his verbis dicens ad angelum. **Eccce ancilla domini: fiat mihi secundum verbum tuum.** Sic decet omnino. sic debet niti facere et etiam dicere bonus subditus coram prelati suo cum humilitate et reuerentia. **Eccce pater.** sicut dicitis et consulitis: ita libenter faciam pro viribus meis. Hec namque virtus preferitur victimis et donis: hec preterita mala delet. a futuris custodit. penam laxat: et ab eterna donatione saluat. Per hanc fit homo dilectus deo: et tam familiaris christo: ut frater eius esse mereatur. Quicumque inquit fecerit voluntatem patris mei qui in celis est: ipse meus frater et soror et mater est. **Id** quod preciosa est hec virtus in subditis: ut securi coram deo appareant de culpis sibi obiectis. Qui hanc elegit et tenet: recto cursu ad patriam tendit. quam adam et eua inobediendo amiserunt: sed christus et maria pro nobis obediendo recuperauerunt. Hec sancta et simplex obedientia plus prodest quam alta doctrina: utilior est quam potentia: et securior quam dignitas aut prelatura. **Id** si cum scientia et dignitate inueniunt obedientia: multum commendanda est illa anima: et magni meriti

inter sanctos reputanda. Exemplum perfectae obedientie claret in abraham patriarcha qui sua ac demum unicum dilectum filium immolare paratus fuit: propter quod celestivoce benedicti meruit: et pater multarum gentium nominari: atque per omne seculum honorari. Ad hanc sane obedientie utilissimam virtutem beatus paulus hortatur scribens ad hebraeos. Obedite inquit prepositis vestris: et subiaccete eis. Ipsi enim perquirant quasi rationem reddituri pro animabus vestris: ut cum gaudio hoc faciant non gementes. Hoc enim non expedit vobis. Hanc sanctam obedientiam que ad salutem maxime est necessaria commendant veteres ac novi testamenti plura testimonia et sanctorum deuotissima exempla. Hanc leges et iura dicant maioribus et prelati exhibendam cum humili subiectione et reuerentia. Cogitet ergo cui graue est obedire, et qui sepius nititur se excusare, aut callide ab obedientia subtrahere, quales subditos velle ipse habere: quia utique bonos et humiles, et non rebelles. Igitur studeat iam esse talis ad suum prelatum: quales optaret habere si eligeretur ad presidendum. Discat primitus alteri humiliter subesse et reuerenter obedire: ut dignus sit alios instruere, et ut illiter regere possit: ne maiori periculo stringatur: si hoc ab alijs exigit quod ipse minime impendit. Quomodo enim potest seruari status religionis et regimen domus in claustris: nisi omnes subditi obediant prelati suis? Nam si omnes regere volunt et quilibet agere contendit quod ei placuerit: erit confusio magna et turbatio frequens: peribit disciplina et crescit dissolutio: abcedit timor dei: et libertas carnis regnabit. Ubi enim obedientia non curatur et prelatus parum reueretur: ibi bonum regimen annullatur.

De custodia cordis et reditu ad interiora. Capitulum.

Clamuis de facili homo ad exteriora sit inclinatus, et libere capit aliquam solationem a creaturis appetitu sensualitatis: tamen niti omnino debet redire ad seipsum per contritionem spiritus: ne perdat maiorem gratiam intus. Nam efficitur vagus et lubricus: si sequitur affectiones suas in curiosis rebus videndis et habendis. Igitur semper sit super custodiam cordis tui: et ad interiora tempestiue redi, etiam violenter

te compelle intrare ad cordis secretum: quia cum intus non est pax: non erit tibi quod de foris hauseris in terrenis. Multum valet pax et custodia cordis: si exteriora tua discrete ordinaueris, et quedam exercitia spiritus tua apud te conseruaueris: ut scias quando legere quando orare, quando operari quando meditari quando tacere quando loqui, quando solus quando cum alijs debeas ut omnia in tempore suo cum bona deliberatione facias: et nullo tempore a sancto opere et pio exercitio vaces. Quedam omnino fugere debes: ut fabulas leues et seculi rumores homines seculares mulierum allocutiones: iuuenum familiaritates, amicorum visitationes, hospitum salutationes: quia ista distrahunt mentem et maculant conscientiam et quilibet delectatur: ab internis bonis minoratur. Quedam sunt fortiter tenenda: ut rigor discipline in silentio et ieiunio, in vigilijs et alijs laboribus ad castigationem corporis pertinentibus: quia nisi corpus sub freno subiectionis contineatur fit spiritui contrarium et multas tentationes in anima suscitatur unde intellectus hominis excecatur: et seruo deuotionis refrigescit. Sunt quedam patienter tolleranda: ut defectus temporalium damna verberum, vexationes aduersariorum, egritudines corporum, mores imperfectorum, aueritantes verborum subtractiones solatio et afflictiones amicorum: in quibus homo perbatur, et tanquam in igne purgatur: et si bene videtur istis contrarietatibus: cedent sibi ad meritum eterne retributionis. Sunt etiam quedam cito respuenda: ut aperta vicia et peccata: dei preceptis et virtutibus contraria. Interdum aliqua latenter se ingerunt sub specie licite dispensationis: quoniam tamen cupiditas vel tepiditas agit negotium ultra necessitatis terminum: ubi cauendum est seductionis venentium. Igitur secundum sapientis consilium, omni custodia serua cor tuum: ne aliquid impurum intret quod deum offendant. Si te sentis aliquo vicio moueri, adhibe tempestiue remedium: ne diutius differendo passio crescat et deterior fiat. Non est vicium tam graue quod curari possit si vulnus aperiat: et spiritus huius medici consilium requiratur. Sed aliud est scire remedium, aliud adhibere remedium. Multi sciunt quid agendum sit quid uecandum: sed non adhibent diligentiam ad cordis orisque custodiam: ideo ex leui occasio

ne trahuntur ad consueta vicia. In hac vita que tota tetatio dicitur oportet quotidie certare et firmiter proponere, et gratiam diuinam implorare: donec status huius lubricae vite et intestini certaminis fuerit finitus. Non inuenitur hic aliquod remedium quo plene omnes vicioz morbi sanentur: ita quod nullus motus concupiscentie sentiat: quia hoc future beatitudinis est donum sanctis promissum. Sed tamen gratia dei iuuante possunt mali motus refrinari: et occasiones peccandi vitari: et macule contracte per singulos dies penitendo lauari. Magnus labor est cor custodire ab irruentibus vicijs: et non affici ad aliqua sensibilia foris. Aut enim creator te mouet aut creatura, et secundum statum mentis mouentur leuiter corporis membra: et nihil fit in verbo vel opere: quod ex radice cordis non procedit. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum: et malus profert malum ait dominus. Debes ergo maxime vigilare circa custodiam cordis: et considerare quales cogitationes et affectiones intus geris ut malas cito respuas et bonas assumas: ac de vilitate anime tue semper solite pensare iuxta illud prophete verbum. Anima mea in manibus meis semper: et legem tuam non sum oblitus. Si hoc fecit dauid sanctus et rex terrenus, curam totius regni possidens: quantomagis religiosus deo professus omnibus curis terrenis neglectis, debet habere anime sue salutem pre oculis. Ad puritatem cordis valde iuuant solitudo et silentium: studere legere orare meditari, et nil velle scire de statu mundi: quia sepe plus nocent mala audita: quam bona profunt in libris lecta. Vir enim reperitur actio tam bona: cui aliquid mali non admiscetur. Et in omni verbo vel facto aduersarius tendit laqueos: ut ab interna vacatione mentem retrahat. Nouit quippe cor humanum: quia si non delectatur in bono: cito labitur in malum.

De custodia oris et exercitio laboris. Capitulum.

VI

Agnam oris tuae custodiam adhibe: quod de omni verbo ocioso oportet te redere rationes. Qui non refrinat linguam suam ait iacobus apostolus: huius vana est religio. Nam ex custodia lingue, multa mala solent prouenire: a quibus homo taciturnus liber est, nec indiget culpam confiteri. Celis ergo libenter tacere et ab ociosis verbis te cauere: quia longa fabulatio deuotionem extinguit dissolutionem generat tempus male expendit, conscientiam ledit: et alios offendit. Silentium est antiquum statum religionis a sanctis patribus introductum et cum multa diligentia custoditum. Qui hoc leuiter frangit: deum et omnes sanctos grauiter offendit. Christus dixit. Sit sermo vester est: non non. Quod amplius est: a malo est. Breuiter ergo et plane loqui docuit quilibet: sed quando non licet tacendum est. Si vis bene seruare silentium, fuge publicum: et vade in secretum locum ut oras vel ad cellam ut legas vel scribas. Melius esset quod legeres unum psalmum vel orationem dominicam pro peccatis tuis quam amicus: quam sic stares fabulando de materijs vanis. Non est vera recreatio dicenda ociosi et fabulari: sed magis exercitatio nominanda: quando opus dei negligitur, et nuge recitantur. Vade ergo ad opus tuum, et labora in vinea dei pro denario eterne vite: ne tibi impropere paterfamilias quod hic stas tota die ociosus. Laudat scriptura bene operantem: remunerat christus seruum fidelem: arguit pigrum et negligentem: iubet ab eo tolli gratiam concessam: et dari eam feruentius operanti. Veniet namque tempus quando non poteris amplius operari: nec unum quidem verbum loqui pre infirmitate. Hoc modo debes precogitare: et semper de extrema hora pauere: ne vacuam te inueniat. Unde dominus iesus discipulis suis dixit. Ab oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. Venit enim quando nemo potest operari. Quia in mundo sum: lux sum mundi. Accipe ergo exemplum bona operantis a christo iesu, a sancto paulo, a sancto anthonio a sancto patre nostro augustino, a sancto hieronimo, a sancto benedicto, a sancto francisco, a sancto dominico, et ab omnibus sanctis patribus, qui regulas monachorum scripserunt: et religionem instituerunt. Reuera multum isti in ordine laborauerunt: et pro vita eterna puriter corpora sua castigauerunt: in ieiunijs

multis in solitudine et silentio in vigiliis et orationibus. alijsq; sacris deo placitis obseruatis et laboribus domino seruientes. Quid igitur? Estimamus q; tu fabulando et hinc inde spaciando obtinebis gloriosissimam coronam quam sancti dei adepti sunt sanguinem suum fundendo. nec non grauissima tormenta tollerando? Nequaquam. Sed nisi penitentiam egeris aut dominus iesus penitentiam pre-dicas: omnes simul peribis luce tredecimo dura sententia: sed utilis pro emendatione tua et disciplina seruanda. Emenda ergo vitam et non timebis penam: sed gloriam habebis eternam.

De re commendatione celle et solitudinis Capitulum.

VII

Qui cellam amat et libenter in ea commoratur: a multis peccatis et tetratio-nibus custodit. Quanto studiosius inhabitat: tanto plus placet et amatur. Quāto negligentius seruatur et rarius intratur: tanto magis horretur et fastiditur. Bene illi qui eam diligit: incolit: quia vinctio spiritus sancti eum docebit. Būis cui inhabitare cellam donatum est: et qui vsq; ad terminū vite sue in ea perseuerat. Ne illi qui leui occasione eam deserit. et cui extra manere placet: quia cito seducetur et capiet et ledes. Multi quia eam studiose non custodierunt: per varias occasiones inter seculi actiones proiecti sunt et male perierunt. Heu q; tam diu in ea perseuerare nequiuimus. donec fructū maturum ex ea percipiamus. Sic se homo deberet tenere: quasi quotidie iturus in sepulchrum. Nam tali homini non est cella fastidium: sed pacis domicilium. Et sicut stabili homini cella est paradisus: ita vago carcer videtur et cippus. Bonum tamen est et laudabile: si quis velit ibi propter deū incarcerari. Nam plures sancti martyres propter iesum incarcerati et vincti fuerunt. Elige ergo ibi sponte ligari: ut sanctorum meritis possis coequari. Liget te potius timor dei q; ferrum: et charitas magis q; indicta necessitas. Si nō amor saltem timor dei te coerceat. Non es male ligatus: si timore inferni compunctus pro peccatorum tuorum penitudine te incluseris. Abale ligati sunt: qui corde et corpore euagari querunt. Bene ligatus est. qui deo professus est: et extra cellam ire inclinatus non est. Si vis

in ea durare: nūq; sis ociosus. Accidat oculi expellat: monachū obosum de cella. Amas silentium et operans cum quiete: bonus eris custos celle. Si tedium passus fueris. p; chris-to agoniza: nec patiaris te expelli ex leui causa. Si manseris stabilis: cito vertetur carcer tuus in paradysus voluptatis. Sancti in carceribus pro christo detenti. ab angelis sanctis frequenter sunt visitati: et abundantius consolati. Tu quoq; si te in cella patienter pro christo claueris. veniet tibi cito deo miserante lumen celitus: bone conscientie gaudium. et magnū spiritualis profectus lucrum. Qui in cella residet: multa piculis liber est. Qui foris vagatur: innumeris periculis patet. Bona celle nequeunt sufficienter explicari: sicut nec detrimenta extra vagantiū. Custos celle. custos est lingue: non audit detractio-nes non percipit rumores: nō videt vanitates. nō trahitur ad leuitates. Bonus cellita aut legit aut orat aut gemit aut meditat: aut scribit aut corrigit libros: aut aliquid aliud boni operatur. Bonus cellita cuius est celic amicus dei. socius angelorum. cognitor secretorum. inspector supernorum. victor tentanum. expulsoz demonum. bellatoz viciorum. contemptor mundanorum: neglector curarū. possessor quietis. obtentor pacis. amator scripturarum. speculator veritatis. gustator puritatis. continuator orationis: collector sancte meditationis. et destructor omnis euagationis. Cogita deum et te solum esse in mundo: et habebis magnam requiē in corde tuo. Memento quia angelus inuenit mariam in camera sua orantem: non foris cum hominibus loquentem. Nam qui appetit celestia secreta cognoscere: oportet eū ab hominibus elongari. Sic enim moyses fecit: qui relictis hominum turbis mansit solus cum domino in monte: ut legem domini suscipere mereretur. Hec quandoq; perlege: ut dulcescat tibi inhabitatio celle.

De choro diuine officio peragendo. Capitulum.

VIII.

Chorus est dei et sanctorum angelorum locus sacratissimus: vbi diuinus agitur officium presentibus ecclesie ministris: cum reuerentia et deuotione psallentibus. Sicut angeli in celo: sic religiosi ordinati sunt in choro. Opus angelorum est deum semper laudare: opus religiosorum est intenta mente psallere et orare. Sic sta i choro et canta: quasi in medio angelorum stares. Recordare dilecti domini tui ihesu in presepio iacentis: aut in cruce pendentis aut in celo ad dexteram patris sedentis: tanq; coram eo assisteres et cantares. Ipse sit in corde tuo et in labijs tuis. ad pronuntiandum aperte et distincte verba spiritus sancti: cuius ope et arte diuinum officium ordinatum est. Statue ihesum ad dexteram tuā et Mariā ad sinistram tuam: et omnes sanctos in circuitu eorum. Omnes fratres tui sint tibi tanq; angeli dei. Et cum quibus nunc psallis in terris: spera etiam de cantaturum in celis. Vita pura et conscientia libera: gaudet in diuinis. Agus et tepidus homo: cum tedio psallit et somno. Si viceris accidiam et cor ab euagatione restrinxeris: viam deuotionis parases: et semper in fine gaudebis. Multe cure suffocant verbum dei: et longe locutiones faciunt distractionem mentis. Quid? quid homo ante exercet: hoc sibi frequenter postmodum in oratione occurrit. Inimicus ibi non venit: nisi ut zizania superfeminet. Deuotus choralis soli deo et sibi intendit: tāq; in celesti choro transfatus et eleuatus esset. Sumis his que in diuino officio celebrantur. non statim te effundas ad exteriora: ne perdas gratiam quam consecutus es orando: sed potius post vota labiorum tuorum te collige et in maiori gratiarum actione ab omni strepitu solus permane. ruminando que audisti cantare. Quid prodest vna hora deuus laudare: et altera secularia et inania pertractare? Noli preciosum fructum orationum tuarum. et laborē diuini operis: pro vilibus exponere iocis et nugis. Nam cito perit deuotio: que nō custodit sub silentij freno. Quādo autem tedium sentis ex longiori officio: pensa quia isto fuito euolabis ad celum. Et si hoc te non iuuat: memento quia leuius est tribus vel quatuor horis vigilare et cantare

q; vna hora in purgatorio ardere. Magnū quidem meriti est sacris canonicis horis interesse: et laudes dei alacriter cum multis fratribus persolvere in ecclesia sua. Et si non possumus sine intermissione orare aut cum perfectis contemplari: debemus tamen certis horis ad hoc deputatis omnem diligentiam adhibere: ut intēter deuote psallamus. Neq; enim in tam sancto opere tibip; solus proficit eternam a domino mercedem promittendo: sed etiam cunctis christi fidelibus. et precipue animabus defunctis prodesse potes: gratiam et veniam in quodammodo horis et missis implorando: et tanto plenius: quanto sepius et feruentius pro omnibus oraueris. Nam et pro quolibet verbo attente prolati: iusto premio nō priuaberis. Quicquid enim negligenter persoluis: inde districte punieris. Non enim est leue peccatum in presentia dei et sanctorum vago corde stare: et ad sacra verba peram attendere. Heu quāte irreuerētie est ibi inania dicta vel facta reuolueres: vbi omnibus pretermis negocij solum diuinis congruit intendere actionibus et secretis. In hoc cognoscitur verus et internus religiosus. si in dei laudibus fuerit feruenter intentus: si nil cogitare libet aut agere q; ea que deo maxime placent: et cum angelicis spiritibus communionem habent. Et hoc est semper orare deum scilicet ex toto corde laudare benedicere et glorificare. quemadmodum dauid in psalmo dicit. Benedicam dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. Qui ergo a dei laudibus torpescit aut tacet aut se absentat: non est amicus dei nec ciuis celi: quia angeli semper in laudibus dei sunt: et voce consona. sanctus sanctus sanctus in laudem summe trinitatis cantant. Qui etiam aues celi recte nominantur: quia alarum suarum sonitu ad cā-tandum nos hortantur. Inter omnes operationes anime fidelis non est tam fructuosus labor: et tam acceptabilis deo seruitus: sicut frequenter deuote orare. et deum toto cordis affectu laudare. Ne igitur illis qui diuino amore non calcent: sed ad extraneas fabulas se conuertunt. qui nec orant nec alios orare permittunt: et vbi peccata sua emendare deberent: ibi veteribus malis noua superaddunt. Tales sunt qui ecclesiam tarde intrant et citius exeunt: qui breues missas pilligunt. et longas epulationes exercent: qui sa-

turati. iussibus delectantur et iocis: et pro beneficijs dei breues gratias vix debite soluunt eo quod plus corpus quam animam pascere gaudent. Non sic faciet bonus religiosus dei seruitio mancipatus: sed in memor omnium beneficiorum dei que a seculo sunt cum ihesu studeat pernoctare in orationibus. hymnos et psalmos canendo. sacras hostias offerendo et deuotis meditationibus insistendo: et cor suum ad deum semper erigendo.

De discretione in omni spirituali exercitio seruanda. Capitulum. IX.

Seruus dei cum discretionis moderamine omnia agere debet. Stude ergo viam regiam tenere: ut neque nimis laxus ad carnem nec nimis rigidus per seruorem corruas ante finem. Si vis stabilem bene viuendi ordinem seruare: inter duo extrema per medium iter intercede: ut nihil per arrogantiam ultra vires attemperes: et que comode agere preuales per inertiam non omittas. Non requirit deus a te corporis destructionem: sed viciozum refrenationem. Non erigit aliqua impossibilia: sed salutem tue utilitatem. Dat sana consilia: prouidet vite necessaria: ut bene utaris corporis seruitio ad anime profectum: et in nullo excedas discretionis modum. Nam hodie currere et cras lassus iacere: non est in via dei proficere: sed se ipsum confundere. et profectum impedire. Nunc nihil velle habere. et cras superflua sumere: non est paupertatem diligere: sed cupiditatem fouere. Nunc necessaria recusare et cras singularia querere: non est abstinentiam facere: sed gulam excitare. Nunc apposita polle comedere. et cras de defectu ciborum murmurare: non est abstinentie anime signum. sed impatiencie monstrum. Nunc tam multum legere aut scribere: ut dolor capitis sequatur: non est animam pascere: sed impotentem ad alia bona opera reddere. Hodie nihil loqui et cras dissolutum fieri aut silentium frangere: non est zelum ordinis habere: sed multos in ordine scandalizare. Hodie tam alte cantare ut cras nequeas resonare aut vix os ad cantandum aperire: non est deum laudare: sed alios in choro turbare. Quicquid modum excedit et discretionem non tenet: nec deo placet nec diu durare solet. Necessarium est ergo in omni spirituali actione ad perfici-

endum opus debite inceptum. ut communem serues institutionem. et singularitatis causas notam: atque in dubijs et obscuris causis superioris sequeris consilium: et cum discretionis moderamine. obedientiam custodias sine fictione. Sed in summo deuotionis gradu posse consistere: non est fragilitatis humane: et nimis ad exteriora declinare et terrenis inuolui. non est profectus hominis spiritualis: sed perditio totius religiositatis. Quod si speciali gratia fueris a deo visitatus et inebriatus: hominem te noueris esse non angelum: carnis sarcinam adhuc gerere non anime stolam: datam gratiam recolle non innatam. Caue igitur ne velis sapere plus quam oportet sapere: sed gaudium tempera timore: nec velis altiora presumere: ne postea humiliatus desperatione frangaris. Cum exteriorum laboraueris et necessaria negocia tractaueris: non totus inuisibilibus desinas: sed frequenter meditatione te sursum ad deum erigas. Pensa ad quid exteriora ista fiunt et exercentur: quia seruus dei iuuare debet non impedire: quatenus terrenis bene moderatis. ad eterna inuisibilia facilius tendatur. Ut autem virtutem discretionis in operando. rationum sapientie possideas in vacando: melius hoc impetrabis deuote orando. et humiliter a deo petendo: quam proprie industrie vel labori confitendo.

Oratio de felici consumatione in virtutibus. Capitulum. X.

Omnia in numero et pondere et mensura fecisti: qui famulatum tibi debitum ab omni creatura rationali vis exhiberi: et precipue in seruis tuis spontaneum seruitium diligenter exquiris: dirige actus meos spontaneos in beneplacito tuo. et ad imperium eterne dispositionis tue. rebelles motus carnis mee reflecte: propriasque voluntates integro frangere mihi concede. Sic ordinata cunctas affectiones meas. ut malas statim ab initio respuam: bonas fortiter teneam. putras diligam: teque sine corporea imaginatione contemplari discam. Sic tempera vires meas et operationes exterioris. ut non totus inherens infirmis: sed semper potens sum me conuertere ad interna: et sine graui contradictione ascendam ad celestia. Sic me conserua in eternorum desideriorum.

De disciplina claustralium Fo. LXXXIII

deno. in amore sanctarum virtutum. in fructu ne celestium: ut tu domine deus amplior inde habear honorem: et ego salubriorem profectum suscipiam. Non mihi veniat ex tua visitatione pes superbie: nec me vexet pestis vane glorie. Non me sinas sathane decipi illusionem: neque falsa rapi dulcedine: nec priuata deuotione extra communitatem recedere. neque immoderata frangi exercitatione: sed da mihi cuncta cum discretionem agere. sine solerti consilio nil pretere: cum timore et reuerentia maiestatis tue in conspectu tuo munde ac libere sine omni passione et corruptibilium rerum affectione incedere. Da humilem et quietum spiritum possidere: effusum et immoderatum nunquam esse: nulli quoque creature vicioso affectui inherere. sed tibi soli cor meum et tranquillum conseruare: ut semper ad celum me te erectus et tibi deo meo secrete intentus. a nulla re visibili capiar: sed verus mundi contemptor permaneam. Sic exteriora pro loco et tempore da congruenter perficere: ut nullum interioribus meis sint detrimentum: sed omnis labor et actio pro te assumpta: ad liberius postmodum vacandum iuuamen mihi prestent et ducatum. omne etiam quod ago exterius. aut quicquid interius intelligere possum: da mihi simpliciter et pure pro amore nominis tui honori et beneplacitionis voluntatis tue amore perficere: meque ipsum tibi in omni re desiderabili aut nature contraria prompte resignare: patienter quoque presentis vite sarcinam quoadusque iusseris et mee vocationis terminus venerit perferre: corpus quoque et animam tibi creatori meo fideliter commendare. Memento mei deus in hora extreme necessitatis: et fac misericorditer cum seruo tuo: qui non in meritis meis sed in tua miseratione et pietate confido.

De charitate dei et proximi et odio viciozum. Capitulum. XI.

Deus est beatitudo anime: nec villo bono creato fit anima beata nec veraciter sapiens: nisi deum super omnia amando. et omnia infra deum ex corde vilipendendo. Unde paulus dicit. Omnia arbitratus sum ut stercora: ut christum lucrifaciam. Charitas nobilis est virtus: ex deo nata: que animam quam replet celestem facit. et mundo alienam. Charitas odit vicia. damnat delicias: persequitur malum. et vim

facit nature: ut vincat quicquid deo et virtutibus est contrarium. Sicut aqua et ignis contrariantur: sic charitas dei et amor mundi non sociantur. Quantomagis seipsum quis vincit. et defectus suos emendat: tanto plus amor dei in eo crescit: et carnis affectus marcescit et decrescit. Qui male se habet et de se non dolet. sed incorrigibilis manet: ledit charitatem et dissipat bonum pacis. Non est apertus ad concordiam. nisi qui relinquit suos peruersos mores: quibus offendere potest deum et secum habitantes. Si vis habere charitatem dei. et seruare pacem inter fratres: frange propriam voluntatem et nihil age per elationem: sed in omnibus humilia te ipsum. Via ad charitatem: est descendere per humilitatem. Nam qui elate de se sentit longe a charitate recedit. Sepe putatur esse charitas: et est magis carnalitas. Libenter bibere vinum. et loqui cum feminis: caro est. Laute comedere et ornate vestire: caro est. Diu fabulari et parum operari: caro est. Raro orare et frequenter foris vagari: caro est. Ad meam festinare et ad ecclesiam tardare: caro est. Ille veram probatur habere charitatem: qui funditus odit mundi vanitatem: et carnales fugit familiaritatem. Sancta quippe charitas non querit in hominibus solacium terrenum: sed spirituale profectum. Nam animam potius pensat ad dei imaginem facere: carnem vero ad malum procliuam refugit ut sibi nociuam. Charitas non potest dici ubi zelus non est iusticie: nec feruor discipline. Quisquis deum et proximum veraciter amat iniuriam dei et animarum damnum dissimulare non debet. Pax cum virtutibus bona est: cum vicijs vero nunquam sed semper mala. Vbi est bonus status et pax in domo: vbi defectus emendantur et vicia cito rescant.

De abstinentia et castitate. Capitulum.

Sobrius victus et potus: sanitas est anime et corporis. Inopia rerum: paupertatem docet amare. Rara virtus continentia in delicijs. Abundantia temporalium occasio est iurgiorum et mater viciozum. Tutior est castitas in paupertate: quam in diuitijs multis. Corporalis egestas: medicinalis est aie fidelis. Dolor cordis prohibet risum: et timor dei oculos claudit petulantes. Sicut nocet visus impudicus: ita impedit

auditus de inhonestis. Cauendum est anime sancte de corporis propinquatione: quia caro cito afficit carnem. Diligere pulchra et appetere mollia: non est pro virtute castitatis. Qui autem abiecta et amara amplectitur propter castitatem: potest facilius vincere carnem. Quanto enim caro plus premitur: tanto spiritus plus eleuatur. Qui se elongat ab omni tactu corporis: percipiet in anima suauitatem castitatis. Qui diligit solitudinem: purior erit a sordibus mundanorum. Qui reputat corpus suum carcerem esse anime: non curabit illud ornare nec ostentare: quia cito conuertetur in lumen et fetorem. Exteriora hominis considerare et in pulcritudine vel similitudine gloriar: vanissimum est et viciosum. In multa abstinentia et castigatione corporis conuersati sunt sancti: et pro afflictione presenti receperunt consolationem spiritus sancti. Non est dignus a deo consolari: qui in transitorijs bonis delectatur. et de penuria contristatur. Qui patienter sustinet laborem et dolorem in seruitio christi: recipient plenam mercedem etiam pro minimo passo. Castitas multos habet impugnatores: sed qui veraciter se humiliant. et deus adiutorem sollicitè querunt. ac sensus suos caute custodiunt: victoriam christo duce obtinebunt.

De vili exercitio in vita et passione christi.

Capitulum. XIII.

Optimum exercitium et suauissimum sacrificium quod in hac vita potest haberi est vita et passio domini nostri iesu christi quia tam in vita actiua quam contemplatiua perfectissime hominem docet sine errore et multis argumentis: quod in alijs scientijs raro inuenitur. igitur firmissima et tutissima via ad perfectionem et mentis illuminationem atque eterne vite introductionem est conformari filio dei in omnibus virtutibus et moribus suis. Disce ergo ad eius amorem et honorem cuncta exercitia tua trahere et ordinare: et tanquam presentem iesum in omni loco et tempore attende: et cum multa reuerentia et singulari deuotione ad auditionem et prolationem dulcissimi nominis eius iesu caput humiliter inclina. genua flecte et cum omnibus angelis et archangelis et vniuerso cetero sanctorum maiestatem eius atque diuinitatem adora: benedic et collauda. Et hoc est christum per fidem et dilectionem habitare in corde tuo. oculos mentis ab eius imaginatione nunquam auertere: ad eius beneplacitum semper tendere. et nihil eius amoris preponere: si quic

quid boni audieris vel legeris aut feceris in ipsum totaliter reducere et finaliter referre: quia ipse est fons vite et sapientie et disciplina: apud quem non perit nec minima cogitatio de eius memoria habitata: nec vacua erit oratio ad eum cum gemitu fusa. Conforma ergo te sanctissime vite iesu eius paupertatem humilitatem patientiam et contemptum in hoc mundo pro tuo modulo imitando. Pensa qualiter ab initio sancte natiuitatis sue usque ad exitum mortis in cruce pro te laborauit pro te sustinuit. et se totum tibi impendit: quod nullus angelorum nec aliquis sanctorum fecit: ut merito super omnia diligendus sis et sine intermissione recolendus: ac summum cum honore venerandus. Istud beatus Paulus sapienter super omnem sapientiam et doctrinam cogitare scilicet iesum christum et hunc crucifixum. Et si alia multa nouerat vel legerat: nil tamen ea estimauit. ob eminentiam passionis et charitatis christi: que tanta est ut nulla creatura possit digne deo pro minimo puncto regratari. Ideoque omnibus postpositis rebus mundi et subactis carnis passionibus: dicebat idem deo iam plenus. Abibi viuere christus est: et mori lucrum. O dulce et salutare verbum: nunquam obliuioni tradendum. O felix et sancta anima que hoc dicere potest: cui christus totum est quicquid viuunt quicquid sapit: quicquid legit. quicquid intelligit: quicquid credit: quicquid sperat: quicquid amat: quicquid cogitat: quicquid loquitur: quicquid boni operatur. Vere viuunt et beate viuunt: cui christus est omnia in omnibus et super omnia singulariter dilectus: qui magis in christo quam in seipso manet: nihil de seipso tenens. sed in christo dulciter ac fruiuiue quiescens. Sic viuere est christo viuere: hoc est sibiipsum mori. et a seipso deficere et maxime lucrari: quia hoc est mortem perdere vitam eternam inuenire in christo iesu domino nostro. Talis anima licet adhuc sit in mundo et carnis nube tecta. et diuersis molestijs preffa: tamen sursum mente habitat in celo: ubi christus est in dextera patris sedes. Ad quem quotidie suspirat. desideratque tendit: et donec obtineat. laborare et orare non desistit.

De commemoratione et inuocatione beatissime virginis marie.

Capitulum. XIII.

Gloriose virginis marie benedicte matris iesu memoriam agere per omnia decet: cuius meritis precibus que

tidie te recommendare debes: et ad ipsam in cunctis necessitatibus confugere: sicut filius plagi percussus ad matrem suam dilectam. Nam dulce nomen. Marie fiduciam donat inuocanti et nominanti. Et consequenter parata est loqui verbum bonum ad filium suum iesum pro anima tribulata et miseriam patiente. Risi enim maria quotidie cum sanctis in celo pro mundo oraret: quomodo mundus adhuc stare posset: qui tam multis peccatis deum offendit. et tam parum se emendat? Inuocanda est ergo maria ab omnibus christi fidelibus: a iustis et a peccatoribus. et precipue a religiosis et deuotis personis: qui continentie propositum teneant et per sancta desideria ad celestia anhelant: et nihil cum mundo habere agere volunt. Sed quid petendum est? Primum pete indulgentiam peccatorum tuorum: deinde continentie virtutis atque humilitatis donum deo gratissimum: ut semper humilis in conspectu dei inueniaris. Vnde et abiectus desideres reputari: nec de aliquo bono velis gloriari: ne perdas totum quod videris habere. Dole quod tam longe es adhuc a veris virtutibus: a profunda humilitate. a sancta paupertate. a perfecta obedientia. a purissima castitate. a deuotissima oratione. a feruentissima charitate: que omnia plenissime fuerunt in maria matre iesu. Ideo procide ad pedes eius sicut pauper et mendicus: ut saltem minimus gradum de his virtutibus obtineas: qui ad summum ascendere non valet propter desiderium tuum. Quicquid habere desideras per manus beate marie humiliter roga: quia per eius gloriosa merita inuenitur qui in purgatorio sunt et in terra. Magna gratia magna gloria eius in salutari suo iesu super omnes sanctos in celo: sed totum pro omnibus nobis qui degimus in mundo. Secure ergo fidelitati eius te committe. cuius orationes deo sunt accepte: nil aliud tamen petens nec querens nisi quod sibi et dilecto filio suo placet et saluti tue expedit: prout ipsi melius noscunt. Pro peccatis orare et cor in humilitate custodire: multum placet deo et beate virgini. Nam ipsa de sola humilitate gloriosa est ante deum. et de ceteris tacuit: et quamcumque gratiam habuit: ab humilitate non recessit. Oret ergo voce pia pro nobis virgo maria ut digni simus gratia dei.

De suffragijs sanctorum sedule petendis.

Capitulum.

XV.

Sanctorum cum christo fegnantium suffragia instanter petere non negligas: quia sicut cernis in valle lachrymarum degis. et inter hostes quotidie versaris et adhuc longe a deo peregrinaris. Stude ergo cum sanctis et amicis dei tempore incolatus tui amicitiam facere: et ad eos specialem familiaritatem habere: et hominum noticiam et al locutiones inutiles declinare. Melior est tibi vnius sancti oratio: quam omnium secularium amicorum visitatio. Plus te consolabitur christus in silentio: quam longa hominum loquacitas in conuiuium et risu multo. Habet iustus internum gaudium: quod non percipit animalis homo inhians terrenis. Si paupertatem et simpliciter diligis: aderit tibi frequenter iesus cum angelis sanctis. Et si non manifeste tamen inuisibiliter et occulte consolabit te in scripturis. Beatus qui recreationes suas querit non ab hominibus: sed in lectionibus sacris et precibus deuotis ad beneuiuentium et ad celestia amanda: sicut fecerunt sancti visibilia contemnentes. Qualis vnusquisque est. tales etiam socios diligit: deuotus deuotum: pudicus pudicum. sanctus sanctum: vagus vagum: dissolutus dissolutum. Si ergo desideras cum sanctis regnare in celo oportet te multa pati pro deo et cum sanctis humiliter in mundo: quod parum prodest sanctos labijs honorare: et moribus contrariare. Si vis deorum sanctis placere. domum carnem frange pro priam voluntatem: certa contra vicia labora pro virtutibus. Inspice vitam sanctorum. lege doctrinam eorum: ut cum sanctis sanctus fias: et a sanctis erudiaris pro sanctis adiuueris a sanctis exaudiaris: cum sanctis coroneris. Placet eis frequens gemitus in celum: dolor pro peccatis silentium orationis: firmum propositum emendandi. desiderium proficiendi: patientia in aduerso: gratiarum actio pro beneficijs collatis. Delectant etiam sanctos cantus deuotus alacritas in vigilijs. laus pro salmodie confessio peccatorum. postulatio venie. celebratio missarum. orationum lachryme: et omnis obseruantia regularis discipline. Qui ab istis bonis tepescit et recedit. perdit deuotionis gratiam: nec est deo acceptus nec angelis charus: sed deo et sanctis omnibus contrarius. Nam qui ex deo est verba dei audit. verba dei libenter legit et scribit: libenter vigilat et orat. libenter abstinet et laborat. libenter tacet et deo vacat: libenter est in cella et in ecclesia: nunc istum nunc illum sanctum inuocando: et flexis genibus gratiam postulando pro passio-

nibus vincēdis. p tentationibus resistēdis quibus adhuc grauitur impugnat: vt eoz pibus gloriosis deuotus pmaneat: et post huius vite agonē ad eterne quietis mansio nē ptingat: vbi oēs sancti cū xpō feliciter re gnant. Non enī erit frustra petitio: corā san ctis: que pia intentōe eis offert ad honorez. Nam qui tam sedule orauere p inimicis suis dum pmerent ab aduersariis: quāto libe rius nunc orabunt p suis supplicibus. vt si bi citius valeant associari in celestibus gau dijs: quos norunt in dei seruitio quondie la borare: et p eterna vita multis suspicijs et la crimis xpī exorare. Dat magnā fiduciam rogandi sanctos: qz ipsi fuerūt hoies mor tales: p pccōres multis criminibus et varijs passionibus dudū inuoluti et grauati: sed p gratiā dei liberati et iustificati maximas nūc gfas xpō referūt. p oibus malis q euaserūt: leti in eterna beatitudine quam gfa diuina opitulante pcepere meruerūt.

De desiderio anie ad celeste desiderium.
Capitulum.

XVI

Vicum et singulare desiderium scōrū in hac vita fuit. nihil cōmune habere cū hoc seculo: sed p pemptū terre nouū tendere semp ad p̄sentā xpī et cōfortiū angelorū. Unde et beatus paulus vehemēs amator xpī. oīa terrena pfecte despiciebat. et ad celestia exēstus dicebat. Cupio dissolui et esse cū xpō. Non est oīm tale desiderium: sed pfectoz qui dicere possunt. nra cōuersatio in celis est. Nam valde pauci ita nudati in ueniunt: qui totū affectū suū ad eterna eri gunt: et de terrenis diuitijs et honoribus ni hil ambiūt. Qui aut amore christi accensi in paup̄tate in cōtemptu sui gaudent: atqz cor in humilitate dep̄mūt. et de paruis negligē tijs etiā stricte seip̄os rephendunt: qui neces saria vite sobrie et cū timore capiūt. et potius minus q̄ amplius requirūt: hi sunt veri con temptores mundi et amici dei ad patriā festi nantes. parati de corpore exire et ad xpī ci tius puenire: nō habentes qd possit eos in se culo delectabiliter retinere. Felix aīa cui ta le desiderium inest: et p singulos dies feruorez addit feruor: nō desistens orare et clamitare ad xpī donec apia sibi porta celi: et in gre diatur regnū dei cunctis fidelibus pmissus. O beata patria: vbi ppetua leticia. pax sum ma. clara dei noticia: charitas pfecta et beati tudo consumata. Ibi melior est dies vna q̄ hic mille milia: qz ibi penuria nulla: hic misere

ria multa. pax rara. cognitio parua. Quid miser loqui possunt d felicitate supna. quid mortales cape sciunt de eternitate vera et vi ta sempiterna. nisi sub quadā caligine et scri pturari velamine tecta. Veniat ergo aīa si delis. mūdī circūfusa tenebris. ad gaudia lu cis eterne. ad societate patrie celestis: indefi nenter oculū mentis sursum eleuans: vbi xp̄s est in gloria patrie p eterna secula regnans. **Explicit tractatus de disciplina claustra lium fratris Thome Kempis.**

Incipiunt vel sequunt aliqua notabilia de conuersatione eiusdem.

Hic thomas cognomēto heimer/ gyn id est malleus. qui vere mal leus existēs in suis dictis et tracta tibus deuotis et induotis. deuot os p suos tractatus excitando et pcutiēdo corda eorū ad maiore deuotionē et pfectum virtutū et gratiarū actiōes. sed induotis ex istens malleus videlicet corda eorū excitādo ad cōpunctionē et recognitionē p̄p̄nem firmitatis et impfectionis. et ad emendationē vite cōpellendo. tentatos et tribulatos cōso lando et roborando et oibus viā incipiēdi p ficiēdi ac p̄ficiēdi ostendendo vt merito si bi ascribendū sit iam illud. qui erudit mul tos quasi stelle impetuosas cēnitates. **Abul tum** affabilis et cōsolatorius fuit infirmis et tentatis iste bonus et deuotus pater et valde zelosus p salute animarū et oēs cupiebat sal uos fieri sicut seipm ideo scriptis et ammoni tionibus instructionibus. modis quibuscūqz potuit alios etiā secū trahere ad regnum celorū nitebat. sicut sanctus gregorius hor tatur in quadā omelia 22. Et quia in iuentu te incepit congregare diuitias scz virtutum: ideo sortitus est nomen bonum. Et illud tre norū tercio impletū est in eo. scz beatus vir qui portauerit iugū dñi ab adolescentia sua sedebit solitarius et tacebit quia leuabit se su per se. quod hoc sit impletū in eo considerat ur oīno in tractatibus suis et p̄cipue in solis loquiis anie quod cōposuit vbi xp̄s sp̄s eius loquit cum aīa eius scz sponse sue ibi considerat quō sedebat solitarius et tacebat et leuabit se sup se 22. Iste bonus pater solit us erat dicere quādo fuit cū cōuentu spaciādo vel cum alijs qñ sen sit inspirationem diuinā qñ sponsus eius scz iesus xp̄s voluit cum sponsa loqui. tunc humiliter petiit licen tiam dicendo: dilecti fratres oportet me ire vnus me expectat in cella. et fratres pie an

nuētes petitioni eius multū edificati fuerū et sic impletū fuit in eo illud. **Duca** eum in so litudinē ibi loquar cum eo. Et ipse thomas ad dñm illud. loq̄re dñe qz audit seruus tuus. Quid tunc loquebatur dño et quid loquebā tur ad inuicem. habemus in tractatu eius de interna xpī locutione ad aīam fidelē qui tra ctatus habet hoc idem p̄ themate in scōo ca pitulo. loquere dñe qz audit seruus tuus qd samuel ppheta etiā dixerat ad dñm qñ dñs eū vocauerat 22. Ite adhuc multa alia plu ra de eius vita et cōuersatione audiui a fratri bus illius contētus qui adhuc viuunt et vir mille simā partē enarraui scribēdo. sed quid dicam amplius? Sicut alios docuit et instru git dictando et scribendo sic ipse fecit viuēdo ope impleuit qd sermonibus dixit faciendū **Hic** thomas kempis cognomen hīs mal leus. natus fuit de ciuitate cui nomē kempis dyocesi colonien. qui studuit dauentrie in do mo fratrum scz clericorū. qui ingeniosus et doci lis fuit et tractabilis. et ideo multū fuit ama bilis dño florentio et eius fratribus: qui postea vocatus a deo p inspirationē diuinā ad ser uendū deo viuēti. acquieuit cito inspiratio nibus diuinis ne sibi ipoperaret dñs illud. **Locui** et renuisti. et illd sibi ptingeret. **Lo cabis** tu me in ofonibus si non exaudia te qz renuisti vocem meā audire. sed fecit iste tho mas kempis sicut scriptū est de feto andrea: mor vt audiuit vocē dñi vocantis se: relictis oibus q huius mūdī sunt intrauit ordinē ca nonicorū regulariū qui tunc t̄pis in breui fue rat reformatus. in domū scz in monte sancte agnetis ppe 370llis anno dñi scz millesimo quadringētesimo. Et fuit inuestitus ibidem anno dñi millesimo quadringētesimo sexto. et sic fuit p sex annos pbatus aīqz inuestit: quia tunc t̄pis fuit consuetudinis q sic pba bant prius. aīqz inuestiebant tanqz aurum in fornace. ideo aurū pbatum fuit: qz qui nō est pbatus et tentatus qualia scit? Et quia ac ceptus erat deo: ideo necesse fuit vt multis tē tationibus et exercitationib⁹ et humiliationi bus pbaretur. vt postea sciret alijs dare re mediū sicut in se et in alijs fuit exptus sepe. si cut et fecit in suis sermonibus et tractatibus **Hic** thomas multū p̄fecit in virtutibus de die in diem. p̄ficiens addens semp feruore feruori deuotionē deuotioni virtutē virtuti. ita vt oīs mirabatur de eius feruore et deu otione et quia multū humilis fuit. ideo ad deo magnā et singularem gratiam meruit habere

re sicut patet ex dictis eius Item bis sup̄ior fuit et semel pcurator. et quia multū fuit in ternus et deuotus: et ideo simplex in tēporali bus rebus. ideo depositus fuit ab officio pro curatoris et insup̄iorē iterū electus. quia sic maiorem fructū dictando contēplādō ofoni bus insistendo fecit: qd fratres cōsiderantes fecerunt sibi miscōiam eum subleuādo ab oc cupationibus exterioribus. Anno dñi mille simo quadringētesimo septuagesimo pmo obiit iste deuotus pater thomas kempis. et sic seruierat domino in ordine canonicorū re gulariū septuaginta annis in magna auste ritate vite et feruore spiritus. Et quia multos tractatus scripsit et dictauit in vita. et pauci sciunt quomodo intitulant vel vocant: ideo tabulam de eius tractatibus et libris hic inti tulare et scribere intendo. vt oīs qui legunt vel audiunt possunt scire quot sunt.

Incipit Alphabetum deuoti monachi. eiusdem thome kempis Discipulus.

Vas tuas domine demonstra mihi et semiras tuas doce me. Obsecro te de us meus doce me vias bone vite p̄d salute anime mee. **Magister.**

Aba nesciri et p nihilo reputari. hoc tibi salubrius est et vtilius quam lau dari ab hoibus. **Veni**uulus esto omnibus bonis et malis et nulli onerosus.

Custodi cor tuū ab euagatione. os tuum ab ociosa locutione: et ceteros sensus tuos sub rigore discipline. **Dilige** solitudinē et silē tiū: et inuenies quietem magnā et p̄scientiā bonam. **Ubi** enim multitudo: ibi frequenter strepitus et magna distractio cordis. **Eli ge** paup̄tatem et simplicitatem et cum paucis sis contentus: et non facile murmurabis.

Fuge homines et seculi rumores: quia nō potes satis esse deo et hoibus. eternis et tran sitorijs. **Gratias** age deo semp corde et ore qualitercūqz tibi succedit in grauamine et dolore. Nam deus oīa prouide dispensat in mundo xō et recto iudicio ab eterno. **Hu milia** te in oīnibus et sub oībus. et mereris gratiā ab omnibus. **Eris** qz deo acceptus et hoibus dilectus. et dyabolus a te fugiet citi⁹ ppter hūilitatis virtutē sibi valde cōtrariā. **In** omni opore bono habeas inrēctionem puram ad placendum deo qui inspector est cordis et diligit iustos et puros. **Ikarissimos** reputa amicos et patronos q te premūt et vituperant. Si enim recte sapis et conside

ras. lucrum inde acquies. Nam profunt ti-
bi in bono: qui obsunt in malo. **L**abore et
dolore cum gemitu et fletu acquiritur regnū
dei: delictis et honoribus peditur paradysus.
Adagnū donum dei est pauperē esse in
hoc mundo propter xpm et infimū tenere lo-
cum. **A**dagna superbia altum petere gradū
Ad alta semp diabolus suadet: honores am-
bire. fugere despectum. vt cadat ascensor ei?
retrosum. cum breue dominatus fuerit pau-
perum. **M**inima dona pro magno reputa et
eris dign⁹ maiora accipere. **N**eminē sper-
nas nulli noceas: afflicto condoleas. egeno
subuenias. et nunq; te extollas. **O**mnē tē-
pus vtiliter cum deo expendas. nihil enī pre-
ciosius tēpore. in quo pmereri potes regnū
dei impetū. omnibus quoq; te amabilem
benignum et affabilem sine dissolutione exhi-
beas. **O**mnia bona ad laudem dei referas.
et sine consilio et deliberatione nihil facias.
Primo semp quere in ope tuo an deo pla-
ceat vel displiceat: nec timore vel amore age
contra conscientia tuam. **I**n dubijs ad scri-
pturam et obedientia prelati tui recurre. nec
tibi ipsi nimis cōfide. **P**rius discite tacere q̄ lo-
qui. potiusq; velle instrui q̄ docere. tutius ē
enim velle latere quā apparere. **Q**uicūq;
ad te non pertinent de his nō iudices nec te
intromittas vt pacē semp habeas. **Q**ui cōia
sectatur et singularia vitat. magis diligitur
et citius ad bonū finem perueniet. **Q**ui tem-
pestiue facit quod debet letior postea erit.
Reuertere ad interiora cordis tui et claude
ostio oris tui ne vagari incipias p varia de-
sideria mundi consilio dyaboli. **N**ocent ma-
la audita. tētat pulchra visa: turbāt illata vi-
tuperia. **R**ecede ergo ab homine iracundo in-
docto dissoluto. et mane in silentio cum deo.
Sobrius esto in victu modestus i vestitu
prouidus in xbis. honestus in moribus. ma-
turus in consilio. fortis in aduersis. humilis
in prosperis gratus pro beneficijs. hilaris in
despectibus. patiens in doloribus. discretus
in omnibus agēdis. **T**ime deum offende-
re in minimis negligentis et defectibus tuis
noli presumere in bonis. nec desperare in ad-
uersis. **T**imor dei facit recedere a peccato. et
solllicitat in bono ope. vt bonū bene fiat. **T**o-
tum te deo cōmitte. et quod tibi est graue fiet
tibi portabile. **P**ar tua in patientia multat le-
uis est oīs tribulatio pro vita etna. **T**ūc de-
deo omnia comota tua et dabit solatia melio-
ra. adueniente gratia in yna hora. **N**emo di-

tior nemo liberior eo. qui se et omnia deo de-
dit et xpm amando emit. q̄ mundum cruce re-
demit. **X**ps sit vita tua lectio tua: medita-
tio tua locutio tua. **I**pse desiderū tuum lu-
crum tuum tota spes tua et merces tua. **S**i
aliud queris quam pure deum damni patie-
ris laborabis et requiē non inuenies. **I**m-
mos et psalmos canere monachorū opus est
et clericorū quibus congaudent angelorum
chozi laudātes deum iugiter in regno celoz.
Seruare carni mors anime. cibis verum
nidus demonum. vita pecorum. foras mor-
borum: corruptio corporum. inquinatio mo-
rum. perditio bonorum: acquisitio multorū
malorum dolorum. **S**eruare deo beatitudo
anime. sanitas corporis: prudentia spūs. vita
celestis. **D**ulces ymnos deo cantat: qui in tri-
bulatione sua deus semper laudat. **I**nitium
et finis omnis boni religiosi: deū corde ama-
re ore laudare et fratre suū exēplo edificare.
Nachee frater descēde de altitudine seculi
laris scientie: veni et discē in scola dei viam
humilitatis mansuetudinis et patientie: per
quam posses christo docente ad eterne beati-
tudinis gloriam secure peruenire. **A**men.

Incipit plogus deuoti viri fratris Tho-
me kamis psbyteri canonici regularis pfecti
si et deruncti in monte beate Agnetis prope
swallis. in smones ad nouicios regulares.

Electis i chri.
Disto fratribus innocentio sim-
pliciano ac ceteris crucifixi di-
scipulis: sacre relegionis dis-
ciplinā diligētib⁹. **F**rater pe-
regrinus in valle lacrimarū
degēs: ofonū vestraz iuuamina humilit⁹ pe-
tens. **P**ar xpi in cordib⁹ vris abundet: et pa-
tiētia multiplex vob⁹ et mihi in cruce xpi p do-
nes. **S**ermones q̄s p modū dulcis collarōis
p nouitijs nris diuersis quidē tēporib⁹ in
vni collegi: vobis in charitate cōdicare piū
censui: istūq; existimaui. **Q**uis igit incultus
sit fmo. et materia nō ardua: tū simplicibus
placere cupiens. q̄s dñs inspirauit et dedit: li-
bēter pijs et deuotis offero ad legendū. **Q**d
si forte indiscretus fmo quēpiam offenderit
peto vt venia concedat ex quo: atq; in meli⁹
reformet. quod absurdū foris sonare videt.
Et q; exēpla sepe plus mouēt audiētes q̄ so-
la ybaridcirco more bñi gregoriū instruct⁹. in
plurib⁹ locis post finē smonis p maiori asser-
tiōe exēpla quedā sicut memorie occurrebāt
breuiter annotaui. **G**ratanter fratres accipi-
te q̄ vobis sicut dilectis amicis offero: oretis
vt sint oīa ad honore dei et multorū pfectū.
Sciēdū itaq; q̄ liber iste ptinet smōes. xxx.
et hz tres partes. **Q**uarū pma pars cōtinet
nouem sermones ad designandū nouē cho-
ros angelorū. **S**cda autē pars continet ser-
mōes decem: ad designandū decalogū le-
gis. scdm numerū decē pceptoz. **T**ercia xpo
pars ptinet smones vndecim ad designandū
statū religiosoz. in renūciatiōe seculi et bai-
lacione crucis: secundū cōsiliū nri saluatoris
dicentis. **Q**ui vult venire post me abneget
semetipsum et tollat crucē suam et sequat me.

Expliat prologus.
Incipiunt tituli sermonū prime partis.
De concordia fratrum et melodia diuine lau-
dis. **S**ermo p̄mus
De laude bone cōgregatiōis. **S**ecūd⁹
De verbis et cōsilijs seniorum humiliter au-
diendis. **S**terg⁹
De bonis colloq̄is iuicē hñdis. **S**quart⁹
De patientia consuanda inter desides et pet-
uerfos. **S**quintus
De vigilis nocturnis contra impunguatio

nem soporis. **S**extus
De custodia oris et diligentia operis cū obe-
dientia superioris. **S**septim⁹
De vana gloria cauenda. et q̄ soli deo laus ē
exhibenda. **S**octau⁹
De periculo multorum malorum et multilo-
quio verborum. **S**nonus
Expliaunt tituli sermonū prime partis.

Incipit pars prima. **D**e cōcordia fratrum et
melodia diuine laudis. **S**ermo primus.

Ecce q̄z bo-
Qnum et q̄z iocūdū: ha-
bitare fratres in vni
David sanctus et ve-
re ppha magnus co-
ra dño. repletus spi-
ritus cō. multos edi-
dit psalmos: quosdā
p auxiliū postulatōe
in tribulatiōe: quos-
dā p grātū actiōe de hōstīū liberatiōe. **F**raro
vel nusq; tā bonā et iocūdā edidit sympho-
niā. sicut in hoc breui cantico graduū decla-
rauit dicens. **E**cce q̄z bonū et q̄z iocūdū: ha-
bitare fratres in vni. **O**ēs enī bonū natura-
liter appetunt et iocunditatē: malū xō et tristi-
ciā refugit tanq̄ hōis infelicitatē. **I**git de
fraterna charitate et vñanimitate loq̄ gestis
tacitis alijs bonis pñtib⁹. specialit⁹ deuotōi
fratrum pgaudebat: sūproq; psalterio iocūdo
cū cythara i domo dñi p̄nebat dicens. **E**cce
q̄z bonū et q̄z iocūdū: habitare fratres i vni
Etere fratres nulla maior extat iocūditas in
monasterio religiosoz. et cōgregatiōe fratrum
et soroz: q̄ vñanimitas animoz. et cōcordia
moz. cum obseruantia regule et statutorum:
scdm decreta prelatorū et monita seniorum.
Sed hanc sanctā ac deo placitā fratrum cō-
cordiam dyabolus omnū bonorū inimicus
oppugnare et infringere non desistit: varijs
modis die ac nocte insidias parans ad deci-
piendūz anīas desides ac vagas: et nunc qui-
dem aperte p locutiones vanas conturbat:
nunc occulte per suggestiones turpes tentat
et inquietat: quatenus nōnū christi militē a
sancto pposito reuocet: aut antiquū discipu-
lum in desidēam trahat: aut debilem in mur-
murationē tradat: aut passionatū in paffina-
tia stringat. **S**ed contra hos dolos et terro-
res sathane certat ac triūphat vñanimitis cō-
uentus fratrum multorū: qui nocturnis vigi-

his incubant. diurnis laboribus insudant: sacris lectionibus intendunt: deuotis precibus et psalmodiis in insistentia deo iubilant: et quasi celestibus tubis pariter insonando dyabolū psequunt. Vehementer enī cū affligunt cum ieiunāt. verberant cū disciplinā recipiunt: calcant cū venias perunt. premunt cū se humiliant: terrent cū iesum inuocant. torquent cum inaniā nomināt: fugāt cum cruce se signant. vident cum crucifixū adorant: viuunt cum obediūt. artāt cū in solitudine manent: ligant cum stricte silentiū seruāt. Clere hec est scā cōgregatio fratru querētū dñm: querentū faciē dei iacob: spernentū mundū: diligentū xpm. abnegantū se et oīa ppter deū: certantū ptra dyabolū. et exercitiū eius donec recedat neciā cito ī castra dei redire psumat. **P**erpēdite ergo charissimi q̄ bonū et iocundū est habitare fratres in vnu: qui in vna domo cōgregati. vnius regule. p̄fessione colligati. sub vno prelato bene ordinati: pariter surgunt ad vigilias. pariter cōueniūt ad horas canonicas: pariter incipiūt cātare et legere: pariter nitunt diuinū officium honorifice cōsummāre. **Q**uā grātū et cōmendabile collegium ad laudandū deum precipue dedicatū vbi sunt tor tubi resonantes: quorū voces in choro alacriter cantātes. **S**ed hec audietes quid dicunt demones religiosos psequētes: fugiamus inquisitū israhē. hanc sanctam et deuotā pgregationē: dñs enī pugnat pro eis contra nos. **I**sti enī sunt veri israhē: līte q̄ de egypto et secula et vite tenebris egressi. ppter xpm parentes et amicos reliquerūt: et nūc habitu scē religionis induti. deo ppe tue se vouerunt. et cōtra nos militare fortiter ceperunt: ad cōfusiōē vtiq̄ nostraz et suam gloriā augmētandā. **C**onstāter ergo fratres state armati precibus ptra aduersarios salutis vestre. nullius impetū formidātes: sed in dño cōfidētes grātiā agite de beneficijs vobis collatis. p̄ multis in seculo errātibus. **N**on pigeat oī nocte surgere ad vigilias nocturnales: sed facto signo abijcite torporē ab oculis. euagationem a cordibus: dissolutiōē a moribus. **E**ya charissimi attēdite p̄ntiā xpi. angelorum custodiam. reuerētiā sacramenti. et reliquias sanctorū: in quorū p̄spectu statis et psallitis: licet oculis corporalib⁹ eos non videtis. **C**auete diligenter a vanis fantasijis et immūdis spiritibus: ne inueniāt locū in trandi et latendi in vobis. **L**ito auertite faciē vestram a mercatu diaboli: signare

corda vestra signo sancte crucis: recurrite ad passiōē xpi erubescite alia cogitare q̄ verba dei que legitis et cantatis. **I**ncipite mō celibem vitā ducere cū angelis: pacē et cōcordiā tenete cum oībus: nulli scādali occasione detis. verbis vel actibus offensiuus. **I**n xpi charitate sup̄orate imp̄fectiones infirmorū: nō tamē cōtēntiatis vitijs aut querelis eorum. **O**rate frequēter p̄ tribulatis et tentatis: time ne vobis similia contingant. aut peiora incurrat. **O**ibus autē exemplū vere humilitatis. mansuetudinis paciētie. taciturnitatis et obediētie exhibere: vt phennē a deo mercedem cum sanctis eius electis in celo recipiat. **S**i ei minimū gaudiū cognosceretis: ad oīa que deo placent cōuolaretis: et ad chorū vbi diuina et celestia die ac nocte tractant se stinaretis. **C**um ergo tedū cordis sentitis ex onere laboris: recolite eterna premia. p̄missa vobis in celis. **U**nde beatus paulus qui plus oībus laborauit: pigros excitando: debiles confortādo: inter labores ad mentē celestia reuocabat dicens. **N**on sunt cōdigne passiones huius temporis: ad futurā gloriā que reuelabit in nobis. **N**ūq̄ poterit dei seruus vinci certamine nec grauari tēporali labore: qui eterna bona vel mala semp gerit in mēte. **Q**ui ergo desiderat habere cor purū et quietum: excludat a se omne terrenū cōmōdum et humanū solaciū. **L**ito nāq̄ perdidit celestium desiderū in silentio acquisitū: nisi fuerit cū omni diligentia ab extraneis rumoribus custoditum. **C**enobium monachorū est sicut salū mare. quod corpora mortua non pōt in se reuincere: s̄ statim ad litus putrida proiciunt sana x̄o et viuida nutrit: atq̄ ad incrementū pducens nitida intuetibus reddit. **S**ed tōte ergo. q̄ homo carnalis sub vili pāno latens diu se fringere nō potest: sed aut in se p̄ teporē deficit et a seruore arefcit: aut cito recedit. aut recedere cogitat: aut cum murmure manens fetorē de se peruerse actiōis ostēdit. **E**t quia leuis ē corde et dissolutus ore. alios sepe deridet: quia supbus et iracūdis: cōtēntiōnes inter pacificos mouet et simplices aculcat. **E**t qm̄ radices humilitatis non habet et spinas carnalitatis euellere negligit: idcirco dulces flores castitatis cum fructibus obediētie et charitatis gignere nō valet. **I**n cōgregatione deuotorū probantē corda multorū tamq̄ aurum in fornace ardentis: vtrū de sideria eorū ex deo sint. an ex carne cōcepta. **Q**ui enim propriū cōmōdū querunt et cō

munes labores et obseruantias ordinis negligenter pretereūt: hi parum in spiritu p̄ficiant: s̄ ad exteriora declinātes sepe ad pristina vicia labunt. **Q**uomodo poterit aliquis diu in disciplina et deuotione pseuerare: qui contra tētationes et passiones viriliter non pugnat. **Q**uapropter oī parua latent vitia tempestiue adhibenda sunt remedia: ne vitice crescentes bona semina premant. **D**icit nāq̄ saluator de quibusdam fictis et tepidis fratribus. in quibus non est feruor spiritus: sed tantū exterior apparet habitus humilis cū affectu honoris. **O**mnis plantatio quā nō plantauit pater meus celestis eradicabitur. **E**t vere qui non edificat domū suā supra petra firmam id est vitam suam super christum et veram humilitatem: flante vento elationis cadat a statu deuotiōis ad exteriora occupationes: et in varias tentatiōes dyaboli. **A** quibus malis nos benigne custodiat iesus christus filius dei. qui verbo et exēplo suo docuit nos humilitate cōuersari: et pacem cum fratribus sine fictione et dissolutiōe semper retinere. **A**men.

ExPLICIT sermo primus. **I**ncipit sermo secundus De laude bone congregationis.

Rater qui adiunat a fratre: quasi ciuitas firma. **D**ilecti fratres notate x̄ba ista a salomone sapiēter p̄ficiēte dicta: et tenete pseuerāter loca vestra in societate bona. **S**ustinete inuicem cum oī humilitate et māsuetudine portādo onera vestra: ppter multa pericula euadenda. et maxima premia anime vestre a deo p̄merenda. **C**ongregatio quippe bonorū est: quasi turris fortitudinis a facie inimici. **I**bi namq̄ homo securius viuit: vbi a pluribus iuuatur. et si interdum ab aliquo tribulat: ab alio rursus consolatur. **Q**ui bone voluntatis est et deum querit: inter deum querentes amplius p̄ficiet. et firmitus stabit. **I**bi homo magis in virtute p̄batur. et etercef: ibi frequēter de negligētia arguit. **I**bi ad p̄fectionē verbo et exēplo trahit: ibi suam imp̄fectionem cōsiderare et lugere cōpellitur. **I**bi alterius feruore excitatur: alterius humilitate docetur: istius obediētia mouet. illius paciētia edificat. **I**bi verecundatur esse vilior: ibi cōfundit inueniri tardior. **I**bi inuenit quos timet: ibi habet quos diligit: et sic ex oībus p̄ficit. **I**bi alterius correptiō sua fit ammonitio: ibi alienū periculū propriū efficitur speculum. **I**bi vnius alterius est custodia: et alius alium

probat in patientia. **I**bi homo portat et portatur: ibi multa audit et videt vnde doceat. **I**bi regula et sancta institutio in bono conseruant: ibi confessio et disciplina excessus emendant. **I**bi boni cōmendantur vt meliores fiant: ibi negligentes arguuntur vt referuefcāt. **I**bi homo nō p̄mittitur torpescere: nec scdm suum libitum agere. **I**bi cogitur spiritui seruire: et carnis desiderijs resistere. **I**bi diuersa sūt officia: et multa exhibent charitatis obsequia. **I**bi omnia tēpus habent: et ad opus suum quisq̄ ex obediētia vadit. **I**bi nulli ociari conceditur: sed vnicuiq̄ mensura operis iniungit. **I**bi infirmus a fortiore sustentatur: ibi sanus infirmū visitans christo seruire letatur. **I**bi vno deficiente. alius locū eius supplet: ibi sana mēbra pro debilibus sollicitantur. **I**bi actiuus pro vacante laborat: ibi deo vacans p̄ laborante exorat. **I**bi vno legente multi edificantur: ibi singuli ebdomas suas expletes seinuicē liberant ne fatigentur. **I**bi homo habet multos pro se orantes: et in extremis se contra dyabolū protegentes. **I**bi tot auxilios inuenit quos fortis habet: qui sibi in necessitatibus assistunt. **I**bi feliciter obdormit in domino: ibi multorum intercessiōibus citius liberatur a purgatorio. **I**bi post mortē heredes dei seruos sui vtiq̄ interdum memores relinquit: quorum pia studia. sua erit in celo leticia. **I**bi labor suus et bona conuersatio obliuionem non accipit: sed multis posteris ad exemplum proficiet. **I**bi sequentes pro predecessibus suis orare tenent: et dominū pro benefactorū beneficijs laudare. **I**bi quicquid boni agit: ad oī ibidem quiescentiū participationē puenire credit. **I**bi qui adhuc viuunt p̄ defunctis fratribus solliciti sunt vt a penis soluantur et qui iā cū x̄po regnāt p̄ peregrinātib⁹ sup̄licat vt in bono pseueret: et q̄ adhuc sup̄sunt ad fratres suos venire desiderant. **I**bi singulare bonū fit cōmune: ibi tēporale trāsit in eternum. **I**bi tēporaliter cōiuncti: eternaliter erunt congaudētes. **A**gnū igit et iocundū bonū: habitatio multorū deuotorū in vnum. **Q**ui in sancta cōgregatione vsq̄ in finem. pseuerauerit etiā si imp̄fectus fuerit: ppter multorū ofones et merita p̄fectorū ad beatū finē deo p̄picio pueniet. **Q**ui autē bonā congregationē deserit: quasi extra portū stabilitatis et salutis diuertit. marinis pcellis se exponit. **Q**ui enī de medio cōgregatiōis se sepat: incertū est vbi adhuc pseuerabit. **S**inis cito

deklarabit: vtrū ex deo an ex passiōe recessit. **A**neas ergo in medio scē cōgregatōis: et manebit tecū dñs. Ipse enī ait. Ego in medio vřm sum: sicut qui ministrat. Et ad discipulos inquit. Vos estis q̄ p̄nāstis mecū in tentatōibus meis. Si bon⁹ es: mane et edifica alios. Si peccator es: infirm⁹: manevt edificeris ab alijs. Quocūq; autē prexeris. scito qm̄ dyabol⁹ tibi aduersabit: et sequet te tua passio etiam si solus fueris et inclusus. Sepe nāq; ex x̄bis leuib⁹ et habitu curioso exteri⁹ cognoscit stat⁹ mētis qd̄ vanitat⁹ gerit int⁹.

Exemplum duorū fratrum. **V**enerūt aliqñ duo fratres ad domū cuiusdam nobilis viri et terreni pñci pis: p̄ aliq̄ causa monastice vtilitatis. Intuens ergo eos diligēter pñceps honestus: cōsideravit habitūz mores virozq; extrinsecus illis autē recedētib⁹ dixit vir sagax domicel le sue in secreto: nulli tñ palā derogādo. Uidebat mihi q̄ vnus istoz aut nouit ibi venit aut cito inde recedere velit. At quē dñā amurās ait. Uñ hoc scitis: Rñdit. Ex dissimili veste et gestu in verbis et morib⁹: cōiecturo differētiā pñciatōis. Post breue igiř tēpus res latens apparuit foris.

Aliud exemplū notabile. **Q**uidā deuotus grauit̄ a dyabolo tētatus: exiit de p̄gregatōe fratrum ad captādā solatiā mūdi in ludicijs vanis. Relicto igiř humili cetū clericorū: sociauit se frequēter p̄ubernijs laycorū. Quadā x̄o die exiens portā ciuitatis cepit cū sodalib⁹ suis p̄ pecunijs ludere: diuq; ludens p̄didit pecuniā t̄x̄ et qd̄ pecius est bone p̄sciētie famam. Finito tandē pyramidis ludulo: coactus est soluere debita sine dilationis termino. Recusar itaq; trifatoribus trifam reddere: repugnat fortiter. nitit̄ effugere: sp̄ote nihil soluere contēdit. Lōmoti ergo. lusoꝝ et cōglobati p̄ter aduersus debitorē p̄fidū tanq̄ canes rabidi cōtra lupum: clamāt trahūt. verberāt manibus. maledicūt verbis: redde trifator quod debes. Sed cū nō acquiesceret ex actoribus suis: irati nimis redderūt ei multa dura verbera p̄ denarijs paucis. Demū resum̄pto spirītū: a quibsdā in opidū ē reductus. Adāuit ergo deuotis fratribus patriotis suis obsecrans p̄cibus multis vt cū vīstaret grauatū languorib⁹: recitans corā eis hystoriam sue misere passiōis. versa enī erat cythara mundane ludificatōis: in luctū acerrime afflictionis. Quibus auditis vīstāt egrotū

beniuoli fratres cōpatiēdo anime afflictionē crepant tñ seriose erroneū p̄ admissio scelere: dicētes digna eū recepisse verbera iuxta illa euangelica dñi verba. Exi cito in vias et sepes et cōpelle intrare. Si enī inquit in p̄gregatione māsisses: tot plagas non recepisses. Tunc multum ingemiscens: fatebat̄ stulte se egisse et peccasse. Idcirco inquit si cōualuero fauent⁹ dñō me emēdare ppono. Abult autē ex fratribus hec infortunia audiētes timore correpti sunt: et constātiores effecti in melius p̄fecerunt. iuxta illud salomonis. Peshilēte flagellato: stultus sapiēti⁹ erit. Bonū est ergo in domo cū fratribus manere et a societate seculari abstinere: et sine cōsilio prelari nō attētare: nec exitū p̄ licentiā extorq̄re fraude vel p̄ce. Nam sepe penitet in fine: qd̄ male acquiri p̄p̄ia voluntate. Qui vult p̄ficere et in cōgregatiōe perseuerare: debet apertus esse prelato suo in cōfessione: fidelis in opere verax in sermone. Debet inter fratres esse verecundus humilis et citus quicus: pius moderatus patientis gratus et obsequiosus. Ita faciunt deo carum: hominibus a mabilem et nulli onerosum.

Aliud exēplū de qdā clerico sepe euagātē. **C**lericus quidā in p̄gregatōe fratrum studiū causa habitabat q̄ p̄reueatōe querēda sepe ad amicos diuertit: sepe etiaz loca et domos religiosorū vīstauit. Dixerūt q̄ ei fratres et cōstūdētes socij sui: mētes sibi piculū ex frequēti discursu imminere. Si vis in bono statu pseuerare: noli extra domū tā sepe vagari: cauē amicos vīstare: et familiaritates seminarū. Cū q̄ sepi⁹ et serio se a multis amonit⁹ esset: et prauā p̄suetudinē nō resocaret: tandē tentationē crescēte scām societate reliquit: et ad amicos rediens vxore accepta totus secularis et vagus effect⁹ est.

ExPLICIT fmo secūd⁹. Incipit tercius. De x̄bis et cōsilijs seniorū humiliter audiendis. **I**nterroga patrē tuū et annūciabit tibi. maiores tuos et dicēt tibi. Dilecti fratres audite libet̄ salutaria monita seniorū vřorū: et nolite esse prudētes ap̄d vosmetipsos: ne incidatis in laqueū dyaboli et scādālū anie vře acq̄rat̄is. Nolite altiora q̄rere: nec curiose aliorū facta p̄scrutari: s̄ qd̄ velit deus et qd̄ p̄missis seruare: omni tēpore cogitens. Dixit quidā deuotus religiosus. Qui de omnibus alienis tacet: de omnibus pacē habet. Speciosum

verbū vtile et semp̄ aīo retinēdū. Quāto enī q̄s lanus foris extēdit: tanto intus minora ē. Nemo q̄ alios inspiciēdo se negligat: s̄ ante oīa curā sui gerēs de reliq̄s taccat: q̄ ad eius p̄missionē nō spectāt. Idcirco qlibet intern⁹ esse cupiēs cum psalmista dicat. Aīa mea in manibus meis sp̄: et legē tuā nō sum oblitus. Quicūq; voluerit in spū p̄ficere: det se sepi⁹ ad orōnē et s̄lētū secretū: caueat multas q̄stiones et fabulatōes lōgas texere: s̄ potius cū scō dauid deuote oret. Dñe ad te p̄fugi: doce me facere volūtates tuās. Si queris q̄ sit volūtas dei. rñdit b̄tus paulus plane ac lucide oībus nobis. Nec est volūtas dei: sc̄ificatio vřa. Que est sc̄ificatio ista: nisi abstinere a malo et exercere se q̄tidie in bono? Si ignoras qd̄ deo magis placeat et qd̄ vtilius agere debeatis: ite incūctāter et interrogate diligēter a plato vřo. aut a seniorib⁹ magis exp̄s: ne p̄tingat vos in p̄p̄io sensu abundare et errare. Que est causa q̄ tā multi a p̄ma deuotiōe tepescūt: et tam parū i veris virtutibus p̄ficiūt? Quia p̄ch dolor a scō proposito paupertatis et simplicitatis qd̄ a senioribus acceperūt et didicerūt paulatim recedūt et potius p̄p̄ias inclinātes sequunt̄: et nouas p̄uētiās fingūt. simplicitas et humilia ab horēt. familiaritates hoīm querunt: scām suā ostēdere appetunt: et sup̄ seniores etiā doctos se arbitrant̄. Et vtiā nouiciorū humilia exercitia iterū apprehēderent: et parū ammonitionē gratāter accipēt. Fr̄es. nemo erubescat a senioribus eruditum: nemo spernat a minoribus edificatiōis verbū audire: q̄ s̄ est humilitatis cōmēdabile signū: hoc spūalis p̄fectus est valde bonum p̄sagium: iuxta illud salomonis. puerbiū. Audiēs sapiens sapientior erit: et intelligēs gubernacula possidet. Qui vult sapiēs esse et doctus reputari anteq̄ audiat et discat: diu stultus int̄ sapiētes remanebit. Prouerbiū veridicum est. Qui nō vult audire magistrū vt bonus discipulus: hic cū discolis verberabit vt asinus nudis. Considerate iam psequēter ex scripturis vtriusq; testamēti scōs p̄res et doctores p̄p̄heras et aplicos viros scia et virtutibus p̄claros: q̄s solliciti fuerūt tam in vita q̄ in morte instruere filios et subditos suos: q̄ m̄lta secreta dei p̄dixerūt eis de futuris et celestibus bonis sub diuersis figuris et parabolis: q̄tenus oēs auditores suos beniuolos redderent ad obseruātiās legis: et cupidos facerent et oīa diuina p̄missa tam p̄ntia q̄ futura

pcipiēda. Moyses enī doctor et legislator p̄cipu⁹ sic ait. Audi isrl̄ p̄cepta et iudicia q̄ ego doceo te: vt faciēs ea viuas. Non addetis ad verbus qd̄ loquor vobis. neq; aufere: tis ex eo et docebis ea filios ac nepotes tuos. Et rursum in alio loco. Diliges dñm deū tuum ex toto corde tuo et ex tota anīa tua: et ex tota fortitudine tua. Eruntq; verba hec que ego p̄cipio tibi hodie in corde tuo: et narrab ea filijs tuis: et meditaberis sedens in domo tua et ambulans in itinere dormiēs atq; con surgens. Et ligabis ea quasi signū in manu tua: et mouebūt inter oculos tuos: scribeb̄q; ea in lamina et in ostijs domus tue. Ecce q̄ sancta mandata ac religiosa exercitia diuine doctrine. p̄posita sunt nobis p̄ moysen: etiā cūctis fidelib⁹ digne imitāda. Post moysen sanctū surrexit ioseph in loco eius fidelis minister electus ex milib⁹: cui dixit dñs. Si cut fui cū moysē: ita ero et tecū. Confortare et esto robust⁹ valde: et custodias et facias oīm legem quā p̄cepit tibi moyses seruus meus: nec declines ab ea ad dexterā vel ad sinistrā. Et q̄ moyses posuit sup̄ eū manum suā meruit b̄ndictionē diuinā: repletus est spiritu sapie q̄ maxime necessaria est pro bono regimine in ciuitate et multitudine: et obediētiā ei filij israel sicut moysi iuxta p̄ceptum dñi libes audiens quilibet frater nouicius vel p̄fessus. debet trahere vtile exēplū ad seipsum obediēdo humiliter plato suo aut seniori fratri. p̄pter deū: vt mereat̄ habere b̄ndictionē celestem: p̄pter humilitatē suā et obediētiā p̄mptam. Nam humilis obediētia specialē meret̄ a deo gratiā: et defendit a multis dyaboli laqueis: et excusabit in iudicio de malis sibi obiectis et offensis. Idcirco rogo vos iuniores audite humiliter seniores q̄ h̄nt longā exp̄ientia in multis: q̄ diu portauerūt in ordīne p̄odus dici et est: sepe corpe fatigati sepe mēte afflictī. Quos de⁹ fortit̄ p̄bauit i camīno paupertatis tanq̄ aurū in fornace ignis: et post lōgā inedia et angustia cordis p̄solar⁹ ē eos sepi⁹ gaudio spūssati et dulcedie sac̄ifici: cut olim i deſto filios isrl̄ panit māna celesti. Legit in p̄mo libro regū q̄ samuel car⁹ deo et hoīb⁹. cū adhuc eēt puerul⁹ a scā m̄se sua anna deo oblat⁹ ē et b̄l sacerdoti ad erudiēdum cōmēdatus: quatenus eius magisterio a puericia assuesceret deo in tabernaculo altaris humiliter seruire: et fm̄ legei dei bonis morib⁹ ad altiora sacratoria capiēda paulatim p̄ficeret. Qd̄ et factum est deo feliciter

annuete. Qui in oibus agēdis cōsulēdis sacerdoti suo tanq̃ vicario dei studuit incūctanter obedire: vt nec ad domniendū quidē sine eius licētia ire p̃sumeret. Nam trina vice a dño in nocte vocatus: statim de lectulo surrexit. Et q̃ diuinā reuelationē adhuc igno- rabat: ad notā sibi sacerdotis p̃fūā p̃mptu- lus cucurrit: et vocē quā audiuit iudicio pre- lati sui exposuit: plus credens industrie seni- oris ac cōsilio sacerdotis: q̃ sue innocentie q̃ de facili poterit in secretis dei decipi aut ina- miter eleuari. **Q**ualis hic erit puer i futuro qui tam obsequiosus et obediens fuit seniori in vite p̃mordio. Certe crescentē etate: cōcre- uit et altioris reuelatiōis gratia: vt post mor- tem sacerdotis sui iudex fieret totius populi et ex iussione dñi reges vngeret: et ṽtute ora- tionis potentia inimicorū debellaret. **C**ogno- uerūt enī oēs a dan vsq; berfabee: q̃ fidelis samuel propheta esset dñi. Qui sepius con- uocans populum et dei beneficia q̃ plurima memoras: redarguit eos de stulta ydolorū cultura: et de magna ingratitudine eorū post tanta bñficia data. Et q̃ deū sepius offende- rant: ideo grauissime ab hostibus castigari meruerūt. Deinde ad sacre legis obseruanti- am sollicitē reuocat oēs errātes: et ait. **A**ufer- te deo alienos: et preparate corda ṽsa dño: et seruite illi soli: et liberabit vos de manib; ini- mitorū vestrorū. **D**auīd quoq; rex potēs et sanctus a samuele oleo sc̃to in principē p̃fū vinctus: cū plurib; annis israheliticū regnū strēnue gubernasset: ante mortē suā vocauit ad se salomonē filium suū: p̃cepitq; ei dicēs. **E**go ingrediar viā vniuerse terre: cōfortare et esto vir: et obserua custodias dñi dei tui: vt ambules in vijs eius: et custodias ceremoni- as eius: et p̃cepta eius: et iudicia et testimonia sicut scriptū est in lege moysi. **R**ursus i psal- mo quodā sp̃s sancto afflatus: p̃p̃m sibi cō- missum erudiēs et ad diuinū cultū exhortās orat et dicit. **A**tredite popule meus legē meā indinate aurē ṽsam in verba oris mei. **Q**uā- ta mandauit patribus n̄ris nota facere ea fi- lijs suis: vt cognoscat generatio altera. **F**ilij qui nascētur et erigētur narrabūt filijs suis vt ponāt in deo spem suā: et nō obliuiscant operū dñi: et mandata eius exquirant. **E**cce q̃ deuota ammonitiō gloriofī regis: ad cu- stodiam sacratissime legis. **S**alomon q̃ sapiētissimus regū paterna ṽstigia sequēs: inter multas puerbiorū sententias iuuenes sic instrūēs ait. **A**udite fili disciplinā p̃ris: et

attendite vt sciatis prudentiā. **B**onū bonū tribuā vobis: legē meā ne delinquantis. **M**as et ego filius fui p̃ris mei tenellus et vnigeni- tus coraz matre mea: et docebat me atq; dice- bat. **S**uscipiat verba mea et cor tuū custodi- p̃cepta mea et viues. **P**osside sapientiā possi- de prudentiā: ne dimittas eam et seruabit te. **E**cce q̃ vtilē doctrinā tradit sapiēs iuueni- bus et p̃cipue vobis nouicijs scolā dei ingres- sis: quatenus deo fauētē in virtutibus vsq; in senectam p̃ficiatis. **R**egis etiā in libro primo machabeorū de mathathia viro cla- rissimo et emulatore legis p̃stantissimo: quia zelo dei inflamatus et diuino auxilio atq; hu- mano potenter accinctus impios ac deserto- res paterne legis de finib; suis expulit: ne- glecta patrū priorū statuta ad sanctam deo placentē obseruantia decēter p viribus re- formaunt. **Q**ui nihil aliud in cunctis bellico- sis actibus suis p̃tendit: nisi vt honor dei et cultus in sacris legibus firmissime starent: et p̃lis desolatus deo seruiedo felici pace gau- deret: atq; summa exultatiōe p̃eum omnipo- tentē cordibus sinceris coleret: ac vocibus io- cundis iugiter collaudaret. **H**ic tandē post multa inclita bonorū operū gesta moritur. et paterna charitate de futuris sollicitus ne bonū pio conamine inceptū p̃desidiā depe- rirēt: cōuocatis ad se filijs et amicis zelus dei habētibus cōfortauit corda eorū sermonib; optimis cū multis sc̃toꝝ p̃cedentiū exēplis: et ad p̃seuerantiā boni status iam incepti sin- gulos strēnue exhortās et dēp̃cans ait. **N**unc ergo o filij emulatores estote legi: et date ani- mas ṽsas p̃ testamēto patrum. **A**dmētote operū patrū q̃ fecerūt in generationib; suis: et accipietis gloriā magnā et nomē eternum. **S**aluator q̃z n̄r dñs ihs x̃ps pacto p̃ pas- sionē et crucē suā redēptiōis n̄re misterio p̃ beatā resurrectionē suā aparēs frequēter di- scipulis suis: inter m̄tra sacrata verba q̃bus eos sapiētē et exp̃sse instruxit: h̄ finaliter sa- lubriter intulit. **E**ūtes ait in mūdū vniuersū p̃dicate euāgeliū oī creature: et docete oēs gē- tes seruare oīa quecūq; mandauit vob. **D**ile- lit et meritoria obediētia: q̃ nil aliud cogitat q̃ bñplacitū et volūtatē p̃ris celestis desides- ranter implere. **Q**uā sc̃ra ania q̃ nitit se reser- gnare: et totā vitā suā moribus x̃pi p̃formare. **V**ere optimū exēplū bñ viuēdi reliq̃t oibus nobis ihs x̃ps. **I**pse magister omnium: ipse li- ber et regula religiosorum: ipse conuentus mo- nachorum: ipse textus et glosa decretorum.

Ipse forma vite clericoꝝ: doctrina laicoꝝ: lucerna fidelū. leticia iustorū. gloria angelo- rum. finis et cōsummatiō oīm desideriorum sc̃toꝝ. **R**egis etiā in actibus ap̃loꝝ de be- nissimo paulo ap̃lo. q̃ in initio cōuersionis sue vor celestis dixit ad eū. **S**urge et ingre- dere ciuitatē: et tibi tibi dicet quid te oporteat facere. **Q**ui statim surrexit et voci dei obedi- uit: factusq; est sc̃tus et magnus p̃dicator in orbe terrarū: q̃ prius fuerat p̃secutor ecclesia- rū. **H**ic p̃fecte abrenūciatiōis exēplū ostē- dit oibus religiosis: p̃cipue tñ obediēte for- mā reliquit nouiter cōuersis: vt oī hora cum paulo dicant. dñe quid me vis facere. **E**t sic tunc de subita cōuersione eius stupebat oēs qui eū nouerāt: ita et nunc mirant et gaudēt de eius doctrina cuncti mūdī sapientes. vbi- cumq; x̃ps fuerit notat. **I**demque diuina cha- ritate accēsus: oēs ad amorē x̃pi hortabatur dicens. **I**nitatores mei estote charissimi: si- cut et ego x̃pi. **D**e q̃ in actibus ap̃loꝝ scribit: q̃ cū barnabā ad p̃dicandū gētib; verbū dei missos fuit et plures ad fidē x̃pi cōuertit. **P**ost aliq̃ autē dies dixit iterū ad barnabā paulus. **R**euertentes visitemus frēs p vni- uersas ciuitates in quibus p̃dicauimus ver- bū dñi quō se habeāt: vtrū p̃ficiāt an defici- ant in bonis inceptis. **E**t iterū. **P**aulus x̃o electo syla p socio ad p̃dicandū ydoneo. p ambulabat syriā et ciliciā p̃firmās ecclesias: p̃cipiēs seruare et custodire p̃cepta ap̃loꝝ et seniorū. **E**cce frēs tam multa bona audi- stis q̃ solliciti fuerūt sc̃ti viri t̃pibus suis do- cere filios suos et subditos vt ambularēt in sacris dei p̃ceptis: q̃ sc̃tē cōuersatiōis exem- pla etiā reliquerūt posteris suis: q̃ ipi prius a patribus et senioribus frequēter audierūt et didicerūt. **S**ic ergo et vos charissimi tanq̃ nouelle oliuarū plantati in domo dñi. state in obediētia et disciplina claustrali: tenete tradiōes seniorū et statuta capli generalis: p̃- uenite ad ordinem diuinā inspiratiōe p̃sa- lute ṽsa. **G**ratatē accipite monita p̃latorū ṽsoꝝ: et patiētē sustinete correptiōes eorū: q̃ melius ē q̃ ipsi vos modo corrigāt: q̃ di- abolus grauius in futuro vos puniat et de- fudat. **S**i enī nunc p̃pter x̃m hūiliter cōsilijs seniorū acquiescitis: et p̃p̃iaz sapiam re- linquitis: tūc magnā pacē habebitis: et per gratiā x̃pi eternā beatitudinē recipietis. **A**me. **E**xPLICIT sermo tercius. **I**ncipit quartus. **D**e bonis colloquijs iuicē bñdis. **B**i enim sunt duo vel tres cōgre-

gati in nomine meo: ibi sum in medio eorū: dicit dominus. **A**ttendite dilecti fratres p̃es- sentiam chasti in omni loco vbi cūq; conue- nitis siue ad orādū siue ad laborādū: ne ali- aliū impediāt: aut verbo vel signo leuitatis offendat. **S**i ergo data licētia loqui interdū vobis liceat: sit sermo de deo et deuotis ma- terijs ex scripturis sc̃tis: q̃ vos edificēt i vir- tutibus et cōsolent in aduersis. **S**ic fecerunt olim sc̃ti p̃res in egipto: qñ cōuenerūt p̃ter p̃ cōsilijs et remedijs in tentationibus supe- randis. **D**e seculi x̃o rumoribus et varijs ho- minū statibus loqui caueatis: nec aliq̃ se- cularez temere iudicetis: qñ deus iudicabit oēs iniqua agētes. **N**ulla igitur cura vobis sit de t̃pilibus rebus cogitare: nec inde fabu- lari: s̄ tñ de sp̃iali p̃fectu in virtutibus et de remedijs vicioꝝ ṽsoꝝ. cōmittatis oīa exte- riora et negocia domus deo regēda et p̃latis ṽris disponēda: qui rōnez reddēt in iudicio de sibi cōmissis. **E**os estote pacati et grati o ministerio q̃adiano vobis exhibito. p̃tentī stipēdijs ṽris i victo et vestitu moderato: nō curiosa nō sup̃flua. nō recētia. non molliora querētes: s̄ sicut boni simplices filij dei sine querela et disceptatiōe inter frēs p̃uersantes: indignos vos oībus his bñficijs ex hūilita- te reputetis. **S**erueat mens ṽsa in celestis re- gni desiderijs: et in deuotis exercitijs. **A**lius aliū p̃ire conē: et p̃ter x̃m et hunc crucifixū nil scire nec cogitare libeat q̃tenus oīa secu- laria et carnalia ex amore et cōdolore crucifi- xi in nauseā vertāt: et p̃nē labor breuis et sa- alis vobis appareat: et disciplina regularis vite in dulcedinē et bone cōscie iocūditatē p singulos dies p̃uertat. **T**unc enī x̃ps vobis orātib; et colloquijs inter vos p̃morabit docēs vos t̃rena despiciere. et amare celestia et p̃tra diabolicas tentatiōes fortiter certare ac passiōes carnis refrenare. **Q**uare enī ve- nistis de seculo: nisi vt tota spes ṽsa esset in deo: et cōsursū in celo. **Q**uia ē elegisti reuē- ciare seculo. et seruire x̃po in mōasterio: fugi- te hoīes seculares. relinq̃te amicos carnales q̃ p̃nt vos in deuotiōe ṽsa impedire et ad no- civa desideria fabulādo trahere: nec aliq̃ fructū aie ṽse p̃ferre. **Q**uo rarior breui lo- q̃mini hoīb;: tāto securus ē p custodia cor- dis et oris. **E**st multū p honore ṽstro et fa- ma ordinis si pio reuerentia hospitum in p- senna eorū verecundi et taciturni apparea- tis: plus enim edificabit bonis moribus q̃ curialitate sermonis. **E**x vno indiscipli-

nato verbo arguit vos leuitatis et imprudentie: et sub habitu religionis coniecturat vulpe latere: oue se fingi. Pauci igitur sunt sermões vñ viles et circūspecti: quia verbū ociosum nō erit impunitū apud deū. Pro h̄ cauēdo silētiū est amandū et seruandū: et a sc̄tis patribus antiquis et modernis platis nris i religione salubriter institutū. In nullo deniq; statu et ordine stabit pax et disciplina: si nō assit cēsurā silētiū detis amica: q̄ est deuotōis nutrimentū pientōis obduratio. vanitatis fuga. In silētio discatis: q̄liter et cui loq; debeatis. Ex vanis verbis sit animus vagus et lubricus: vitales ad interiora sua redire post lōgos gemitus et fletus. Et diuinis vō colloquijs nascit amor dei. edificatio. p̄mi: odiū mundi desiderium regni celestis: dolor de pctis. feruor charitatis. refrenatio cupiditatis. et renouatio totius interioris hominis in speculo sc̄issime vitē nri saluatoris. Ipse enī ad se dignat de seloquēbus: ppe est oibus se inuocantibus. Excitat verbo sc̄to torpentes. confortat debiles: adiuuat fortiter dimicantes. coronat vincētes: terret p supplicia. hortat p exēpla bona: consolatur p dona. pmissa: letificat tpali grā gratis data: b̄nficat eterna celi gloria manifestata. attestatē psalmista. Satiabor inq; cū apparuerit gloria tua. Tam pius et misericors est ihs: taz dulcis et mitis est xps: vt si q̄s ei locū i corde pparauerit: absq; dubio lumē gr̄e sue libet̄ illi oīderet: et cū eo cenabit. Si solus est: legit aut orat: ihs vult esse sc̄os. Si duo sūt legūt aut cātāt: ihs vult esse tercius. Nec vacua erit peticiō isto: q̄ in noīe iesu pgregatorū. q̄ bona fide humiliter et deuote supplicat: si tñ in oī re quā petunt et desiderāt eius b̄nplacitū querūt. et sue pprie volūtati renūciāt: illud gratissimū xpi verbum dicētes. Pater nō mea volūtas: s̄ tua semp fiat Amen.

Explicit sermo quartus. Incipit quintus
De patientia conseruanda in ter desides et peruersos.

Olite timere. Dilecti fr̄es nō turbemini: nō si interdū cōtingūt aliq̄ in religiois defectuosa q̄ vobis displicet: aut si aliqui recedūt a pgregatōe bonorū: vel si tepidi cōuersant cū eis. ppter tentatiōes dyaboli q̄s quidie in dei seruitio patiunt. Nā h̄ tristitia hūane fragilitatis tentamēta etiā ptingerunt an tpa nra: sicut de multis sc̄tis et religiosis viris legim: qui iā in toto orbe a multis hono-

rant. Nos quidē fragiles sumus: et ad maius p̄liū adeo necessariū est nros prauos mores p statu artari: et q̄si indomitos pullos ad stipitē sc̄tē crucis p noīe iesu ligari: ne fm̄ ppria desideria viuēdo declinemus a via recta sc̄toz: qui p angustā portā intrauerunt ad regnū celoz. Oremus ergo. p inuicem vt deus adiuuet nos et cōfortet in oī tribulatōe et tentatione nra: et custodiat ab infestatōe et deceptōe inimici: qm̄ vbiq; circuit querēs quē deuoret: quasi arte aliq̄ue de medio pgregatōis trahāt ad seculū et de seculo ad infernū. Vbi nulla est redemptio s̄ sempiternus horror inhabitat: ibi aīe querūt mortem et nō inueniūt: ibi cruciā die ac nocte in igne et sulphure: qz hic modicā agere p̄niam noluerūt: et tps suū tam vane et infructuose expenderūt. Fr̄es nō queramus quietē et cōmodū carnis sicut seculares: s̄ laborem et dolorem p pctis: resistamus vicis sepe cū nando orādo legēdo meditādo. Certe non habebimus pacē et quietē sup terrā vbiq; fuerimus vel etiā p̄eritimus p solatio habēdo: vel p tēdio releuādo: aut p laboris onere diminuēdo: nisi cōuertamus nos ad xpm̄ p orōnē et p̄titionē pctōz: cū firmo pposito agendū semp p̄niam: vt possimus p hunc leuem laborem et breuē dolorem eterni ignis euadere penā. Pax nra et quies bone vite est in multa patientia fm̄ vitā xpi et exēpla sc̄toz nō in longa fuga p loca arida: nec in nauicula p flumina transmarina. Jonas propheta fugere voluit a facie dñi: nauē ascendit sed nihil ei p̄fuit. Tradidit se soporū. quietē quēsiuit: s̄ non inuenit. Latere se credidit. s̄ deus absconditū pdidit: tēpestatē mouit et mare turbauit. Tunc dormientē nautē excitāt in crepant et in aquā p̄ficiūt qui mor a pisce de glutinis q̄si fugitiuus et inobediēs in ventre ceti p culpa incarceratur. Clamauit ergo in arto carcere clausus: orauitq; dñm vt liberaretur de tantis piculis maris et angustia p̄scis. Tandē vō oī hūano auxilio destitutus cognouit in afflictōe sua qz manus dei effragere impossibile est: et diuinis obedire pceptis tunissima aīe salus. Non ergo fugiamus labores et angustias p salute nra in religione subortas q̄d bus antea nesciebamus: sed stemus firmi certem? virili obediā? festinatē: oremus frequēter. laborem diligēter. taceam? libet̄. Sustineam? nos ppter xpm̄ patient sicut oēs sc̄ti fecerūt q̄ grauiora p̄p̄s si nūc gaudēt i celis et dicūt. Trāsiuim? p a-

quā et ignē: et eduxisti nos in refrigeriū semperiternū. Inter multa picula versamur. et qui tentat nos et vexat nō dormiūt nec quiescūt: s̄ querūt nos decipe et a bono incepto impedire. Nō tñ desperem? nec orare et clamare ad xpm̄ cessamus: etiā si tepidi et aridi sepi? fuerimus et p angustia cordis ignoram? qd agere debeam? qz forte pbat nos de? in paucis si vere cū diligim? nō verbis tñ s̄ factis et plagis. Igitur surgētibus vētis duris nō retrocedamus: s̄ man? ad remos ponam? arma spiritualia arripiam?. animū triste erigam?. de nouo incipiam?: et multo fortius q̄ fecimus ptra carnē. cōtra mūdū. et ptra dyabolū certare studeam?. Quāta enī durior pugna: tāto gloriosior corona: et quāto frequēti? vera tō tribulātis: tanto laudabilior virtus patientis. Multū impedit pusillanimitas cordis. cito amittere p̄fidentia in aduersis: negligere sc̄tū. ppositū. reuoluere seculi statū. imitari amicorū p̄niam. sociorū p̄sare iocunditatē: q̄ oīa sunt vanitatis et fatuitatis: sicut finis repetit? oīs delectatōis et honoris ostēdit: vita nra fr̄es et religio p deo assumpta i quidiano certamine p̄sistit: sc̄s ptra vicia certare q̄ oī loco et tpe in choro et dormitorio. in silentio. in labore nos psequunt et tentāt. vti nā nō vincāt. Ideo non mirū si interdū labimur et vulneramur: si leuiter offendimus et offendimur in verbis in factis. pp̄is vñ aliis. Hoīes sumus nō angeli: mortales sum? et fragiles pctōres: exules sum? et pegrini nō quies celis: instabiles et p̄ni ad vicia: nondū pfecti in grā. nec beati in gloria. Ista confideratio humiliare nos debet. nō eleuare in superbiā mentis: s̄ p ppriā fragilitatem inducere ad spem diuine misericordie et pietatis: sine q̄ nihil boni incipe valemus nec p̄ficere dñō attestante q̄ ait. Quia sine me nihil potestis facere. Propria namq; fragilitas nos maxie p̄mit: s̄ diuina inspiratio ac celestis visitatio deficientes iterū erigit: et ad bñ operandū cōfortat: atq; ad sustinendū quēcūq; improuisus nre ordinat: iusto occultoq; iudicio oīa dispensat. Ipse enī cura est de oibus nobis: ab initio vite vsq; ad finē mortis. Qui enī fecit nos nō derelinquet nos si cū nō relinqui mus: s̄ faciet cū tentatōe puentū vt possim? resistere. et molestias eius sustinere. Dicam? ergo cū sc̄to in psalmo: qm̄ impugnamur ab inimico maligno. Adiua me dñe de? meus ne derelinqs me. Et iterū cū tota mētis fidu-

cia clamemus ad xpm̄ in celis. Oculi mei sp̄ ad dñm: qm̄ ipse euellet de laqueo pedes meos. Pax veraz pfecta requies est in celo nō in terra: qz hic oīa sūt in motu et timore et frequēti p̄sura. Igitur fortis patientia nobis sume necessaria est in hac fragili vita: q̄ nō est nisi q̄ tūdiana lucratio ptra vicia. Siue enī hō fuerit i domo ppria siue aliena siue inter notos aut familiares amicos: cito sibi obuiabit qd displicet aut p̄turbat aīe quietē nullibi turā. Ponat q̄ quilibet se ad patientiā sicut meli? p̄t: et patienter p̄toret quēcūq; deus p̄miserit? sic ampliorē pacē habebit? vita: q̄ nō est nisi q̄ sus et vitupatus fuerit: vincat supbiā suā. et disceat pati p̄tūmiliā: et inueniet apud deum gratiā magnā et gloriā eternā. Doleat se peccasse et minus patienter p̄tēptū sui tolerasse et de oibus offensis humiliter veniā petat: et deus libet̄ oīa sibi dimittet. Dilecti fr̄es nō desperetis. nec mala malis adijciatis: s̄ statū qm̄ p̄scia vos accusat ad p̄fessionis remediū festinetis. Solus deus est: in quē pctm̄ non cadit. Nam in angelis suis repperit prauitatem et magna ps eorū de celo cecidit p supbiā: qz de donis sibi collatis nō dederūt deo gloriā. P̄nuus hō in paradiso tentatus ē et deceptus: et ppter inobediētē culpam de loco voluptatis eiectus fuit in huius mūdi miseriā. Quid ergo mirū si frater aliq; fragilia a dyabolo et carne grauitē tentat? vel a multis p culpa sua increpatus. qm̄q; erret et peccet. aut impatientes fiat: qm̄ hō bñ p̄ditus in paradiso cecidit. vbi tot cōmoda et nulla incōmoda habuit? Multi boni et iusti viri fuerūt in veteri lege sepius tentati et vexati a malis hoībus: s̄ patienter malos sustinuerūt: vt meliores p aduersa fierēt. Et qz vō p voluntatem dei malis resistērūt: et iustā vindictā impijs reddiderūt: ne boni oppressi in tribulatione nimia deficerēt. Quidā etiā subita tentatiōe fracti ceciderūt: alij longa egritudine quassati. humiliati sunt in iniquitatibus suis: et q̄s diuitie et honores extulerūt: dolores et cōfusiones ad fragilitatis sue cognitionē rederūt. Multi qz post grauē lapsū cito penitendo fortiores surrexērūt: et in sc̄a p̄uersatiōe vitā laudabiliter sūmarūt. Ep̄ibus xpi et ap̄lorū eius fuerūt boni malis p̄mixti: in ciuitate. i itinere. in domo in deserto Aliq; xpo crediderunt et opera eius laudauerunt: quidam sibi contradixerūt. et de eo murmurauerūt. Quidam etiam mistica verba eius male intelligentes ipsūm deriserunt. et quia